

YAŐAMLAR ÖĞRETİR

*TOBB ETÜ Tıp Fakóltesinde Hekimlerle
Söyleşiler*

YAŐAMLAR ÖĞRETİR

*TOBB ETÜ Tıp Fakóltesinde Hekimlerle
Söyleşiler*

YAŐAMLAR ÖĞRETİR

TOBB ETÜ TIP FAKÜLTESİNDE

HEKİMLERLE SÖYLEŐİLER

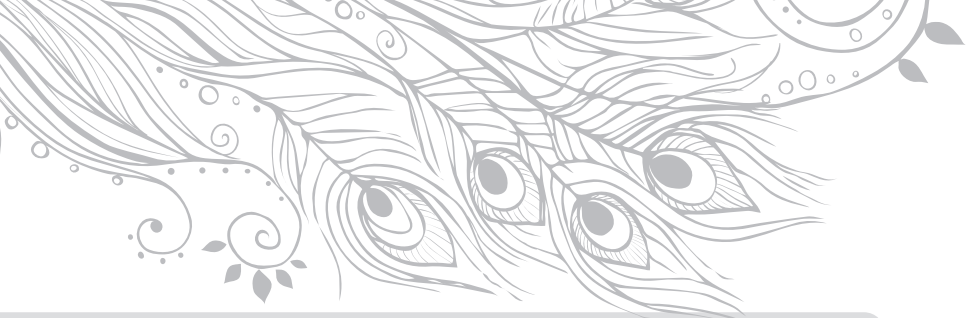
Öğrenciliğimizde, asistanlığımızda, klinik olgu sunularına girdiğimizde dikkatimizi ilk çeken neredeyse kıdemli her öğretim üyesinin yıllar önce teşhis ettiği, takip ettiği o gün sunumu yapılan hastayla ilgisi olabilecek bir hastasından söz etmeleriydi. Eğer ortamda anılarında var olan o hastayı beraber izlediği bir asistan veya genç öğretim üyesi varsa ona da söz verirlerdi. Böylece fark edilmeden o günkü olgu sunusu daha eğitici ve daha renkli olurdu.

Hekim anılarını içeren kitaplar, gerçekte didaktik tıp kitaplarının yapamadığı veya veremediği farklı bir eğitim ve gelişim sağlamaktadır. Kapsadıkları ilginç, nadir olgu sunuları yanı sıra içerdiği insani öykülerle, yaşam dersleriyle ve etik değerleri aktarmasıyla kişisel gelişime katkıda bulunurlar. Aslında, genç hekimleri meslek yaşamına hazırlayan ana öğretiler, deneyimli hocaların bu anılarında gizlidir. Gerçek yaşantıların içerdiği samimi bilgelik, kendisini benzer durumda bulan bir meslektaşın yolunu hiç beklenmedik bir şekilde aydınlatabilir. Bu kitap, TOBB ETÜ Tıp Fakültesi öğrencilerimize müfredatta veremediğimiz dersleri, kendi meslek yaşamlarımızdan kesitlerle aktarmamızı hedefledi.

Bu hedef doğrultusunda TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde görev yapan öğretim üyelerimizle söyleőiler yapıldı. Böylesi değerli bir projede söyleőiyeye zaman ayıran tüm meslektaşlarımıza, söyleőileri gerçekleőtiren ve kitap haline getiren öğrencimiz Stj. Dr. Berfin Nuray Cihangir'e teőekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Nejat AKAR
Prof. Dr. Elif EKMEKCI

ÖN SÖZ

Saygıdeğer Okuyucularım,

Sizlere alışlagelmiş bir ön söz yazmak isterdim fakat yazamayacağım çünkü sizler alışlagelmişin dışında okurlarsınız.

Birçoğumuzun geçtiği fakat hala bazılarımızın geçmediği yolun sonunda olmakla yolda olmak ve yola çıkmak arasında kalınan süreçlere dair birkaç cümle kurmak istiyorum.

Bir insana hayat tecrübesinin yüklenebileceği en güzel yere yani üniversiteye adım attığım anda kendi içimde kültürel bir şoka uğramış, ciddi anlamda bir karmaşa yaşamıştım. Kendimi ailemde, arkadaşlarımın sözlerinde, hocalarımın gözlerinde, sevdiğimim gülüşlerinde, başkalarının hayatlarında, Bahçeli'nin sokaklarında, Ayrancı yoluşlarında, cemrelerin düştüğü baharlarda bazen de sadece yastığımda aradım durdum. En çok da eski günlerimde aradım kendimi, ilmek ilmek dokuyup yazdığım günlüğümde aradım ama fark ettim ki bir önceki günüm bile yabancıydı bana... Bazen de kendimi buldum sandım bazen de bulup farkında olmadım. Sürekli bir arayış içindeyken kendimi kaybettim, neyi aradığımı kaybettim. Sonra döndüm ve dedim ki "Her ne olduysa ben oldum." ve ben kendimi buldum.

Hekimliğın, bana kattıkları ve benden götördüklerini hesaplanın ötesinde ne olduğunu sorduğumda en saf haliyle bir doyum, bir hayat biçimi olduğu gerçeğiyle yüzleştım. Ve bu hayat biçiminin beni ilgi alanlarımdan, sevdiğim şeylerden koparmadığını, aksine onlara daha sıkı tutunmama yardımcı olduğunu fark ettim.

Yolundan ilerlemeye çalıştığımız, yolumuzu aydınlatan hocalarımızın sadece bir hekim olmadığını, spor, sanat ve müzikle ilgilen-

diği gibi birçok müzik aletiyle uğraştığını gördükçe yarıda bıraktığım bateri aşkımın tekrardan başladığını, belki de bistüri tutma yolunda ilerleyen ellerimin bagetlere de sarılması, hayatıma renk katıp kendimi geliştirmem için okumam gereken kitapları, asla pes etmemem gerektiğini anladım.

Attığımız minik adımlar, durup soluklandığımız, dinlendiğimiz anlar hiçbir yere kaybolmuyor. Bunu sadece kendi sürecime dayanarak söylemiyorum, hocalarımızın kelimelerinde görüyorum, gözlerinde okuyorum: Yaşadığımız süreç farkında olsak da olmasak da benliğimizi oluşturup geleceğimizi şekillendiriyor.

Hekimlik... Herkesin dilinde olan ancak şu an kavrayamadığımız o hekimlik. Hocalarımızın gözleri dolu dolu anlattıkları izi silinmez hatıralarda hissettim hekimliği.

Hekimlik,

60 saniyede küçük bir kızın hayatını kurtarmakta,

Yaralı askerleri kurtarmak için aç susuz mücadele etmekte,

Bağ kurulan bir hastayı kaybedip sedyeden inilememesinde,

Yeni doğum yapmış bir annenin kaybedilişinde,

Köy köy gezilip aşların yapılması için mücadele etmekte,

Yenidoğan bebeğin dakikalarca hayatını kurtarma çabasında,

'Yaşattım.' kelimesinde ve daha nice anlardaydı...

Öncelikle, sevgi dolu desteği ve sabırla her zaman yanımda olan canım annem ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Onların desteği olmadan, bugün bu noktada olmam mümkün olmazdı. Hayatımın her anında beni cesaretlendirdiler ve kendi başarılarımla gurur duymamı sağladılar. Onların sevgisi ve öğrettikleri değerler, beni şekillendiren en önemli etkenlerden biri oldu.

Ayrıca, bu yolculukta beni yalnız bırakmayan ve her zaman destek olan biricik arkadaşlarıma da teşekkür etmek istiyorum. Birlikte güldük, ağladık, başarılarımızı kutladık ve zor zamanlarda birbirimize destek olduk. Onlarla geçirdiğim her an, benim için değerli ve unutulmaz.

Çok güzel sohbet gerçekleştirdiğimiz ve beraber yemek yediğimiz, çay içtiğimiz hocalarıma, bir de aylarca röportaj yapacak zamanı bulamadığımız, çok yoğun, yazım kurallarına uygun yazdığım halde kelimeleri tekrar değiştiren, kahve sözü verip ısmarlamayan hocalarıma teşekkür ederim. Sizlerin özverisi ve yol göstericiliği, benim için paha biçilmez bir değere sahip. Hocalarımla bilgeliği ve deneyimi, beni hekimlik mesleğine daha da yaklaştırdı ve bu kitabı yazmamı sağladı. Onların öğrettikleri, benim için sadece bir ders değil, aynı zamanda hayat dersi oldu.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e derin bir minnet duygusuyla teşekkür etmek istiyorum. Atatürk'ün vizyonu ve ilham verici sözleri, beni hekim olma yolunda ilerlemeye teşvik etti ve bu kitabı yazmamı sağladı. Onun liderliği ve Cumhuriyet'in temel değerlerine olan inancı, her zaman bana ilham verdi ve vermeye devam edecek. O'nun "Ey yükselen yeni nesil, istikbal sizindir. Cumhuriyet'i biz kurduk, O'nu yükseltecek ve sürdüreceksiniz." diyerek kurduğu Cumhuriyet'in aydınlık mirası altında yetişmek, benim için büyük bir onurdur. Atatürk'ün büyük vizyonu, bugün sahip olduğumuz imkanlara ve ilerlememize olanak sağlamıştır. Bu kitabı Atatürk'ün mirasına olan bir saygı ifadesi olarak sunuyorum ve onun ilham verici sözleri altında geleceğe olan umudumu taşıyorum.

Prof. Dr. Nejat Akar ve Prof. Dr. P. Elif Ekmekçi Hocalarımla rehberliğinde TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hocalarımla yaptığım röportajlara yer verdiğimiz bu kitapta bulacağınız her satırın hekimlik mesleğinin inceliklerine ışık tutacağına inanıyorum. Eğer aranızda düzenini kurabildiğini düşünmeyen, "Şu komite bitsin.", "Bu sözlü geçsin.", "TUS'tan sonra..." derken sürüklendiğini, "Farklı bir meslek seçseydim daha mutlu olur muydum?" diyerek kaybolduğunu hissedersenler varsa ben buradayım, biz buradayız. Bu kitabın sayfalarını doldururken bana eşlik ettiğiniz için teşekkür ederim.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün izinden ayrılmamamız; eserimizin, sizin de hayatınıza dokunması ve anlamlı bir deneyim sunması dileğiyle...

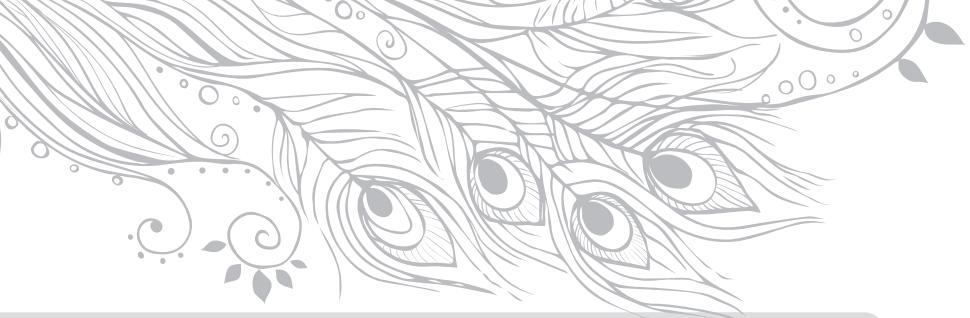

İÇİNDEKİLER

1. DR. AKSÜYEK SAVAŞ ÇELEBİ.....	1
2. DR. ALTUĞ HASANBAŞOĞLU	7
3. DR. ASLIHAN TAŞKIRAN SAĞ	15
4. DR. BARIŞ MUSTAFA POYRAZ	19
5. DR. BELMA FÜSUN KÖSEOĞLU.....	29
6. DR. BERKTEN BERKALP	39
7. DR. BERRİN ÇARMIKLI DEMİRBAŞ.....	47
8. DR. DİLARA ÖZKOYUNCU KOCABAŞ.....	53
9. DR. EDİZ DEMİRPENÇE	57
10. DR. GAMZE GÜRCAN	63
11. DR. GONCA ÖZTEN DERE.....	75
12. DR. GÖKHAN TULUNAY.....	79
13. DR. GÜLAY DEMİRCİN.....	89
14. DR. GÜLRİZ ERİŞGEN	95
15. DR. HALİL KURT.....	105
16. DR. HAMİDE KART KÖSEOĞLU.....	117
17. DR. H. AYŞEGÜL TAYLAN ÖZKAN.....	125
18. DR. HATİCE TATAR AKSOY.....	137
19. DR. HÜSEYİN BOZBAŞ.....	149
20. DR. İ. TANZER SANCAK	159
21. DR. İSMAİL HAKKI KALKAN	167
22. DR. J. SEDEF GÖÇMEN.....	173
23. DR. K. ŞERİFE UĞUR.....	183
24. DR. MEHMET DAKAK.....	193
25. DR. NEJAT AKAR	205
26. DR. NECATİ ÇANAKÇI.....	211
27. DR. ONUR ÖZLÜ.....	217
28. DR. ÖZTUĞ ADSAN	223

---

29. DR. P. ELİF EKMEKÇİ	229
30. DR. PINAR İNCEL UYSAL	241
31. DR. SALİH ERPULAT ÖZİŞ	274
32. DR. SALİH MÜJDAT BALKAN	253
33. DR. SELÇUK TUNALI	259
34. DR. SEZÂİ DEMİRBAŞ	269
35. DR. ZAFER ARSLAN	279
36. DR. ZEYNEP ÜSTÜNYURT KONUK	285
37. DR. ZÜHAL ÖZEN TUNAY	293

DR. AKSÜYEK SAVAŞ ÇELEBİ

Dr. Aksüyek Savaş Çelebi, 1978 yılında Hatay'da dünyaya gelmiştir. 1996-2002 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitim görmüştür. İhtisasını Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde beş yıl süreyle yaptıktan sonra bir yıl askerlik yapmıştır. Tokat Devlet Hastanesinde iki yıl mecburi hizmet yapmış, daha sonra Özel Akay Hastanesinde göreve başlamıştır. 2014 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde uzman doktor olarak göreve başlayan hocamız, 2021 yılında doçentlik unvanını almıştır. Hastanenin bünyesinde uzman olarak girip doçent olan tek doktor hocamız halen TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Kardiyoloji Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Bunun yanı sıra, TOBB ETÜ Klinik Araştırmalar Etik Kurulu ve Dönem 4 Eğitim Koordinatörlüğü görevlerini de yerine getirmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Bu konuda uzmanlık tezimden bahsetmek isterim. Asistanlığı bitirip uzman olurken bitirme tezi hazırlıyoruz. Benim tezimin konusu Tip 1 diyabetli hastalarda ekokardiyografik parametrelerin araştırılmasıydı. O zamanlarda bu konuda yapılan çalışma sayısı pek azdı ve ülkemizde benzer bir çalışma yoktu. Tezimi bitirip yayın yaptıktan sonra ise birçok prestijli ve saygın kardiyoloji dergilerinden (örneğin Lancet, Circulation) atıf almıştır. Hatta Amerika'da yayınlanan genç diyabetiklerle ilgili bir kılavuzdan da atıf almıştır. Bu benim gurur duyduğum bir çalışmam olmuştur.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

İkinci sınıfta tıp fakültesini bırakmayı, askeri okullara geçmeyi düşündüm. Bir dönem fakültemizde özellikle denizcilik okulu hakkında afişler asılmıştı. Anatomide, fizyolojide, genel olarak temel bilimlerde çok bunaldığım dönemler oldu ama öğrencilerimizde de gözlediğim kadarıyla bu dönemler geçici oluyor. Birinci ve ikinci sınıfta bocaladığımız dönemler oluyor ancak ciddi ve hızlı karar vermemek lazım. Daha sonra askeri okul düşüncem kalmadı. Bunun dışında özellikle bir dönüm noktam olmadı.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Samimi olmak gerekirse kardiyolojiye severek veya isteyerek girmedim. Özellikle kardiyolog olayım, demedim. Bizim dönemi-mizde puanı yüksek olan bölüm genelde kardiyolojiydi. Önce tercih yapıyorduk sonra Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) giriyorduk. Sınavdan bir gün önce İngilizce sınavına, ertesi gün temel ve klinik sınava giriyorduk. Ben yüksek puan alacağımı düşünmüyordum ve kardiyolojiyi üstlere yazdım. Puanım yüksek geldi. Yine de kendi seçimim oldu. Kardiyolojiyi sevdim çünkü sevmesem bırakırdım ve başka bölüm seçerdim. Devam ettim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Asistanken eğitim için birkaç aylığına Belçika'ya gittim. Oradaki sistem beni etkilemiştir. Kişilerden çok sistemlerden ve yaklaşımlardan ilham aldım yani. Belçika'daki işleyişi gördüm ve bu mantali-teyi Türkiye şartları ile entegre edip uygulamaya çalıştım.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimliği öncelikle sanat olarak görüyorum. Sanatımı da en üstün beceri ile donatılmış yapmaya gayret ediyorum. İnceliklerini ve detaylarını eksiksiz uygulamaya çalışıyorum. Daha sonra ise meslek olarak görüyorum. Her sabah hastaneye işe gelme bilinci ile gelip zaman geçiriyoruz. En nihayetinde ise bir yaşam şekli oluyor. Haya-tımın merkezinde yer alıyor ve çoğu şeyi şekillendiriyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Tokat'ta mecburi hizmette çalışırken bir hastamız bana kaz hediye etmek istemişti. Ben de kaz eti yemediğimi belirtmiştim. Şaka olarak "Sen bana getir, beslerim." demiştim, birkaç gün sonra ise hasta kazı karton kutuya koyup getirmişti. Kaz yetiştiriciliği mace-ram olmuştu. Bir kazla başladım, ayrılırken 13 tane kazım vardı.

Bazen kara mizah kitabı yazabileceğim anılar olabiliyor. Bir tanesini anlatayım. Tokat'ta mecburi hizmette beş kişiydik ve iş dağılımı yaptık. Ben ekokardiyografilere bakıyordum. Diğer arkadaşlarım acilde veya poliklinikte çalışıyordu. Acilden entübe ve arrest bir hasta geldi ve o hastaya öncelik verdik. Hastayı ekokardiyografi odasına aldım, kapıda da 5-10 kişi sıra bekliyordu. Hastayı alırken biri "Tabii bunun torpili var, önden alıyorlar." diye mırıldandı. Hasta entübe ve arrest olmasına rağmen bunu demişlerdi. Sanki torpil yapıyoruz da önden alıyormuşuz gibi...

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genel anlamda iyi oluyor. Kardiyolojide kanıta dayalı tıp gele-neği ön plandadır. Buna bağlı olarak da ortaya çıkan bilimsel kılavuzlar var ve bunlar sürekli güncelleniyor. Yeni döneme ait ilaçlar, tedaviler ve yaklaşımlar değişiyor. Bu kılavuzları uygulamaya çalışıyorum. Bunları uyguladığım sürece de hastaya yaklaşımlarım, hastaların tedavileri başarılı oluyor. Hastada bir sıkıntı olduğunda kanıta dayalı tıp kılavuzluğunda hastaya izah edebiliyorum. Bunların sayesinde hastalarla iletişimim ve geri bildirimler iyi oluyor. Negatif bildirimler de aldığım oluyor. Bunların ise genel sağlık algısına bağlı ön yargıların ve sistemsal bozuklukların yansıması olduğunu düşünüyorum.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Elimden geldiğince öğrencilerle ilgilenmeye çalışıyorum. Dersler hakkında, güncel ve sosyal konularda onların fikirlerini almaya çalışıyorum. İntörn doktor arkadaşlarla tercihler üzerine konu-

yoruz. Muhakkak onlardan bir şeyler öğrenmeye çalışıyorum. Bunun adına 'reverse mentor' deniliyor. Olumlu bir geri bildirim varsa onlardan bir şeyler öğrenmeye çalışmamın etkisi vardır. İletişimin iki kanallı olması daha iyi oluyor. Bu konuda iyi geri dönüşler alıyorum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Önlerine hedeflerini koysunlar ve ne olacaklarına karar versinler. Ona göre hayatlarını yönlendirsinler. Uzmanlık yapacakları alanın ülke genelindeki ve dünyadaki durumunu iyi öğrensinler, o alandaki kıdemlileriyle konuşsunlar. Stajlarda her kliniği iyi incelesinler ve gözlemler yapsınlar. İlgili klinik şartları hedefleri ile örtüşüyor mu diye sorgulasınlar. Günümüz güncel şartlarında yazacakları alanı bilerek seçsinler. Kardiyoloji üzerinden konuşmak isterim. Kardiyoloji, teknolojiyle paralel gelişen hızla bir bölümdür. Eskiden ameliyatlara kapak değiştirme işlemi eğitimimizde yoktu ama şu an kasıktan girip aort kapağı, mitral kapağı, triküspit kapağı değiştirebiliyor ve onarımını yapabiliyoruz. Çığır açan tedaviler ortaya kondu. Teknoloji ve el becerisi olanlar kardiyoloji yazabilirler. Ancak çok yorulacaklar. Nöbetler, icaplar ve acil servis kardiyolojide yoğun geçer. Yazdıkları bölümün zorluğunu bilip ona göre karar versinler.

Akademik çalışma yapmak isteyenler başladıkları andan itibaren sürenin başladığını anlayıp çalışmalarına ağırlık versinler. Mümkünse biyoistatistik bilsinler.

Yurt dışına çıkmak isteyenler kendi yollarını çizmiş oluyorlar, dil öğrenimine ağırlık versinler.

Bir de sağlık hukuku konusunda mutlaka bilgileri olsun. Hekim ve hasta hakları konusunda bilinçli olsunlar. Buna örnek olarak aydınlatılmış onamları verebilirim. Birtakım işlemler yaparken aydınlatılmış onam alırken hastaları iyi bilgilendirmek lazım. Ben asistanlık yaparken bunun eğitimi yoktu ama bizim tıp fakültemizde şuanda öğrenci eğitiminde bunlarla ilgili içerikler var. Klinikte işinize çok yarayacak. Mahkeme süreçleri, yasal süreçler başladığı

zaman sizi kurtaracak dersler bunlar. Hastaya uyguladığınız tedaviyi, yapacağınız işlemin ne olduğunu, alternatiflerini, yan etkilerini iyi anlatmak lazım. Kendi bedenleriyle ilgili bir işlemde, tedavide hastaların da katılımını sağlamak lazım. Bazen onam formu bile yetmiyor. Aceleye getirmemek lazım. Örneğin, stabil angina pektorisli bir hastayla akut koroner sendromu olan bir hastayı aynı kefeye koymamak lazım.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Keşke gitmeseler. Ama bir insan sevdiklerini, alışkanlıklarını ve ülkesini arkasında bırakıp gidiyorsa gitmesi için kendince iyi bir nedeni vardır. Giden hekimlerimizle görüşülüp, istek ve şartları dikkate alınır ve bunlara yönelik düzenlemeler yapılırsa gitmeleri önlenir. Ülkeler için yetişmiş insan çok kıymetlidir. Bir pratisyen hekimin yetişmesi için 18 yıl emek gerekiyor. Uzman hekim için 23 yıllık emek... 18 veya 23 yıllık emeğin yurt dışına gitmesi demek. Bu gidişlerin döndürülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Maalesef şu an sağlık sistemimizin sağlık çalışanlarının özverisi üzerine ilerlediğini düşünüyorum. Bu da çalışanları yoruyor ve hırpalıyor.

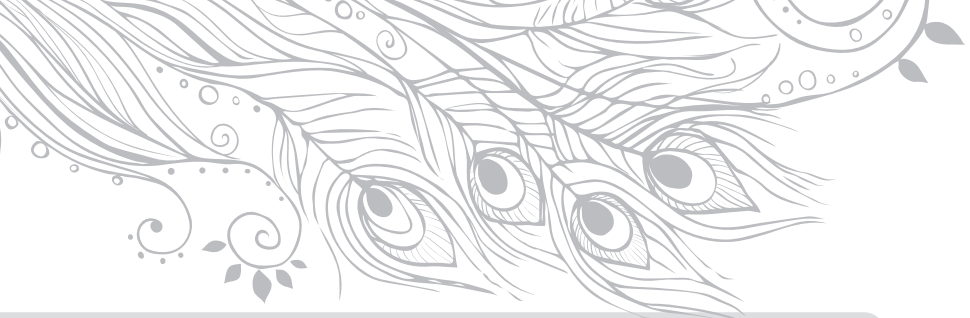
Ayrıca, koruyucu hekimlik daha geri planda kalıyor. Tedavi edici hekimlik daha çok ödüllendiriliyor. Bu noktalar düzeltilirse daha iyi olur ve başta aciller olmak üzere hastanelerdeki yoğunluk azalır diye düşünüyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Yaşadığım evde balkonda yabani güvercinleri besliyorum balkonda. Her bahar-yaz dönemi 2-3 tane güvercin büyütebiliyorum. Bunun yanında bitkilerle haşır neşirim. Kendi balkonumda çeşitli bitkiler yetiştiriyorum. Son zamanlarda ise kompost yapımı ile de

ilgilenmeye başladım. Evdeki organik atıkları geri dönüşüm ile değerlendiriyorum.

Kasım 2022

DR. ALTUĞ HASANBAŞOĞLU

Dr. Altuğ Hasanbaşoğlu, 1974 yılında Trabzon'da dünyaya gelmiştir. 1993-1999 yılları arasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitimini tamamlamıştır. 2000-2005 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Ana Bilim Dalında ihtisasını tamamlamış, 2005-2007 yılları arasında Özel MESA Hastanesinde görev yapmıştır. 2007-2008 yılları arasında Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Ambulans Helikopter Hekimi olarak görev yapan hocamız 2008 yılında tekrar Özel MESA Hastanesinde Acil Tıp Uzmanı olarak göreve başlamıştır. Hocamız 2010 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Acil Tıp Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Öğrenciyken herhangi bir branşa diğerlerinden daha fazla bir ilgilim olmadı. Okulu bitirdikten sonra da hiç pratisyen hekimlik yapmadım. Asistanlığa başladıktan sonra da mesleğimi bırakmayı hiç düşünmedim. Benim kariyerimde dönüm noktası tıp fakültesini kazandığımda oldu. Bizim zamanımızda üniversite sınavına girerken tercihlerimizi de beraberinde yapardık. 18 tercihimden sadece iki tanesi tıp fakültesiydi. Şimdiki gibi önce puanlar açıklansa ve sonra tercih yapsaydık kariyerim büyük ihtimalle mühendislik alanında olurdu.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Klinisyenin öncü olduğu çalışmalar pek olmaz. Tez çalışmalarımızı bile pratikte fazla kullanmayız. Hasta odaklı bir iş hayatımız olur. Tüm bilgilerimizi ve ilgimizi karşıımızdaki hastaya veririz. Bir has-

ta ile işimiz bittiğinde başka bir hasta ile ilgilenmeye başlarız. Klinisyen, genel olarak asistanlara ve intörlere öncü olur.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

İnsan vücudunun işleyişi ve farmakoloji tüm hayatınız boyunca okuma yapabileceğiniz alanlardır. Ankara Tıp Fizyoloji Laboratuvarında bir tavşanı uyutup beta dalgalarının önce alfa dalgalarına ve takiben gama-delta dalgalarına dönüşümünü izlediğim an gerçekten çok şanslı olduğumu düşünmüştüm. Farmakolojide, biyokimya derslerinde öğrendiklerim hep ilgi çekiciydi. Acil tıp uzmanlığının en sevdiğim yanı da çok çeşitli alanlarda okuma yapmaya imkan vermesi. Bir hafta sonu endokrinoloji, başka gün kardiyoloji, bir başka gün enfeksiyon hastalıkları okuyabiliyorsunuz ve hepsinin size işinizde katkısı eşit oranda oluyor.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Hayranlık duyduğum tek isim tabii ki Mustafa Kemal Atatürk. Mazhar Müfit Kansu'nun 'Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber' adlı kitabı Atatürk hakkında bana çok değerli bir şey öğretti. Atatürk'ün etrafındaki insanlar ona kendilerini teslim etmiş ve her istediklerini yapacak olsalar da Atatürk isteklerinin amacını mutlaka kendilerine anlatıyor ve onları ikna etmeye çalışıyormuş. Emir değil, istek değil, ikna ederek hareket ediyormuş. Böylece ortaya aynı şey için mücadele eden bir inanmışlar ordusu çıkmış ve başarı kaçınılmaz olmuş. Sağlık sisteminde de aynı amacı benimsemiş, uyumlu sağlıkçılardan oluşan bir klinik mutlaka o hastanenin gözbebeği olur. Ben tıp hayatım boyunca bu açıdan çok güzel servisler, çok değerli hocalar tanıdım. Prof. Dr. İlgi Ertem bu değerli hocalarıma en güzel örnektir. 1999 yılında, pediatri intörlüğümde, bir ay boyunca kendisinin kurucusu olduğu Gelişimsel Pediatri bölümünde Otizmlili hastalarla görev yaptım. Kendisinin hastalara, asistanlara ve intörlere davranışı, bilimselliği ve insanlığı bana büyük ilham vermiştir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Empati! Biz mesela yeni tanıdığımız biriyle doğru dürüst herhangi bir şekilde sırlarımızı paylaşmayız, samimi olamayız, biraz soğuk oluruz. Hayatında beni ilk defa görmüş olan bir hasta benden şefkat bekliyor, bana sırlarını açıyor. Bu çok önemli. Karşınızda sizi ilk defa gören bir insanla laubali olamazsınız, çok samimi konuşamazsınız fakat aynı zamanda o hastaya o sıcaklığı ve şefkati vermeniz gerekiyor. Doktorlukta en iyi yaptığım tarafın bu olduğunu düşünüyorum. Mesela herkesin doktorluk bilgisi farklıdır. Bazı insanlar hekimliğe daha yatkındır, daha iyi tanı koyarlar. Benden çok daha iyi bilgisi olan doktorlar da vardır. Fakat doktorlukta mutlaka yapılması gereken şey belirli bir seviyede yakınlık, sıcaklık kurmak. Çünkü hasta için çok zor. Hiç tanımadığımız birinin karşısına gidiyorsunuz, sizi iyileştirmesini istiyorsunuz ve ona güvenmek istiyorsunuz. Biz doktorlar hastalandığımızda genel olarak tanıdığımız arkadaşlarımıza muayene oluyoruz fakat hastaların durumu bizimle aynı değil.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde bir hocam “Ben yüzde yüz bilgili ama ilgisiz bir doktora muayene olmaksızın yüzde seksen bilgili ama ilgili bir doktora muayene olmak isterim.” derdi. Çünkü ilgili doktor mutlaka doğru tanıyı bulur. İlgili doktor olmak için de empati sahibi olmamız şart.

Şu çok önemli: Biz acil servise gelen hastayı başımızdan savmak, acili boşaltmak ve bir an önce acil servisten çıkartmak istediğimizde iyi doktorluk yapamıyoruz. Acil servise gelen hastaya doğru tanıyı koymak, yardımcı olmak asıl amacımız olmalı. Bazen bakıyorsunuz 20-30 yıl acil serviste çalışmış bir doktor yirmi yıl önce neyse şimdi de o. Hiç geliştirmemiş kendisini. İyi bir acil tıp uzmanı yatırdığı, ameliyata verdiği hastaya ne olduğunu merak eder. Koroner anjiyosunda ne çıktı? Ameliyatta cerrah ne ile karşılaştı, acil servisteki tanısı doğru muydu? Böylece kendimizi geliştirebiliriz.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Güzel anılar çok fazla. Acil tıp uzmanlığında hem iyi hem kötü anıları aynı günde yaşıyor olabilirsiniz. Asistanlığım sırasında yoğun bir nöbet geçiriyordum ve akşam yemeğini kaçırdığım için gece 23 gibi tost söylemiştim. Bir çocuk bilinci kapalı bir şekilde gelmişti; yüksekten düşmüştü. Kusmuşundaki katı gıdalar nefes borusunu tıkamıştı ve annesinin kucağında morarmıştı. Kapıda onu görür görmez, yatağa bile almadan direkt acil servisin girişinde yere yatırdım. Parmağımla nefes borusundaki kirli parçaları temizledikten sonra hemen entübe ettim. Daha sonra kalp masajı yaptım. Bir dakika sonra kalbi tekrar atmaya başlamıştı. Yaklaşık 5-6 dakika sonra tamamen kendine gelmişti ve yatağın üzerinde zıplıyordu. Müdahaleyi acil servisin girişinde, yerde, tüm hasta ve yakınlarının önünde yapmak zorunda kalmıştım. Başka bir yatakta yatan, diyabetik ketoasidoz tedavisi verdiğimiz, ileri derecede kalp yetmezliği olan bir hastanın oğlu saat 24 gibi kapımı çaldı. Ben biraz sinirlendim çünkü nöbeti devraldığımdan beri ilk defa odaya giriyordum, tostumu yiyecektim. “Hocam benim de çocuğum var, yaptıklarınızı gördüm ve çok mutlu oldum.” dedi. Beni övgülere boğduktan sonra, babasının doktoru olduğum için kendini çok şanslı hissettiğini söyleyip ayrıldı. Gece saat üç civarı o hasta yakınının babasını kaybetti. Bana çok güvenen hasta yakını muhtemelen hayal kırıklığına uğramıştır. Bana pek belli etmemiştir ama hayal kırıklığı olmuştur.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Olumlu, olumsuz geri dönüş çok tabii ki. Babasının kucağında gelen bir kız çocuğu vardı. O da bisiklete binerken yüzüstü düşmüştü. Bisiklet travmalarında yüzüstü düşmek çok tehlikelidir. Trakea rüptürü olabilir. Bu hastamızda da böyle olmuştu. Getirildiği zaman bilinci kapalıydı, yüzü morarmıştı. Babası kızı kucağında ve “Kızım ölüyor!” diye bağırarak gelmişti. Bisikletten yüzüstü düştüğünü öğrendiğimde trakea rüptürü olduğunu tahmin etmiştim. Trakea çevresinde cilt altında krepitasyonu hissedince hemen entübasyon-

na geçtim. Her şeyi doğru yapsam da entübasyon tüpünün rüptüre alana girmesi ve yırtığı büyütmesi riski vardı. Neyse ki öyle olmadı ve akciğer güzel havalandı. Kalp masajına da yanıt aldım fakat sorunlar bitmiyordu. Bilinci açılan 10 yaşındaki kızımız korku dolu gözlerle entübasyona saldırıyordu. Entübasyon tüpünü geri çeksem tekrar arrest olacaktı. Henüz bir yıl önce intörn olan bir asistan olarak sedasyonu unutmuştum. Hızla hastayı sedatize ettim ve takibinde pediatrik cerrahi hastayı sedatize olarak ameliyata aldı. Yaklaşık iki ay kadar sonra kızımız babasıyla acil servise geldi. Babası “Senin hayatını kurtaran doktor” diyerek beni tanıınca kucağıma atlamıştı, sarılmıştı, öpmüştü. Aldığım en güzel geri dönüş budur.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencileri çok seviyoruz. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ile bizim Fakültemizdeki intörnlerin farkı şu: Biz Ankara tıpta intörnlüğümüzde her zaman birinci yıl asistanlarıyla muhatap olurduk. Gözlemeden çok angarya diye tabir edilen işlerle uğraşır-dık. Beraber hasta baktığımız doktorlar da doktorluk hayatına yeni başlamış asistanlardı. Bizim Fakültemizin intörnlüğü bence diğer fakültelerden daha iyi. Çünkü uzmanlarla, doçentlerle, profesörlerle çalışıyorlar, onlarla beraber hasta bakıyorlar. Bazı intörnlerimiz bu şartların değerini anlamıyorlar, ona üzülüyorum. Her gördükleri hasta onlara bir şey katar. İntörnlerimizin geri dönüşleri çok iyi oluyor. Zorunlu hizmetlerini yaparken diğer fakülte mezunlarının hiç hasta bakmadan mezun olduklarını gördükçe değerimizi daha iyi anlıyorlar. Biz onlara ikinci aylarında bu şansını veriyoruz. Özgüvenleri acil servis intörnlüğü sürecinde belirgin artıyor.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Meslek yaşamları boyunca meslektaşlarını kötülemesinler. Hastayı en son gören doktor en avantajlı doktordur. İleri tedavi alması gereken birçok hastalık ilk günlerde basit hastalıkları taklit eder. Ülkemizde doktora ulaşım çok kolay olduğu için hastalığın odağı, ciddiyeti tam belirginleşmeden doktora başvuran hastalarda tanı-

yı koyamamak sık rastlanan bir durumdur. Üzücü olan ise hastayı en son gören ve doğal olarak belirginleşen semptomlar, kan tablosundaki radyolojik tetkiklerdeki, klinikteki hastalığı işaret eden bulgular sayesinde doğru tanıyı koyan doktor, maalesef hastanın kendisinden önce başvurduğu doktor hakkında kötü konuşabiliyor. Bu şekilde kendi doktorluğunun daha iyi olduğunu vurgulamaya çalışıyor. Doktorlara açılan davaların çoğundan yine bizim meslektaşlarımız sorumlu. Bizim acil servisimizde de başka hastanede tanısı koyulamamış birçok vaka tanı alır. Hastaya hep “İlk bakan doktora bu değişen tablo ile başvursanız o da muhtemelen bu tanıyı koyacaktı.” deriz. Hastayı en son gören doktorun doğru tanı koyma şansının daha doğru olduğunu anlatırız. Tabii ki bazen çok önemli doktor hatalarına rastlıyoruz. Örneğin bir hasta bilinci kapalı halde acil servise getirildiğinde oğlu “Babamın bu akşam bilinci kapandı. Göttürdüğüm acil serviste beyin tomografisi çektiler. ‘Tüm beynine pıhtı atmış, yapacak bir şey yok, eve götürün.’ dediler. Ben son bir umut size getirdim. Siz de aynı şeyi söylerseniz eve götüreceğim” dedi. Hasta diyabet hastası. Doktoru hastanın kan şekere bakmadan tomografi istemiş. Bilinç kapandıktan sonraki ilk saatlerde tomografide enfarktüs tespit edilemeyeceğini de bilmiyor, bilinci kapalı getirilen hastaya yaklaşımı da bilmiyor. Hastanın kan şekerinin 30 mg/dl’nin altına düşmüş olduğunu çok basit bir şeker ölçümüyle tespit ettim. Beşinci dakikada bilinci açıldı. Yakını hastayı bilinci kapalı halde eve götürse o gece hayatını kaybedecekti. Tabii bu tip durumlarda bu hatayı yapan doktora geri dönüş yapmak ve hatasını mutlaka bildirmek gerekiyor fakat bunu hasta yakınları vasıtasıyla yapmamak daha doğru.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Benim en çok gördüğüm problem, hastaların komplike ve zor hastalıklarda kendi şehirlerinde tedaviye ulaşamamalarıdır. Her şey doğru yapılmasına rağmen hayatını kaybeden hastaların yakınlarında “Acaba büyük şehirde tedavi olsaydı yakınım iyileşir miydi?”

diye bir düşünce oluşabiliyor. Bu yüzden ciddi hastalıklara sahip hastaların önemli bir kısmı büyük şehirlerdeki büyük hastanelerde muayene olmaya yönlenecek veya yönlendiriliyorlar. Bu yüzden de büyük şehirlerde, şehir ve üniversite hastanelerinde büyük bir yığılma oluyor. Bu sebeple tedaviler gecikiyor.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Pandemi döneminde çok açık bir şekilde belli oldu ki Avrupa'da büyük bir doktor açığı var. Türk doktorları bu açığı kapatmak için birincil hedef grup haline gelmiş durumda. Bunun yanında dünyanın çeşitli ülkelerinden ülkemize, sağlık hizmeti almak için binlerce hasta başvuruyor çünkü çok kaliteli uzman hekimlerimiz var. Ülkemizde asistanlık eğitimi çok kaliteli. Asistanlar hem hasta yoğunluğundan hem de hocaların bazı riskleri alıp asistanlara önemli görevler vermekten kaçınmamasından dolayı, uzmanlık belgesini almış doktorlarımız Avrupalı meslektaşlarından önde oluyorlar. Yabancı bir ülkede, alanında otör olarak çalışmayı daha doğru buluyorum. Tıp fakültesini bitirdikten sonra pratisyen hekim olarak yurt dışına gitmektense asistanlık eğitimi ayarlayıp gitmek veya uzmanlık belgesini aldıktan sonra gitmek daha doğru diye düşünüyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

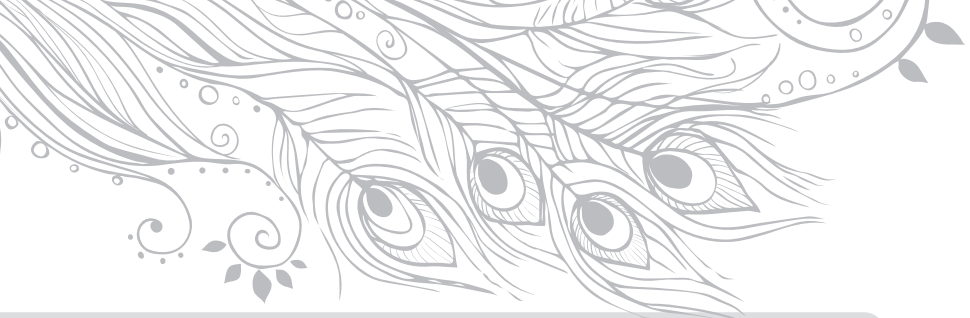
Kitap okumak!

Hekimlikte bazı şeylere uzak kalabiliyorsunuz ama hobi çok önemli. Ben genel olarak kitap okurum. Genelde üç farklı alandan kitaplar okurum. Sabah ve akşam olmak üzere iki farklı kitap okurum. Dünya klasikleri, Tanzimat Dönemi-Erken Cumhuriyet Dönemi arasındaki bir asırlık süreç ve bilim kitaplarını çok severim. Kitap okumak dışında çok fazla yapabileceğim bir aktivite olmuyor. Yürüyüş yaparım. Eskiden film izlerdim ama şimdi yeni çıkan filmleri izleyemiyorum. Yeni filmler izlenecek gibi değil maalesef. Sinema sektörü çok kısırlaştı, iyi senaryo yazarları biraz dizi sektörüne kaydı. Bu sebeple güzel dizi bulunca dizi izliyorum.

En sevdiğiniz dünya klasiği kitabı nedir?

Rus edebiyatı çok zengin bir yazar havuzuna sahip. Sadece Tolstoy, Dostoyevski'den bahsetmiyorum. Mesela Turgenyev, İngiltere'de doğsaydı İngiltere'nin en büyük yazarı olurdu. Bulgakov, Almanya'da doğsaydı Alman tarihinin en büyük yazarı olurdu. Sanırım uzun ve soğuk kış günlerinin sunduğu yalnızlık Rus yazarlara, insan ruhunun inilebilecek en derin seviyesine inme şansı veriyordu. Okuduğum romanlar içinde Savaş ve Barış bende büyük hayranlık uyandırmıştır. Şimdilerde dizilerde assamble oyuncu kadrosuyla yazılan diziler çok tutuyor. Yani bir dizide bir veya iki başkahramandan ziyade beş, altı karakter eş değerde ön planda. Bu tarzı dünya klasiklerinde bu kadar güçlü bir şekilde görmek inanılmaz. Rostovlar, Prens Andrey, Prenses Maria, Komutan Kutuzov ve tabii ki Piyer gibi kahramanlar ayrı ayrı birer başyapıt kahramanları olabilecekken hepsinin aynı romanda boy göstermeleri ve her okuyucuya göre her birinin asıl kahraman olarak anılmasını sağlamak ulaşılamayacak bir seviyedir benim için. Yine de benim en sevdiğim roman Gazap Üzümleri'dir. İkinci kez okuduğum ilk romandır. Amerikan edebiyatına ait bir kitaptır. Ütopya gibi hayaller satmaz. Bu romanda geçen bir diyalogu çok sevmiştim. Paylaşmak isterim: Romanda, Kaliforniya'da meyve toplayacak işçi bulmak için Amerika'nın her yerine sürekli broşür dağıtılır. Kitapta bahsi geçen aile de tarlaları artık onlara gelir sağlamadığı için tarlalarını sattıktan sonra Kaliforniya'ya giderler. Gittiklerinde görürler ki onlara kimse iş vermiyor veya çok zor iş buluyorlar. En sonunda bir çiftliğin kahyasına sorarlar "Neden bu kadar işçi Kaliforniya'da toplanmışken, etrafta binlerce işsiz varken hala Amerika'nın her yanında broşür dağıtılıyor ve buraya çağırılıyor?". Şu cevabı alırlar "Bizim 100 kişiye ihtiyacımız varken 100 kişi başvurursa çok fazla para ödemek zorunda kalırız. 500 kişi başvurursa daha ucuza çalıştırırız. 5000 kişi başvurursa karın tokluğuna çalıştırırız."

Mayıs 2022

DR. ASLIHAN TAŞKIRAN SAĞ

Dr. Aslıhan Taşkiran Sağ, 20 Ocak 1983 tarihinde Ankara'da dünyaya gelmiştir. Liseyi Ankara Atatürk Anadolu Lisesinde okumuştur. 2000-2006 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıp eğitimini tamamlamıştır. 2006-2011 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalında ihtisasını tamamladıktan sonra 2011-2012 yıllarında Çorum Osmançık Devlet Hastanesinde, 2012-2013 yıllarında ise Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman doktor olarak mecburi hizmet görevini yerine getirmiştir. 2013-2019 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Nörolojik Bilimler ve Psikiyatri Enstitüsünde doktora yapmıştır. 2018-2019 yılları arasında Danimarka Center of Functionally Integrative Neuroscience Aarhus Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak çalışmıştır. 2020 Mart-Eylül tarihleri arasında Bayındır Söğütözü Hastanesinde çalışan hocamız, 2020 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalında göreve başlamış ve halen görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Bence öyle bir çalışmam henüz yok. Bunun için biraz daha genç ve küçük olduğumuzu düşünüyorum. Ufak ufak, çalışmalarımızın çapını büyüterek adımlar atıyorum. Ben deneysel nörolojiyi daha çok seviyorum. Doktora yapma nedenim de buydu. Oradaki çalışmalarım biraz daha mutluluk veren ve tatmin edici çalışmalar. İnme modelleri üzerine çalışmıştık. Tabii klinik nöroloji içerisinde de kognitif nöroloji ağırlıklı olmak üzere ufak ufak katkılar vermeye çalışıyorum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Doktora yapmaya karar vermem benim için dönüm noktasıydı. Beni oldukça geriye ve aşağıya doğru döndürdü. Ben yapmak istediklerimin peşinden gittim ama pek çok zorlukla karşılaşacağımı bilmiyordum. Bilimi biraz daha kovalamaya çalışmıştım. Engeli bir süreç oldu.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Biyoloji olimpiyatçısıydım ben, aslında kaderimizi biraz da o belirliyordu. Ortaokul ve lise çağlarında biyolojinin içerisine girdikçe seçenekler ona göre şekilleniyordu. Tercihlerde genetik ve tıp arasında kaldığım bir dönem oldu. Tıp fakültesinde araştırma hevesim de devam edince biraz daha uygun bölümlere yönelmeye çalıştım.

Nöroloji gizemli bir bölüm, araştırılacak çok fazla şey var. Araştırma sahası daha geniş bir alan. Nörolog olabilirim deme nedenim nörobilim aslında. Tabii ki doktorluğun klinik tarafı her zaman ağır basıyor. Bu doktorluğun vazgeçebileceğiniz bir özelliği değil ama beraberinde araştırma yapabileceğim bir saha olsun istedim ve böyle bir rota izledim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Beni etkileyen kimler var desem, belki eskiye gidip ilkokul öğretmenimi söyleyebilirim. Bu kadar özgüvenli olmamızı, bir şeyleri başaracak güçte kendimizi görmemizi sağlayan hep ilkokul öğretmenlerimizdir ya... Ayla Bulacak diye çok sevdiğim bir öğretmenim vardı. Belki de onun ektiği tohumlarla ilerledim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik bir yaşam biçimi artık. Bizim için hekim olmak, hekim gibi yaşamak demek. Hayatı, insan ilişkilerini...

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Tıp öğrenciliğim döneminden bir şeyler anlatabilirim. Dahiliye stajı ve sınavı çok zordu. Dahiliye jürisine girdiğimde sorular zorlaştıkça bocaladım ve bocaladıkça sınav daha bitmeden benim ayağa kalktığımı ve hocaların “Dur ya, daha sınav bitmedi!” dediklerini hatırlıyorum. “Tamam artık yeter der.” gibi ayağa kalkmışım. Kendimden beklemediğim bir hareket, refleks olarak gelişmişti.

Asistanlığında çok fazla inme hastalarının yatışı vardı. İki tane global afazik ve motor afazik hastayı yatırmıştık. Vizit yapıyorduk, hocamız da bizleri zorlayıp sıkıştırıyordu. Kimi zaman tam hazırlık yapmamıştık ve hocanın sorularına iyi yanıt veremiyorduk. Yine sıkıştığımız bir anda afazik hastalarımız dile gelip cevap vermişti, bizi de zor durumda bırakmışlardı. Hastalar konuşmaya başladığı için sevinmiştik ama hocamıza mahcup olmuştuk. Böyle bir nöroloji mucizesi yaşanmıştı.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genelde minnet duygusuyla ayrılıyorlar. Hastanemizin şartları devlet hastanelerinden çok daha iyi. Bizi tatmin edecek bir hekimlik yapabiliyoruz, hastaya hak ettiği süreyi ayırabiliyoruz. Araştırılması, incelenmesi gereken hastaları irdeleyebiliyoruz. Hastalar da bunu hissettiklerinde çok mutlu ve memnun oluyorlar. Onlar memnun olduğun da içimize sinen uygulamalar yapabildiğimiz için biz de memnun oluyoruz.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizi seviyoruz. Ben hepsini çok takdir ediyorum. Küçük ama seçkin bir grup olduklarını düşünüyorum. Kimi zaman onlar bizi besliyor, kimi zaman biz onları besliyoruz. Hepsinin çok iyi yerlerde olacağını, çok iyi işlere imza atacağını düşünüyorum. Biz de bu süreçte her zaman yanlarında, arkalarında olmaya devam edeceğiz.

Yeni mezun hekimlerimize neler söyleme istersiniz?

Sabırlı olsunlar. İdeallerinden vazgeçmesinler. Hekimlik zor bir meslek, bunu ancak hastayla baş başa kaldığınızda görüyorsunuz. Tabii çok büyük doyum veren bir tarafı da var. Dilerim çok mutlu olurlar.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Çarpık olduğunu düşünüyorum pek çok yönden. Niteliğin git-tikçe, tabii bir tek sağlıkta değil pek çok alanda olduğu gibi, önem-senmediğini ve kimi zaman da cezalandırıldığını görüyoruz. Maa-lesef pek olumlu şeyler hissetmiyorum.

Sağlıkta şiddetin muhatabı olmak çok acı. İster öğretmen olsun ister doktor olsun ister futbol hakemi olsun. Dilerim bunlar hızla gündemimizden çıkar.

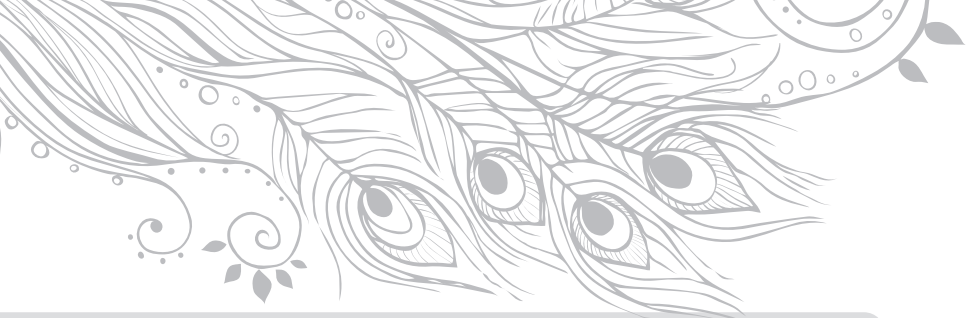
Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben çok destekliyorum. Yurt dışı deneyimi çok ufuk açıcı. El-bette ki bağlarını koparmasınlar. Hem insanlığa hizmet etmek var bizim mesleğimizde hem de ülkemize hizmet etmek var. Bu hizmeti buldukları her yerden yapabileceklerini düşünüyorum. Yolları açık olsun ama burayı da unutmasınlar.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Ben müziği çok severim. Enstrüman çalmayı çok severim. Ço-cuklar hayatıma girdikten sonra bir süredir çalamadım. Gitar ça-lıyorum, yan flüt çalıyorum. Çocukluktan kalma org kurslarından hatırladığım kadarıyla klavye çalıyorum. Hepsi çok amatör ama hobinin amacı o. Beni mutlu edecek kadar çalabiliyorum, yapabili-yorum. Tiyatroyu çok severim.

Ocak 2024

DR. BARIŞ MUSTAFA POYRAZ

Dr. Barış Poyraz, 29 Eylül 1974 tarihinde Ordu'da dünyaya gelmiştir. 1992 yılında Ankara Gazi Anadolu Lisesinden mezun olduktan sonra Hacettepe Üniversitesi İngilizce Tıp Fakültesini kazanmış, 1998 yılında Fakülteden mezun olmuştur. 1999 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalında ihtisasa başlamıştır. 2003 yılında uzman doktor olup 2007 yılına kadar Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Sağlık ve Rehberlik Merkezinde görev yapmıştır. 2005-2006 yılları arasında Erzincan Askeri Hastanesinde tabip asteğmen olarak görev yapmıştır. 2007 yılında Özel 29 Mayıs Ankara Hastanesinde göreve başlamıştır. 2008 yılında MESA Hastanesinde göreve başlayan hocamız 2010 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde çalışmakta ve halen Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Göğüs hastalıkları uzmanlığı için Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine girmek benim için dönüm noktasıdır. Şehir değiştirmek yerine Ankara'yı seçmek, TOBB'da çalışmak ve TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde öğretim üyesi olmaya karar vermek benim dönüm noktalarımdandır.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp fakültesine başladığımda kadın doğum uzmanı olmak istiyordum. Daha sonra cerrahi bir alan seçmekten vazgeçtim ve dahili bir branş seçmek istedim. Göğüs hastalıkları seçme sebepim de bir nevi üst ihtisas gibi baştan ihtisas verilmesiydi. Dahiliye üst ihtisası değil de kendi başına dahili bir branş olmasıydı. Ankara Üniversite-

si Tıp Fakültesi Hastanesi de bu alanda Türkiye’de sayılı kliniklerden biridir. Yüksek yatak sayılarıyla, yoğun bakım üniteleri ve girişimsel işlem tecrübesiyle ihtisasımı tamamladım.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Özellikle ilham aldığım biri var mı, diye düşünmedim hiç. Öyle birisi yok benim için. Çok değerli hocalarla tanıştım. Özel pratiğim esnasında ve öğretim üyeliğim esnasında yanında çalışmaktan zevk aldığım birçok doktor arkadaşım oldu. Burada Prof. Dr. Nejat Akar Hocam hem bilimsel anlamda hem sosyal anlamda benim örnek aldığım bir kişidir. Süreçte birçok insanla beraber çalışıyorsun ve birçok insanın sana katkısı oluyor. Bu insan illa doktor olmayabiliyor. Mesela stajyer doktorken kadın hastalıkları ve doğum kliniğinde bana kan almayı öğreten hemşire hanım da bana katkıda bulunmuştur. Herkesten bir şeyler öğreniliyor.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Primum non nocere! Önce zarar verme! Hastayla iletişeceksin. Mümkün olduğunca güler yüzlü olacaksın. Hastayla iletişilemek, hastayla bağ kurabilmek iyileşmeye yüzde 30 etki eder. Hekimlik zamanla bir meslekten daha çok bir yaşam biçim haline dönüşüyor...

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Lisede bana takılan lakap ‘Doktor’du. Arkadaşlarım genellikle beni bu şekilde çağırırdı, çünkü Hacettepe Üniversitesi İngilizce Tıp Fakültesine gitmeyi hayal ediyordum. 1992 yılında üniversite sınav sonuçları gazetede yayımlanıyordu ve bu sonuçları Kızılay’da satılan yerin camına bir gün önce asarlardı. Ben yaz tatilinde Ordu’ya gitmiştim. Arkadaşlarım gazeteye baktıklarında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini kazandığımı öğrenmişlerdi. İlk anımsadığım

ve asla unutamadığım an, istediğim yeri kazanmam ve bu haberi almam oldu.

Stajyerken ilk acil nöbetimi hatırlarım. İlk dikiş attığım hastanın sırtını Sakarya Caddesinde palayla kesmişlerdi. Bütün gece onu dikmiştim. Daha o zamanlarda diğer mesleklerle ayrıştığınızı hissedebiliyorsunuz. Acildeki olaylar, üstünüz başınız kan içerisindeyken uykusuz gece nöbetleri... İntörnlükten başlıyor. Nöbet tuttuğumuzda tek intörn bir serviste kalırdık, oradan sorumlu olurduk. Gece damar yolu için hemşireler tarafından uyandırılırdık. Kemoterapi hazırlardık.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde asistanlık çok yoğundu. İleri yaşlı ve ağır kronik hastalar çok fazla olduğu için 200 yataklı serviste gece nöbetlere kalırdık. Gecede üç ex verdiğimiz zamanlar olurdu ve eskiden hastane imamları vardı, onlar imzaları ölüm kağıtlarını. Hiçbir zaman hayat bayram olmadı. Acilde bir adam vardı düzenli ve sürekli bir biçimde kendi çocuğunu sabah karşı hasta diye getiriyordu. Gerçekten çok acayip şeylerle karşılaşılıyorsunuz. *Gece yukarıda Allah, aşağıda senin kaldığın anlar oluyor.* Artık bitsin, diyorsun.

Bir kadın hastam vardı. Nöbeti yeni devralmıştım. Hastanın restriktif akciğer hastalığı vardı. Kifoskolyotik solunum yetmezliğindeydi, yoğun bakıma almıştık. Kızı da yemeğini yediriyordu. Karpıya kocası geldi. Girmek isteyince hastanın yanına tek tek girilmesi gerektiğini, kızı çıkınca girebileceğini söyledim. Kadın "Lanet olsun böyle kocaya! Beni bu hale o getirdi. Buraya mı gelmiş? Hayırsız." diyerek kocasına saymaya başladı. Sonra kadın bir anda arrest oldu. Müdahale etmemize rağmen ex oldu. İstenmeyen, saydırılan kocaya gidip eşini kaybettiğimizi söyledik. Adam da "Siz benim karımı nasıl öldürürsünüz?" diyerek camlara vurmaya başladı. Camlar indi, ortalık dağıldı. Muhtemelen adam hayatını karısıyla ilgilenmeyerek geçirdi ama ölümden sonra değişik tepkiler verdi.

Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesinde acil nöbetindeyken Şahin model araba geldi, kanlar içinde bir adam indirdiler. Yanında da oğlu vardı. Biz hemen müdahale odasına aldık. Oğlu da kapının

önündeyken kıpırdanıp “Siz babama n’apıyorsunuz?” demeye başladı. Babası kesilmişti, dikiyorduk. Ne yapacağız başka? Çocuk taşla acilin camlarını indirdi, ortalığı dağıttı. Mart gecesiydi, insanlar da donmaya başladı. Hastane polisi de hep sonradan gelir. Meğerse kendisi kesmiş babasını. Karakoldan gelen ekip çocuğu ortaya aldı, dövmeye başladı. Soğukta bekleyen hastalar da “Vur, vur!” demeye başladı polise. Olan acilin camları yapılanaya kadar bekleyen hastalara oldu.

Askeri hastanedeyken tek göğüs hastalıkları uzmanı bendim. Erler çok değerlidir. Senin baktığın Er’e bir şey olursa seni direkt içeri alırlar ve neden öldüğü hakkında dava açarlar. Bir asker getirdiler, yüksek ateşle. Çocuğun akciğerleri temizdi, bir tane de enfeksiyon uzmanı vardı. Bana “Bunu yatır.” dedi. Ben de “Akciğerleri temiz, hasta septik görünüyor sizin yatırmanız lazım.” dedim. Kendisi hastanın yatışını yaptı. Acayip geniş spektrumlu antibiyotikler veriyordu ama çocukta herhangi bir değişiklik olmuyordu. Sonra bir sabah vizitte hastanın yanına gittim, akciğer seslerinde farklılaşma duydum. Tomografi çekilmesi lazımdı ama hastanede tomografi cihazı yoktu. Ambulansla devlet hastanesine gidip tomografiyi çektiler. O kadar antibiyotiğe rağmen genç birinin akciğerlerinin böyle olması imkansızdı. Başhekime gidip hastanın bizim hastanemizde tedavi edilemeyeceğini söyledim. Başhekim bana karşı çıktı. “Komutanım, ben şimdi yukarı çıkacağım. Hastanın Gülhane Askeri Tıp Akademisine (GATA) sevkini uygun görüyorum, başhekime bildirildi, diye not koyacağım.” dedim. Komutan durdu, kaldı. “Ne yapıyorsan yap!” dedi. O dönemlerde asker nerede olursa olsun ambulans uçak gelip askeri alırdı. Aynı gün içinde saat 18.00’da ben Er’i ambulansla havaalanına götürdüm, ambulansa uçağa teslim ettim ve eve döndüm. Çocuk GATA’da yatarken akut perikardiyal tamponad olmuş. Sebebi ‘Erişkin Still Hastalığı.’ Hastayı çok zor hayata döndürmüşler. Eğer ben ısrar etmeseydim ve hasta Erzincan Askeri Hastanesinde kalsaydı ölürdü. Ölüm sebebi zatürre olarak kabul edilirdi. *Genç arkadaşlar, bazen burnunuzun dikine gitmeniz, söylediğinizin arkasında durmanız gerekir. Bazen sistem sizi başka şeylere zorlayabilir.*

Bir gün Çorum'un bir köyünden başörtülü, ince, uzun, beyaz bir köylü kadını geldi. Yanında da polis memuru geldi, onu karısı olarak tanıttı. Eskiden doktorlarla polisler arasında hoşgörüyeye dayanan bir anlaşma vardı. Ben polisi hiçbir zaman sırada bekletmezdim. Son dönemde bu durum biraz ortadan kalktı ama... Neyse olaya dönelim. Kadının bir akciğer filmi vardı... Atılmış pamuk manzarası gibi... İntraabdominal malignite, bu görüntü de metastaz diye düşündüm. Bütün ekip toplandık. Takip eden saatlerde kadının akut batın tablosu ağırlaştı, perfore oldu. Genel cerrahi hastayı ameliyata aldı, daha sonra hasta yoğun bakıma alındı ama kadın gece ex oldu. Bir haber geldi ki kadın HIV pozitif. Kadın, adamın karısı değilmiş, Rus bir hayat kadınıymış. Daha sonra suç duyurusunda bulunuldu. Polis de söylememişti HIV pozitif olduğunu, biz de kan revan dalmışız hastaya. Bir süre ekip HIV pozitif olup olmadığına dair endişe duydu.

15 Temmuz 2016 gecesi nöbetçi şef olarak hastanede görev yapıyordum. Cumhurbaşkanlığı Külliyesine en yakın hastane olduğumuz için bütün gece boyunca çok fazla sayıda yaralı geldi. Şarapnel yiyenler, elimizde ölen genç çocuklar... Tepemizde patlayan bombalar... Personellerimizin panik halleri... Sabah sekizde kapının önüne yığıldığımı hatırlıyorum.

Pandemi ilanından bir hafta önce göğüs hastalıkları kongresi vardı. Kongreden döndükten sonra hastanemizin pandemi hastanesi olacağını ve tüm yatakların pandemi hastanesine göre düzenleneceğini öğrendik. Kronik hastalığı olanlar işe gitmeyebiliyordu. Ben de hipertansif hastayım, rapor alıp işe gitmeyebilirdim. Tıp fakültesini kazandığım haberini aldığım zaman babama "Ben Hacetepe'yi kazandım." dedim. Babam da "Vatana, millete hayırlı olsun." demişti. Bu düşünceyle yetiştirildim ve "Görevden kaçılmaz." dedim kendime. Birkaç ay neredeyse geceleri uyumayarak sabahlara kadar çalıştık. Elimizde ölen hastalar oldu. Ben o ara "Hasta olmayacağım." dedim kendime ve olmadım da.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Çok uzun süredir aynı yerde çalıştığım için yıllardır aynı hasta- lar ve hasta yakınları geliyor bana. “Sizi çok enerjik buluyoruz.” ve “Bize çok iyi anlatıyorsunuz.” gibi geri dönüşler alıyorum. Hastaya sosyal dokunuşlar yapmayı seviyorum. Hastaya sadece hasta gibi değil, insan gibi bakmak gerekir. Elbette sizi hayal kırıklığına uğra- tacak hastalar olacak. Anlamayacak, anlamış gibi yapacak, sizin yü- zünüze gülüp arkadan memnun olmayacak... Ben iletişimin ve has- taya pozitif görünüm vermenin önemli olduğunu düşünüyorum.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz ve öğren- cilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ben çok akıllı buluyorum öğrencilerimizi. Seçilmiş öğrencile- ri alıyoruz. Parlak beyinleri görmek hoşuma gidiyor. Eski zama- nımızdaki hocalar gibi değilim ben. Tıp eğitimi insanı çok farklı- laştıran bir eğitim. Bizim zamanımızda ast-üst, usta-çırak ilişkisi vardı. Tıp fakültesinde koridorda hocamızı görüp selamlaşabilsek kendimizi iyi hissederdik. Şimdi kendi öğrencilerimize biraz daha yumuşak davranıyoruz. İstiyorum ki ufukları açılsın, önleri açılsın. Dar kafalı olmasınlar, geniş perspektiften baksınlar ve kendilerini iyi yetiştirsinsinler. Siz dersleri, kitapları okuyup ezberleyerek de öğ- renebilirsiniz. Üniversite sadece öğretim yeri değil, eğitim yeridir de. Çocuklara hep Yüzüklerin Efendisi filminin ilk 10 dakikasını seyrettiririm. Orada, insanlar çocuklara hayatta uğraşacakları şey- leri gösterir. İnsanlara yüzükleri verip “*Çünkü insanlar tamahkar- dır.*” derler. Yüzüğün, gücün kölesi olurlar. Bizim mesleğimizde insanla uğraşmak çok zor. Hem iyi bir iletişim kuracaksın hem de her şeyi yapabileceğinin farkında olacaksın. İrfanı yüksek çok insan göreceksin ama çok çakalla da uğraşacaksın. Mesela babasını kesip, acile getirip ortalığı yıkan insanlar da göreceksiniz. Tecrübe payla- şımının, hayatla ilgili anlatılan şeylerin önemi var. Onlara sadece bilgi yüklemiyoruz. Belki de gelecekte Matrix gibi bilgileri kafamıza sokacaklar. Hayata karşı bir tutum, hayata karşı bir davranış biçimi, zevk... Bunlar insanın kendi kendini geliştirdiği şeyler. Ben bura-

dan sadece doktor olarak çıkmalarını değil, insan olarak çıkmalarını istiyorum. Sosyal hayatta aktif olsunlar, bilsinler, okusunlar, film izlesinler, müzik dinlesinler, hobileri olsun. *Üniversite; yeri geldiğinde gezip tozacağı, kavak yellerini yaşayacakları bir yer.* Dersleriniz iyi olacak, hepiniz zekisiniz ve bunu yapabilirsiniz.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Uzmanlık alanı seçiminde herkes daha rahat ve daha paraya yönelik olan alanı seçmeye çalışıyor. Bir şey de diyemiyorum. Biz doktor olduğumuzda evimizi ve arabamızı alabilecek durumdaydık. Ama siz şu an bir milyon liraya araba almak istesenez, alamıyorsunuz. Türkiye'ye idealist hekimler lazım. Mezunlar kendi ideallerinin peşinden gitmek zorundalar. Yabancı dillerini çok iyi geliştirmek zorundalar. Özellikle İngilizceyi hiç bırakmasınlar. Akademik çalışmalarını mümkün olduğunca erken yapmaya çalışsınlar. Çünkü zaman geçtikçe işler yoğunlaşıyor ve çalışmaları yapmak zorlaşıyor. Çok okumak gerekiyor. Güncel kalmaları gerekiyor. Eşlerini iyi seçsinler. İş ve eşten birinde sıkıntı yaşarsanız hayatınızı toparlamanız daha zor olur.

Öğrencilerimiz Fakültemizde fedakarlıkla yürütülen bir eğitim aldılar. Fakültemizde kişisel fedakarlıklar ön planda. Doktor olmak çok güzel bir his. İnsanlara yardım etmek mutluluk verici. Doktorluğun en önemli noktası da bu. Çok fazla sıkıntılı durum olacak ama aynı zamanda mutluluk verecek. Maddi kazanç yönü değil, doktorluk yönü insanları meslek içinde tutuyor.

Ülkemizdeki sağlık sistemi ve yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Hekimler ülkemizdeki sağlık sisteminden dolayı gitmiyorlar yurt dışına. Ülkemizdeki genel histen dolayı gidiyorlar. Sağlık sistemi dünyanın her yerinde sıkıntılı. İngiltere'de de sağlık sistemi çökük durumda. Bizde son dönemlerde doktorlar çok fazla göz önüne atıldı. İnsanlar bu durumun baskısından kaçıyorlar. Herkes şimdilerde yurt dışına gitmeye çalışıyor. Kimseye "Gitmeyin." diye-

meyiz ama Türkiye’de de yapılması gerekenler var. Bu kadar parlak beyinleri kaybetmememiz gerekir. Mesela TOBB ETÜ Tıp Fakültesi. Ben burada çalışıyorum, güzel bir hastane, fiziki şartları iyi ama biz gerçekten çok yoğun çalışıyoruz. Doktorlar biraz da rahat etmek için yurt dışına gidiyorlar.

Amerika’da alanında yükseldikçe yüklerin azalır. Türkiye’nin doktoru her şey. İşletmesel olaylara kadar biz uğraşıyoruz. Ben hala icaplardan, yoğun bakımlardan, poliklinik hizmetlerinden sorumluyum. Devamlı eğitim var, oradan oraya koşturuyorum. Yoruluyorum, maddi karşılığını ne kadar alabiliyoruz, o soru işareti. Bir de dünyada kazancı en çok göz önünde olanlar doktorlardır. Hiç kimse demez ki “Bu adam sabahlara kadar acillerde kan revan içinde kalıp bu parayı aldı.” Bizim genel olarak bu yapıyı değiştirmemiz lazım. Biz bu yapıyı değiştirmesek genç doktorlarımız gidecektir. Zaman geçtikçe parası olan sağlığa erişebiliyor. Hastaneler büyüdükçe işletmeleri zorlaşıyor. Koskocaman acil serviste hasta bir taraftan bir tarafa nasıl gidecek? Bunların hepsi ileride problem olarak dönecek.

Halkın doktorlara ve sağlık çalışanlarına bakış açısının değiştirilmesi gerekiyor. Doktor köle değil. Sağlık çalışanı köle değil. Hiçbir doktor keyfi olarak hasta bekletmez Vasatlık yükseltiyor. Her şeyin bir triyajı var. Ben içeride ciddi bir göğüs hastalığı ile uğraşırken senin üç günlük öksürüğünü öne almak zorunda değilim. Doktorların da sadece doktor olması değil iyi bir iletişimci olması lazım. Ama acil servisin önüne gelip küfredersen, darp edersen doktoru iletişimin bir önemi kalmıyor. “Doktora bağırdım.”, “Artık doktor dövebiliyoruz.” dersin bir gün doktorsuz kalırsın!

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Ben elimden geldiğince sosyal olmaya çalıştım. İlkokul ve liseden beri müzik hayatımda yer almıştır. Gitar çalıyorum, çocuklarımı da müziğe yönlendirdim. Piyano bütün enstrümanların babasıdır. Benim zamanımda piyanoya ve hocasına erişmek çok zordu. Ben de gariban piyanosu olarak gitarla başladım. Çok iyi bir dinleyiciyimdir. Konserleri seviyorum. Bir konser için bir yere gidip

tatil planları yapabilirim. Birçok ünlüyü yurt içinde ve yurt dışında konserde seyretme fırsatım oldu. Sahneye çıkıp gitar çaldığım, şarkı söylediğim zamanlar oldu. Kaliteli müzik dinlemek isterim, evime iyi bir müzik sistemi kurdum.

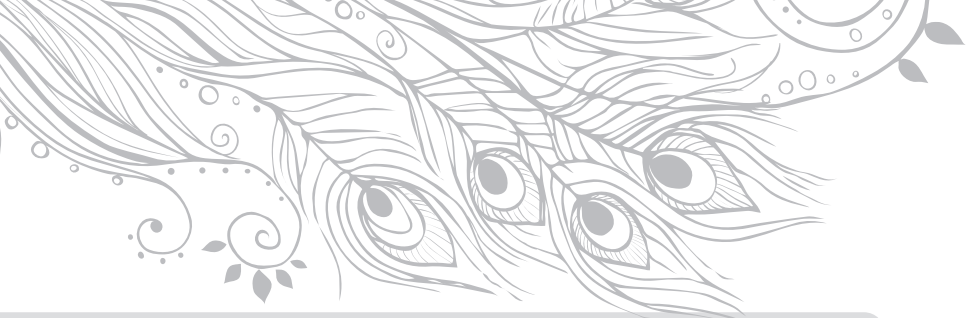
Tenis oynuyorum, keşke biraz daha genç yaşta tenise başlayabilseydim. Tarihi çok severim. Osmanlı'nın son dönem tarihini, Cumhuriyet tarihini çok iyi okumak lazım. Atatürk'ü çok iyi okumak lazım. Herkesin okuması gerekiyor, orada çok önemli mesajlar var.

Tıbbi de okurum tıp dışı da okurum. Felsefe ve sosyoloji severim. Fantastik filmleri severim. Star Wars, Lord of the Rings serilerini, Wes Anderson filmlerini izlemenizi tavsiye ederim.

Haziran 2023

DR. BELMA FÜSUN KÖSEOĞLU

Dr. Belma Füsün Köseoğlu, 5 Mart 1962 tarihinde dünyaya gelmiştir. 1984 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş, Ocak 1991’de Sağlık Bakanlığı Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzmanlık eğitimini tamamlamıştır. SB Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon kliniğinde mecburi hizmetini yapmış, daha sonra 1997 yılında SB Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Klinik Şef Yardımcısı olarak göreve başlamış, ilerleyen zamanlarda Klinik Şefliği ve başhekimlik yapmıştır. 1994 yılında mecburi hizmetini yaptığı hastanede daha sonra 1999 yılında Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Kardiyopulmoner Rehabilitasyon Ünitelerini kurmuştur. Sağlık Bakanlığı Tıpta Uzmanlık Kurulu Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon TUKMOS komisyonunda 11 yıl boyunca üye olarak çalışmıştır. 1998-2010 yılları arasında Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Hekimleri Derneğinin yönetim kurulunda genel sekreter olarak görev yapmıştır. 2020 yılından itibaren Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Hekimleri Derneğine bağlı olan Kardiyopulmoner Rehabilitasyon Çalışma Grubunun başkanlığını yürütmektedir. WOS Google Scholar data Citation’a göre h-index’i 24 olan hocamız kariyeri boyunca birçok kitap, kitap bölümü, ulusal ve uluslararası araştırma makalesi yayınlamış ve çalışmalarına devam etmektedir.

2011 yılında Algolog olan hocamız, 2018 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Tıp branşında Pulmoner Rehabilitasyonun kurumsal ve sistematik anlamda ilk kurucusu benim. 1994 yılında mecburi hizmetimi yaptığım hastanede tam donanımlı ‘Kardiyopulmoner Rehabilitasyon (KPR) Ünitesini’ kurarak alanımızda hem kardiyopulmoner rehabilitasyon hasta hizmeti vermeye hem de asistan ve uzman hekimlere hizmet içi eğitim vermeye başladım. 2010-2021 yılları arasında üyesi olduğum TUKMOS FTR Komisyonunda alanımızda uzmanlık eğitimi gören asistan hekimlerin eğitim ve müfredat programlarını hazırladık. Yine FTR tıp branşında Kardiyak Rehabilitasyon uygulamaları alanında da Türkiye’deki öncü kişiler arasındayım. Branşımızla ilgili olan konularda Sağlık Bakanlığında ve diğer bakanlıklarda birçok komisyonda görev yaptım. Uzun yıllar boyunca Sosyal Güvenlik Kurumunun yayımladığı Sağlık Uygulama Tebliğinde Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon ödemelerini tanımlayan komisyon üyelerinden biriydim. Benim içinde olduğum bu komisyonun hazırladığı SUT FTR bölümü, bazı kısmi revizyonlar yapılmakla birlikte, halen kullanılıyor. Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Yönetmeliği başta olmak üzere birçok kanun ve yönetmeliğin hazırlık komisyonlarında uzun yıllar çalıştım. Benim de içinde bulunduğum komisyonun hazırladığı bu yönetmelik de bazı revizyonlarla birlikte halen Özürlülük Sağlık kurullarında kullanılmaya devam etmektedir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Kardiyopulmoner Rehabilitasyon alanında özelleşmek benim için bir dönüm noktasıydı. Daha önce de belirttiğim gibi kurumsal ve sistematik anlamda Pulmoner Rehabilitasyonun Türkiye’deki kurucusu benim. FTR alanında öncü kişiler arasında bulunduğum ‘Kardiyak Rehabilitasyon’ çalışmaları ise ilk olarak Gazi Üniversitesi FTR Ana Bilim Dalında başladı. Daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi FTR ABD ve benim mecburi hizmetimi yaptığım Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

kliniğinde aynı dönemde kardiyak rehabilitasyon çalışmalarına başladık. O yıllarda KPR alanında tam donanımlı bir ünite kurarak Dünya çapındaki ünitelerle aynı şekilde hizmet verebilmek için çok kompleks, gelişmiş ve pahalı bir cihaz gerekiyordu. 1994 yılında Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi FTR kliniğinde kurduğum ilk KPR ünitesi için gerekli bu cihazları Sağlık Bakanlığımız sağlamıştı.

1997 yılında ihtisas yaptığım hastaneye geri dönünce o hastanede de KPR ünitesini kurmak için gerekli cihazları aldirmek istediğimde iş ve işlemler için bir süre beklemek zorunda kalacağımızı anladım. 1994 yılında bu işe başlamıştım, hasta hizmetini, asistan ve uzman hekim eğitimini devam ettirmeyi ve ara vermemeyi çok arzu ediyordum. Hastane başhekimliğinin onayını alarak İstanbul Borsasına bir mektup yazdım. Nasıl bir hastane olduğumuzu, hasta profilimizde özürlü/engellilerin olduğunu, onların kardiyopulmoner problemlerini rehabilite edebilmek için bu gelişmiş cihaza ihtiyacımız olduğunu yazdım. 1994 yılından beri bu alanda hizmet verdiğimi belirtip “Kısa sürede bu cihazı alıp bağışlayabilme imkanları var mı?” diye sordum. Hiç umudum yoktu ancak cihazımızı hemen alıp bağışladılar böylece kısa süre içinde ve tam donanımlı bir şekilde SB Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma hastanesi KPR ünitesinde de hasta hizmeti vermeye başladık. Hasta hizmeti sunmanın yanında Türkiye’nin her yerinden uzman hekim olmuş ancak kardiyopulmoner rehabilitasyon uygulamaları alanında çalışmamış 100’ün üstünde hekimi yetiştirdim. Bu hekimlerimiz de kendi şehirlerine gidip KPR alanında kendi ünitelerini kurdular.

2020 yılından itibaren Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Hekimleri Derneğine bağlı olan Kardiyopulmoner Rehabilitasyon Çalışma Grubunun başkanlığını yürütüyorum. Tüm FTR camiası için KPR alanındaki eğitimlere, bu alandaki tıbbi araştırmalara devam ediyoruz, kongrelerde kurslar veriyoruz.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Aslında herhangi bir alan hakkında çok düşünmedim. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon ilgi duyduğum bir alandı. 1987 yılından önce, TUS yokken üniversiteler ayrı ayrı kendi uzmanlık sınavlarını yapıyorlardı, toplu bir sınav yoktu. Ben 1987 yılında TUS ile Sağlık Bakanlığı Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi FTR'yi kazandım. FTR alanında klinikler genelde 20-30 yataklı olur. İhtisas yaptığım yerin Türkiye'nin en eski, en büyük, 300 yataklı ve sadece fiziksel tıp ve rehabilitasyon alanında çalışan özel dal hastanesi olduğunu bilmiyordum. Bu kadar geniş çapta ve çok güzel bir eğitim alacağımı da bilmiyordum. İhtisas yaptığım hastane Türkiye'de rehabilitasyon alanında öncü hastane olduğu için, Sağlık Bakanlığı her zaman hasta hizmetinde gerekli bütün büyük yatırımları yapmaktaydı. Örneğin Robotik Rehabilitasyon tedavisi gelişmiş ülkelerde kullanıma ilk çıktığında Sağlık Bakanlığı felçli hastaların yürüme eğitimi için hastanemize hem üst hem alt ekstremiter robotik cihazlarını hemen sağladı. Bilimsel olarak inanılmaz olanaklar, inanılmaz yatak sayısı, eğitim olanakları... Ben hala ihtisas yaptığım hastanenin çok güzel bir okul olduğunu, bizleri çok güzel yetiştirdiklerini ve kariyerimizde bunların rol oynadığını düşünüyorum. Gerçekten kendimi bu konuda şanslı sayıyorum.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Eski hocalarımızın hepsi ayrı ayrı çok değerli. Mecburi hizmetimi yaptığım hastanede Klinik Şefi Uzm. Dr. İsmail Koca Hocamız vardı. O FTR alanının duayen hocalarından birisidir. Hocamız Sağlık Bakanlığı tarafından genç bir uzman hekimken Almanya'ya bu alanda hizmet içi eğitime gönderilmiş. İnvaziv ve noninvaziv enjeksiyon işlemleri o dönemde çoğu hastanede yapılmazken hocamız Alman ekolünde bunları öğrenmiş ve Türkiye'de uygulamaya başlamış. Ben mecburi hizmete gittiğimde İsmail Koca Hocamızı tanımaktan çok büyük zevk aldım. Her türlü invaziv ve noninvaziv enjeksiyon işlemlerini ondan öğrendik ve uyguladık. Diğer hocalarımızdan da çok şey öğrendim. "FTR alanında bazı konularda özel-

leşmemiz lazım, sen çok iyi bir kardiyopulmoner rehabilitasyoncu olursun. KPR alanında kurumsal, sistemli uygulama yapan hiç meslektaşımız yok. Acaba bu alanda üniteleri kurmaya ne dersin?” diyerek bana yol gösteren Klinik Şefi Uzm. Dr. Zeynep Rezzan Yorgancıoğlu Hocam vardı. Bana bu fikri söyleyerek KPR’de yolumu açan bu hocamdır. Rahmetli kayınpederim Dr. Kemal Köseoğlu, 1945 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş ve Almanya’da Dahiliye ihtisası yapmıştır. Bu tarihlerde FTR ihtisası ayrı bir tıp branşı olarak yokmuş. Yine bu dönemlerde Türkiye’de invaziv ve özellikle enjeksiyon tedavileri kısıtlı olarak biliniyor ve çoğunlukla hiç uygulanmıyormuş. Asistanlık eğitimi sırasında bu işlemleri Almanya’da öğrenmiş. Bizzat onun bana öğrettiği çok fazla şey var. Bir hekim olarak hastaya nasıl davranmamız gerektiğini, öncelikle sadece hastaya hizmeti düşünmemiz gerektiğini ondan öğrendim. FTR ihtisasım sırasında özellikle enjeksiyonlar için bana bildiklerini öğretti. Algoloji ve Kardiyopulmoner Rehabilitasyon alanında çalışırken bu üç hekimin benim hayatımda çok önemli ve büyük yeri vardır.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Ben tıp fakültesine çok isteyerek girdim. Ortaokuldan itibaren “Hekim olacağım.” diyordum. Benim için en önemli şey fiziksel olarak aktif olmak, ders çalışmak, yenilikleri takip etmek ve mesleki disiplindir. Bu bazen benimle çalışan kişilerin zorluk çekmesine sebep olabiliyor. İşimi yaparken aşırı titizimdir. Hasta her zaman önceliklidir ve bu her zaman böyle olmuştur. Bazen bizim elimizde olmadan bir reaksiyon olabilir, dalgınlıkla bir şey yapmış olabiliriz. Hasta zarar görmesin, bir problem olmasın ve her şey yolunda gitsin isterim.

Hekimlik alanında bilirim ki eğer 10 yıl yenilikleri okumasam ve ders çalışmasam tıp çok dinamik bir bilim dalı olduğu için çok az şey bilir hale gelirim. Bu sebeple yoğun bir şekilde ders çalışırım, yenilikleri takip ederim, devamlı kendime sorumluluklar yüklerim ve işimde çok disiplinliyimdir. Ben hekimliği böyle kabul ediyorum.

Hekimlikte, “Nasil olsa olur”, “Okumasam da olur.”, “Artık bu yaşa geldim, ders çalışmasam da olur.”, “Hastayı bir anlık gözden kaçırsam da olur.” gibi düşünceler ve davranışlar kabul edilemez.

Kendime şöyle bir hedef koydum. Allah kısmet ederse meslekte uzun yıllar çalışmaya devam etmek istiyorum. Meslekte hiç yorulmadan ders çalışarak, araştırma yaparak ve hizmet vererek çalışmak istedim ve devam etmeyi isterim.

Kariyeriniz süresince sizde yer edinen, unutamadığınız anılarınız nelerdir?

O kadar çok ve bazıları bir o kadar komik olan olay başıma geldi ki! Sürekli bunları oturup yazacağım diyorum ama fırsatım olmadı.

Bir gün hasta muayene ediyordum. Hastaya neresinin ağrıdığını sorunca elmacık kemiklerinin ağrıdığını söyledi. Ağrının karakteriyle ilgili sorular sormaya başladım ancak hastanın yanıtları bildiğimiz elmacık kemikleri ile ilgili değildi. En son dedim ki “Elmacık kemiklerinizi bana gösterir misiniz?” Hasta kalktı ve bana kalçalarını gösterdi. Meğer hasta elmacık kemikleri olarak kalçalarını biliyormuş!

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Çok uzun süre ayırarak hastaya bakarım, hastayla çok ilgilenirim. Her hastalığın tedavisinin hasta eğitimiyle başladığını bilerek hastaya hastalığı hakkında mutlaka eğitim veririm. Hastalar konuşan hekim, onlara bir şeyler söyleyen ve dertlerini dinleyen hekimleri çok severler. Yeni hastanemizin inşaatı hızla ilerliyor ancak şu anda tüm tıp branşlarını hastanemizde dar mekanlarda çalışıyoruz. Hastalarım bana “Dar bir mekanda çalışıyorsunuz. Diğer merkezlerde daha geniş mekanlarda FTR hizmeti veriliyor ama siz bizimle uzun süredir çok yakından ilgilendiğiniz için bu hastaneye size muayene ve tedavi olmaya geliyoruz.” derler. Bence bu çok güzel bir şey. Tabii ki ne yaparsanız yapın bütün hastaları memnun etme ihtimalimiz yok, ancak bunlar çok küçük orandalar.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben bu kurumda işe başlayıncaya kadar hep asistan eğitimi verdim ve uzman hekim yetiştirdim. 2018 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde 5.sınıf FTR stajında ilk defa tıp fakültesi öğrencilerine ders vermeye başladım. FTR uzman hekim olacak birisine eğitim vermekle tıp fakültesi öğrencilerine ders vermek çok farklı. Tıp fakülteleri müfredatına uygun olarak FTR alanı ile ilgili her şeyi öğretmek istiyordum. Başlangıçta ne kadar derinlikte ve ayrıntılı eğitim vermem gerektiği konusunda tereddüt ettim ancak kısa sürede durumu toparladım.

Bizim tıp fakültesi öğrenciliğimiz zamanında biz hocalarımıza daha az şey sorabilirdik. Bizim zamanımızda soru sormak konusunda, özellikle de öğrenciysek ve soru soracağımız kişi büyük bir hocamız ise çekingen davranıyorduk. Öğrencilerimizde çok olumlu bulduğum durum işte bu. Öğrencilerimiz merak ettikleri her şeyi son derece uygun bir yolla sorup öğreniyorlar. Tabii siz de anlattıkça anlatmak istiyorsunuz. Bu durum da beni şaşkınlığa uğrattı. Tıp fakültesi öğrencilerinin benim zamanıma göre ne kadar değişmiş olduklarını gördüm. Öğrencilerimiz kendilerinden eminler, yeniliklere açıklar, her türlü bilimsel kaynağa kolayca ulaşabiliyorlar, eğitim gördükleri mekanlar çok konforlu, bence çok çok şanslılar.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Her stajımın başında söylediğim bir şey var. Öncelikle seçtiğiniz meslek sizin hayat tarzınız oldu. Seçtiğiniz tıp branşı da yaşamınızda çok etkili olacak. Bizim öğrencilik zamanımızda bunları bize söylememişlerdi. 75-80 yaşına geldiğinizde sağlığınız hala yerindeyse ve mesleğinizde çalışabilmek istiyorsanız fiziksel aktiviteden, bedensel yorgunluklardan, ince becerilerden çok bilgiye ve deneyime daha çok ihtiyacınız olan dalları yani dahili tıp dallarını seçmelisiniz. Tabii ki bu yaşlarda halen el göz koordinasyonunun, ince el becerilerinin gerektiği ameliyatları gençliklerinde olduğu gibi yapabilen cerrahlar vardır. Ancak yaşla birlikte reaksiyon zamanının uzaması, ellerde tremor, kas kütleinin kaybı ve kas kuvvetinizin azalması ile

birlikte ince beceriler gerektiren cerrahi dallarda çalışmayı devam ettiremeyebilirsiniz. Bu nedenle tıp branşınızı seçerken mesleğinizi ne kadar uzun yapmayı hedeflediğinizi mutlaka düşünün.

Bu meslekte çok fazla ders çalışmanız gerekecek eğer çok sosyal biriyeniz sosyal etkinliklere zamanınız kalmayabilir. Branşınızı seçerken buna da dikkat edin lütfen. Çok zor bir meslek. Doktorluk, sabır testidir. Her gün bu sabır testine girersiniz ve her gün test edilip onaylanmanız gerekir. En ufak bir sabırsızlık, acemilik, kavga, ses yükselmesi tıpta olmaz. Bütün bunlara kendinizi hazırlamanız gerekir.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben bu sene meslekte 40. yılımı doldurdum. Ülkemizde sağlık sisteminin son derece bozuk, sistemsiz ve kötü olduğuna inanıyorum. Bunu sadece kendi düşünce ve tecrübelerime dayanarak değil, aynı zamanda başka ülkeleri de gözlemleyerek ve orada çalışan meslektaşlarımla konuşarak söyleyebiliyorum. Hollanda'daki hastaneler bomboş. Çünkü sistem nedeniyle uzman hekime ulaşan hasta sayısı az ve uzman hekim, bir hastaya gerekli zamanı ayırabiliyor. Acillerde gerçek acil vakalar var. Ne için böyle? Sağlık sisteminde sevk zinciri çok güzel yerleştirilmiş. Aile hekimini atlamak ve direkt uzman hekime, bir doçente veya profesöre gitmek orada olası bir şey değil. Ancak çok komplike bir vaka iseniz sevk zincirine uyararak bunu başarabilirsiniz. Aile hekimliği sistemi çok güzel yerleştirilmiş. Aile hekimleri çok tecrübeli ve hiçbir şekilde sistem, sizin çözülebilecek bir sağlık problemi için yukarıya ulaşmanızı ve orayı meşgul etmenize izin vermiyor. Böylece ciddi hastalıklar ehil ellere ulaşabiliyor, aile hekiminin çözebileceği hastalar sağlık sistemini meşgul etmiyor ve gerçek hastaların, komplike hastaların, ehil ellerin değmesi gereken hastaların sağlıkla ilgili çözümleri kısa süre içinde oluyor. Örneğin sağlık sisteminde özel hastane sistemi neredeyse hiç yok. Az sayıda özel hastane var ve var olan bu hastaneler kozmetik problemler, doğum gibi daha az olası problem barındıran dar alanlarla uğra-

şıyor. Hasta resmi sağlık sistemi içinde her şeyi hallediyor. Az sayıda doktorları olmalarına rağmen sağlık sistemi çok uygun işlediği için hasta ehil ele ulaşması gerektiğinde ehil ele ulaşabiliyor. Örneğin gerçek acil olmayan bir durum için acil servisleri meşgul ederlerse sağlık sigortaları ödemiyor ve hasta tüm ücreti kendisi ödediği için bir defa daha böyle bir işe kalkışarak sistemi meşgul etmiyor. Her iki kızım Hollanda'da yaşadığı için Hollanda sağlık sistemini çok iyi gözlemledim. Yakınlarım Kanada ve Amerika'da yaşadıkları için o ülkelerin de sağlık sistemini biliyorum. Hiçbirinde ülkemizdeki gibi bir sağlık sistemi yok. Acillerimiz acil olmayan vakalarla dolu. Hastanelerimizin poliklinikleri doçentlerin ve profesörlerin muayene etmemesi gereken basit ve düz vakalarla dolu. Bu nedenle de gerçek hastalar ehil ellere ya ulaşamıyor ya da ulaştıklarında kendilerine ayrılması gereken zamanı alamıyorlar.

34 yıl devlette eğitim ve araştırma hastanelerinde çalıştım; son 6 yıldır vakıf üniversitesinde çalışan bir hekim olarak her sistemi bilen, sistemin her yönünü bilen 40 yıllık bir hekim olarak sağlık sistemimizin hiç uygun olmadığını, kökten değiştirilmesi gerektiğini ve popülist politikaların bırakılması gerektiğini düşünüyorum.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına giden hekimlerimiz burada mutsuz olacaklarını bildikleri için gidiyorlar. Sağlık Bakanlığının/politikacıların açıkladığı gibi ücretin ana problem olduğunu düşünmüyorum. Bir insan; vatanını, anasını, babasını, kardeşlerini, doğup büyüdüğü yerleri, geçmişini, anılarını burada bırakıp gitmek istemez. Daha büyük bir nedeni olmalı diye düşünüyorum.

Bu durumun ilk nedeninin; hekimlerimizin bu kadar uzun seneler okuyup hayatları boyunca ders çalışmak zorunda olmalarına, çok zor bir meslekte çalışıp çabalamalarına rağmen yeterli saygı görmeyeceklerini, bu kadar uzun ve zor bir eğitimin gerektirdiği pozisyonlara ve kariyerlerinde yükselmeleri gereken düzeylere ulaşamayacaklarını, manevi tatmin elde edemeyeceklerini düşünüp

bunu hücrelerinde hissettikleri için gittiklerini düşünüyorum. İkinci önemli neden olarak sağlıkta şiddetin onları vatanlarını çok daha kolay terk etmeye ikna ettiğini düşünüyorum. Bu kadar eğitime rağmen geleceklere nokta garanti değil, belirsizlik içerisindedir. Hiç kimse sadece ücret/para düşündüğü için vatanını, doğup büyüdüğü yeri bırakmaz. Düşüncelerimin doğru olduğuna iliklerime kadar inanıyorum.

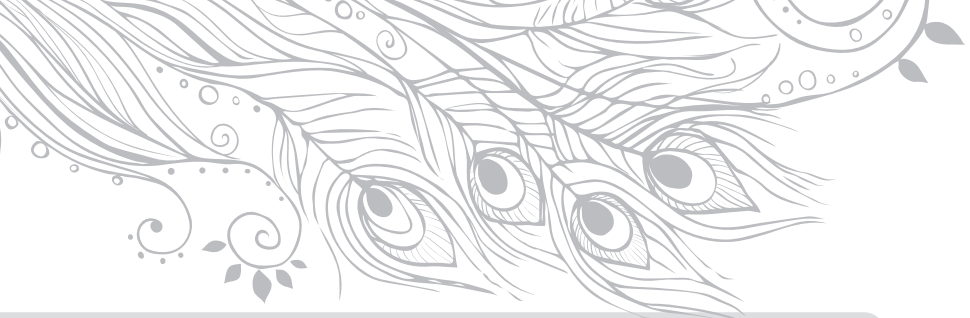
Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Kitap okumayı çok seviyorum. COVID-19 pandemisinden önce fitness, yüzme ve diğer aerobik egzersizleri yapıyordum. Pandemi-den sonra sadece evde kendim egzersizler yapıyorum. Eskisi gibi spora gidemiyorum. Toplu yerlerden kaçıyorum. Toplu yerlerden kaçınmam hem COVID-19 sonrası enfeksiyon riskinden hem de bu yaşlarda öğleden sonra enerjimin düşmesinden kaynaklanıyor. Hasta hizmetimi tam kapasiteyle verdiğimde akşam çıkıp bir yerlerde gezmeye, sinemaya veya tiyatroya gitmeye çok da enerjim kalmıyor. Bunları ancak hafta sonları yapabiliyorum. Uyumadan önce mutlaka kitap okuyorum. Son zamanlarda çocuklukta okuduğum ancak unuttuğum kitapları tekrar okumaya başladım. Türk Klasiklerini hepimiz çocukken okuduk ve unuttuk. En son Sinekli Bakkal¹ tekrar okumaya başladım. Şimdilerde Marshall Rosenberg'in kaleme aldığı Şiddetsiz İletişim: Bir Yaşam Dili² adlı kitabı okuyorum. Okuduğum özel bir tarz yok. Klasik de olabilir modern de olabilir.

Aralık 2022

1 Adıvar, H. E. (1936). *Sinekli Bakkal*. İstanbul: Can Yayınları.

2 Rosenberg, M. B. (2004). *Şiddetsiz İletişim: Bir Yaşam Dili*. (Çev. A. Tüzün). İstanbul: Sola Unitas Yayınları.

DR. BERKTEN BERKALP

Dr. Berkten Berkalp, 1960 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. 1983 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden birincilikle mezun olan hocamız; Mardin İdil ilçesi Sağlık Ocağında bir yıl, Mardin Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezinde bir yıl olmak üzere mecburi hizmet görevini tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalında 1985 yılında başladığı beş yıllık ihtisasını tamamladıktan sonra, 1990 yılında aynı üniversitede Kardiyoloji üst ihtisasına başlamıştır. Kariyerine Ankara Üniversitesinde devam etmiş; 1993 yılında Yardımcı Doçent, 1995 yılında Doçent ve 2001 yılında Profesör olmuştur. 1994 yılında Amerika Birleşik Devletleri Ohio Cleveland Klinikte İnvaziv Kardiyoloji Laboratuvarında çalışmalar yapmıştır. Ankara Üniversitesinden 2010 yılında emekli olarak ayrıldığını belirten hocamız, TOBB ETÜ Tıp Fakültesinin kuruluş aşamasında Dekan Yardımcılığı daha sonra 2017-2019 yılları arasında Dekanlık görevlerini yürütmüştür. Hocamız, 2016 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Kardiyoloji Ana Bilim Dalında görev yapmakta olup Klinik ve Girişimsel Kardiyoloji ile ilgili çalışmalarına devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Girişimsel Kardiyolojide intravasküler ultrasonun kullanıma girdiği ilk yıllarda yurt dışında bu konuda çalışmalar yaptım. Uzun yıllar koroner anjiyografi laboratuvarında intravasküler ultrason eşliğinde çalıştım. Gözlem ve deneyimlerimle koroner arter hastalığının tanısı ve perkütan girişimler konusunda çalışmalarım oldu ve makalelerim yayınlandı. Birçok toplantı, kongre ve panele katıldım.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Fakülteden mezun olduğumda mecburi hizmet vardı. Birinci olarak mezun olmama rağmen bu konuda herhangi bir hak verilmedi ve kura çekimi ile mecburi hizmet yerim belirlendi. 1983 yılında Mardin'in İdil ilçesine gittim. Ankara'dan 24 saat süren otobüs yolculuğu ile İdil'e ulaşılabilirdi. O yıllarda bu bölgede terör vardı, huzur yoktu. Kalınacak yerle ilgili sıkıntılar vardı. Yiyecek temininde zorluk vardı. Sosyal hayat yoktu. Hastalarla iletişim kurmada dil sorunu nedeniyle güçlük vardı. Bugünkü gibi internet ve cep telefonu yoktu o zamanlar ve Ankara ile bağlantılarımı sürdürmekte çok zorlandım. Bir yıl sonra Mardin Merkez'de çalışmaya başladım. Burası her yönden ilçeye göre daha iyi idi. Mecburi hizmet süresince bir yandan hekim olarak günlük işlerimi yaparken bir yandan da ihtisas sınavına hazırlanmaya çalıştım. Çalışırken düşünmemem de sonradan "İyi ki oraları görmüşüm." dediğim çok olmuştur. Tabii ki ülkemizin her yerinde çalışabiliriz, bu şekilde ülkemizin değişik bölgelerini tanıyabiliriz. Hekim olarak farklı konularda farklı bakış açılarına sahip olabiliriz. Daha sonra Mardin'e gitmedim, ama şimdi medyada görüyorum, orada her şey çok gelişmiş, şartlar iyileştirilmiş.

Klinik ve girişimsel kardiyoloji alanındaki yenilikler ve gelişmeler 90'lı yıllarda ülkemizde de uygulanabiliyordu. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Ana Bilim Dalı bu konuda ileri bir merkezdi. İnteravasküler ultrason konusunda deneyim kazanmak için Cleveland Clinic'e gidişim benim için çok yararlı oldu. Kardiyolojinin Duayen isimleri ile çalışmak ve makale hazırlamak imkanım oldu.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Yakın çevremdeki kronik hastalar, doktorluk mesleğini seçmemde, iç hastalıkları ve kardiyoloji ihtisaslarını yapmamda önemli rol oynamıştır diyebilirim. Kalp hastalıkları ciddi hastalıklardır. Ya akut olarak hayatınızı kaybedersiniz ya da kronik süreç sonrası progresyonla yaşam kalitenizde azalma yaşarsınız. Kalp yaşam için

temel organlardan bir tanesidir. Kardiyoloji hayat kurtarıcı bir alan olduğu için hoşuma gitmişti benim. Bizim öğrenciliğimiz zamanında olmayan medikal ve girişimsel tedavilerin devreye girmesiyle hastaların günler veya aylar içerisinde ne kadar iyi duruma geldiklerini görmek, hekimliğim adına çok değerli ve güzel bir şey.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Bütün hocalarım benim için ilham kaynağı olmuştur. Her hocanın ilgi alanı, hasta yaklaşımı ve tedavi uygulaması farklı olabilir. Tıpta dikkat, ilgi ve gözlem çok önemlidir. Kendimizi geliştirmek adına hocalarımızdan alacağımız değerli bilgiler vardır diye düşünüyorum.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

İnsanlara yardımcı olmak, hastayı anlamak, onunla empati kurmak, tedavi etmek veya hastalanmasını önlemek için tedbirler almak benim için önemli. Hekimliğin temeli hastaya mümkün olduğu kadar zarar vermeden yardımcı olmaktır. Onların dertlerine çare bulmak, acılarını azaltmak, mutlu olmalarını sağlamak, güler yüz göstermek... Hastalar çoğu zaman bize çekinerek, ne söyleyeceğini düşünerek, panik olarak gelir. Hastayı doğru bir şekilde bilgilendirmek, yapılması gerekenleri anlatmak çok önemli. Hekimin temel amacı kişiye sıcak bir yaklaşımda bulunarak tanısını koymak, tedavi seçeneklerinden onun için en uygun olanı seçmektir.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Karşılaştığım birçok durum ve vaka benim için anı olmuştur. Benim mecburi hizmet nedeniyle Mardin'de iki yıl yaşamış olmam, beni zorlayan ama geriye dönüp geçmişe baktığımda "Gittim ve bir hayat tecrübem oldu." diyebildiğim bir anım oldu. Yaşadığımız her şey ve her olay bize birtakım özellikler katıyor.

Anılar yaşayan kişiler için çok değerlidir. Ne kadar anlatırsanız anlatın, karşı tarafın anlaması ancak aynı kuşaktan birileriyle payla-

şırıyorsanız mümkün olabiliyor. Bizi dinleyen gençler de yaşadıkları zaman “Hocalarımız da bunları yaşamışlardır.” diyeceklerdir.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Doktor olduğumuz zaman hastadan herhangi bir geri dönüş almayı beklemememiz gerektiğini düşünüyorum. Biz en başından bir yemin ediyoruz, bizim söz verdiğimiz şey insanlara zarar vermeden onlara fayda sağlamak ve yardımcı olmaktır. Onları hayatta tutacağız, hastalıklarını ve acılarını kontrol edeceğiz, problemlerini çözmeye çalışacağız. Özellikle asistanlık dönemlerimde pek çok hastaya suni solunum da dahil olmak üzere müdahale etmişimdir. Çok sayıda kardiyopulmoner resüsitasyon yapmışımdır. Bunların bir kısmını acil müdahaleyle döndürmek mümkün olmuştur ve bunun sevincini hep yaşamışım. Arrest olan hastanın durumu fark etmesi mümkün olmuyor tabii ki! Öğrendiğinde size teşekkür edenler var ama edilmesi de gerekmiyor. Hastanın bize teşekkürü iyileşmesidir. Pek çok hastamızı sonradan görmüyoruz, bazen müdahale ettiğimiz hasta bize hiç gelmeyebiliyor. Hastanın hayata dönmesi, onun iyi ve rahat olması, hastaya gereken müdahaleyi başarıyla uygulamış olmak benim için yeterlidir. Yıllardır hekim olmama rağmen hastanın vefatı daima bana üzüntü verir.

Bir gün acil servisimize yaygın anterior miyokard infarktüsü olan genç bir hasta gelmişti. Hasta kardiyojenik şoka girmişti. Hastaya girişimsel ve medikal olarak her türlü desteği verdim. Hastanın birkaç gün içinde hemodinamisi toparlandı, şuuru yerine geldi. Bu hastayı hala karşımızda sağlıklı bir şekilde görmek en büyük mutluluktur.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Tam olarak bilemiyorum öğrencilerimizin nasıl geri dönüş sağladığını. Akademik hayatım boyunca çok sayıda öğrenci ve uzman hekim yetiştirdim. Kardiyolog ve invaziv kardiyolog yetiştirdim. Halen yurt içi ve yurt dışında çalışmalarına devam ediyorlar ve bu beni gururlandırıyor. Fakültemizde Dekanlık görevim sırasında

Öğrencilerin geri bildirim sağlaması, öğrenci temsilcilerinin seçilmesi, öğrencilerin aktif katılımı için çalışmalar başlatmıştık. Halen öğretim üyesi olarak bana bildirilen bir geri bildirim almadım.

Ben mümkün olduğunca öğrencilerimle çok konuşmak, çok şeyi paylaşmak isterim ama bunun için de karşı tarafın belirli bir seviyeye gelmiş olması lazım. Mesela Kardiyoloji stajlarındaki öğrencilerimizden bazıları daha iyi bir alt yapıya sahipken bazıları o kadar iyi alt yapıya sahip olamıyor. Teorik eğitimden sonra stajlarda kliniği ve birtakım vakaları konuşabiliyoruz. Kafa karışıklığı yaşamadan bir şeyleri tartışabilmemiz için alt yapının iyi olması gerekiyor. Dördüncü sınıfta stajlara gelen çoğu arkadaşlarımızda üçüncü sınıf temelini göremediğim zaman yeniden anlatıyorum. Onlar da kendi durumlarını fark edip biraz daha fazla çalışıyorlar.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Tıp fakültesinden mezun olduğunuzda bir hekim olarak çalışma hayatına atılıyorsunuz. Direkt olarak hasta sorumluluğu alıyorsunuz. Bu nedenle staj ve intörlük dönemlerini kendinizi yetiştirmek üzere çok iyi kullanmalısınız. Tıp fakültesinde hedef sınırda bir notla sınıf geçmek olmamalı. Çok yoğun bir bilgi dağarcığınız olmalı ve sizlerin bu bilgi dağarcığını iyi korumanız lazım. Değişik alanları seçebilirsiniz, cerrah olabilirsiniz ve “Farklı bir bölümün konuları beni ilgilendirmez.” dememek gerek. Hangi bölümü seçerseniz seçin, bazılarınız branş seçmeyip pratisyen hekim de olmak isteyebilir, genel bir doktor nosyonunuzun olması lazım. Hastalarınıza, çevrenize, yakınlarınıza ancak bu şekilde fayda sağlarsınız. Bütün öğrencilerimiz gördüğüm kadarıyla iyi çalışıyor. Test sorusu çözmekten ziyade konu içerikleri hakkında bilgi sahibi olarak mezun olmanız daha iyi olur.

Her hekimin kendi bilgilerini gözden geçirmesi ve mümkün olduğu kadar yaygın kabul görmüş bilimsel uygulamaları tercih etmesi gereklidir. Endikasyonların net olarak belirlenmesi gerekir. Yorum olayı da işin içine girebiliyor. Hastalara işlem öncesi olabildiğince riskleri anlatmanız lazım. Hasta bilgilendirmesi formu var.

Bu formun anlatılması ve hastanın bunu imzalaması gerekiyor. Bu maalesef ülkemizde sıkıntılı bir durum çünkü insanlar bazen neyi imzaladıklarını, neyin anlatıldığını bilmemekte ve anlamamaktadır. Değişik karakterde hasta yakınları da var. Zorlu hasta ilişkilerine girmek istemiyorsanız prelinik bölümleri veya radyoloji, patoloji gibi hastayla direkt muhatap olmadığınız bölümleri seçmeniz uygun olabilir. Radyoloji ve patolojide de sıkıntılar ortaya çıkabiliyor. Patolojik tanı yanlış konulmuş veya radyolojik yorum doğru yapılmamış olabiliyor. Bunun yanı sıra hastanın anlatılanları tam olarak anladığından da emin olmak gerekli. İlaç kullanımı yönünden de hastanın doz, uygulama zamanı, etki süresi, yan etkiler yönünden aydınlatılması yararlı olur.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Eskiden de yurt dışına gidenler olmuştur. İyi yerlere gelmiş olan hekimler de var. Bu konunun değişik yönleri var. Benim devlet hastanesinde çalışma konusunda bir tecrübem yok ama bir devlet üniversitesinde, Türkiye'nin en eski tıp fakültesinde eğitim gördüm ve kariyer yaptım. İmkanlar değişik derecelerde eksiklikler gösterebiliyor. Ancak günümüzde birçok alanda güzel işler yapıyor bizim ülkemizde. Çok özel konuları, ülkemizde yapılmayan uygulamaları öğrenmek için yurt dışına gidilebilir. Tabii ki "Yurt dışında çalışmak istiyorum." diyen bir kişiye de diyebileceğimiz bir şey yok. Bu bir tercih meselesidir. Bunun maddi, manevi ve ailevi yönleri var. Ben, Türkiye'de yetişmiş bir hekim olarak dünyada yapılan çalışmalarını takip etme imkanım varken emeğimi kendi ülkemizin insanlarına vermeyi tercih ederim.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

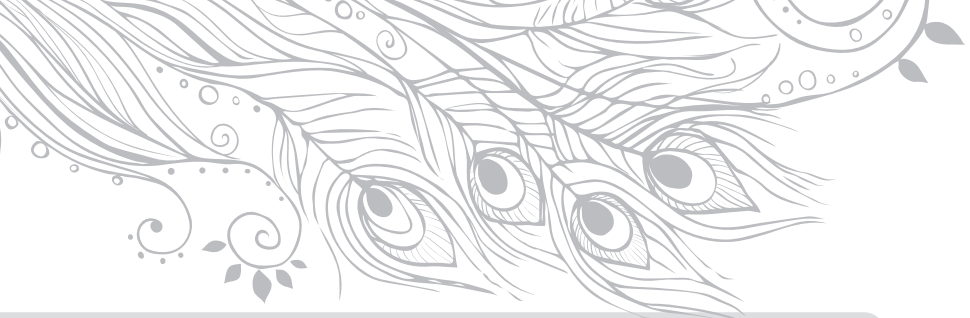
Hekimlik biraz zor bir meslektir. Bir de bizim gibi hastane ortamında çalışıp hasta takibi yapan hekimler için zaman kısıtlı olabiliyor. Bu sebeple hekimlerin özel yaşam şartları çalışma süresinin uzunluğu ve değişkenliği nedeniyle biraz sıkıntılı olabilir. Bizi ge-

cenin herhangi bir saatinde koroner anjioplasti için çağırabilirler. Bu durumlar kariyerimizin değişik zamanlarında farklılık gösterir. Asistanlıkta çalışma şartları çok daha ağır olabilir. Kişinin çalışma zamanları dışında kendini geliştirmesi ve yeni gelişmelerden haberdar olması lazım. Günümüz şartlarında birçok iyi kaynağa kolaylıkla ulaşabilmemizi sağlayan imkanlarımız var. Bunu yaparken de takip edilmesi gereken doğru bilgilerin kaynağını titizlikle seçme ve değerlendirmede fayda var. Bu yeni bilgileri ancak tecrübemizden süzdükten sonra hastalarımıza uygulayabiliriz. Tıp biraz fazla yer alıyor yaşamımızda. Müzik dinlemeyi, resim yapmayı ve el işiyle uğraşmayı severim, zaman buldukça yürüyüş yapmak sağlığımıza iyi gelir. Hekimlikte maalesef özel yaşamımıza kısıtlı zaman ayırabiliyoruz.

Kasım 2022

DR. BERRİN ÇARMIKLI DEMİRBAŞ

Dr. Berrin Çarmıklı Demirbaş, 15 Eylül 1964 tarihinde Manisa'da dünyaya gelmiştir. İlk ve ortaöğrenimini Artvin'de tamamlamış, daha sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İnşaat Mühendisliğini kazanmıştır. Hazırlık eğitimi alırken ailesinin de etkisiyle tekrar sınava girip Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmıştır. 1988 yılında Fakültenin mezun olan hocamız, 1993 yılında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Dahiliye ihtisasını tamamlamıştır. İki yıl Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde mecburi hizmetini yapmış, 1988 yılında Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Endokrinoloji yan dal ihtisasını tamamlamıştır. 2004 yılında doçent olmuş, 2008 yılına kadar Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesinde şef muavini olarak görev yapmıştır. 2008 yılında 150 kişilik şef muavini atamalarının iptal edildiğini belirten hocamız, resmen emekliliğe ayrılmıştır. Hocamız, Bayındır Hastanesinde çalışmış ve 2011 ocak ayında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıklarında bölüm başkanı olarak göreve başlamış, 2016 yılında profesör olmuştur. Hocamız halen İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Ben endokrinolojide en çok hipofiz bezini ve adrenal bezleri seviyorum. Onlarla ilgili hasta geldiği zaman inanılmaz keyif alıyorum. Bu konularla ilgili dersleri anlatırken de çok keyif alıyorum. Türkiye'de bu alanda yeni bir çalışma pek olmuyor, genelde yurt dışında oluyor. Kongrelere gidiyoruz, yeni bir çalışma olunca dinliyo-

ruz. Hipofizle ilgili bir sürü ilaçlar geliyiyor. Bunlar da yurt dışından geliyor, Türkiye’de üretilen bir ilaç yok maalesef.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Endokrinolog olmak çok keyifli, mutluyum burada. Endokrinoloji matematiğe en yakın olan branşlardan biri. Benim hayalim hep ODTÜ Matematik bölümünü okumaktı ama tercih listemde hiç yoktu. Abim ODTÜ Makine Mühendisliğinde okuyordu ve tercihlerimi benim yerime kendi yapmıştı. Mühendislik okuyacaktım ama “Ailemizde doktor yok.” deyip beni tıba yönlendirdiler.

Devlet hastanesinden ayrılma sürecim benim için bir dönüm noktasıdır. Özel hastanede çalışmaktan çok korkardım, çok zormuş gibi gelirdi bana. Özel hastanede tek başına olmak zor. Doktor olarak birlikte çalışmak gerekli. Endokrinoloji ekip işidir. Daha önce Dr. Şule Canlar Hocamızla üç yıl çok güzel çalıştık ama kendisi şimdi yeniden devlet hastanesine geçti. Ben yeniden tek kaldım. Dokuz sene sonra partner bulmuştum ama maalesef gitti.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Hep dahili branş istiyordum. Cerrahi branş ve preklinik bir bölüm hiç istemedim. Radyolojiye gidip de hastayı görmeden çalışmak istemedim. Pediatrist de olmak istiyordum, bu sebeple ilk tercihlerime pediatri ve dahiliye yazdım. Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde İç Hastalıkları bölümünü kazandım. Orası çok güzel bir yerdir, okul gibidir. Dahiliye ihtisasımı bitirdikten sonra da nefroloji istedim çünkü üniversitede ikinci yılımda böbrek yetmezliğinden babamı kaybettim. Nefroloji bölümü açılmadığı için giremedim. Bizim zamanımızda yan dal sınavı yoktu, bölüm açılırsa girebiliyorduk. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Endokrinoloji açılınca orayı seçtim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Bir klinisyen olarak hastayla göz teması kurmak, onları tedavi etmek beni çok mutlu ediyor. Endokrinde de hastalıklar çok kolay

kötüleşiyor, çok kolay düzeliyor. Tedaviyi verdiğimizde hastalarımızdan çok güzel yanıt alıyoruz, beni çok mutlu ediyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde intörnken çok zorluklar çektik. Asistanlara ulaşmak çok zordu, bizim gözümüzde çok büyük kişilerdi. Ben de intörnlüğüme dahiliye acilinden başladım. Dahiliye hakkında bir şey de bilmiyorduk. Nöbetlere kalıyorduk. Diğer intörnlerle beraber vardiyalı çalışıyor, bir yatakta üç kişi yatıyorduk. Sosyal imkanlar çok kötüydü o zaman. Gecenin üçünde bir haftadır kabızlık şikayetiyle hasta geldi. Ben kabızlık ilacını bilmiyordum ve asistanımızı aradım. Asistan da “Her bir b*k için beni mi arayacaksınız?!” diyerek beni azarlamıştı. Ben de Vademecum’dan ne bulduysam onu yazıp hastayı gönderdim. Kabızlıkla gecenin bir vakti gelinmeyeceğini ben de biliyorum ama hasta gelmişti, bir şey yapamazdım.

24 yaşında, Numune Hastanesinde Dahiliye ihtisası yaparken acil nöbetinde gece dört sularında Çinçin Yenidoğan semtinden bir hasta geldi. Hasta ex bir hastaydı. Eve acil ekibi gittiğinde korkudan hastanın öldüğünü söyleyememişler. Eğer söyleselerdi orada dayak yiyeceklerdi. Hastayı ex halde acile getirdiler. Kapı nöbetinde kesinlikle uyumuyorduk, acil odasında bekliyorduk. Acilin etrafı Yenidoğan semtindeki hastanın yakınlarıyla doluydu. Ben hastayı 45 dakika resüsite ettim. Bir hemşire hanım, bir tane de erkek sağlık memuru vardı yanımda. Erkek sağlık memuru önlük giymişti, ben önlük giymemiştim. Hasta hayata dönmeyince ekstübe ettik hastayı ve ağzından biraz kan geldi. Ben kapıyı açtım ve “Maalesef hastanızı kaybettim.” dedim. Beni doktora benzetmediler, oradaki insanlar içeri girip erkek sağlık memuruna pata küte giriştiler. Daha sonra benim doktor olduğumu anladılar. Polis odasına doğru bir koşuşum var... Kendimi zor kurtardım. Ek iki tane devriye aracı geldikten sonra hasta yakınlarını ancak sakinleştirebildiler.

Numune Hastanesi çok farklı bir yerdi. Her gece değişik şeyler olurdu. Pavyondan çıkanlar gelirdi, transseksüel bireyler gelirdi sürekli. Dahiliyeci olarak ilk biz karşıliyorduk onları.

İntörnken pediatri stajımı Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yapıyordum. Günaşırı nöbet tutuyorduk. Pediatri hastanesi ayrıydı. Ben en alt katta şezlong gibi bir şeyin üzerinde uyurken en üst katta yenidoğan bir bebek arrest olmuştu. Beni aradılar. Kalkarken şezlongun ayağına takıldım, kafam duvara çarptı. Bütün yıldızları saymıştım. Dördüncü kata çıktım ve sabaha kadar hastayı küçük ambuyla resüsite ettim. Asistanı arayıp “Ne olur gelin, tek başına çok zorlanıyorum.” demiştim. Bebeği ambu etmek çok zor, ölçüsünü bilmezsen alveollarını patlatırsın. Asistan gelmemişti ama ben devam etmişim ambuya. Sabah maalesef bebeği kaybettik.

İntörnlükte köy stajında bizi Beynam’a göndermişlerdi. Biz pazartesiden gidip cuma akşamı geri dönüyorduk. Sağlık Ocağındaki doktor izinliydi, kimse yoktu. Biz üç intörn, hasta gelince hiçbir şey bilmezken hastaya bakıyorduk. İlaçlar için Vademecum’a bakıyorduk. Ev ev dolaşıp ölüm nedenleri üzerine anket çalışması yapmıştık. Herkes “Eceliyle vefat etti.” diye cevap veriyordu. Sağlık ocağının hemen yanında yatacak yerimiz vardı. Bizimle diyetisyenler de kalıyordu. Ev berbat haldeydi. Bir gün makarna yapmak için su koyduğumda diyetisyen “Bu kadar su konulur mu?” dedi. Ben de “Bırak beni, senin yüzünden aç kalacağım.” dedim. Her gün makarna veya evden poğaça getirip yiyorduk. Kahvaltı yapacak ekmek bile yoktu. Herkes ekmeğini evinde yapıyordu ve bazen o bazlamaları bize veriyorlardı. Sağlık Ocağının bahçesinde ekili birkaç şey de vardı, onları alıp yiyorduk. Hasta olmadığı zamanlarda kağıt oynuyorduk. Orada 3-5-8’i öğrendim.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Çok şükür ki onlardan da çok güzel dönüşler alıyoruz. Onları iyileştirmek bizi çok mutlu ediyor. Hastalarım ile aile gibi oluyoruz. Onların her zaman sevgisini hissetmişimdir. Numune hastanesinde

asistan iken hediye olarak hindi, tavuk ve yumurta getirirlerdi. Nüme Hastanesi ve Ankara Hastanesini hep sevgiyle hatırlıyorum. Çok güzel günlerdi.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Burada çalışmaktan en çok keyif aldığım şey öğrencilerle beraber olmak. Onlarla birlikte olmak çok keyifli, onlara bir şeyler ürettiyor olabilmek çok güzel. Ben öğrencilerimizi seviyorum ve onların da beni sevdiklerini düşünüyorum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Hastanemizde bazı branşlarda maalesef ki eksiklikler var. Hastayı görmek, onu takip etmek ve yatan hasta görmek gerekli. Burada yapılan intörnlük, intörnlük değil. Bizi aşağılıyorlardı, dayak bile yiyorduk biz. Ben pediatriye intörnken sabaha kadar exchange transfüzyonu yapıyordum. Asistan sürekli “Kan getir, kan götür, buraya gel, şunu yap...” diyordu. İntörnlük ve müstahdemliği beraber yapıyorduk. Kendimize ‘İntahdem’ diyorduk. Sürekli nöbetler tutuyorduk. İntörnlerimizin şanslı oldukları konu son senede çok güzel ders çalışabilmeleridir. İntörnlerimize sürekli ders çalışmalarını söylüyorum. Gerçekten istedikleri bölümleri kazanmak için çalışsınlar. Çocuklar çok güzel çocuklar, çok becerikliler ve ben çok mutluyum çocuklardan yana.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ülkemizde sağlık sistemi eskiye göre çok daha iyi durumda olmasına rağmen maalesef hala istenilen düzeyde değil. Eğitim seviyesinin artması, insanların daha bilinçli olması çok önemli. Umarım kendi yetiştirdiğimiz o pırlanta gibi doktorlarımız ülkemizde kalarak sağlık sistemini daha iyi hale getireceklerdir.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Aslında ülkemiz her yerden çok daha güzel ve insanın kendi ülkesinde yaşaması gibisi yok. Yurt dışına kısa süreliğine gidilerek orada deneyim kazanılıp ülkemizde kariyerlerine devam etmeleri çok daha iyi olur düşüncesindeyim.

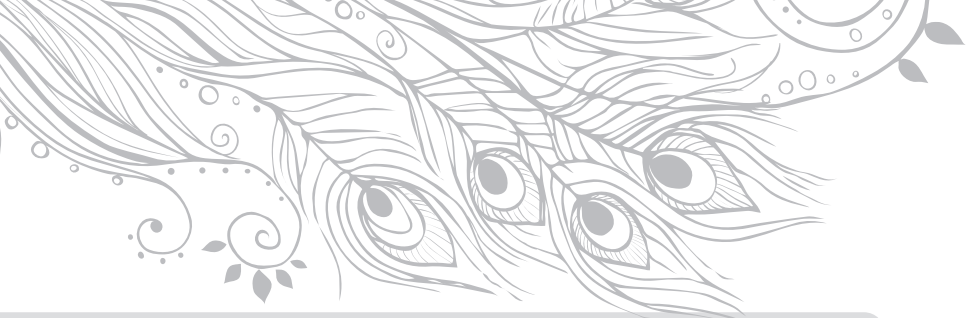
Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Yabancı dil öğrenmeyi çok seviyorum. Beni bıraksalar yıl içerisinde üç tane yabancı dil öğrenirim. İngilizce biliyorum, çok az Almanca ve Fransızca biliyorum. Almanca, Fransızca ve İtalyanca üçünü birden öğrenmek istiyorum.

Ailemle beraber vakit geçirmeyi seviyorum. Çok gezmeyi seven bir insan değilim. Güzel yerlerde ailemle birlikte olalım yeterli.

Kasım 2022

DR. DİLARA ÖZKOYUNCU KOCABAŞ

Dr. Dilara Özkoyuncu Kocabaş, 29 Ekim 1988 tarihinde Ankarada dünyaya gelmiştir. İlk ve ortaöğrenimini Namık Kemal İlköğretim Okulunda, lise eğitimini Nermin & Mehmet Çekiç Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. 2007-2013 yılları arasında Eskişehir Os-mangazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitim almıştır. 2014-2018 yılları arasında Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ihtisasını tamamladıktan sonra mecburi hizmeti için İstanbul SBÜ Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görevlendirilmiştir. Bilecik Eğitim ve Araştırma Hastanesinde mecburi hizmetini tamamlamıştır. Hocamız 2021 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Kendi alanımda birçok çalışmada buldum ancak kendimi her zaman daha da geliştirmeye çalışıyorum. Göz hastalıklarının birçok alt başlığı bulunmaktadır. Ön ve arka segment ile ilgili çalışmalarım bulunmaktadır. Yakın zamanda Nöroloji Ana Bilim Dalı ile ortak planladığımız birkaç çalışmamız var.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Tıp fakültesini kazanıp Eskişehir'e gitmek benim için hayatımın ilk dönüm noktasıdır. İkinci dönüm noktam da Eskişehir'de eğitimi tamamladıktan sonra Ankara'ya ihtisas için geri gelmem olmuştur. Uzmanlık için tercihlerimden sadece ilki Ankara iken diğer tercihlerim tamamen İstanbul'da bulunan hastanelerdi. Açıkçası uzmanlık nedeniyle Ankara'ya gelmeseydim şu an bambaşka bir yol çiziyor olabilirdim.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp fakültesi eğitim sürem boyunca özellikle Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi başta olmak üzere cerrahi branşlara ilgilim daha fazlaydı. Tıpta Uzmanlık Sınavına çalışırken Göz Hastalıkları ihtisasını kazanabileceğimi düşünmemiştim ancak sınav sonucumdan sonra ağırlıklı olarak bu alana yöneldim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Hayatımda ilham aldığım birçok kişi oldu. Eskişehir Osman-gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları bölümünde stajda iken Prof. Dr. Hikmet Başmak ve Prof. Dr. Ahmet Özer Hocalarımın üzerimde etkisi olmuştur. Yine ihtisasımda üzerimde emeği geçen bütün hocalarımın şuan ki mesleki davranışlarım üzerinde çok büyük etkileri olduğunu düşünüyorum. TOBB ETÜ ailesinde ise Prof. Dr. Nejat Akar Hocam benim için ilham verici kişilerin başında gelmektedir. Hayatınızın her öneminde ilham aldığınız kişiler farklılık gösterse de onlarsız hayatınızda ilerleme sağlamanız mümkün değildir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Şu ana kadar benim için ne ifade ettiğini hiç düşünmemiştim. Nasıl bir insanın saç veya göz rengi genetik olarak kodlanmış ise hekimlik de benim ayrılmaz parçam. İnsanların hayatı sorguladığı dönemlerde ‘Başka meslek seçer miydim?’ sorusuna ben yine yeniden ‘‘Hekimlik.’’ derdim sanırım. Çünkü araştırmayı ve yeni şeyler öğrenmeyi oldukça seviyorum.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Hekimlik sürecimin her döneminde değişik anılarım var. Aslında her farklı şehir, her farklı hastane ve her farklı sağlık personeli ekibi farklı anılar demek. Pratisyen hekimlik anılarım, asistan hekimlik anılarım, mecburi hizmet ve günümüz... İlk cerrahi yaptığım zamanki asistanlık anılarım en tazeleri sanırım. Yine uzmanlık

bitirme sınavım unutamadıklarımın hem sınav gerilimi hem vaka gerilimi yaşamak zordu benim için. Yine yurt dışında girdiğim ilk sınav benim için hem unutulmaz hem gurur vericiydi.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde genellikle pozitif geri dönüşler alıyorum. Bu beni daha çok motive ediyor. Bir insana yararımın olduğunu bilmek güzel bir duygu ama insanlarla etkileşimli bir meslek için bu duyguyu sürekli hale getirmek bazen zor olabiliyor.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizle aramızda karşılıklı pozitif geri dönüşler olduğunu düşünüyorum. Sizleri anlamaya çalışıyorum ama tamamen anlıyorum, diyemiyorum. Çünkü her kuşak birbirinden oldukça farklıdır. Z kuşağı da büyüdüğünde anlamaya çalıştıkları farklı kuşaklar var olacak. Genç jenerasyonun yüksek enerjisini seviyorum. Açıkçası farklılıkları seviyorum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Her meslekte olduğu gibi hekimliği seçmek için gerçekten sevmemiz lazım. Türkiye şartlarında belki tüm meslek seçimleri böyle zor konumda olabilir ama hekimlikte bu daha sıkıntılı sonuçlanabiliyor. Kalbinizde ne varsa ona yönelin, çünkü bu uğraşınızı hayatınız boyunca yapacaksınız. Gerçekten mesleklerini seviyorlarsa bir şekilde olumlu dönüş alacaklar. Tabii ki de bazı zamanlarda olumsuz şeyler yaşanacak, ancak, maalesef büyüdükçe, onlar da hayatınıza deneyim olarak yansiyacaktır. Tıp fakültesini bitirdiğinizde aslında her şey yeni başlıyor.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Yükselen bir dönemde demek isterdim... Çözülmesi zor bir denklem. Umarım iyileşir, çünkü bir şeylerin düzeleceğini düşünmek istiyorum ama ne zaman nasıl değişecek bilmiyorum. Şu an

sağlık sistemimizdeki en büyük sıkıntı şiddet. Bunu çözdükleri anda diğer her şey kolay bir şekilde çözülecektir. Hekimler şiddet nedeniyle kurumlarından istifa etmeye, farklı branşlara, farklı meslekleri tercih etmeye veya yurt dışına gitmeye yöneliyorlar.

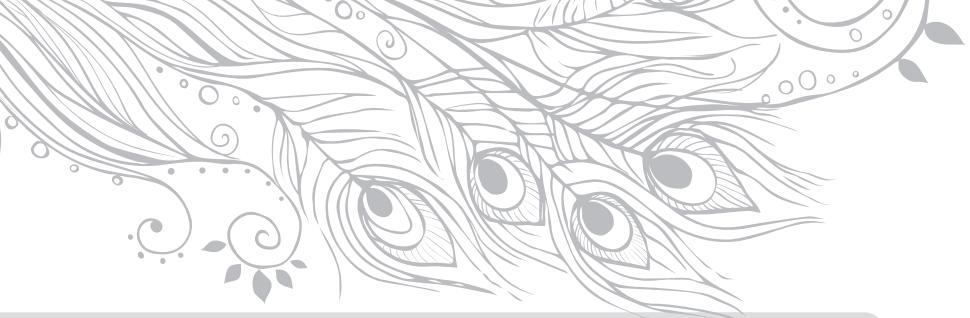
Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Onlara da “Gitmeyin!” diyemiyorum. Her yerin kendine göre çalışma şartları farklı, ama hedefledikten sonra her yerde çalışmak ve adaptasyonun daha kolay olacağını düşünüyorum. Türkiye için ilerleyen dönemde ne değişir, nasıl değişir bilmiyorum. Sadece iyileşeceğini umut ediyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Yüzmeyi ve film izlemeyi çok seviyorum. Eski Türk filmlerini özellikle siyah beyaz filmleri izlemekten hoşlanıyorum. Seyahat etmeyi ve müzeleri gezmeyi çok seviyorum. Farklı kültürler ve tarihi geziler hoşuma gidiyor. Ayrıca voleybol ve basketbol maçlarını takip ediyorum. Bir de kedilerim var onlara bayılıyorum.

Ocak 2024

DR. EDİZ DEMİRPENÇE

Dr. Ediz Demirpençe 13 Haziran 1964 tarihinde Ankara'da dünyaya gelmiştir. 1987 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. 1988-1995 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Ana Bilim Dalında Biyokimya ve Klinik Biyokimya üzerine ihtisasını tamamlamıştır. 1989-1993 yılları arasında Yükseköğretim Kurumu (YÖK) bursu ile Fransa Montpellier II Üniversitesinde INSERM U58 laboratuvarında Biyokimya ve Moleküler Biyoloji alanında doktora yapmıştır. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Ana Bilim Dalında 1995-1998 yılları arasında yardımcı doçentlik, 1998-2003 yılları arasında doçentlik ve 2003-2013 yılları arasında profesörlük görevini yapmıştır. Hocamız 2013-2017 yılları arasında TOBB ETÜ Tıp Fakültesinin Kurucu Dekanlığını yapmış olup, 2017 yılından beri Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Tabii ki TOBB ETÜ Tıp Fakültesinin kurucu dekanlığı. Bir kere çok güzel insanlarla çalıştım. İyi ki onlara teklif götürmüşüm, iyi ki kabul edip benimle gelmişler, destek olmuşlar. Biz burada, kurucu öğretim üyelerimizle birlikte öğrenci odaklı, yenilikçi, paylaşımcı bir eğitim ortamı oluşturmaya çalıştık. Öğrencilerimizin ve öğretim üyelerimizin özgüvenli, girişken ve üretken olmalarını destekledik. Bana hiçbir öğrenci ya da öğretim üyesi yaklaşmamış değildir, çok kırıldığı ve haksızlığa, hatta kabalığa uğradığımı düşündüğüm zamanlar da oldu ama asla aynı şekilde karşılık vermedim, vermem de. İşe yaramayan şeyler yapmak zaman kaybıdır, derslerde de hep

söylüyorum, evrime aykırı olan hiçbir şey devam edemez. Tek gerçek kural bu.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

YÖK bursu ile Fransa'da doktora yapmam hayatımdaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Dilini yeni öğrendiğim bir ülkede çok kompetitif bir doktora programını dereceyle bitirdim ve bu arada hem kendimi hem de öğlüşümü büyüttüm.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Ben tıp fakültesine isteyerek girmemiştım ama tıp bilgisini öğrenmeyi çok sevdim. İnsan vücudunun nasıl çalıştığını moleküler düzeyde anlamaya çalışmak çok zevkliydi. İlk Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) girenlerdenim ben, 87 Eylül'ünde. TUS çalışırken biyokimyayı çok sevdim. Mecburi hizmet için Bursa'ya gittiğim gün de Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimyayı kazandığımı öğrendim. Hacettepe Üniversitesinin bilimsel ortamını çok sevdim. Gerçekten çok zeki, ufku geniş genç öğretim üyeleri vardı. Düşüncelerini özgürce ifade ederlerdi, tartışma ortamları çok eğitici ve öğretici olurdu. Biyokimya bölümünde yazılı olmayan bir kural vardı, öğretim üyesi olmak istiyorsak doktora yapmak zorundaydık. Eşim uzmanlık eğitimi için Fransa'ya gittikten sonra ben de doktora yapmak için Montpellier Üniversitesine başvurduğum. YÖK bursu ile dört yıllığına görevlendirildim. Tıp fakültesindeyken derslerde de stajlarda da en çok endokrinolojiyi sevmiştim. Fransa'da doktora yapacağım zaman da endokrinoloji konusunda çalışan laboratuvarlara gittim. Tezimi de steroid hormonların etki mekanizması, yani nükleer reseptörler üzerine yaptım. O zamanlar bu konu yeni yeni anlaşılmaya başlanıyordu, yani reseptörlerin DNA'ya bağlanması, transkripsiyonu aktifleştirmeleri gibi moleküler mekanizmalar bilinmiyordu. Çok güzel yayınlar yaptık. Türkiye'ye döndükten sonra laboratuvar olanakları bu çalışmalarını sürdürmeme elvermedi tabii, ama mevcut koşullarda, özellikle de kliniklerle birlikte yapabileceğimiz çalışmalarını yaptık, yayımladık. Türkiye'ye döndükten sonra,

önce yarım bıraktığım uzmanlığımı tamamladım. Sonra ders vermeye başladım ve akademik kariyere yönelik çalışmalar yaptım. Bilimsel araştırma projesi tasarlamayı ve yazmayı çok severim. Projeleri okuyup değerlendirmeyi de severim, TÜBİTAK Sağlık Bilimleri Araştırma Grubunda farklı dönemlerde danışma kurulu ve yürütme kurulu üyeliği yaptım. Hep çok keyifle, çok güzel insanlarla çalıştım. Şimdi de öğretim üyeliğini çok keyifle yapıyorum.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Geldiğim evden bahsedeyim mi biraz? Ben birbirine çok aşık bir anne-babanın ilk çocuğuyum. Birlikte olmanın mücadelesini de vermişler başlangıçta. Babamın binlerce kitabı vardı, çok okurdu, müthiş bir hafızaya sahipti ve sohbeti çok keyifliydi. Düzgün konuşmamıza, yazmamıza önem verirdi. Annemin de resme ve müziğe kabiliyeti vardı, ben üniversiteye başladıktan sonra resim dersleri almaya başladı, atölyelerde çalıştı ve sergiler açtı. Evde çoğunlukla klasik müzik dinlenirdi; sanat, tarih ve siyasetten konuşulurdu. Ben de dile, edebiyata hep meraklıydım. Kendi kendime okumayı öğrendim mesela, hatta ilkokulda birinci sınıfı atlardım. Sonradan da fena bir öğrenci olmadım ama hiç hırslı da olmadım. Kadıköy Anadolu Lisesi mezunuyum, dile meraklı olduğum için filoloji okumak istiyordum ama annem de babam da tıp okumamı çok istedi, hani şu klasik “iyi öğrencisin, yaparsın” muhabbeti. Çok sevdiğim kuzenim Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyordu, onun için tek bir tıp tercihi yaptım, kazandım ve ailece Ankara’ya geldik. Tabii ben intörlüğüm sırasında klinisyen olamayacağımı çok iyi anladım. Hatta evdekiler de anladı, her akşam eve gelip hastalarımı anlatıp ağlıyordum, herkesi de ağlatıyordum. Hele pediatriye intörlük yaparken! Bazı çocukların yüzleri bile hala aklımda... Temel bilimi seçmemde de bu deneyimlerin etkisi oldu bence. Laboratuvarda çalışmayı, alınan sonuçları analiz etmeyi, tez ve makale yazmayı, tez öğrencisi yetiştirmeyi hep çok sevmişimdir. Tabii laboratuvarda çalışmayı sevmemde Prof. Dr. Kamer Kılınç Hocamızla çalışmamın katkısı çok büyüktür.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Kendisinin de ölümlü olduğunu bilerek başka insanların yaşadığı her ana değer vermek.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Aa, evet var tabii... Hacettepe Üniversitesinde bölüme ilk gittiğimde, o zamanki Ana Bilim Dalı Başkanımız Prof. Dr. Ferhan Tezcan'dan çok etkilendim. Çok zarif, kibar bir hanımefendiydi, Allah rahmet eylesin. Eşimle birlikte gitmiştik, görüşmemizden sonra beni güler yüzüyle "Biz sizi geleceğin doçenti olarak görüyoruz." diyerek uğurladı. İlk görüşmemizdi. Bunu hiç unutmadım, benim için müthiş bir motivasyondur ve dediği gibi de oldu (*gözleri doluyor*).

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Olmaz mı, tabii var, bu da Hacettepe'den... 2000'lerin başında Prof. Dr. İskender Sayek Hocamız dekanlıkta eğitimde bazı yenilikler yapıldı. Öğrencilerle küçük grup çalışması yapacaktık, 25 kadar öğrenci vardı sınıfta. Ders konusuna yönelik bir vaka oluşturup gönderdik, onlar da hazırlıklı geleceklerdi, biz soracaktık, onlar cevap vereceklerdi ve interaktif öğrenme olacaktı, amaç buydu. Tabii öğrenciler birinin gelip anlatmasına alışmış, doğrudan soru sorunca afalliyorlardı ve öyle hemen "ben, ben" diye parmak falan kaldırmıyordu kimse. Ben de üşenmeyip şekiller gösteriyor, sorular soruyordum, ipuçları veriyordum, oradan oraya zıplıyordum tahtanın önünde... Derken amfinin kapısı açıldı, "Hocam gelebilir miyiz?" dedi birisi. Buyurun dedim ama... Baktım bir başka grup gelmiş topluca, oturdular. "Noldu size?" dedim, "Bizim hocamız sorulara cevap vermiyoruz diye kızıp çıktı sınıftan, size katılabilir miyiz?" dediler. "Tabii." dedim, ne diyeceğim? Öğrenci geri çevrilir mi? Neyse, dersi yaptık birlikte, ben amfiden çıktım, bölüme doğru gidiyordum. Kat kat dönen kocaman bir merdivenimiz vardı, ağır ağır çıkıyordum, baktım arkamdan koşarak bir öğrenci geli-

yor ‐Hocam, hocam‐ diyerek. Sahanlıkta durdum, ‐N’oldu?‐ dedim, nefes nefese kalmış. ‐Çok teşekkür ederiz hocam.‐ dedi, sonra lafı toparlayamadı, ‐Siz, yani nasıl desem, siz... heveslisiniz.‐ dedi (*yine gözleri doluyor*). Bu hayatımda aldığım en değerli geri dönüştür, hiç unutmadım.

Hekim yetiştirmek sizce nasıl bir duygu?

Harika bir duygu... Ben babamdan da ilham alarak hep öğretmen olmayı istemişimdir zaten, ama hekim yetiştirmenin sorumluluğu ve keyfi bambaşka. Bir kere çevremizde hep çalışkan ve zeki gençler oluyor, onlara yetebilmek, işimizi iyi yapabilmek için kendimizi hep geliştirmek durumundayız. Sınıfta sadece kitap bilgi aktarmıyoruz, deneyimlerimizi, yaşayarak öğrendiklerimizi ve duygularımızı da paylaşıyoruz. Gözümüzün önünde büyüyor, olgunlaşıyorsunuz, gurur duyuyoruz. İyi birer rol model olabiliyorsak ne mutlu bize.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Yolunuz açık olsun, yolunuzu açmak için her zaman hevesiniz, cesaretiniz ve bilginiz olsun. Sizi her zaman sevecek ve destekleyecek hocalarınız olduğunu unutmayın.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Buna da bir anıyla yanıt vereyim. Dekanlıktan ayrılmadan kısa bir süre önce, 2017 yılında Hürriyet gazetesi Ankara temsilciliği ‐kent ve üniversiteler‐ konulu bir yazı dizisi için TOBB ETÜ’ye geldi. O toplantıda üniversitemizin pek çok olumlu yönü vurgulandı. Konumuyla bölgeye değer kattığı belirtildi. Söz aldığım da ben de Fakültemizi, özellikle de farklı yönlerimizi tanıtan birkaç şey söyledim. Daha sonra söz şehir hastanelerine geldi, o zaman Bilkent Şehir Hastanesi yapılmıştı ama sanırım açılmamıştı. Şehir içindeki önemli hastanelerin kapatılması, oraya taşınması söz konusuydu. Ben de bu kadar büyük bir hastanenin sağlık ve diğer personelleri

ile, hastası ve hasta yakını ile o alana çok sayıda insanın gidiş gelişini artıracığını ve bunun mevcut yolların trafiğinde sıkıntı yaratabileceğini söyledim. Yani sağlık sistemi ile ilgili sorunlardan falan söz etmedim. Ama benim o zaman 90 yaşında olan babacığım bunu gazetede okuyunca bana “Ah kızım, neden böyle şeyler söyledin, ya başına bir şey gelirse?” diyerek endişelendi. Ülkemizin sağlık ve diğer sistemleri ile ilgili görüşüm bu, bizi sevenler görüş bildirmemizle ilgili kaygı duyuyorlar. Demokrasi olmadan ne iyi olabilir ki?

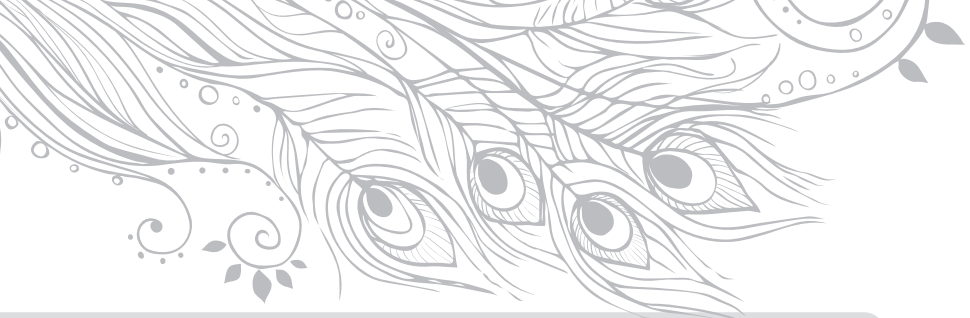
Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışı deneyimi hem kariyerim hem de kişisel gelişimim açısından bana çok şey kattı, herkese öneririm, mutlaka gidip görmek lazım. Ama asla orada kalmayı istemedim ben, hep geri döneceğim günü bekledim. Ülkemi çok seviyorum, derslerde de hep söylerim ya, *biz eşi bulunmaz bir tarihe, coğrafyaya ve insan potansiyeline sahibiz*. Ha herkes bunun farkında mı, kıymetini biliyor mu diye sorarsanız ne yazık ki hayır. Ama bunun çözümü bırakıp gitmek değil bence, mümkün olduğunca burada mücadele vermek. Onun için ben döndüm, orada gördüğüm, öğrendiğim şeyleri örnek alarak kendi çapımda yapabileceklerimi yapmaya çalıştım hem öğretim üyesi hem de yönetici olarak. O nedenle gençlere de “Gidin ama dönün ve burada bir şeyleri değiştirin, fark yaratın.” derim hep. Temelli gidenler için de çok üzülürüm, ülkemiz için büyük kayıp.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Çok farklı, değişik ilgi alanlarım yok aslında. Okumak, yazmak, film veya dizi izlemek, gezmek, yemek yapmak ve sevdiklerimi bir sofranın etrafında toplamak diyebilirim.

Haziran 2023

DR. GAMZE GÜRCAN

Dr. Gamze Gürcan, 6 Haziran 1985 tarihinde Mersin’de dünyaya gelmiştir. İlkokulun bir kısmını Mersin’in bir köyünde okumuş, daha sonra eğitimine Anamur’da devam etmiş, liseyi Konya Fen Lisesinde yatılı olarak okumuştur. 2003-2009 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp (İngilizce) Fakültesini bitirmiştir. 2009-2016 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalında ihtisasını tamamlamıştır. Mecburi hizmetine Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesinde başlamış, Yozgat’ta tamamlamıştır. 2017-2022 yılları arasında Yozgat Akdağmadeni Devlet Hastanesinde görev yapmaya devam etmiştir. 2022 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalında göreve başlayan hocamız halen görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Dirençli şizofreni hastaları ile ilgili çalışmalarım var. Dirençli şizofreni hastalarında klopazapin kullanımı ile ilgili yaptığımız çalışmada posterimiz Avrupa Psikiyatri Kongresinde ödül aldı. Hastanemizde psikiyatri eğitimiyle ilgili sorumlu kişi benim. Buradan mezun olan bir öğrencinin temel psikiyatrik bozuklukları bilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bir de psikiyatrik hastalar sadece ruhsal sorunlarla uğraşmıyor. Onların da hipertansiyonu oluyor, cilt hastalığı oluyor. Bu hastalara karşı gelecekteki uzmanların ön yargısının olmaması için uğraşıyorum. Kendim, kendimi intörlükte ve asistanlıkta hep çok sorguluyordum. Hangi branşta olursak olalım insanı anlayan, daha empatik, her türlü yaşama çok saygılı ve açık görüşlü bireyler olmamız gerektiğini düşünüyorum. Daha yolun başındayım.

Gittiğim her hastanede, çalışan personellere eğitim veriyorum. İletişim eğitimi ve psikiyatrik hastalıkların nasıl olduğu hakkında eğitim veriyorum. Örneğin psikiyatrik hastalık atağı, öfkeli bir kişiyle aynı konumda algılanabiliyor. Biraz ön yargıların ve damgalamanın azalması için yapıyorum bu eğitimi. Mecburi hizmet sırasında da yaptım, burada da halen yapıyorum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Pediyatri ihtisasından ayrılmak benim için bir dönüm noktasıydı. Pediyatriye gittiğimde, uzaktan psikiyatri asistanlarını gördüğümde içimde hep “Benim bunu yapmam lazım.” hissi oluyordu. Ailem de çok psikiyatri yazmamı istemediği için kendim karar verdim, istifa ettim ve psikiyatriye gittim. Hayatımda iyi ki dediğim noktalardan biridir.

Diğer bir dönüm noktam liseyi yatılı okumaktı. Bizim zamanımızda fen lisesine gitmek çok önemliydi. Anamur uzak bir ilçe olduğu için Ankara, Konya, Mersin, Gaziantep Fen Liselerine giderdi üst dönemlerimiz. Yatılı okul dönemim çok güzel, çok eğlenceliydi benim için. Okuldan kaçardık, öyle yaramazlıklar da yapıyorduk. Sıcak bir ortamdı. Daha çok bireyselleştığım bir dönemdi. Her işimi kendim hallettiğim, yolculuğa, hastaneye, alışverişe kendim gittiğim bir dönemdi.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Üniversitede dönem ikiden bu yana psikiyatriyi çok istiyordum. İntörnlüğümde de pediyatriyi çok istiyordum. Siz de göreceksiniz, intörnlük neyi sevdiğinizi anladığınız bir dönem. Çocuk hastaları çok sevmiştim ve fazladan çalışıyordum pediyatriye. Çocuklarla haşır neşir olmak çok keyifliydi. İlk TUS’ta psikiyatri ve pediyatri yazmıştım, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalına gittim. 7 ay gūnaşırını nōbette çalıştım, çok yorucu bir süreçti. Çocukları seviyordum ama hasta çocuklarla ilgilenmek bana biraz ruhsal anlamda fazla geldi, fazla duygusal yaklaşıyordum. Ani bir kararla istifa ettim. Ben pediyatri asistanlığını

uzun bir süre onkoloji-hematoloji servisinde yaptım. Belki başka bir serviste başlamış olsaydım istifa etmezdim. Beş ay çocuk hematolojisi bana fazla geldi, yapamadım.

Benim dayımın psikiyatrik hastalığı vardı. Zorlu bir tedavi süreci sonrasında kaybetmiştik. Bu yüzden psikiyatri benim hep istediğim bir bölümdü. Duygusal nedenlerden dolayı istiyordum daha çok. Bir psikiyatri hasta yakını olduğumda yakınımın sosyal anlamda, toplum içinde çok zorlandığını görüyordum. Bu anlamda fark yaratmak istiyorum. Ailem bu sebeple bu bölümü seçmemi çok istememişti. Bir sonraki TUS'ta daha iyi bir puan alıp psikiyatriyi tercih ettim. Biraz da onları kandırarak TUS tercihimizi yaptım. Ailem tarafından ilk başlarda çok mutlu karşılanmadı. Ön yargıdan dolayı değil hasta yakını olduğumuz için travmaları tetiklenmişti. İhtisasımı Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında tamamladım. Çocuk psikiyatrisi rotasyonunda da zorlandığım zamanlar oldu. Çocukların travmatize olmasıyla mı baş edemiyorum bilmiyorum ama erişkin psikiyatrisinde psikiyatrik müdahale ile yaşam kalitesini çok artırabiliyoruz. Çok faydamız oluyor hastaya.

TOBB ETÜ Tıp Fakültesine başlama sebepim de içimde hep bir öğretim isteğinin olmasından kaynaklanıyor. Belki anne ve babamın öğretmen olması da etkili olabilir. Asistanken bile zorunluluğum olmadığı halde intörnlerle beraber ders yapardım. Bir şeyleri anlatmayı, aktarmayı çok seviyorum. Eğitimci olmanın beni mutlu ettiğini düşünüyorum. Şu an akademik kadroydayım, psikiyatri derslerini veriyorum.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Benim annem sınıf öğretmenini ve çok çalışkan bir insan. 13 yıl köyde mecburi hizmet yaptı. Üç doktor büyüttü. Benim ablam da doktor, kardeşim de doktor. Bir yandan ev işleri, bir yandan okul, bir yandan eğitimimiz için çok çabalardı. Çok takdir ediyorum kendisini. Ben o kadar yapamazdım. Çeşmesinden su akmayan köylerde görev yaptı. Hep bir sene sonraki eğitim öğretim yılı için tekrar

kitaplara çalışırdı. Planları hep çok düzgün olurdu, müfettişlerden en yüksek notu alırdı. Bu konuda hep annemi örnek alırım.

Mesleki olarak Hacettepe'deki tez hocam Prof. Dr. Aygün Ertuğrul Hocamla yakın bir ilişkimiz vardı. Hayatı yaşama şekli olarak da örnek aldığım bir insandır. Akademik anlamda da çok başarılı bir bilim insanıdır, birçok ödülü de var. Çok mütevazı bir hayat yaşardı ve benim çok hoşuma giderdi. Eğitimi ve öğrencileri hep ön planda tutardı. Popülerliği hak etmesine rağmen çok popülist olmamasını örnek alırım.

Psikiyatride arka planda travmalardan etkileniyor musunuz?

Psikiyatri asistanlığıma başladığımda kendimi çok sorguladım “Öykülerden etkileniyor muyum, çok kafama takıyor muyum?” diye. Sonrasında faydalı olduğumuzu hastaların yaşam kalitesini artırdığımızı gördükçe bu değişti. Hastaya ve yakınlarına çok faydamız oluyor. Çünkü ruhsal olarak sorunlar yaşandığında bunun sosyolojik etkileri de oluyor. Şu anda daha kötü hissetmiyorum, çünkü o kötü hikayeyi iyi bir noktaya taşıyabiliyoruz.

Psikiyatrist kimliğinizi istemeden olsa yakınlarınıza karşı kullanıyor musunuz?

Yakınlarımızı analiz etmek o kadar kolay olmuyor. İşin içine duygularımız da girdiği için nötr kalamıyoruz. Ben bunu yapmıyorum, yapsam dahi yanlış bir sonuca varıyorum. Kendi hareketlerimi monitörize etme durumu olabiliyor ama genelde iyi bir yönde gelişme gösteriyor. Psikiyatri eğitimi kişiye de çok fazla şey katıyor. Ben olumlu yönde değiştim. Psikiyatri asistanlığımdan önce daha fevriydim, daha ön yargılıydım. Bir insan hakkında daha hızlı karar veriyordum. Bunlar bende kesinlikle değişti. İlk önce kendimde bir şeyler değişti. Hayat çok daha anlamlı oluyor. Bazen yakınlarım bir şey danışabiliyor. Tabii ki bu durum terapötik müdahale gibi olmuyor. Kişinin bir arkadaşına, yakınına veya ailesine psikiyatrik görüşme yapması çok kabul edilmez zaten. Bazen aynı aileden iki kişi ile görüşmek dahi uygun görülmez.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik şifa olmaktır. Yaptığım eğitimlerde hekimlik için ‘hastanenin dilemması’ diye bir tabir kullanıyorum. Hastane temelde bir kişinin acısını dindirmek için acılı yollarla tedavi sunan bir yer. Bazen acılı bir süreçten geçmek gerekiyor. Hastalar ve hekimler arasında, sağlık politikaları bu çatışmayı körüklüyor, farklı bir dinamik yapı var. Hastalarım onları iyi gördüğüme sevdiğimi söylerim ama içten içe çok mutlu olurum iyileştirdiğim için. Bence bu bütün hekimleri mutlu eden ortak bir şey.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Özellikle bir anı değil ama benim psikiyatrist olduktan sonra çok düşündüğüm bir konu var. Pediatri asistanlığımı onkoloji servisinde yaparken genelde hep anneler refakatçi oluyordu. Bizim işimizi zorlaştıracak kadar endişeli ve kaygılı olurlardı. Onları anlamaya çalışıyordum ama psikiyatriye girdikten sonra kendimi sorgulamaya başladım. Yeterince empati yapabildim mi ben? Yapmam gerek miydi? Empati yapmak profesyonelliğimi etkiler miydi, bilmiyorum ama kendimi hala sorguluyorum. Evet biz çok yoğun çalışıyorduk, güneşarı nöbetler, bir gecede 30 tane kan almamız gerekiyordu. O esnada anne çok duygusal tepki veriyorsa dışarı çıkarıyorduk. Çok uyumadığım için o dönemi çok net hatırlamıyorum ama umarım yeterince empati yapabilmişimdir. Bu mesleki anlamda bir türlü kapatamadığım bir mesele. Psikiyatrist olunca empati çok fazla artıyor. Her hastanın çocukluk dönemini, her türlü anısını dinleyince ve bunlara dokununca herkesin içindeki o kırılğan noktayı görünce daha empatik olmamız gerektiğini fark ediyorum. Geçmişe dönük bir şeyleri sorguladığım bir dönemdi.

Pediatride çok olumsuz anılar da oldu ama güzel bir anım var. Küçük bir lösemi hastası vardı. Kemoterapi süreçlerine ilk başladığında annesi belli aralıklarla hastaneye getirip götürmek konusunda çok zorlanıyormuş. Çocuğun bana karşı bir sevgisi oluşmuştu. Annesi bana çok teşekkür etmişti. “Sizi görmek için hastaneye sevi-

nerek geliyor.” derdi. Biz hastanede nötropenik gıdalarla çocukların doğum günlerini kutluyorduk. Onun doğum gününde bir hediye almıştım, çok tatlı bir anıdır benim için tedavisini tamamlayabilmişti.

Psikiyatriye dair birçok anım var ama anlatamıyorum. Çünkü bir şeyi anı olarak anlattığımızda ona kendi duygumuzu ve yorumumuzu ekliyoruz. Psikiyatrist olmak bu nötr konumu bozacağı için anlatmak güç oluyor. Mahremiyeti de bozmayacak ne tür anıları anlatabilirim biraz düşünmem gerekiyor.

Özellikle psikoz grubu hastalarla görüşme yapmayı seviyorum. Örneğin acile ajite olarak bir hasta geldiğinde, herkes kaçışırken senin çok rahat müdahale edebileceğini ve hastanın o anda yaşadığı bunalıtıyı anlayıp yatıştırabileceğini bilmek güzel bir his.

Mecburi hizmete gittiğimde daha önce orada psikiyatrist çalışmadığı için acil hastaları o hastaneye getirmiyorlardı. Duruma kimse hakim değildi. Ajite ve psikotik atak geçiren hastayı jandarma getirmiş. Hastanın nerede olduğunu sordum ve dışarıda komutanı ikna etmeye çalıştığını öğrendim. Komutanın yanına gidip hastama müdahale etmem gerektiğini söyledim. Komutan hastaya kolunu attı ve biz biliyoruz ki psikotik hasta konuşma ve yakın temasla çok daha kötü olur. Hasta bir anda komutana küfretmeye başladı. Hastayı apar topar içeri aldık ve bırakmalarını söyledim. Hızlıca enjeksiyonunu yaptık ve yatırdık. Acil hastalara müdahalelerde ekip daha önce çok karşılaşmadıysa kaotik durumlar olabiliyor.

Yoğun öz kıyım düşünceleriyle acile gelen erkek bir devlet memuru hastam vardı. Yatışını yapmak istedim ama “Hem memuriyet hayatım tehlikeye girer hem de insanların bana bakışı değişir.” diyerek yatışı kabul etmedi. İkna etmek için çok uzun bir görüşme yaptım. Ölüm düşünceleri çok yoğundu. İkna edemeseydim yakınlarına haber verip yatışını yapacaktım. Böyle durumlarda çok arada kalıyoruz biz. Arada kalmamızın sebebi doksanlı yıllardan beri çıkarılmaya çalışılan ruh sağlığı yasasının henüz çıkamamış olması. Bizim yatış yapılmasına karar verirken kullanacağımız yasal daya-

naklar kısıtlı. Bu durum kendi etik anlayışımıza ve vicdani kararımıza bırakılıyor.

Zorunlu yatışlar için savcılıktan onay almamız gerekiyor. Şizofreni psikotik atakta veya bipolar atağında hasta geldiğinde karar verme yetisi bozulmuş oluyor. Bazen yakınları yanında olmayabiliyor. Öyle olduğunda zorunlu bir şekilde ilaç enjeksiyonu uygulayıp yatışını yaptığımız hastalarım çok oldu. O an hastanın kendine zarar verme ve çevresine zarar verme riski olabiliyor. Genelde aileler o durumu bildiği ve hastanın yardıma çok muhtaç olduğunu bildikleri için onam veriyorlar. Yine böyle benzer bir atakla, psikotik atak geçiren bir erkek hasta, aynı zamanda mental retardasyonu da vardı, evden kaçmış köye, köyden dağa kaçmış ama hiçbir yakınının haberi yok. Birileri bulup bize getirdi. Biz hastayı sevk edip yatıracaktık ancak ailesi bakım parası aldıkları için izin vermedi. Sosyal Hizmetler Birimine haber verdik, o da Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne haber verdi. Resmi onayımızı çıkardık ve hastanın yatışını yaptık. Her zaman hastanın zarar görmemesini gözetiyoruz ve bunun için çabalıyoruz.

Bazen atak sırasında hastalar çok kontrolsüz hareket edebiliyor. Bağırıp çağırabiliyor. Hastayı getiren kolluk kuvvetleri veya personeller bu duruma yabancıysa hasta olduklarını ayırt edemeyip durum karşılıklı atışmaya dönüştürebiliyorlar. O kontrolü sağlamak bazen zorlayıcı olabiliyor.

Psikiyatrik görüşmelerde aslında aklımın hep bir köşesinde olan bir söz var: *İnsan yaşamı alaya alınmayacak kadar hüzünlü ve ciddidir (Pessoa)*. Her yaşamın çok dramatik, çok önemli bir yanı var. Bir kadın hastam vardı. Üstü başı çok düzgündü. İçeriye girdi ve “Ben psikiyatriye çok inanmıyorum. Israr ettikleri için geldim. Çok fayda göreceğimi de düşünmüyorum ama siz ne yapacaksınız bir bakalım.” dedi. Normalde psikiyatrist bakış açısı olmasa bu durum hakkında kişide olumsuz duygular uyanabilirdi ama ön yargıları çok nötrlemek gerekiyor. Görüşmenin sonunda şöyle bir hikaye çıktı. Küçük bir çocukken annesinin kanser tanısı varmış. O dönemde anne çocukları kendinden uzaklaştırmak için kötü davranmış, gö-

rüşmeyi azaltmış. Daha sonra anne vefat etmiş. Hasta bunu ağlayarak paylaştı. Genelde böyle başlıyor. *Çok yüzeysel bir noktadan çok derin bir noktaya gidiyoruz.* Görüşmeler esnasında o geçiş çok anlamlı oluyor. Kişi çok önemli bir noktaya geldiğini anlıyor.

Birçok somatik şikayetleri olan 80 yaşında bir hasta getirdiler. Bir şeyi çıkmayınca psikiyatriye git demişler. Başta “Ben deli doktora mı gideceğim?” diye karşı çıksa da ikna etmişler. Yanında kızı vardı, ben ayrı görüşmek isteyince kızı odadan çıktı. Bana gözleri dolarak hikayesini anlattı. “Hocam ben size bir şey anlatacağım. Benim küçük amcamın çocuğu olmuyormuş. Babam ‘Bizim çocuklarımız daha çok olur. Küçük amcaya ve yengeye verelim.’ demiş. Benim arkamdan dört kardeşim daha oldu. Hep düşünüyorum, dört çocuk fazla gelmedi de ben mi fazla geldim aileme?”. Aslında seksen yaşındayken bile çocukluk ile ilgili bir şey bizim için hala anlamlı, önemli ve kapanmamış olabiliyor. Bir sürü çocukları, torunları olmuş ve oturduğunda bana anlattığı ilk şey buydu. Bu sebeple ben her zaman hastalarımın gelişim öyküsünü soruyorum. Bunu paylaşması benim için çok kıymetli.

Genelde psikiyatrik durumlara çok damgalayıcı yaklaşılr. Bu durum dilimizde bile var.

“Sen şizofren misin, neden böyle davranıyorsun?”

“Kızım sen de bi’ öyle davranıyorsun bi’ böyle davranıyorsun. Bipolar mısın?”

Toplum içinde bir şekilde ayrıştırılmış ve dışlanan bir grupta çalışmak da bana çok değerli hissettiriyor. Bunu hastaların geri dönüşlerinden de anlıyoruz. Dışlandığı bir toplumun yanında onu dinleyen ve ona önem veren birisi var. Hastalarımızdan bu durumun getirdiği olumlu hisleri alabiliyoruz. Diğer branşlardan farklı hissediyorum bu anlamda. Bu sebeple eğitimin de diğer branşlardan farklı olması lazım. Eğitim hakkında konuşurken hep şunu diyorum: Ben psikiyatrik hastalıkları öğreteceğim, aynı zamanda psikiyatrik hastalıklara karşı damgalayıcı olmamayı da öğreteceğim.

Ruhsal bozukluklara ilk etapta iyileşmeyen, düzelmeyen bir hastalık grubu gibi bakılır ama aslında psikiyatrik tedavilerde yaşam

kalitesinde, işlevsellikte ve yakınlarının yaşam kalitesinde çok ciddi bir düzelmeye sağlayabiliyoruz. İşin içine girince anlıyor insan bunu. Herhangi bir muayene odasına göre çok daha yoğun şeyler, yüklü şeyler paylaşılıyor. Genelde psikiyatri doktorları hastalarından güzel geri bildirimler alır. Yine de biz her türlü geri bildirimini terapötik ilişki içerisinde değerlendiririz. Terapötik bir ilişki kurulduğunda onun karşı aktarımında kendi dinamikleri oluyor. Olumsuz bir geri bildirim de bu ilişki içerisinde değerlendirilir. Sürekli beni takdir eden, teşekkür eden, sürekli memnun etmeye çalışan bir hastanın bu durumunu da değerlendirmek lazım.

Psikiyatri denilince akla ilk gelenlerden biri de elektrokonvülsif tedavi (EKT). Bu konu hakkında neler söylemek istersiniz?

EKT ilk uygulandığında kas gevşeticisi olmadan anestezi uygulanıyordu. Kemik kırıkları olabiliyordu. 1950’lerde psikofarmakolojik devrimle beraber EKT biraz ötelendi. ‘Guguk Kuşu’3 filmi de bu sahnelerle meşhurdur. Bu sebeple toplumda bir ön yargı vardı. Asistanlığa ilk girdiğimde aynı ön yargı bende de vardı. “Ben hastalara nasıl EKT uygulayacağım?” diye düşünüyordum. Seksenlerle beraber anestezi EKT uygulanmaya başlandı. Aslında mucizevi ve hayat kurtarıcı bir tedavi olduğunu anlayınca ön yargım geçti. Uygulanmadan önce aileden onam alınıyor. Bazen gerçekten hiçbir şey fayda etmediğinde, EKT uyguladığımızda tedaviye yanıt alıyoruz. Genelde hastaların ruhsal sıkıntıları ve ruhsal acılarıyla baş etmesi çok güç olduğu için aileler iş birliği sağlıyor. Tedavi ekibi dahil herkes hastanın iyiliğini, şifa bulmasını istiyor.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Kendilerini iyi ifade edebilen, vizyonu geniş, farklı görüşlere saygılı, sosyal etkinliklerde aktif öğrenciler olduklarını düşünüyorum.

3 Forman, M. (Yönetmen). (1975). *Guguk Kuşu* [Film]. Drama.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Bir ülkede doktorlar, o ülkenin önde gelen, yön veren bireyleridir. *Bizim işimiz insan*. Herhangi bir insanın hikayesine nasıl yaklaştığımız çok önemli. Ben intörnlerimize de söyledim: Çok açık görüşlü, her türlü yaşama çok saygılı, her türlü yaşamı anlamlı kılan öğeleri anlayan bir hekim olmamız gerekiyor. Bu sadece hastalarımıza karşı olmak zorunda değil. Herhangi bir konu ve durumla ilgili yaptığımız yorumlar daha ön yargısız ve daha empatik olmalı. Daha açık görüşlü olsunlar.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Türkiye’de büyük ölçüde sosyal devlet yapısı üzerine işleyen bir sağlık sistemi mevcut. Bu yapı birçok kişi için sağlık hizmetlerini dünyanın birçok gelişmiş ülkesine göre daha ulaşılabilir kılıyor. Ancak diğer yandan sistem içinde sevk zincirinin sıklıkla uygulamada gözetilemiyor olması verimin düşmesine, sağlık sisteminin tıkanmasına neden olabiliyor. Sağlık çalışanları bu sistemi yürütmek için fazla özveride bulunmak zorunda kalıyor, bu da sağlık çalışanlarını ruhsal ve fiziksel açıdan tüketen bir durum. Kalitede sadece niceliksel değil niteliksel hedefler koymak ve yapılacak bazı düzenlemelerle hem ulaşılabilir hem de daha verimli işleyen bir sistemi yürütmek oldukça önemli görünmekte.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Aslında önceki soru ile de bağlantılı olarak her hekim verimli işleyen bir sistemde yer almak isteyecektir. Ancak hekim göçlerinin altında yatan tek neden bu da değil ne yazık ki! Son yıllarda sıklıkla şahit olduğumuz şiddet olayları ve sağlıkta şiddetle ilgili toplumsal yaklaşım ve farkındalık düzeyinin etkisi de inkar edilemeyecek ölçüde. Bunun yanında nitelikli eğitim alan Türk hekimlerinin kısa süreli staj/çalışma deneyimlerinde bile klinik becerilerini gösterme-

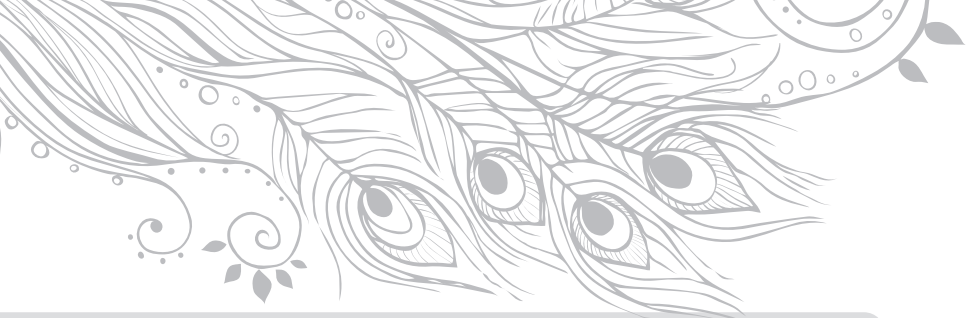
leri ve bunun sonunda aranır niteliklere sahip olduklarının görülüyor, fark ediliyor olması için daha farklı bir boyutu.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Çizim yapmayı, yazı yazmayı çok seviyorum. Amatör bir kitabım var. Aslında bir tiyatro oyunuydu, pediatri asistanlığında Ankara Şehir Tiyatrosuna göndermiştim. Beni oradan çağırdılar, güzel bir metin olduğunu ve üzerinde çalışmak istediklerini belirttiler. Yıllar sonra eşime gösterdim ve amatör bir yayınevinden bastırdık. Lisede şiirle uğraşıyordum. O zamanlar edebiyat öğretmenim şiir yazarları yarışmaya sokacaktı. Ben de şiirlerimi gösterdim ve çok beğendi. Beni her yıl Konya'daki şiir yarışmasına soktu ve ben her yıl yarışmada birinci oldum. Lisede arkadaşlarım arasında da muhabbeti çok döner bu durumun. Halen kendimce yazdığım şeyler var. Toz4 adlı bir kitabım var. Ben bir şey yapmam için çok birikimim olması gerektiğini düşünüyorum. Onun için yeterli değilmişim gibi geliyor henüz. Hacettepe'deyken halk oyunlarına ilgim vardı ama çok yoğundu bırakmak zorunda kaldım. Şu an uğraşlarımı yapmak için onlara zaman ayırmada sıkıntı yaşıyorum.

Ağustos 2022

DR. GONCA ÖZTEN DERE

Dr. Gonca Özten Dere, 10 Ekim 1990 tarihinde İzmir Bornova'da dünyaya gelmiştir. Metin Aşıkoğlu Ortaokulunda ilköğrenimini, İzmir Bornova Anadolu Lisesinde ortaöğrenimini tamamlamıştır. 2008-2014 yılları arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıp eğitimini tamamlamış, aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalında ihtisas eğitimine başlamıştır. 2020-2021 yılları arasında İskilip'te zorunlu hizmetini yerine getirmiştir. 2021 Ekim'de Anatolia Tüp Bebek Merkezinde göreve başlayan hocamız çok kısa bir dönem Özel Ortadoğu Hastanesinde çalışmıştır. Hocamız 2023 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalında görev yapmaktadır.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Çok radikal olmamakla beraber asistanlığımı üniversite hastanesinde yapmış olmak benim için çok büyük bir avantajdı. Devlet hastanelerinden ayrılıp Ankara'daki özel merkezlerde çalışma kararımı da dönüm noktası olarak tanımlayabilirim.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Ben hep cerrahi bir branş istiyordum. Özellikle kalp ve damar cerrahisi çok hoşuma gidiyordu. Benim dönemimde periferde çok daha büyük vakaların alınma şansı düşük göründü gözüme. Kadın hastalıkları ve doğum stajımdan sonra bu alana ilgi duydum. İlgiim intörnlük yaptığım süreçte artınca bu alanı tercih ettim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

En çok asistanlık dönemimdeki bütün hocalarımı sayabilirim. Özellikle Prof. Dr. Nejat Özgül Hocamın asistanlık dönemimde vakaların yanı sıra hastaya nasıl yaklaşmamız gerektiğini de bize çok güzel öğrettiğini düşünüyorum. Hastalarım bana teşekkür ettiğinde hala hocamı anıyorum. Tez hocam Prof. Dr. Gürkan Bozdağ ve Prof. Dr. Hakan Yaralı Hocalarım da ne zaman başım sıkışsa hala aradığım ve akademik ilgileri ve bilgileri ile hayranlık duyduğum hocalarımdandır. Hacettepe'deki tüm hocalarımın hem hasta yaklaşımları hem de bilimsellikten kesinlikle taviz vermeyen tavırları bana ilham oldu diyebilirim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Ben her hastanın tıbbi tedavisinin yanı sıra kendisiyle ilgili merak ettiği şeyler konusunda bilgi sahibi olması gerektiğine inanıyorum. Örneğin bir şikayet ile gelen hastaya önleyici hekimlik yapmadan sadece tedavi yapıp göndermenin olumlu olmadığını düşünüyorum. Bu sebeple her hastamın tüm anamnezini almaya gerçekten dikkat ediyorum. Özellikle genç hastalarımıza HPV aşısıyla ilgili bilgilendirme yapıyorum. Hastalarımıza servikal kanser taraması, meme kanseri taraması hakkında mutlaka açıklama yapıyorum. Tedavide hastalığı önlemek önemli bir yaklaşımdır. İlkelerim arasında önlem konusunda bilgilendirme yapmak yer alıyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Asistanlığım üçüncü yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde görev yaparken postoperatif birinci gün sezaryen hastamız hiçbir sıkıntı yokken bir anda arrest oldu. Biz de müdahale ettik ve hastanın masif pulmoner tromboembolisi olduğu anlaşıldı. 30 yaşında genç bir anneyi o şekilde gördüğümü, anneye yaptığımız müdahaleleri ve geri dönmeyişini hala hatırlıyorum. Daha sonra hastanın altta yatan çok ciddi bir hastalığı olduğunu ve hiçbir şekilde kayıtlara geçirmediğini anladık. O zaman e-nabız bu kadar

yaygın değildi. Hastanın otoimmün hepatiti varmış. Hastanın takipli olduğu yerlerdeki hekimlerin de kesinlikle gebe kalmaması gerektiği yönünde bilgi verdiğini öğrendik. Eşi de saklamış, hasta vefat ettikten sonra bize anlattı durumu. Her şey normalken hastayı bebeğinin yanında arrest halde görmek benim moralimi çok bozdu. Kendi üzgün olmamın yanı sıra hastanın bunu saklamış olduğu ve artık aramızda olmadığı gerçeği beni çok yıprattı.

Asistanlık dönemimde doğumhanemiz sekiz odalıydı. Bir hastamızın ek hastalıklarından dolayı anesteziist hiçbir şekilde sezaryen kararı vermememizi, bebek ex olma aşamasına yaklaşırsa ancak o zaman sezaryene alabileceğimizi söylemişti. Bizim doğum yaptırırken bir manevramız var: Bebeğin başının symphisisten çıkması için bir miktar baskıyla desteklemeye çalışırız. Hasta çok kilolu, iri bir hastaydı ve doğum o aşamada kaldı. Biz de bu aşamadan sonra hastayı sezaryene almak istemedik. Çok çeşitli doğum pozisyonları ile hastanın bir süre daha ıkınmasını sağladık. Yaklaşık 10 kişi yukarıdan destek vermeye çalışıyorduk sırayla. Hastaya destek vermeye çalışırken hasta o can havliyle beni tutup yana doğru fırlattı. Ben biraz minyon olduğum ve hasta da çok iri olduğu için ben de yandaki sedyeye uçtum. En sonunda sağlıklı ve güzel bir bebek doğdu.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımın genellikle güzel geri dönüşler alıyorum. Bu da her hekimi bir miktar sevindirip duygulandırır. Yakın zamanda genç yaşta bir hastamıza kanser tanısı koydum. Daha önce çeşitli merkezlerde takibi yapılmış. Hastam yakın zamanda bana çok güzel bir geri dönüş sağladı. En çok da hastaları güzelce dinleyip açıklama yapmam üzerine güzel geri dönüşler alıyorum.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben daha çok yeniyim. Üçüncü ve dördüncü sınıflara çok az ders verme şansım oldu. Ders dinlerken herkesin soru sorması çok güzeldi. Bence ders esnasında etkileşim çok önemli. Öğrencilerimizin ilgili olduklarını ve güzel devam edeceklerini düşünüyorum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Asistanlık dönemi zor olduğu için uzmanlık tercilerini bırakmalarını tavsiye ederim. Asistanlık çok geçici bir süreç. Aslında sevdiğin işi yaparsan çok yıpratıcı olduğunu düşündüğünüz bölümler bile daha kolay hale gelebiliyor. Herkes sevdiği alana yönelmeli.

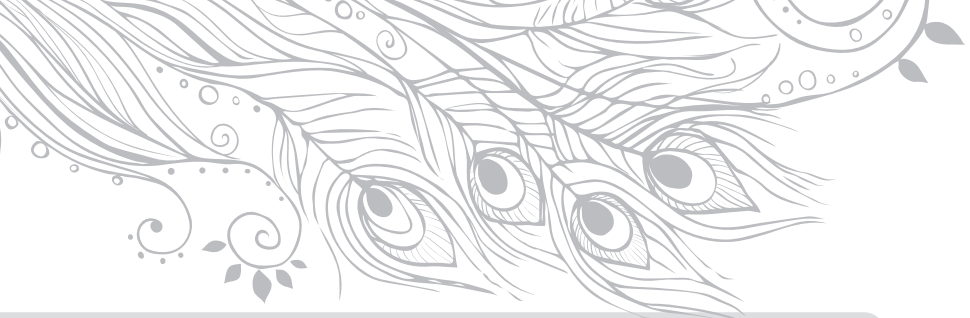
Ülkemizdeki sağlık sistemi ve yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına giden hekimlerimize de hak veriyorum. Ne yazık ki her yerde aynı koşullar sağlanamıyor. Tamamen sağlık politikaları nedeniyle diyemeyiz ama özellikle periferde koşulların daha zor olduğu da bir gerçek. Çok sayıda randevulu hasta bakmak yıpratıcı olabiliyor. Periferde çalışan hekimlere de çok büyük bir saygım var. Ben herkesin kendi tercihi olduğuna ve herkesin kendisinin vermesi gerektiği bir karar olduğunu düşünüyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Ben daha çok film izlemeyi ve gezmeyi seviyorum. Ne yazık ki pandemiden sonra gezilerime devam edemedim. Bir de dart oynamayı çok severim.

Haziran 2023

DR. GÖKHAN TULUNAY

Dr. Gökhan Tulunay, 17 Haziran 1959 tarihinde Bursa'da dünyaya gelmiştir. Lise öğrenimini Galatasaray Lisesinde tamamlamış, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1984 yılında mezun olmuştur. İki yıl Burdur'da İl Emniyet Müdürlüğü hekimi olarak zorunlu hizmet yapan hocamız, İstanbul'da SSK Okmeydanı Hastanesinde Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanlığı eğitimi almıştır. Ankarada Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman doktor olarak işe başlamış; daha sonra başasistan, şef yardımcısı ve eğitim görevlisi olarak 2016 yılına kadar görev yapmış ve 2005 yılında doçent olmuştur. Hocamız, 2016 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalını kurmuştur ve halen görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Birey olarak değil ama özellikle çalıştığım ve sonraki dönemde Sağlık Bilimleri Üniversitesine bağlanan Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Onkoloji bölümünde, o zamanlar ayrı bir uzmanlık alanı olmadığı için kısmen gönüllü olarak çalışan bir ekip oluşmuştu. Ekibimiz zaman içinde kendini yetiştirerek gerek bilimsel faaliyetlerde bulunabileceğini gerek de asıl tedavinin ileri düzeylere götürülebileceğini gösteren bir ekibe dönüşmüştü. Gerek ülkemizde gerek yurt dışında oldukça kabul gören bir bölüm olarak belli bir süre çalışmıştık. 2011 yılında Jinekolojik Onkoloji Yan Dal Uzmanlığının resmi olarak kurulmasıyla bu çekirdek ekip Yan Dal Uzmanlık belgelerini aldı. Takiben kliniğimiz yan dal eğitimi veren ilk kliniklerden birisi oldu. Ancak zaman içerisinde bazı meslektaşlarımızın ayrılmalarıyla ekibimiz dağıldı.

Birkaç arkadaşımızın önderliğinde, daha önce kurduğumuz ekipten bir arkadaşımızın Sağlık Bakanlığı Kanser Daire Başkan Yardımcısı ve sonra Başkan olmasıyla ülkemizde rahim ağzı kanseri tarama programının oluşmasına öncülük ettik. Günümüzde yapılan bu çalışmaların aslında 2000’li yıllarda başladığımız çalışmaların etkisiyle oluştuğunu ve önemli bir kilometre taşı olduğunu söyleyebilirim.

2005-2007 yıllarında Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi desteklediği bir Avrupa Birliği Projesini Şanlıurfa ilinde gerçekleştirdik. Kadınlarda rahim ağzı kanseri taraması için yürüttüğümüz iki yıllık proje kapsamında 10.000 civarında tarama gerçekleştirildi. Ekibimiz dönüşümlü olarak Ankaradan giderek tarama testi pozitif çıkan kişilerin kolposkopi muayenelerini yaptı. Bu çalışma ülkemizde önemli ve öncü bir çalışma oldu.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

1978 yılında liseden mezun oldum. O yıl terör mevcuttu ve üniversitelerde eğitimde sıkıntılar mevcuttu. O dönemde tıp fakültele-
rindeki eğitim daha düzenli ve güvenliydi. Ben de Hacettepe Üniversitesi-
niversitesini tercih ettim.

İkinci bir dönüm noktası zorunlu hizmetin çıkmasıydı. Patoloji ve farmakoloji gibi temel bilimler benim ilgimi daha çok çekiyordu. Kalp damar cerrahisi de bir dönem ilgi duyduğum bir alandı. Zorunlu hizmetin gelmesiyle biraz kafa karışıklığı yaşadım ve kadın doğum uzmanlığını seçtim. Uzman olduktan sonra, Ankarada Etlik Doğumevinde uzman doktor olarak çalışmaya başladım. Bir süre sonra hastanedeki alt bölümlerden onkoloji bölümünde ihtiyaç nedeni ile görevlendirildim. Kendi isteğimle süreyi uzatarak jinekolojik onkoloji alanında kendimi geliştirme imkanı buldum. Bir süre sonra da tıpta uzmanlık kurulu tarafından bu alan yan dal olarak tanımlandı. 2011 yılında bu alanda yan dal uzmanı oldum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp eğitimine başladığımda ilk yıl herhangi bir mesleki ders yoktu, ikinci sınıftan itibaren tıp dersleri başladı. İkinci sınıfta da herhangi bir alana yönelimim olmadı. Temel bilimler ve tıp eğitime giriş dersleri vardı. Üçüncü sınıfta klinikten gelen hocalarımızla tanışmaya başladığımız zaman onlardan etkilenmeye başladım. Farmakoloji ve patolojiye o zaman ilgi duymaya başladım. Klinik stajlar başladığında ise kendime uygun ve yapabileceğimi düşündüğüm klinik dallar hakkında düşünmeye başladım. Zorunlu hizmetten sonra ilgi alanlarım değişmeye başladı. Kalp ve damar cerrahisi günümüzdeki gibi yaygın olarak yapılmıyordu, büyük şehirlerde sadece birkaç merkezde yapılıyordu. O dönemde uzmanlıktan sonra ikinci zorunlu hizmet söz konusuydu ancak daha sonra bu kaldırıldı ve zorunlu hizmet süresi iki yıl oldu. Kadın hastalıkları ve doğum, kulak burun boğaz, üroloji, göz gibi bazı dallar ülkenin birçok yerinde yapılabilecek cerrahi dallardandı. Şu anki uzmanlık alanımı o dönemde tercih ettim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Hacettepe Üniversitesinde okurken farmakoloji bölümü başkanı Prof. Dr. Oğuz Kayaalp beni oldukça etkiledi. Hatta bir dönem Hacettepe'de farmakoloji uzmanlık eğitimine başlayacaktım fakat zorunlu hizmet dolayısıyla fikrimi değiştirdim. Farmakolojiyi kazandığımaya dair mektup hala bende durmaktadır.

Hacettepe pediatrik kalp ve damar cerrahisinde görev yapan Prof. Dr. Aydın Aytaç da gerek kişiliğiyle gerek bize yaklaşımıyla beni çok etkileyen kişilerden bir diğer hocam olmuştur.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Mezun olduğumuzda bize diplomalarımızı değil Hekimlik Andı'nı verdiler. Bu and hala bende durur. Şimdi okuyup baktığım zaman o yemindeki her şeyi yerine getirdiğimi düşünüyorum. Hastalara her zaman elimden geldiğince pozitif ve onların lehine davranmaya, meslektaşlarıma her zaman yardımcı olmaya, herhan-

gi bir ayırım (etnik yapı, dil, ekonomik durum vs.) yapmamaya çalıştım ve buna uygun davrandım. Yaptığımız yeminde aslında her şey yazılıdır. Biz toplumun yararına, insanlığın yararına çalışmak için verdiğimiz sözlerin, ettiğimiz yeminlerin arkasında durmalıyız. Öncelikli kaygımız toplumun ve hastaların sağlığını gözetmek olmalı. Etik kurallara ve tıbbi bilimsel yaklaşımlara uygun davranmak bizim temel hedefimiz olmalı.

Kariyeriniz süresince unutamadığınızı, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Okul döneminde ilk iki yıl dönemin siyaset hayatı nedeniyle okulda boykotlar olabiliyordu. Bazı sınavlara giremediğimiz, bu sınavların bütünlemelerine kaldığımız dönemler oldu. Ben kuzenimle beraber okudum. Kuzenim de şimdi Akdeniz Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapıyor. Bir sınav için saat 10.00'da sınavın başlayacağı bilgisi ile birlikte okula gidiyorduk. Ben hızlı hızlı yürümeye başlayınca aramızda "Neden koşturuyoruz, sınav daha saat 10.00'da." şeklinde konuşmaya başladı kuzenim. Saat 09.20 ya da 09.30 gibi okula vardığımızda etrafta kimsenin olmadığını gördük ve sınavın aslında saat 9.00'da başladığının yazılı olduğunu fark ettik. Aynı amfilere koşturduk ve şanslıydık çünkü kimse sınavtan çıkmamıştı. Herhangi bir kişi sınavdan çıkmış olsaydı bizi sınava almayacaklardı. Bu bana hem bir ders hem de önemli bir anı oldu. İlerleyen yıllarda daha dikkatli olmamı sağladı.

Asistanlık dönemimde bir hastayı ameliyata götürürken hasta bana işaret etti ve ben de hastanın yanına yaklaştım. O esnada hasta çorabından çıkardığı bir paket sigarayı bana hediye etmek istedi. Onun da o anda gönlünden kopan buydu. Sigara kullanmadığımı belirtip teşekkür ettim kendisine. Bu da benim için ilginç bir anıydı.

Uzun süre onkoloji polikliniğinde çalışmıştım. Daha önce ameliyat ettiğimiz, nüks olduğu için takip ettiğimiz bir hastamız vardı. Ankara dışından gelip gidiyordu. Bir gün hasta içeriye girdi ve kendisine daha günaydın demeye fırsat bulamadan "Öldüğümü sandınız değil mi? Hortladım, sizi boğmaya geldim!" dedi. Belki espri

yapmıştı ama ben endişe ve şaşkınlıkla izlemiştim hastayı. Belki kafasında hastalığın ilerleyip yaşamına mal olacağı gibi daha dramatik şeyler düşünmüştü ve kendisini böyle bir şakayla ifade etti.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Özellikle onkoloji gibi bir bölümde hastanın hayatından endişe ettiği; hayatla yaşam arasında gidip geldiği bir konuda hastalar hayatlarını onlara biz bağışlıyormuşuz gibi şükranlarını belli ediyorlardı. Kimi hediyelerle kimi de yazdığı küçük notlarla kendilerini ifade ediyorlardı. Bazen birçok hastayı kansere bağlı olarak kaybediyoruz, bu defa hasta yakınları bize teşekkür ediyorlar. Biraz hüznü de olsa yaptıklarımızın değerini biliyorlar ve bunları ifade ediyorlar.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizin belirli standardın üzerinde olduğunu düşünüyorum. Eğitime ilgili ve öğrenmeye açıklar. İzlenimlerim çoğunluğunun aldıkları eğitimden ve buldukları fakülteden memnun oldukları yönünde. Ben biraz daha meraklı olmalarını, biraz daha fazla bilgi almayı istemelerini öğütleyeceğim, her şeyi beklememeler.

Asistan veya genç öğretim üye kadromuz daha sınırlı olduğu için doğrudan doğruya hocalarımızdan eğitim almaları avantaj gibi görünse de bazen çekingenlikler olabiliyor.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Genç meslektaşlarıma zaman zaman stajlarda söylediğim gibi hemen telaş etmemelerini, kendilerini bir yere yerleştirip devam etmekten ziyade bu mesleğin uzun soluklu bir iş olduğunu, ömürleri boyunca yapacaklarını hatırlamaları gerektiğini vurguluyorum. Uzmanlık alanı seçerken dikkatli olmanızı, kendinize en uygun bulduğunuz dallar arasından seçim yapmanızı tavsiye ediyorum. Daha çok tercih ediliyor diye veya başka birine özenerek bölüm seçmemelisiniz. Hasta hakkında kararlar ekip olarak almalı ve diğer

uzmanlık alanlarına danışmaktan çekinmemelisiniz. Diğer meslektaşlarla olguyu tartışmak, konsülte etmek, fikir birliğine varmak gibi... Bazen aynı olaya tekrar tekrar baktığımızda bakış açılarımız sınırlı kalabiliyor. Bu sebeple meslektaşlarımıza danışmak daha doğru sonuçlara ulaşmamızı sağlar. Mutlaka hastayla beraber seçim yapılmalı, her aşama tartışılmalıdır. Çünkü fayda veya zarar görecektir olan hastanın kendisidir. Acil durumlar dışında kişinin görüşünü almadan zorla bir tedaviyi uygulamak doğru değildir ayrıca yasal da değildir. Hepimiz insanlarla iletişim kurarken aynı oranda becerili olmayabiliriz. Bu sebeple temel bilimler veya direkt hastayla teması olmayan klinik bilimler seçilebilir. Herkes cerrahi branşlarda yetenekli olmayabilir. Her birinizin kendi özelliklerinize göre uzmanlık seçimini yapmanızı öğütüyorum. Seçtiğiniz uzmanlık dalında iyi eğitim alabileceğiniz merkezleri seçmenizde fayda var. İlerde uzmanlık eğitiminizden sonra nasıl bir çalışma yapmayı düşünüyorsanız, örneğin akademik alanda veya klinik alanda devam etmek istiyorsanız ona göre tercih yapmalısınız. İsteddiğiniz bir uzmanlık dalını kazanamadığınızda dünyanın sonu değil, tekrar deneyebilirsiniz. Daha mutlu olmak için kaybedilecek bir iki yılın ilerisi için bir önemi yoktur.

Her hastanın bizde kalması gereken bilgileri ve hakları var. Bu sebeple hastalara ait bilgilerin uluorta toplumla paylaşılması gerekiyor. Bunlara dikkat edilmelidir. Cerrahiye veya tedaviye yönelik bilgiler daha çok bilimsel toplantılarda ve eğitimlerde daha çok hekimlerin bulunduğu ortamlarda yarar sağlamak amacıyla paylaşılabilir. Hastaların mahremiyetine özen gösterilmelidir. Meslektaşlarımız birbirlerine saygı duymalıdır. Bilimsel ve etik kurallar çerçevesinde tanıtımlarını ve mesleklerini yapmalıdırlar.

Ben çoğunuzun başarılı olduğunu görüyorum. Çalışarak hepiniz bir yerlere geleceksiniz. Hepinize başarılar diliyorum.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Tıp çok köklü bir bilim ve sanat dalıdır. Bir toplumun kaç hekime ihtiyacı olduğu gibi konular önemlidir. Gerek devletin gerek günümüzde yoğunlaşan özel sağlık sisteminin hekimlere haklarını vermeleri lazım. Devlette performansla dayalı bir yapılaşmanın kaldırılmasını ümit ediyorum. Gerçekten bir meslek grubunda o mesleği kurallara göre yaparken bir rekabet söz konusuysa veya kişilerin yaşam koşulları gereği elde etmeleri gereken gelir düzeyi düştükçe kuralların dışına çıkmalar söz konusu olabiliyor. Bu sadece hekimlikte değil, diğer mesleklerde de söz konusudur. Mesela halk otobüslerinin veya taksilerin daha çok yolcu almak için birbirleriyle yarışmaları gibi durumlar... Bunların tıpta olmaması gerekir. Hekimliğe en büyük zararı bu yaklaşımlar veriyor. Hekim daha çok girişim ve ameliyat yapmaya yönlendiriliyor. Kimi hekimler bu sebeple birtakım etik ve bilimsel kuralların dışına çıkabiliyor. Bu tür uygunsuz durumlara düşmemek gereklidir. İnsanlara zarar verilmemesi gerekiyor çünkü işin bir de yasal süreci var. Yapılan yanlışlar, hatalar malpraktise yol açabiliyor. Sağlık Bakanlığının uyguladığı zaman kısıtlamasıyla hekimleri daha çok hasta bakmaya yöneltmesi, hasta bilgilerinin bilgisayara işlenmesi hastayla olan iletişimin zarar görmesine ve kısıtlı tedaviye sebep olmaktadır. Ülkemizde hekim ve hastane sayısının artmasına rağmen, hala yeterli görülmemesi hastaların iyileşmeme sonucu aynı hastalık için birçok hekime tekrar tekrar başvurması yatmaktadır.

Sistemimizi 'Koruyucu Sağlık Hizmeti' ve 'Tedavi Edici Sağlık Hizmeti' olarak ikiye ayırabiliriz. Daha önceki sağlık politikaları içerisinde bir dönem Sağlık Bakanlığının sunduğu sağlık hizmetleri ikiye ayrıldı: Kamu Hastaneleri Birliği ve Halk Sağlığı Kurumu. Bu büyük bir yanlış oldu. Bu durumda iki hizmetin birbirini tamamlayıcı özelliği kayboldu. Halk sağlığı hizmetleri ve tedavi edici sağlık hizmetleri birbirinden koptu. Örneğin anne çocuk sağlığı gibi, kanser taramaları gibi halk sağlığına yönelik etkinlikler sekteye uğradı. Daha sonra bu yanlıştan dönüldü ve bu iki alt kurumlar birleştiri-

lerek Sağlık Bakanlığının bütüncüllüğü sağlandı. Şu anda da büyük hastanelerin yapılmasının çok büyük alanlara yayılmaları ve kalabalık olmaları nedeniyle ulaşım güçlüğüne yol açtığı kanaatindeyim. Özellikle büyük illerde hastanelerin birkaç alanda toplanması hastanelere ulaşım konusunda büyük sıkıntılar yarattı.

Hastanelerde her ne kadar teknolojik gelişmeler sağlansa da asıl önemli olanın yetişmiş insan gücüdür. İnsan gücü aletler kadar hızlı bir şekilde sağlanamadığı için hızlı bir şekilde hekim yetiştirmek amacıyla kadroların artırılması, 100'e yakın tıp fakültesinin kurulması sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde ve iyi hekim yetiştirilmesinde bazı aksaklıklara yol açtı. Umarım bu yanlışlardan dönülerek zaman içerisinde bütüncül bir sağlık hizmetinin oluşturulması sağlanabilir.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına gidip kendini geliştirmek isteyen, ülkemizde var olmayan yenilikleri farklı ülkelerde öğrenmek isteyen kişiler hep vardı. Araştırmaya yönelik alanların çalışılmasında ülkemizde kaynak sıkıntısının olması nedeniyle yurt dışına gitmek isteniliyordu. Ama günümüze baktığımda yurt dışına gitme isteği nedenlerinin farklı olduğunu görüyorum. Hekimlerin ve hekim adaylarının kitle halinde yurt dışına gitme hevesleri olduğunu görüyorum. Çok fazla sayıda tıp fakültesinin olması da hekim adaylarının önünde bir engel oldu. Ayrıca, bu durumun sadece mesleki olduğunu düşünmüyorum. Mesleğin yanı sıra sosyal çevre, ortam, dünyayla entegrasyon gibi yaşamın, kendini ifade edebilmenin daha kolay olduğu bir arayış içerisinde olduklarını gözlemliyorum. Yaşlanmakta olan Avrupa ülkelerinde özellikle hizmet sektöründe olmak üzere gençlere ihtiyaç duyulmakta ve bunların içerisinde de sağlık sektörü oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Hem Avrupa ülkelerinin alıcı konuma gelmesi hem de burada memnuniyetsizliklerin olması sonucu gitme çabaları var. İyi karar vermelerini ve başarılı olmalarını diliyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Kitap okumak. Belki de Galatasaray Lisesinde eğitim görmemin etkisiyle o dönemlerden başlayan spor merakım var ama daha çok izleyici olarak. Şu an Galatasaray Spor Kulübününün Divan Kurulu üyesiyim. Her türlü spor, özellikle olimpiyatları izledim ama şimdi daha çok basketbol, futbol, tenis gibi daha sınırlı alanlarda ilgim devam ediyor.

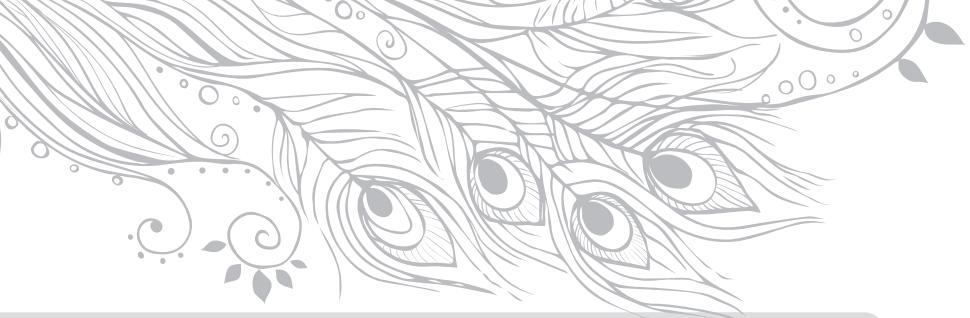
2010-2011 yıllarında Açık Öğretim Fakültesinde Fotoğrafçılık ve Kameramanlık iki yıllık ön lisans bölümünü bitirdim.

Yemek yapmaya başladım. Rutinde yapılmayan yerli veya yabancı yemekleri yapmaya meraklıyım. Ülkemizde tüketimi son yıllarda değişen et ürünleri, deniz ürünleri gibi... Yine Açık Öğretim Fakültesi iki yıllık Aşçılık bölümünü bitirdim.

Tarih ve arkeolojiye merakım var. Zaman zaman bu tür faaliyetlerde bulunan gruplarla yurt içi veya yurt dışı gezilere katılmayı seviyorum.

Haziran 2022

DR. GÜLAY DEMİRCİN

Dr. Gülay Demircin, 1959 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. 1982 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş, mecburi hizmetin ilk defa yasalaştığı yıllarda 1982 senesi mezunları olarak mecburi hizmete ilk giden grupta yer almıştır. İlk sekiz ay Eskişehir Sosyal Sigortalar kurumu (SSK) Dispanserinde, daha sonra Ankara Dışkapı SSK Hastanesinde iki sene mecburi hizmetini tamamladıktan sonra 1984 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında ihtisas eğitimine başlamıştır. Beş yıllık asistanlık sürecinden sonra uzman doktor olan hocamız, iki yıl T.C. Ziraat Bankası Hastanesinde daha sonra dokuz ay Bayındır Sağlık Grubu Hastanesinde hastanenin kurucu doktorlarından biri olarak görev yapmıştır. Özel hastanelerin kendisini tatmin etmediğini belirten hocamız, Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Nefroloji yan dalı yapmaya başlamış ve burada Doçent olmuştur. Daha sonra Afyon Kocatepe Üniversitesine gitmiş, yaklaşık üç yıl orada görev yapmış ve profesör olmuştur. Hocamız 2012 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında Çocuk Nefrolojisi, Çocuk Romatolojisi alanında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Yan dal ihtisasıma başlamadan önce Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Nefroloji yan dal sınavı açılmıştı. Ben o esnada Bayındır Hastanesinde görev yapıyordum. Sınava müracaat etmemiştim, atlamışım. Orada sorumlu olan hocamız beni ekibine almayı çok istiyordu. Bakanlığın yaptığı

bir yanlışlık üzerine bakanlıkla görüşmüş. Bana dilekçe vermemi söyledi. Ben de dilekçemi verdim. Olacağını hiç ummuyordum. Gerçekten oldu, sınava girdim, kazandım ve göreve başladım. Bu olay benim hayatımın dönüm noktasıdır.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Tıp fakültesine isteyerek girdim. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi en yüksek puanlı yerdı ve orayı tercih ettim. Sınava girerken doktor olmayı istememin nedeni idealist olmamdan kaynaklanıyor. İnsanlara yardım etmeyi çok seviyordum. Psikiyatrist olmak istiyordum ancak mezun olduğumda psikiyatridi kesinlikle istememeye karar verdim. Psikiyatride benim açımdan yapılacak çok fazla bir şey yoktu. Psikiyatride hastaların ortamlarını, çevrelerini ve ailelerini çok fazla değiştiremediğimiz için pek bir sonuç alamayacağımı, beni etkileyeceğini düşündüm. Bu yüzden vazgeçtim. Mezun olduğumda dahili branş istiyordum. Dahiliye ve toplum hekimliğini çok seviyordum. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde toplum hekimliği çok gelişmişti ve ilgimi çekiyordu, seviyordum. Çubuk ve Etimesgut'ta pilot bölgeler vardı. "Dahiliyeden sonra toplum hekimliğine geçerim." diyerek mezun oldum. O arada iki yıl mecburi hizmete gitmek çok avantajlıydı. Mecburi hizmette insan birçok şeyi görüyor: ne istemesi gerektiğini ne istediğini ne istemediğini... Ben dahiliyede hastaların şikayetlerinin karmakarışık olduğunu, birçok şeyin etken olduğunu gördüm. Rapor sorunu çok fazlaydı. Rapor istiyorlardı, rapor vermeyince bizi şikayet ediyorlar ve sözel tacizde bulunuyorlardı. Bizim zamanımızda yine konumuz iyiydi. Saygı görüyorduk. Şiddet olsa bile en fazla sözel şiddet oluyordu. Daha sonra eş durumundan Ankara Dışkapı'da SSK Hastanesine geldim. Yeni doktorları acilde görevlendiriyorlardı. Acili hiç sevmedim. Çocuk hastanesi ayrı bir yerdeydi. Çiçekler içindeydi, çok genç ve dinamik doktorlar vardı. Ben de orayı arzu ettim ve beni orada görevlendirdiler. Bu sayede mecburi hizmetimin son bir yılını çocuk hastanesinde tamamladım ve pediatriyi öğrendim. Çocukları sevmeme rağmen hasta çocuk bakmak istemiyordum.

Hastanede görev yaparken alıştım ve pediatriyi sevdim. Pediatriyi bitirdikten sonra yine toplum hekimliğine girme hayalim vardı. Ben asistanken uzmanlığın üzerine toplum hekimliği yapabilme olanağı kalmadı, sistem değişti. Ben de pediatrist olarak farklı kurumlara gittim ancak beni tatmin etmeyince devlet hastanesine ve akademik hayata geri döndüm.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Liseyi TED Ankara Kolejinde okuyordum. Benim bir İngilizce hocam vardı. Kendisi hem müdürdü hem de çok iyi bir öğretmendi. O hocamdan ilham aldığımı söyleyebilirim. Üniversitedeki hocalarımdan ve tabii ki yan dallarımda yetişmemi sağlayan hocamdan da çok ilham aldım.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik özveri gerektirir. Hekimliği çok sevmek lazım, sürekli özverili olmak ve çalışmak, çalışmak lazım.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Nefroloji yan dal asistanlığımı yaparken bakanlık yurt dışına göndermek üzere birtakım kadrolar belirledi. Bakanlığın her zaman torpilli adamları vardır bu sebeple kadroların doldurulacağını düşündüm, hocamın da teşvikiyle öylesine başvurdum. Ben diyaliz konulu bursa müracaat ettim. O konuya sadece iki kişi müracaat etmiş. Diğer kişi pratisyen hekimdi. Önce lisan sınavı yaptılar, ben de çok yüksek puan alınca beni direkt mülakata alıp Londra'ya yolladılar. Üç dört ay Londra'da kaldım.

Hastalarım gönüllerinden koparak sarı leblebi getirirlerdi. Gelen hediyelerin neredeyse tamamı sarı leblebiydi. Bir miktar yedik, daha sonra çevredekilere ikram ederdik. Poliklinikteki hemşirelerimiz leblebileri camın önündeki kuşlara verirlerdi. Yine kuşlara leblebi verildiği bir anda leblebileri hediye eden hasta içeri girdi ve

“Kime niyet, kime kısmet.” dedi. Biz o kadar üzüldük ve mahcup olduk ki!

1984 yılında asistanlık yaparken yenidoğan ve prematüre bakımını günümüzdeki gibi gelişmemişti. Bizim 900 gramlık bir bebeğimiz olmuştu. Ben ve diğer çömez asistan arkadaşım o bebeğe iki ay boyunca baktık. Gerektiğinde kendimizden kan alıp verdik. İzin zamanımız gelince oradan ayrılmıştık. Ayrıldıktan sonra bebeğin durumunu takip edemedik. Birkaç yıl sonra Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde pediatri polikliniğinde asistanlık yaparken biri arkamdan “Doktor Gülay Hanım!” diyerek bağırdı. Yanında da kocaman bir çocuk vardı. “Bakın, sizin yaşattığımız çocuk buydu.” diyerek çocuğunu gösterdi. Çocuk yaşına göre çok iyi gelişmiş bir çocuktur. Bu beni çok duygulandırıp sevindirmişti.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarım bazen bir resimle geliyorlar. Özellikle Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde sosyokültürel seviyesi düşük olan çocuklar vardı. Onların teşekkürü ve güzel sözleri zaten insana yetiyor. Hastalık tanısı konulduktan yıllar sonra ailelerin benim onlara moral verdiğimi söylemeleri bile çok güzel bir şey. Afyon’a gittiğimde alanımdan hiç kimse yoktu ve çok fazla ağır romatoloji hastaları vardı. O aileler de benim sayemde rahat ettiklerini, başka illere gitmek zorunda kalmadıklarını belirttiklerinde çok mutlu oluyordum.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ben Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde şef yardımcısı doçent olarak çalışırken aile hekimliği ihtisası yapan hekimler rotasyona geliyorlardı. Orada bir asistan beni durdurup “Hocam siz Hacettepe’de benim doktorumdunuz. Annem beni hep size getirirdi ve benim idolümdünüz.” dedi. Baktığın bir hastanın doktor olup ihtisas yapıyor olması, hem de seni idol olarak seçmiş olması çok güzel. Afyon’a gittiğimde öğrenciler ve asistanlar bazı konularda bilgiye çok açtı. Onlardan çok

iyi geri dönüşler alıyordum, hala da alıyorum. Burada sürekli iletişimde olduğumuz için geri dönüş almıyorum pek. Bir de bizde geri dönüşler daha çok yazılı olduğu için bilmiyorum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

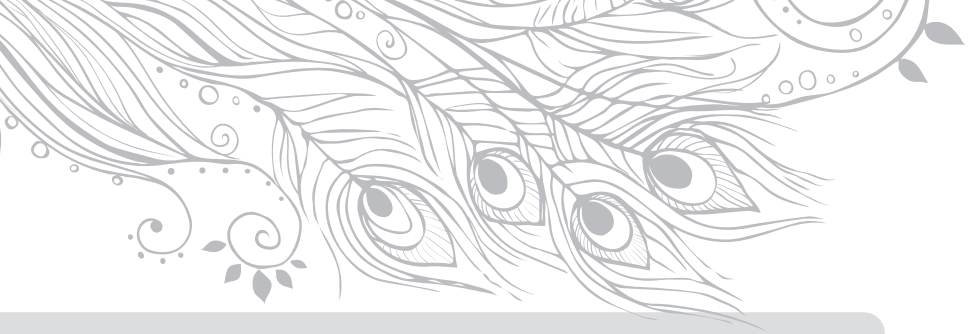
İlk söyleyeceğim şey: Ülkenizi sevin, ülkenizi terk etmeyin. Zorluklardan kaçmayın, biraz savaşmak gerekiyor. Gideceğiniz ülkede ne olursa olsun ikinci sınıf vatandaş olacaksınız. Bu günler geçecek, her şey düzene girecektir. Mesleğinizi çok sevin. Zorluk çekmeye dayanamıyorsanız baştan bırakın bu mesleği. Hem teorik olarak okuma hem nöbetler hem hasta bakmak çok yoğun bir tempo gerektiriyor. “Benim görevim değil,” “Bunu niye ben yapıyorum?” gibi şeyler dememek lazım çünkü bir noktada yaptığın ve yapmadığın şeyler senin vicdanın oluyor. Bizim dönemimizde çok çalıştık. Pediatri ihtisası yaptığımda bir buçuk yıl tam güneşarı nöbet tuttum. Sabah sekizde geliyordum, ertesi gün akşam altıda hastaneden ayrılıyordum. Yemek yiyip, banyo yapıp uyuyordum yine sabah sekizde hastaneye geliyordum. Başka bir yaşantım yoktu. O dönemlerde çok zevkli zamanlar geçirdik. Bir boşluk bulduğumuzda Hacettepe’nin yangın merdivenlerinde yediğimiz bir karpuz bile haz veriyordu. Hastalardan hiç kopmadan onların her halini gözlemleyerek çok fazla şey öğrendim. Hep çalışmayla geçti. Tabii kariyere yönelince evde sürekli çalışıyorsun, yazı yazıyorsun, kongrelere gidiyorsun... Sürekli ders çalışma ve hastanede çalışma süreci var. *Başarı için çok çalışmak ve çok emek vermek gerektiği unutulmamalı.*

Hastaya ne olursa olsun “Hasta her zaman haklıdır.” zihniyetiyle yaklaşın. Sizin sinirinizi bozacak bir şey olsa bile körüklemeyin, sakın kalın. Kendinizi ezdirmeyin ama çok fazla cevap da vermeyin. Sakinliğinizi koruyun, özellikle acil hastalara bakarken. Mesela gecenin ikisinde iki aydır karnı ağrıyan bir çocuk getiriyorlar acile. Hiçbir zaman “Bu çocuğun bu kadar zaman karnı ağrıyordu neden şimdi getirdin?” diye polemige girmeyeceksin. Gerekli ve gereksiz tetkikleri isteyip, önerilerde bulunup hastayı yollayacaksın.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Öyle özel bir hobim yok. Birçok şeyle azar azar ilgileniyorum. Mesela herkesin önerdiği bir kitabı okurum. Müzik dinlerim. Konserlere operalara gitmeyi severdim ama pandemi döneminde bıraktım. Yüzmeyi, yürümeyi seviyorum.

Ağustos 2022

DR. GÜLRİZ ERİŞGEN

Dr. Gülriz Erişgen, 1963 yılında Eskişehir’de dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Kilis’te, ortaöğrenimini Eskişehir’de tamamlamıştır. 1981 yılında Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamış, 1987 yılında Fakülteden mezun olmuştur. 1987-1988 Balıkesir Bigadiç Sağlık Ocağı Hekimi, 1988-1989 yılları arasında Ankara Altındağ Belediye Tabibi olarak mecburi hizmetini tamamlamıştır. 1989 yılında Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) girerek Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalında ihtisasa başlamıştır ve 1992 yılında uzman, 1997 yılında doçent, 2004 yılında profesör olmuştur. 1990 yılından beri Türk Fizyolojik Bilimler Derneği (TFBD) üyesidir ve 1991-1993 yıllarında yönetim kurulu üyeliği yapmıştır. 1999 yılında Milano Üniversitesi Tromboz ve Hemofili Araştırma Enstitüsünde araştırmacı olarak görev yapmıştır. 2006-2009 yılları arasında Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyeliği, 2010-2011 yılları arasında Müdür Yardımcılığı görevlerini yapmıştır.

1990 yılından beri Türk Tabipleri Birliği (TTB) üyesi olan hocamız 2008-2010 yılları arasında Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu Başkanı, 2012-2014 yılları arasında TTB Merkez Konseyi 2. Başkanı olarak görev almıştır. 2010-2012 ve 2018-2020 yılları arasında TTB Merkez Konsey Üyeliği yapmıştır. 2018-2022 yılları TTB Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu genel sekreterliği, 2022-2024 yılları arasında yürütme kurulu üyeliği yapmıştır. Hocamız halen Türk Tabipler Birliği Etik Kurulu üyeliği yapmaktadır.

Hocamız, 2014 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Fizyoloji Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi ve Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Öncülük çok iddialı bir kelime. Ben trombosit çalışmalarımın fizyolojide önemli bir yerinin olduğunu düşünüyorum. Dosya doldursun, yapılınsın diye değil ince ince, adım adım planlayıp düşündüğüm bir dizi bilgi üreten güzel çalışmalar oldu. Bu çalışmaların asistan arkadaşlarıma, daha genç arkadaşlarıma katkısı olduğunu düşünüyorum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

2005 yılında gibi Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitim programında değişikliğe gidildi. Daha yeni ve çağdaş yöntemlerle eğitim programı oluşturulmaya çalışıldı. Probleme dayalı öğrenimin ağırlıklı olduğu bir eğitim programı tasarlanmaya çalışıldı. Tıp eğitimi programı gözden geçirildi. Bu dönemlerde alanımı biraz değiştirdim. Fizyolojinin yanı sıra tıp eğitimiyle ilgili birtakım çalışmalar yapmaya başladım. Çeşitli eğitici programlarına katıldım: Eğitici Eğitimi Programı, Probleme Dayalı Öğrenim (PDÖ) Programı, Koçluk Eğitimi, İletişim Becerileri... Tıp eğitici olarak tıp eğitiminin ayrı bir disiplin olduğunu ve gerçekten felsefesi ve teorileriyle bambaşka bir alan olduğunu, biraz onlara bakarak, onları okuyarak ve onları takip ederek eğitim vermek gerektiğini fark ettim. Benim için kritik bir dönemdi. Yeniden yapılanma döneminde oldukça aktif çalıştım, keyif de aldım. Sonraki uygulamalarımda tıp eğitiminin ayrı bir disiplin olduğunu, onun teorilerini bilerek ve haberdar olarak çalışmalar yaptım.

TOBB ETÜ Tıp Fakültesine gelmek de benim için dönüm noktasıdır. Çünkü bir süre sonra aynı kurumda kendini tekrar eder hale geliyorsun. İhtisasımı yaptığım Fakültede çok uzun yıllar görev yapmıştım. İnsan bir süre sonra yaptığı işe yabancılaşmaya başlıyor. Başka bir yerde bambaşka bir alanda çalışmaya cesaret edemedim ama başka bir kurumda devam etme kararı aldım.

Neden TOBB ETÜ Tıp Fakültesini tercih ettiniz?

Ankara olması benim için daha uygundu. Seçenekler arasında TOBB ETÜ, Başkent Üniversitesi ve Ufuk Üniversitesi vardı. Burası yeni başlıyordu. Bir şeyi yeniden kurmak, var olan birikimimi yeni kurulacak bir yere aktarmak cazip geldi. Zaten kurulu olan bir düzen içerisinde yeni bir şeyler yapmaya çalışmak çok daha zor. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinin Cumhuriyet'in ilk tıp fakültesi olduğunu hep söylüyoruz ve o kadar köklü ki değişiklikler yapmaya çalışmak çok kolay olmuyor. TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde çalışmalar daha verimli olur diye düşünerek burayı tercih ettim.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Tıp fakültesine başladığımda aslında cerrahi istemediğimi biliyordum. Dahili bilimler veya temel bilimler olabilirdi. Türkiye'de şu anda birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışmak, gerçek anlamda bir birinci basamak olsaydı pratisyen hekim olarak çalışmak çok keyifli olabilirdi. Doğrudan hekimlik yaptığımız alan orası aslında. Türkiye'de uzmanlık eğitimi almamız gerekiyormuş gibi bir ortam var. Birinci basamaktaki hekimler maddi manevi emeklerinin karşılığını alamayabiliyorlar. Sistemle ilgili bir sıkıntı var. Ben birinci basamakta çalışmayı isterdim. Önce sağlık ocağı hekimliği yaptım. Gerçekten karşılığını aldığım iyi bir hekimlikti. Küçük bir yerdesiniz, aileleri tanımaya başlıyorsunuz, gebesini, bebeğini, çocuğunu takip ediyorsunuz ve aileyi izliyorsunuz. Çevre ile ilgili suyu, hava kirliliğini takip ediyorsunuz. Bunların hepsini takip etmeniz ve gereğinde eğitim vermeniz, oraya koruyucu hekimlik adına katkıda bulunmanız için inanılmaz güzel tarafı. Fakat, Ankara'ya gelmem ve hayatımı orada sürdürmem gerekti. O sırada evlendim. TUS'a girmeden önce Ankara'ya geldiğimde belediye hekimliği yaptım. O kısım benim için çok üzücü oldu çünkü garip bir ortamdı. Hekimlik adına yaptıklarımın çok da değer görmediğini fark ettim. TUS'a girdim, Fizyoloji Ana Bilim Dalında ihtisasa başladım. Dahiliyede olsam da fizyolojide olsam da kafamda hep endokrin çalışmak vardı. Fizyolojide ihtisasa başladığımda Ana Bilim Dalının yürüttüğü,

Devlet Planlama Teşkilatının destek verdiği trombosit fonksiyonları üzerine bir proje vardı. Ben de taze asistan olarak o projeye eklendim. Temel bilimler olduğu için ağırlıklı olarak araştırma projelerinde görev aldım. Destek aldığımız projeler özellikle Ankara Üniversitesinden oldu. Daha sonra çalışmalarım trombosit üzerine şekillendi. Bundan da keyif aldım çünkü trombositler kolay elde edilebilir çok güzel bir hücre örneğidir. Kolayca izole ediyorsunuz ve uyarılara yanıt veriyor, siz de o yanıtı görüp kaydedebiliyorsunuz. O dönemde Egzersiz Fizyolojisi Bilim Dalı kuruldu. Bir grup arkadaşım o alanda doktora yapmaya başladı. Ben doktora eğitimi almadım ama trombosit çalışmalarımı arkadaşlarımla beraber egzersizle birleştirdim. Egzersiz, kardiyovasküler hastalıklardan korunmada öneriliyor. Trombositler de kardiyovasküler hastalıkların oluşmasında ya da bazen tetiklenmesinde rol oynayan hücreler. Egzersizin bu hücreleri nasıl etkilediğini merak ettim. Farklı şiddette egzersiz ve antrenman programlarıyla trombosit üzerine çalışmaya başladım. Birbirini izleyen pek çok araştırma ve proje yaptım. Kongrelerde ödül alan çalışmalarım var. Kariyerim bu şekilde devam etti.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Tıp eğitimim sırasında iki hocamdan etkilendim. Biri Hematolojideki Dr. Sefer Gezer Hocam, diğeri de Endokrinolojide Prof. Dr. Esat Erenoğlu Hocamdır. Beni en çok etkileyen Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Fizyoloji Ana Bilim Dalı Başkanımız Prof. Dr. Sema Yavuzer Hocamdır. Ondan hem fizyoloji öğrendim hem de yaşama dair pek çok şeyi öğrendim. Özellikle eğitici olma konusunda bana çok katkı sağladığımı düşünüyorum. “Bir eğitici nasıl olmalı?”, “Öğrenciye nasıl yaklaşmalı?” Bunları hocamla beraberken çok deneyimledim. Onu çok örnek aldım. Beraber çok çalışma yaptık ama beni daha çok etkileyen kısmı eğitici tarafıdır.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Ben hekimliğin ana kaygısının hep sağlıklı olma halinin sürdürülmesi olduğunu düşünürüm: Bir hastalığın tedavi edilmesinden

önce hiç hastalanmamış olmak. Bu da yalnızca bireysel değil toplumsal da iyi olma halini gerektiriyor. Onun için de ben bir hekimin çok izole, hastasıyla haşır neşir olmaktan öte tıbbın tüm toplumun sağlıklı olma haline katkıda bulunacak, tüm toplumu kapsayacak hatta bir yerde belki de öncülük yapacak bir alan olduğunu düşünüyorum ve hekimlerin de böyle kişiler olmasını beklerim. Sağlık politikalarıyla da ilgilenmek, onları takip etmek ve gerekirse katkıda bulunmak gibi bu hekimliğin bu tür noktalarını öne çıkartmak gerektiğini düşünüyorum. Böyle düşündüğüm için de çok uzun zamandır Tabip Odası ve Türk Tabipler Birliğinde aktif olarak çalışıyorum.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Benim temel bilimlerde gönül rahatlığıyla çalışmama sebep olan, çok hoş olmayan bir anı var. Ben Ankara'da belediye hekimliği yaparken bir ölüm olduğu söylendi. Belediye hekimleri bir ölüm olayı olduğunda ölü muayenesini yapıp gömme izni veriyor ardından defin işlemleri yapılıyor. İnanılmaz kötü bir ortamdı, kulübemsi bir yerdi, merdiveni yoktu tahta merdivenle çıkıyorduk. Ne yazık ki iki üç gündür ölmüş biriyle karşılaştım. Üzüntümü anlatamam. Böyle olmamalı, bir insan bunu hak etmiyor. Ücra bir yer değildi. Neden bu insanlar bu zor koşullarda yaşıyorlar ve yaşamlarını yitiriyorlar? Çok uzun zaman aklımdan hiç çıkmadı. Bu olay beni sağlık hizmeti sunumunda klinik alanda hiç istemediğim bir ruh haline getirdi. Bunun olmaması gerektiğini düşündüğüm için fizyolojide olsam bile "Ben temel bilimlerdeyim, laboratuvarıma gelirim araştırmamı, yayınlamı yaparım." diyemedim. En azından Tabip Odasında sağlık politikalarına müdahale edebileceğim alanlarda bir şeyler üretmeye çalıştım.

Bu anı daha keyifli. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde çok başarılı bir öğrencim vardı. Benim çalışmalarına, egzersiz trombosit çalışmalarına başlangıçta denek olarak katılmıştı daha sonra araştırmacı olarak katıldı. Daha sonra ürolog oldu. Ben TUS ile ilgi-

li TTB temsilcisi olarak ÖSYM'ye gittiğimde oradaki temsilci bana "Benim de oğlum Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu, gerçi çok kalabalık ismini hatırlayamazsınız." dedi. Gerçekten de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi çok kalabalıktı ama temsilci benim çok sevdiğim öğrencimin annesi çıktı. Ben öğrenciyi bildim ve anne de çok etkilendi. O anne için çocuğunun hocasının onu biliyor olması, onu takip ediyor olması çok güzel bir duygu. Hoş bir tesadüf oldu. Hem öğrencinin hem de ailesinin hayatına değdiğini gördüğüm için burada az sayıda öğrencimiz olunca takibi bırakmamaya çalışıyorum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Çok az hekimlik yaptım. Bunun da bir kısmı belediye hekimliğiyle geçti ama yaklaşık bir yıl kadar sağlık ocağı hekimliği yaptım. Çok fazla hasta geliyordu ve o kurumda hep tek hekim çalışmıştı. Askeriye olduğu için askerler de geliyordu, sigortalı hastalar da vardı. Hasta çoktu. İlk günlerimde beş kişi birden içeriye giriyordu. Ben de sorunca neden daha önce beşer beşer girdiklerini ve "Neyin var? Aç boğazını, reçeteni yazdım." gibi bir sistem olduğunu söylediler. Benden önceki hekimin neden öyle bir şey yaptığını bilemiyorum. Ben onları olması gereken sisteme alıştıran kadar çok zorluk çektim. Daha sonra birbirimize alıştık ve gelen gerçekten tedavi olup gidiyordu, tekrar gelmek zorunda kalmıyordu. Böylelikle hem benim hastam azaldı hem de güzel bir sistem kurulmuş oldu. Mümkün olduğu kadar ev ziyaretlerine gitmeye çalışıyordum ve oradaki insanlar onların sağlıklarıyla ilgilenildiği için çok mutlu oluyorlardı. Türkiye'de yürütülebilseydi sağlık ocağı hekimliğini sevmiştim doğrusu.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Çok az sayıda öğrencimiz var. Az öğrenci olduğu için öğrencilere daha yakından temas etmek mümkün oluyor. Yakından temas edince de daha verimli bir ilişki oluyor, iletişim daha iyi oluyor. Genelde geri dönüşler iyi oluyor. Fizyolojinin avantaj olduğunu düşünüyö-

rum alan olarak. Birinci ve ikinci sınıfta bilgiyi nerede kullanacağını çıkartamayabiliyorsun. Bu bilgileri kullanabileceklerini daha ikinci sınıftayken fark ediyor öğrenciler ve bizim alanımız daha çok izin veriyor buna. Hastalıkların oluşum mekanizmaları tamamen normalin bozulması sonucu oluşuyor ve normal mekanizmaları birinci ve ikinci sınıfta aktarıyor olmak diğer alanlara göre kliniğe biraz daha yakın olduğu için daha cazip gelebiliyor. Genellikle bir yandan fizyolojinin avantajı bir yandan birlikte çalıştığım iki arkadaşım, bir dönem Dr. Öğretim Üyesi Meltem Sevgili ile çalıştık, şimdi Dr. Yakup Tatar eklendi ekibe ve onların da tıp fakültesi mezunu olması ve klinik fizyoloji eğitimini onlarla yürütmek daha kolay oldu. Bu sebeple olumlu oldu geri dönüşler. Bizim öğrencilerimiz gayretli ve hevesli öğrenciler. Tabii ki Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde de çok iyi öğrenciler vardı ama onlarla bu kadar doğrudan iletişim kuramıyorduk. İletişim kurulması için o öğrencilerin özel bir çaba harcaması gerekiyordu. Mesela iletişimimizi sürdürdüğümüz ve benim arkadaşım olan öğrencilerim var. Bu iletişim daha çok onların çabalarıyla oldu ama burada daha az çabayla daha yakın bir iletişim sağlanabiliyor.

Hekim yetiştirmek sizce nasıl bir duygu?

Hekim yetiştirmek diye ayırmaya çalışmak bazen diğer alanlara haksızlık yapıyormuş gibi geliyor bana. Yetiştirmek başlı başına çok zor bir iş. Hekim olmak çok yönlü bir iş olduğu için biraz daha çok yönlü bir eğitim gerektiriyor. Bir ekip işi bu. Tek başına veya az sayıda öğretim üyesi ile bunu yapmak çok mümkün değil. Onun için çok iyi organize edilmesi ve ekiple yürütülmesi gereken oldukça zor, zahmetli ama bir o kadar da keyifli bir iş. Üniversite sınavından çıkıp da birinci sınıftayken sınavlarda şıkları bekleyen bir grup genç insandan bayağı sağlık alanında neyin ne olduğunu fark etmiş, hastalarını ve iyi klinik uygulamaları önemseyen kişilerin ortaya çıkması çok onur verici.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Yeni mezunlarımızla ara sıra görüşüyoruz. Onların yaptıkları işlerin gerçekten önemli ve hatayı çok kaldırmayan bir iş olduğunun farkında olduklarını düşünüyorum. Hekimlik zor ama Türkiye’de yapmak çok zorlaştı. Yurt dışına gitmeye çalışan çok fazla mezun var. Ne kadar hakkım var bilmiyorum ama biraz daha direnip buradaki koşulları değiştirmeye ve düzeltmeye aktif olarak katkıda bulunmalarını arzu ederim. Bu kadar şiddet varken, mesleği uygulama esnasında bu kadar travma yaşarken böyle bir istekte bulunmak ne kadar hakkımdır bilmiyorum ama içimden bunları söylemek geçiyor ve söylüyorum. Yalnızca tıp fakültesi mezunlarına değil, tüm gençlere bunları söylemek isterim. Maalesef ki koşullar yüzünden iyi hekimlik için “Şöyle yapmalısınız, böyle yapmalısınız... Hastanız önceliklidir, etik değerler önemlidir...” diye söyleyemeden önce bunları söylemek zorunda kalıyoruz.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

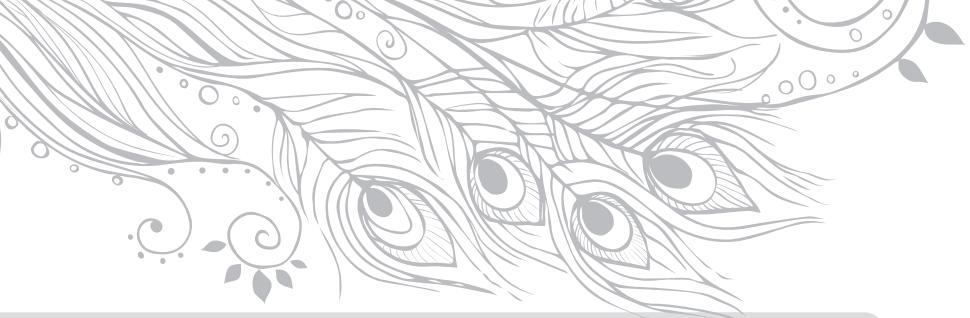
Bunun üzerine çok konuşabilirim çünkü Tabip Odası ve Türk Tabipler Birliğinde epeyce sağlık politikaları ile ilgilendim. 20 yıla yakın bir süredir Sağlıkta Dönüşüm Politikası uygulanıyor. Bunun Türkiye’deki sağlık sistemini olumsuz etkilediğini düşünüyorum çünkü bir piyasalaşma söz konusu. Sağlık alınıp satılabilen bir meta gibi ve bundan para kazanılabilir anlayışı hakim oldu. Bu da ihtiyacı olanın ihtiyacı olduğu kadar sağlık hizmetine ulaşmasını zorlaştırıyor. Bazen ihtiyaç fazlası sağlık hizmeti ve kısıktırılmış talep söz konusu olabiliyor. Hasta memnuniyetinden bahsediliyor ama bahsettikleri bizim hasta memnuniyetimizden farklı olan bir tür müşteri memnuniyeti. Bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Yakın zamanda sosyal medyada gördük, hekimi dövmeyi hak olarak gören birisi var mesela. Sonuçta bireysel sağlığı bir tarafa bırakırsak toplum sağlığı göstergelerinin bozulması, sağlıkta şiddetin artması, hekim ve sağlık çalışanlarının memnuniyetsizliği de işlerin çok iyi gitmediğini gösteriyor.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Benim hayvan hakları aktivisti olma iddiam var. Bu konuda emek veriyorum. Bebekliğimden beri evimizde köpek vardı ve hep hayvan sevdim, köpek sevdim özellikle. 2000’li yıllarda bir yetişkin olarak köpek sahiplendim ve bununla beraber sokaktaki hayvanların ne kadar zor durumda olduklarını ne kadar zor yaşamları olduğunu fark edip sokaktaki kediler ve köpeklerle ilgili bir şeyler yapmaya çalıştım. Aslında olayın bununla da bitmediğini ve ciddi bir şekilde hayvan sömürüsü olduğunu fark ettim. Etini ve yumurtasını yiyoruz, sütünü içiyoruz ve bu hayvanlar bizim ihtiyaçlarımızı gidermek üzere bir canlıya yakışmayacak koşullarda üretiliyorlar. Süt ve yumurta endüstrisi hayvanları inanılmaz derecede olumsuz koşullara iten endüstriler. Bunlarla ilgili biraz okuyup yazmaya başladım. Vejetaryen oldum, şimdi de vegan olmaya çalışıyorum. Hayvansal ürün kullanımını çok azalttım. Dünya Tabipler Birliği toplantılarına çevre ve iklim krizi ile ilgili çalışmalara Türk Tabipler Birliğinin temsilcisi olarak katıldım. Orada aslında hayvansal gıda tüketimimizin krize nasıl yol açtığıyla ilgili farkındalığım oldu. Bunları aşabilmek için neler yapılması gerektiği üzerine okumalarım oldu. Kendi bireysel yaşamıma bunları katmaya çalışıyorum. Fizyolog olarak, doğru beslenmeyle ilgili kitap hazırlığı içerisindeyim. Pandemiyle beraber başlayan bir yoga hevesim, doğru beslenmeyle ilgili bir çabam var. Tam hekimlik dışı değil ama hayatımın diğer tarafı bunlar diyebilirim.

Haziran 2023

DR. HALİL KURT

Dr. Halil Kurt, 20 Haziran 1956 tarihinde Gülnar-İçel'de dünyaya gelmiştir. 1974 yılında Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesine giren hocamız, Akdeniz Üniversitesinin 1977 yılına kadar Ankara Üniversitesine bağlı olması sebebiyle öğrenimini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde sürdürmüş ve 1981 yılında tamamlamıştır. Zorunlu hizmetini Zonguldak-Eflani ilçesinde tamamlayan hocamız, 1983 yılında Enfeksiyon Hastalıkları ihtisasını kazanmış ancak o dönemde tayinler durdurulduğu için 1984 yılında ihtisasa başlamış, 1989 yılında Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji alanında ihtisasını Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamlamış, aynı üniversitede 1989 yılında Yardımcı Doçent olmuştur. Samsun'da iki aylık askeri eğitim sonrasında Nisan 1990-Mayıs 1991 tarihlerinde İzmir Askeri Hastanesinde tabip asteğmen sonra da teğmen olarak askerliğini tamamlamıştır. 1991 yılında tekrar Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki görevine dönmüş, 1993 yılında Doçent, 1999 yılında Profesör olmuştur.

Askeri hastaneyi çok sevdiği için olsa gerek Eylül 1996'da Çorlu Askeri Hastanesinde 12 gün süre ile zorunlu ferdi seferberlik eğitimi yapmış ve takdir belgesi almıştır. 2000-2001 yılları arasında Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü Başkanlığı yapan hocamız; 1995-2005 yılları arasında T.C. Sağlık Bakanlığında İlaç Eczacılık Genel Müdürlüğü, Antibiyotik Ruhsatlandırma, Etik Kurul ve çeşitli bilimsel komisyonlarda görev yapmıştır. Hocamız 1997 yılında 25 gün süre ile Hollanda-Groningen'de Kan Bankasında çalışmış, özellikle kanda enfeksiyöz markerlerin taranması ve pozitif sonuçların doğrulanması konusunda bilgi ve deneyim kazanmıştır.

Bu görevlerinin yanı sıra 2001 Mart ayında Japonya'da Bulaşıcı Hastalıklar Kontrol ve Gözetim "Infectious Diseases Control Surveillance" kursuna katılmış; 2003 yılında iki hafta süre ile Seattle, Washington University, Fred Hutchinson Cancer Research Center'de visiting fellow (misafir araştırmacı) yapmıştır. 2013-2014 yılları arasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesinde Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanlığı yapan hocamız, 2014 Temmuz ayında emekli olmuştur. Bugüne kadar 69 adet ulusal ve 17 adet uluslararası yayın; 48 adet ulusal ve 30 adet uluslararası tebliğ, 23 adet kitap bölümü mevcut olan hocamız, Ağustos 2014 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Başhekim Yardımcısı ve Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanı olarak görevine başlamış, Ekim 2016 yılında TOBB Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı Profesör kadrosuna atanmıştır. Hocamız halen Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Akademik kariyerinizde bahsetmek istediğiniz görevler nelerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim üyesi olduğum dönemde 2000 yılında Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü Başkanlığı görevi yaptım. Cumhuriyetin ilk yıllarında 1928 yılında kurulan Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü, aşı ve serum üretilmesinde çok önemli bir yeri olan bu merkezde bir yıl süre ile çalışma imkanı buldum. Beni bu göreve teşvik eden dönemin Sağlık Bakanı Prof. Dr. Osman Durmuş Hocamızı rahmetle yad ediyorum.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Akılcı antibiyotik kullanımını sağlamanın en önemli kriterlerden bir tanesi de kısıtlı antibiyotik uygulamasıdır. Dünyada kullanılmakta olan antibiyotiklerin yarısı gereksiz reçete edilmektedir. Dirençli mikroorganizmalara bağlı gelişen enfeksiyonlarda artan morbidite ve mortaliteyi azaltmaya yönelik kısıtlı antibiyotik uygu-

laması ise dünyada yaygın olarak uygulanmaya başlamıştır. Ülkemizde de dirençli mikroorganizmaların tedavisinde kullanılan bazı önemli antibiyotiklerin uygulanmasında Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanı onayı gerekliliği, 2003 yılında Sağlık Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle uygulamaya konmuştur. Bu uygulamanın öncesinde ve sonrasında gerek bilim kurullarında gerekse dernek yönetimlerinde aktif rol oynamaktan dolayı mutlu olduğumu belirtmek isterim.

Ben 1983 yılında Enfeksiyon hastalıkları ihtisasını ilk kazandığımda askere gidecektim. O dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakanı Turgut Özal'dı. Ankara Devlet Hastanesine Kulak Burun Boğaz Hastalıkları uzmanı olan bir arkadaşımın yanına gittim rapor alıp askere gitmemek için. Neden rapor almam gerektiğini sordular. Ben de ihtisası kazandığımı, eğer askere gidersem ihtisasa başlayamayacağımı söyledim. Enfeksiyon Hastalıklarını kazandığımı söylediğimde heyetteki doktorlar bile bu alanın ne olduğunu bilemeyip sordular. Doktorlar dahi seksenli yıllarda enfeksiyon hastalıklarının nasıl bir branş olduğunu tam bilmezlerdi. Bizim alanımız bütün sistemik alanlarla ilgilenir. Örneğin santral sinir sistemindeki menenjit nörolojinin de ilgisine girer. Enfektif endokarditi kardiyo-log da takip eder. Gastroenteriti, dizanteriyi, besin zehirlenmesini gastroenterologlar; öksürük, boğaz ağrısı, viral enfeksiyonları kulak burun boğaz uzmanı, göğüs hastalıkları uzmanı, yumuşak doku enfeksiyonlarını dermatoloji uzmanı, kemik enfeksiyonlarını ortopedistler, kanserle ilişkili enfeksiyonları hematolog ve onkologlar bakabilir. Fakat dünyada hastane enfeksiyonları ve yoğun bakımda yatan hastalarda dirençli bakterilerle oluşan yoğun bakım enfeksiyonları giderek artmaya başladıktan sonra antibiyotiklerin önemi artmaya başladı. Her branş kendi bölümündeki hastalıkları tedavi etmek için antibiyotikleri çok rahat kullanabiliyor. Ancak artmakta olan ve direnç ve maliyet nedeniyle özellikle dirençli mikroorganizmalarla oluşan enfeksiyonları tedavi etmek bir zanaat haline geldi. Ciddi enfeksiyonların tedavisinde kullanacağımız antibiyotikler iki elin parmaklarını geçmez. Bunları her hekim gelişigüzel

kullandığı zaman artmakta olan direnç nedeniyle elimizde bir şey kalmıyor. Enfeksiyon hastalıkları uzmanı olan bizler ve derneğimiz, bilimsel platformlarda bu yönde çalışmalar yapmaktadır. Ben Sağlık Bakanlığının ilaç komisyonlarında da görevliydim. Bakanlıkta etik kurullarda da görevim oldu ama bir türlü bu durumun kontrolünü sağlayamadık. Amerika ve Avrupa'da bu ilaçları yazanlar enfeksiyon hastalıkları uzmanı onayıyla yazabiliyor, ancak bizde her hekim yazabiliyordu. Bu durumu iyileştirmek için, dünyaya paralel olarak enfeksiyon hastalıkları uzmanı onayı gerektiren antibiyotik listesi oluşturduk. Dirençli mikroorganizmaların tedavisinde kullanılan antibiyotikler Enfeksiyon hastalıkları uzmanı onayı ile kullanılabilmesine inanmıştık. Bu durumun önemini 2003 yılında İlaç Eczacılık Genel Müdürlüğü Antibiyotik Komisyon üyesi 5 hocamız ile birlikte Sağlık Bakanlığına bildirdik. Sağlık Bakanlığının desteği ile, yönetmelik Maliye Bakanlığı tarafından Resmi Gazete'de yayınlanarak 2003 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı ile Antibiyotik Yazım Kuralları oluşturulmuştur. Ben bu yönetmelik çıktığında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim üyesi ve o zamanki uzmanlık derneğimiz KLİMİK Derneğinin yönetim kurulunda görev yapıyordum. Daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanı (EHU) onay sisteminin önemini vurgulamak üzere 900 kişi katılımı olan bir ulusal panel düzenledik.

Metisiline dirençli *Staphylococcus aureus*, Karbapenem dirençli *Klebsiella pneumoniae*, *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, Vankomisin dirençli enterokok, Penisilin dirençli pnömokok gibi mikroorganizmalar çok ölümcül mikroorganizmalar. Şu anda antimikrobiyal dirence bağlı ölüm 700 bin olarak görülse de 2050 yılında 10 milyon kişiyle dünyada bir numaralı ölüme neden olan hastalıklar arasında yer alacağı öngörülmektedir. Kanser 8,2 milyon ile ikinci sırada, 1,5 milyonla diyabetin üçüncü sırada ölüm nedeni olacağı varsayılmaktadır. Enfeksiyon hastalıklarının iş yükü bundan 30 sene önce daha hafif düzeydeydi. Günümüzde bakteriler ilaçlara direnç kazandı, organ nakli, kalp nakli, yüz nakli yapılıyor. Kanser tedavilerinde kullanılan immunsupresif ilaçlar hastaların direncini

düşürüyor. Enfeksiyon oluşuyor ve antibiyotiklerin uzun süre kullanılması direncin artmasına ve yayılmasına sebep oluyor. İnsan ömrünün uzaması, teknolojideki gelişmeler, invazif girişimlerin artması, domuz gribi pandemisi, arkasından COVID-19 pandemisi ve daha yeni pandemilerin olacağı da öngörülmektedir. İklim değişikliklerine bağlı aşırı seller ve kuraklıklara bağlı enfeksiyonlar yeniden ortaya çıkacak. Günümüzde enfeksiyon hastalıkları hakkında halkın bilinçlenmesiyle bu alandaki uzmanlara giderek daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Biz de daha gerçekçi, daha bilimsel antibiyotiklerin kullanılması için elimizden geldiğince çalışmalar yapıyoruz.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde 1984 yılında asistan olduktan sonra 1989 yılında uzman ve daha sonra yardımcı doçent oldum. Lise ve Fakülte öğrenciliğim sırasında Fransızca eğitim aldım. Birinci sınıfta Fransız Kültür Merkezinde bir yıl kursa gittim ve ileri düzeye geldim. Ancak öğrenci olaylarının artması üzerine Kızılay'da Fransız Kültür Merkezi kursunu bıraktım. Uzmanlık eğitimi sırasında İngilizcenin tıp için çok gerekli olduğunu gördükten sonra İngilizce öğrenmeye karar verdim. İlk yıl asistanlığımda, 31 Aralık 1984'te kızım Didem dünyaya geldi. Ben o konuşmayı öğreninceye kadar İngilizceyi öğreneceğim diye İngiliz Kültür'de kursa başladım. Kızım konuşmaya başladığında ben hala istediğim seviyenin çok altındaydım. Asistanlık ve uzmanlık döneminde birlikte çalıştığımız asistan arkadaşlar, çalışkan stajyer öğrenciler ve intörn arkadaşlarımızdan bilimsel makalelerin Türkçeye çevrilmesinde oldukça yararlandığımı belirtmek isterim. Özellikle bölüm başkanlarımız Prof. Dr. Melahat Onul, Prof. Dr. Semih Kandilci, Prof. Dr. Oktay Meço ve Prof. Dr. M. Emin Tekeli Hocalarımızın akademik kariyer yapmam konusundaki istek ve destekleri ile onları mahcup etmemek için çok çalıştım. Bilimsel çalışmalarına paralel olarak en büyük gayretim İngilizceyi geliştirmek olmuştur. Doçentlik için gerekli olan İngilizce sınavında 70 puanı alabilmek için Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) yaptığı İngilizce sınavına her sene iki defa

girdim, 1993'te 70 puan aldığım da mutluluktan havalara uçmuş-tum. Sıfırdan başlayıp sonuç alıncaya kadar yılmadan çalışmak başarısını anahtarıdır. Özellikle akademik kariyer hatta iyi bir doktor olmak isteyen gençlere önerim öğrencilik yıllarında İngilizceyi çok iyi öğrenmeleridir.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Fakülteye başladığımda Kardiyoloji ve Pediatri en çok sevdiğim bölümlerdi, ancak Enfeksiyon Hastalıkları ihtisasını kazanmıştım ve de çok severek çalıştım. Bir hastalığın sebebini araştırırken hem klinik hem de laboratuvar çalışması ile kısa sürede sonuca gitmek beni oldukça mutlu ediyor.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilik dönemi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji asistanlık ve diğer klinik rotasyonlarda, isimlerini saymakla bitiremeyeceğim çok sayıda değerli hocalarımızdan ilham aldım. Onlardan aldığım bilgi, deneyim ve enerji ile hayatımı şekillendirdim. Bu nedenle kendimi çok şanslı hissediyorum.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik son derece zor ama kutsal bir meslek. Karşınızda ıstırabı olan ve ondan kurtulmak isteyen bir hasta var. Eğer hekim bu ıstırabı çözme yetisine sahipse empati yapması ve hastasının yerine kendisini koyması gerekir. Empati kabiliyeti olmayan hekimin hastası olmak istemem. Ayrıca hastanın size güvenmesi gerekir. Eğer hasta size güveniyorsa bütün sırlarını ve hastalığının detaylarını sizlerle paylaşır. Eğer hasta sizden o güveni almıyorsa hastalığı hakkında fazla bilgi vermez. Hasta üzerinde etkili olabilmek ve iyi bir güven kurabilmek için de hastaya yaklaşırken onu bir değer olarak görüp ona yakın olduğunuzu, onun sorunlarıyla ilgilendiğinizi hissettirmeniz gerekmektedir.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

1981 yılında mezun oldum ve zorunlu hizmetimi Zonguldak Eflani ilçesinde yaptım. Sağlık Merkezi tabipliği yanında zaman zaman Kaymakam Vekilliği ve Belediye Başkanı Vekilliği de yaptım. Sağlık merkezinde baştabip olan arkadaşım Radyoloji ihtisası kazandı ve İstanbul'a gitti. Ben de sağlık merkezinde hasta poliklinik yanında ilçeye bağlı 52 köyde bebek aşılama, gebe izlemi, sağlıklı içme suyu ve çevre sağlığı, adli otopsi işlemleri gibi çok yoğun hizmetlerde bulunuyordum. Çok kar yağdığı için bazen otopsi için köylere giderken cip, traktör hatta at ile gittiğimiz oluyordu. Bir defasında Kaymakam Bey Ankara'ya toplantıya gitmişti ve ben kendisine vekalet ediyordum. Sağlık Bakanı ve Valinin ilçeye geleceği söylendi, fakat 5 bin nüfuslu bu ilçeye şimdiye kadar hiçbir bakan gelmediği söylendiği için ben de rahat davrandım. Hafta sonu fırına giderken çakar lambalı resmi araçların Sağlık Merkezine doğru gittiklerini gördüm. Ben de hemen Sağlık Merkezine ulaştım, Sağlık Bakanımız Prof. Dr. Kaya Kılıçturgay benim koltuğumda, Vali Galip Demirel Bey öndeki koltukta oturuyordu. Genel müdürlere ayaktaydı ve Kaymakam Selman Yenigün Bey onlara brifing veriyordu. Ben de kendimi tanıttım ve sağlık merkezindeki iki katlı 10 yataklı bir binayı birlikte gezerek yaptığım çalışmalarını anlattım. Poliklinik yanında ilçe içinde ve dışında koruyucu sağlık hizmetleri yapmamız nedeniyle bir doktor daha gerektiğini belirttim. Bakan Bey yanındaki genel müdürlere önümüzdeki ilk doktor kurası için Eflani'nin konulmasını söyledi. Bir hafta sonra İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden yeni mezun olan Dr. Bahar Dinç aradı, Eflani'de göreve başlayacağını ve nasıl bir yer olduğunu, kalacak lojman olup olmadığını sordu. Ben de ilçenin 5 bin nüfuslu küçük bir yer olduğunu, iki tane lojmanın olduğunu, lojmanın bir tanesinde sağlık memurunun oturduğunu, diğerinin boş olduğunu söyledim. Doktor hanımın geleceğine çok sevindiğim için boş olan lojmanın boya badana işlerini yaptırayım isterseniz dedim. Bir hafta sonra doktor hanım gelip işe başladı. Yeni mezun olmuştu. Ben

ondan iki yıl daha kıdemliydim. Bir meslektaşım olarak o benden etkilendi, ben ondan etkilendim. Bir süre sonra gönül ilişkisi oldu ve biz evlendik. Prof. Dr. Bahar Kurt ile Mayıs 2024'te 40. evlilik yılımızı kutlayacağız. Didem ve Kerem isminde iki çocuğumuz var. Bu benim hayatımda bir dönüm noktasıdır.

Fakültede öğrenciliğimde bir yıl biyokimyayı tekrarladım, beşinci sınıfta da ortopedi stajından da Eylül ayına kalmıştım. Ben ortopedi sınavına hazırlanıyordum. Son iki gün konuları tekrar etmem lazımdı. 12 Eylül 1980 tarihinden sonraki pazartesi sınav vardı. Normalde sokağa çıkma yasağı vardı ama pazar günü sokağa çıkma yasağını kaldırdılar. Ben sınavın erteleneceğini düşünerek son üç gün çalışmamıştım. Hastaneye gittiğimde sınav yapıyorlardı ve sınava girdim, hocamızın önem verdiği bilgiyi bilemeyince stajdan kaldım. Askeri yönetim döneminde 1981'de mecburi hizmet çıkmıştı. Eğer ben ikinci sınıfta biyokimya dersinden ve daha sonra da ortopedi stajından kalmasaydım mecburi hizmete gitmeyecektim. Hayatta başarıya gittiğiniz yolda yapabildikleriniz sizin hanenize artı olarak birikiyor, elinizde olmadan gelişen olaylar ise kaderinizi oluşturuyor.

Aynı zamanda Enfeksiyon Hastalıkları öğretim üyesi de olan sağlık bakanımız merhum Prof. Dr. Kaya Kılıçturgay Hocam ile bir kongrenin açılış kokteylinde karşılaştık. Aradan 20 sene geçmişti, eşim de yanımdaydı ve hocaya Eflani olayını anlattım. Hoca da güldü ve "İyi bari bir faydamız olmuş." dedi. Tabii ki sınıfta kalmamak, başarılı olmak lazım. Ama bazen her şey yolunda olmuyor, başınıza bir şeyler gelebiliyor. Başımıza gelen bu olaylar gelecekte bizlere farklı açılımlar getirebilir. Bazen kaderimiz olur. Mecburi hizmete gitmeseydim, Bahar Hanımla tanışmasaydım başkasıyla evlenecektim şimdiki bu çocuklarımız olmayacaktı. "Tanrım, bana değiştirebileceğim şeyleri değiştirmek için cesaret, değiştiremeyeceğim şeyleri kabullenmek için sabır, ikisi arasındaki farkı idrak edebilmek için akıl ve beni aşkın körlüğünden ve yalanlarından koruyacak dostlar ver." diye bir dua vardır. Yapabileceğimiz şeyleri yapacak, ya-

pamayacağımız şeyler için Allah'a teslim olacağız. Sınıfta kaldığımız için fazla da üzölmeye gerek yok.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarım zaman zaman başka hastalarımın referansıyla geliyorlar. Bizim Türk milleti çok kadirşinastır, elinde ne varsa en iyisini paylaşmak ister. Yöresinde ne varsa sizi memnun etmek için gittiğinde size onu getirir. Mesela isminizin yazılı olduğu bir halı dokuması veya özellikle Karadeniz Bölgesinde yapılan, üzerinde isminizin yazılı olduğu asalar, resmimin yapıldığı seramikler... Ama en güzel hastaların hastanede tedavi görüp iyileştikten yıllar sonra tesadüfen karşılaştığınızda sizin sayenizde iyileştik şeklinde memnuniyet ifadelerini belirtmeleridir.

Öğrencilerinizden aldığınız ve unutamadığınız geri dönüşler nelerdir? Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimle karşılaştığımda bana "...zamanlarda sizin öğrencinizdim, siz bizim dersimize girmiştiniz..." demeleri gurur verici bir şey. Ben öğrencileri sınavlardan bırakan, çok korkulan bir hoca değilim. Benim düsturum şudur: Öğrenci mezun olduğu zaman ona gelecek olan hasta benim çocuğum, torunum veya herhangi bir yakınım olabilir. Eğer öğrenci bu bilgiyle hastasına zarar verecekse öğrenciyi stajdan bırakmam gerekir. Asistanlarım ve öğrencilerim hepsi çeşitli yerlerde öğretim üyeleri, profesörler oldular. Bu çok güzel bir duygu. Bizi güzel anmaları, hakkımızda güzel şeyler söylemeleri ve onların başarılarına şahit olmak mutluluk verici. Biz nasıl bizde iz bırakan hocalarımızı unutmadıysak öğrenciler de kendilerinde iz bırakan hocalarını unutmuyorlar. İlkokul öğretmenini kimse unutmaz değil mi? Çünkü bizi o yetiştirmişti ve şekillendirmiştir. Enfeksiyon Hastalıklarında da 40 yıl boyunca gerek öğrencilik döneminde gerekse uzmanlık eğitiminde bizden feyz almış birçok öğrencimiz olmuştur.

Öğrenciler bizim enerji kaynağımız. Sınıfa girdiğimİZ zaman kendi öğrencilik yıllarımız aklımıza geliyor, sanki zamanda yolcu-

luk yapıyoruz. Öğrenciliğin yaşı yok. Tıp bilimi sürekli gelişim ve yenilik içinde olduğu için biz de sürekli öğreniyoruz. Bilgi ve deneyimlerimizi aktarırken öğrencilerin dikkatle dinlemeleri ve not tutmalarını seviyorum. Ama derste uyuyan, geç kalan, cep telefonu ile sürekli mesaj yazan veya o gün derse gelmeyen öğrencilere kızıyorum içimden ama yine de empati yapıyorum. Tıp öğrencisi olmak bir ayrıcalıktır, milyonlarca kişiden ilk 10 binlere girmek bir başarıdır. Meslek kutsal, tıbbi bir eksiklik insan hayatında affedilmez hatalara neden olabilir. O yüzden ders çalışmayı planlı, düzenli ve sürekli hale getirmek gerekir. Hocaların yaşadıkları deneyimleri aktarırken dikkatle ve önemle hafızalarına almalıdırlar.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Bir doktor öncelikle sevdiği bir branşta uzmanlaşmalıdır. Bizim mesleğimizde bilgiler sürekli yenileniyor ve güncelleniyor. Bu yüzden sürekli okumalı, araştırmalı ve çağın gerisinde kalmamalıdır. Ayrıca hastasına değer vermeli, ona güven vermeli ve onun güvenliğini kazanmalıdır.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Kaliteli sağlık hizmeti almak için alt yapısı ve çalışma ortamı iyi düzenlenmiş hastanelerin olması gerekir. Maalesef bu konuda eskilere göre kısmen iyi durumda olsak da daha çok alacak yolumuz var.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Her dönemde hekimlerin toplumda saygınlığı en üst düzeyde olmuştur. Ancak ne yazık ki son yıllarda hastalar tarafından darp edilen, hatta öldürülen doktorların artması, doktorların ötekileştirilmesi ve mali yönden yetersizlik sonucu sadece hekimlerde değil tüm eğitimli gençlerimiz yurt dışında kendilerine kariyer ve gelecek planlamaktadır.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

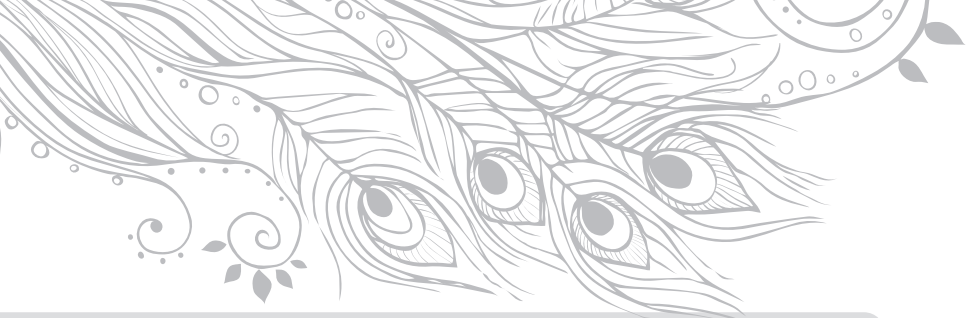
Üniversite yıllarından itibaren müzikle ilgileniyorum. Başlangıçta cümbüş çalıyordum. Daha sonra cümbüşü bıraktım ve ud çalmaya başladım. Hocalardan özel ders aldım. Şu an bizim hastanemizde de Jankat Eser Hocamızın şefliğinde müzik korumuz çalışmaları yapmaktadır. Müzikte öğrencilik bitmiyor. Eskiye göre daha iyiyim. Notaları okuyabiliyorum, eserleri seslendirebiliyorum, kendimi daha iyi ifade edebiliyorum. Ud dışında keman, kanun, viyolonsel, yaylı tambur, mızraplı tambur dinliyorum, elime aldığımda ses çıkarabiliyorum. Müzik dışında kitap okumayı çok seviyorum. Özellikle siyasi içerikli ve tarihi eserlerle ilgili kitapları okuyorum. Son zamanlarda arabayla gidip gelirken her ay iki kitap dinliyorum. Tarihi, kültürel ve edebi romanları dinleme fırsatım oluyor.

Bir zamanlar Ankara Binicilik İhtisas Kulübünde 2-3 sene Kersatin Hocadan ders aldım dört yıl ata biniyordum. Uzun yıllar ülkemizde kayak sporu yaptım, 8-10 yıl da her yıl yurt dışında ailecek kayak yaptık fakat son 10 yıldır dizimdeki menüsküs nedeniyle koşu ve kayak sporlarını bırakmak zorunda kaldım. Yüzmeye gidiyorum. Fırsat buldukça da seyahat etmeyi seviyorum.

Ocak 2023

DR. HAMİDE KART KÖSEOĞLU

Dr. Hamide Kart Köseoğlu, 1965 yılında Konya'da dünyaya gelmiştir. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olan hocamız, 1992-1996 yılları arasında Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesinde İç Hastalıkları ihtisasını yapmıştır. 1998-2000 yılları arasında aynı Fakülte Romatoloji yan dal eğitimini tamamlamıştır. 2004 yılında Doçent ve 2010 yılında Profesör unvanını almıştır. Hocamız 2015 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalında Romatolog Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Tıp Fakültesini kazandıktan kısa bir süre sonra birkaç ay içinde babamı karaciğer kanserinden kaybettim. Mesleğin çok başında daha birinci sınıfta iken yaşadığım bu zor süreçte babamın doktoru, hocam, iç hastalıkları ve gastroenteroloji profesörü Şükran Karacadağ'dan çok etkilendim. Ben de onun gibi iç hastalıkları uzmanı ve sonrasında hepatolog olmaya karar verdim. Tıpta uzmanlık eğitimi giriş sınavında çok istememe rağmen mezun olduğum Hacettepe Üniversitesini az puan ile kaçırdım, Hacettepe'deki birçok hocamın kuruluşunda ve eğitim kadrosunda yer aldığı ilk defa uzmanlık eğitimi verecek olan Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesini tercih ettim ve ilk asistanı oldum. Başta Prof. Dr. Hasan Telatar olmak üzere çok değerli hocalarımla birebir çalıştım. Başlangıçta Hacettepe'yi kazanmadığım için çok üzülüyordum ama sonradan çok şanslı olduğumu düşündüm. Onun için daha genç daha yeni bir fakülte öğrencisi olmak ile ilgili duygularınızı çok iyi anlıyorum. Her şeyi ustalardan birebir öğrenmek benim için çok büyük bir şans oldu.

Hepsinin iyi bir hekim olmama çok değerli katkıları oldu. Dene-yimleri, bilgi birikimleri, hasta yaklaşımları günlük pratikleri ufku-mu çok açtı. Hepsini her zaman saygı ve minnetle anıyorum.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Önce Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesinde sonrasında da TOBB ETÜ Üniversitesi Tıp Fakültesinde çalıştığım dönemde bu-lunduğum fakültelerdeki tıp eğitiminin geliştirilmesi için çalışan ekibin içinde yer aldım. Gelecekteki meslektaşlarımın daha iyi birer hekim olması için katkı verdim.

Okurlarımız için kendinizden bahsetmek ister misiniz, eği-tim hayatınız nasıldı?

İlkokul birinci sınıfta sessiz bir çocuktum hatta bir ara beni özel eğitim gerektiren çocuklar ile aynı sınıfa almak istemişlerdi. Anne-ciğim 1940’larda İstanbul’da yaşamış, daha sonra Konya’nın köyüne gelmiş ve babamla evlenmişti. Annemin en büyük hayali genç yaşta kaybettiği adını bana verdiği ablası gibi çok iyi bir terzi olmamdı. Teyzem Olgunlaşma Enstitüsü mezunuymuş ve çok güzel dikiş di-kermiş. Annem onun için hep “Yaşasaydı, İstanbul’da kalsaydı bü-yük bir modacı olabilirdi.” derdi. Herhalde annemi bu konuda biraz düş kırıklığına uğrattım. Parlak geçmeyen ilkokul birinci sınıftan sonra hep sınıf birincisi oldum. Mezun olurken okul adına birçok sınavda derece alan okulun en iyi iki öğrencisinden biriydim. Mil-liyet Çocuk Dergisi’nin öncüllük ettiği Türkiye İlköğretim Okulları Yarışması’nda iyi bir başarı kazanmak hayatımın dönüm noktası oldu. Kız çocuklarının okumasını çok önemseyen, aydın bir Cum-huriyet öğretmeni olan okul müdürümüz bu sınavdan sonra benim adıma Maarif Koleji sınavlarına başvurdu. Maarif Kolejleri, Türki-ye’de 1955 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından İstanbul, İzmir, Eskişehir, Konya, Samsun ve Diyarbakır’da açılan, sınavla öğrenci alan, yabancı dilde eğitim veren önemli bir eğitim projesiydi, sonra-dan Anadolu Lisesine dönüştürüldü. Maarif Koleji giriş sınavını ka-zanmama rağmen annem yine de “Ben onu koleje yollamayacağım,

nakış ve dikiş eğitimi almaya yollayacağım.” diye diretti. Babam da aksine koleje gidersem doktor olacağıma inanıyordu. Sonunda babam kazandı ve ben ilkokuldan sonra Konya Maarif Kolejine gittim. Ama yine de annem bana Konya Maarif Kolejini kazanma hediyesi olarak biriktirdiği harçlığı ile yurt dışından piko–dikiş makinesi getirtti. Babam ise çocukluğumdan beri bana Türkan Akyol’u örnek gösteriyordu. Prof. Dr. Türkan Akyol 1959’dan 1962’ye kadar New York’taki Albert Einstein Tıp Fakültesinde çalışan daha sonra Türkiye’nin ilk kadın rektörü ve bakan olan değerli bir bilim kadını ve siyasetçiydi. İşte 50 yıl önce köyde toprakla uğraşan bir babanın bu hayali, ufku ve inancı hep yoluma ışık tuttu.

Konya Maarif Koleji olarak girdiğim okulu Konya Anadolu Lisesi olarak bitirdim ve en büyük hayalim olan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini kazandım. Babam çok mutlu oldu ama ne yazık ki ben daha birinci sınıftayken amansız bir hastalığa yakalandı, o kısacık sürede “Doktor Hanımın babası...” diye hitap edilmesi onun için çok büyük bir mutluluk kaynağı olmuştu. Hayata veda ederken elimi tuttu “Hastalarını hiç incitme.” dedi. Babamın bu son vasiyeti mesleki hayatımın ana ilkesi oldu. Hastalarınızı gerçekten incitmeyin, onlar birilerinin evladı, sevdiği, annesi ya da babası. Bunu hiç unutmayın. Bazen de bizim sevdiklerimiz... Biz sadece doktor olmuyoruz, bazen de hasta veya hasta yakını oluyoruz.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Yukarıda da söz ettim önce gastroenterolog olmak istedim ama sonra Türkiye’de daha yeni bir alan olan Romatolojiyi tercih ettim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Yaşadıkları koşulların çok ötesinde çağdaş ve hümanist bir dünya görüşüne sahip babam, asla savaşmaktan vazgeçmeyen annem yoluma hep ışık tuttu. Baba-kız ilişkisini hep çok önemserim. Biz kadınlara toplumsal rollerimizi babalarımız biçer. Bulduğumuz yer en çok onların hayali ve eseridir. *Babasının arkasında durduğu bir kız çocuğu her zaman hayata meydan okur.* Beni öğrenciliğimde

çok yüreklendiren, öğretmenlerim, hocalarım da birer ilham kaynağım oldu. Tabii ki hem ulusal hem uluslararası çok önemli bilimsel çalışmalara katkı veren kadınların eğitimi için çok mücadele eden rahmetli Prof. Dr. Türkan Saylan'ı unutmak olmaz.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Aslında hekimlik bir meslek değil, bir yaşam biçimi. Büyük bir özveri gerektiriyor. Gün geliyor kendinizden, ailenizden, her şeyinizden veriyorsunuz. Bir karşılığı var mı, bilmiyorum ama sevdiğilerimin amansız hastalıklarında hasta yakını olarak gördüm ki karşılığı ödenemeyecek kadar büyük... Birinin hayatını kurtardığımız zaman duyduğumuz mutluluğun bir bedeli, bir karşılığı yok. Kaybında da duyduğumuz üzüntü ve çaresizlik duygusu bir köşesinde hep kalır yüreğimizin. Hekim olarak bizim kararımız elbette ki her zaman yaşamdan yana. Hiçbir hastanın ne inancı ne sınıfsal ne etnik kökeni ne dili hiçbir şeyi önemli değildir, sadece bize ne kadar ihtiyaç duyduğu önemlidir. Büyük dünya savaşlarının bitiminde yaralı askerleri iyileştirmek için gönüllü esirliği kabul eden hekimler hep ilham kaynağı olmuştur. Hiçbir meslekte insanlar “*Yukarıda Allah, aşağıda siz!*” demezler. Bize söylenen en büyük iltifat da budur. Bu hem çok gurur verici hem de bir o kadar sorumluluk yükleyen bir durumdur. Bir bebek doğduğunda ilk sizin elinize doğuyor. Annesi daha ilk ağlamayı duymadan “Bebek ağladı mı? Ağlayacak mı? Morardı mı? İlk nefesini aldı mı?” diye siz panik oluyorsunuz. Yıllar geçiyor o insanlar yine son nefeslerini yoğun bakımlarda, servislerde, polikliniklerde sizin ellerinizde veriyor. Yaşama da ölüme de siz tanıklık ediyorsunuz. Başka hiçbir meslekte gerçekten böyle bir durum söz konusu değildir... Mesleki yaşamınızda her gün hastaların mahremiyetlerine tanıklık ediyorsunuz, sırlarına ortak oluyorsunuz. Yaralarına dokunuyorsunuz.

Son zamanlarda artan hekime şiddet, saygısızlık, öfke anlaşılır gibi değil. Biz ayrı cepheler değiliz. Hasta ve hasta yakınları ile aynı şeyi istiyoruz: Hastamızın iyileşmesini. *Ama biz de insanız, yoruluyoruz, kırılıyoruz, üzülüyoruz ve tükeniyoruz.* Gücümüz sınırsız değil bazen ne kadar istesek de elimizden bir şey gelmiyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Birinci yıl asistanıyım. Çok genç yaşta lenfomaya yakalanmış, ölümcül seyreden bir evlat ve ona refakat eden bir baba. Babası sabah namazını kılmaya gittiğinde hastayı kaybettik. Çok deneyimsizdim. “Hastayı aşağı indirelim, babası görüp üzülmesin.” dedim. Babası geldiğinde bana “Ne kadar zalimsin, ona bir kez sarılabileseydim.” dedi. Onu üzmemek istemediğimi belki o ana tanıklık etmeye gücümün olmadığını söyleyemedim. Gözyaşlarımı tutamadım. Tam da o gün anladım ki bu meslekte her gün biraz daha büyüyor, biraz daha olgunlaşıyoruz. Söylenin aksine insanlığımızı unutuyoruz, her gün daha insan oluyoruz. Bazen de çok büyük iltifatlarla karşılaşabiliyoruz. Bir Viyana gezisinde şehrin ortasında yerde bir hasta nöbet geçirmeye başlayınca hemen pozisyon vererek, kafasını kucağıma alarak dilini ısırmasını diye ağzını açık tutmaya çalıştım. Orada yaşlı bir Türk Hanım “Kurban olurum, burada da bizim doktorlar hayat kurtarıyor.” demişti. Çok mutlu olmuştum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarla olan ilişkimde hep şanslıydım. Hastalarım beni çok sever ve sayar. İnsanız, hepimizin hataları oluyor. Geriye dönüp baktığımızda “Keşke bunlar olmasaydı.” dediğimiz olaylar da oluyor. Huysuz hasta var mı? Var tabii ki. Bazen 30-40 hasta bakıyorsunuz. Bazen öyle zor tanılar koyuyorsunuz, kederli anlara tanıklık ediyorsunuz. Tam o sırada sıradan bir sorunu olan bir hasta telefonla arayıp “Hocanın sesi çok gergindi.” deyip sizi hastane yönetimine şikayet edebiliyor. Diğer taraftan hayatını kurtardığımız bir çocuğun annesi gecenin bir vaktinde sizi arayıp “Siz olmasanız ben bu durumu nasıl yönetebilirdim?” diyerek teşekkür edebiliyor. Gerçekten hekime ihtiyaç duyan, hastalığı olan hasta hekime daha saygılı davranıyor. Türk toplumunun genel yapısında hekime saygı olduğunu düşünenlerden biriyim. Hastalarımızdan çok şey öğreniyoruz...

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben onları ilk sınıflarda çocuklarım, sonrasında da staj sırasında meslektaşım olarak görüyorum. Sizler ile ders yapmak çok heyecan verici. Tıp fakültesini bitirip beyaz önlüğü giyen siz genç doktorların, bugün okula başladığınız günden çok farklı bir yerde olduğunuzu görüyorum. Hekimlik mesleğinin sorumluluğunu aldığınıza inanıyorum. Eğitiminiz süresince sizin gibi pırıl pırıl genç meslektaşlarımıza kılavuzluk etmek de bizim için çok onur vericiydi.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerime her zaman nazik olmalarını, hasta ve hasta yakınlarına empati ile yaklaşmalarını, etik değerlere bağlı kalmalarını, bilimin ışığında ilerlemelerini öneriyorum. Ben tıp son sınıf öğrencisi iken yani sizler gibi aklımda hep TUS'u kazanmak varken arada anneme hep "Benim için 'TUS'u kazansın.' diye dua et." derdim. Mezuniyet sonrası kısa süreliğine zorunlu hizmete gittiğim Ilgaz'da daha ilk gün bir komşum kucağında havale geçiren bir bebekle geldi. Ben de öğrencilik ile doktorluk arası bir yerde genç bir hekim olarak "Bu çocuğu bir doktora götürmek lazım." dedim. Bebeğin annesi telaşla bunun için bana geldiklerini söyledi. O an benim müdahale etmem gerektiğini anladım, mesleğin tüm sorumluluğunu üzerimde hissettim. Akşam annemi arayıp "Anneciğim benim için 'Kızım iyi bir doktor olsun, hiç kimsenin ölümüne sebep olmasın.' diye dua et artık." dedim. Ben de aynı şeyi şimdi sizin için diliyorum. İnsan hayatının ne kadar değerli olduğunu en çok siz biliyorsunuz. Hastalık sadece hastanın kendisiyle sınırlı değil, hasta yakınlarını da anlamak gerekiyor. Bazen hastanın öfkesinin ardında yetersizlik, çaresizlik, korku, kaygı olduğunu bilip daha anlayışlı, daha yumuşak ve yatıştırıcı davranmak gerekiyor.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Sağlıkta şiddet önemli bir sorun ancak kabul edilebilir bir durum değil. Hekimleri son derece demoralize eden, bıkkınlığa, yılgınlığa motivasyon kaybına yol açan bir durum. Elbette çözüm

bekleyen sorunlar var. Umudum sizlerin gelecekte çok iyi katkılar sunacağı yönündedir.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Günümüzde sağlık sisteminde yaşanan sorunlar mutlaka çözülecek, dünyanın tüm ülkelerinde bu alanda sorunlar var. Birçoğuna göre de çok iyi olduğumuzu düşünüyorum. Bir hekimin yetişmesi çok zor. Lütfen ülkenizi terk etmeyin, kendi ülkenize küsmeyin, gittiğiniz her yerde hep yabancı bir doktor olacaksınız. Amerika ve Avrupa ülkelerine elbette bilginizi, deneyimlerinizi artırmak için gidebilirsiniz. Ama sizler bu ülkenin hakkısınız. Sizler bu ülkenin en akıllı çocuklarısınız. Bu ülkenin sizlere çok ihtiyacı var. *Bizler de Ulu Önder Atatürk'ün dediği gibi hastalığımızda sizlere emanet olmak istiyoruz.*

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

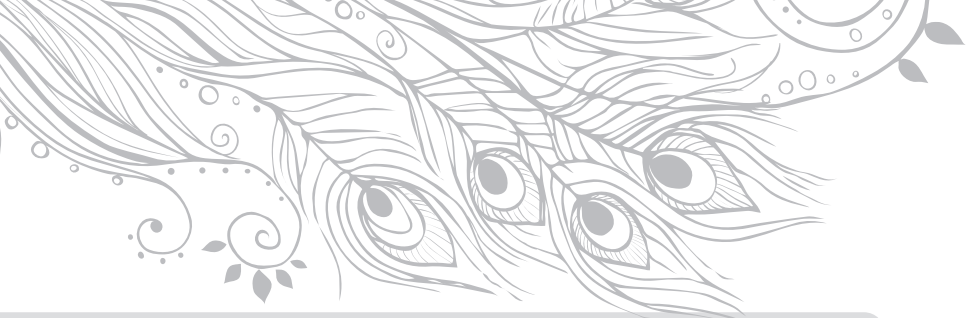
Oğlumla ilgilenmek benim en büyük hobim. İnsanın evladı, insanın ailesi, insanın hayattaki en büyük ödülü. Kitap okumaya ve film izlemeye çalışıyorum. Bir gün vaktim olursa yazmayı ve felsefe okumayı istiyorum.

Mesleki gelişmeleri hala yakından takip etmeyi önemsiyorum.

Ocak 2023

DR. H. AYŞEGÜL TAYLAN ÖZKAN

Dr. Ayşegül Taylan Özkan, 18 Kasım 1966 tarihinde babasının görevi sırasında Çankırı'da dünyaya gelmiştir. İlkokulu Muğla ve İzmir'de, ortaokulu ve liseyi İzmir'de İzmir Karataş Lisesinde tamamlamıştır. 1983 yılında üniversiteye giriş sınavında Türkiye sıralamasında 390. olarak Ege Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamış, 1989 yılında Fakülteden mezun olmuştur. 1989-1991 yılları arasında Sivas Şarkışla Merkez Sağlık Ocağında mecburi hizmet yapmıştır. Mecburi hizmetini tamamladıktan sonra İzmir'e dönen hocamız, 1991 yılında tekrar üniversite sınavına girmiş ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünü kazanmıştır. Aynı yıl Tıbbi Parazitoloji Ana Bilim Dalında doktora başlamıştır. Acil serviste görev yaparken hem doktorasını hem de Kamu Yönetimi eğitimini tamamlamıştır. Sağlık Bakanlığı bursuyla altı ay süresince Oxford Üniversitesinde sıtma üzerine çalışma yapmıştır. 1996-1997 yılları arasında Dünya Bankası desteğiyle yürütülen Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü Yönetim Reformu ve Proje Planlama ve Koordinasyon Birimlerinde birim sorumluluğu görevini yürütmüştür. 2000-2013 yılları arasında Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezinde Parazitoloji Laboratuvar Şefi, Norm Personeli Koordinatör Yardımcısı, Birim Kalite Temsilcisi, Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi Editörlüğü görevlerini üstlenmiştir. Hocamız halen adı geçen derginin Editör Yardımcısı, PLOS NTD (İhmal Edilen Tropikal Hastalıklar) Dergisi'nin Alan Editörü ve Flora Dergisi Yayın Kurulu Üyesidir. Hocamız, Aralık 2008'de Doçent olmuş, 2013 yılında Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanlığına atandıktan sonra 2014 yılında Profesör unvanını almıştır. Mart 2021 tarihine kadar

Profesör, Ana Bilim Dalı Başkanı, Merkez Laboratuvarı Sorumlusu ve Kan Merkezi Sorumlusu, Rektör Danışmanı, Üniversite Kalite Koordinatörü, Fakülte Kurulu Üyesi, Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü, Kene Araştırma Merkezi Kurucusu ve Müdürü, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Editörü olarak görev yapmıştır. Hocamız 2018'den beri Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığında Değerlendirici, Değerlendirme Takım Başkanı ve Mentor olarak çeşitli görevlerde çalışmaktadır. Halen Uluslararası Biyoterapi Derneğinin Genel Sekreterliğini yürütmektedir. Mart 2021'de emekli olan hocamız TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak göreve başlamıştır. Hocamız öğretim üyesi olmasının yanı sıra tıp fakültesinin akreditasyon süreçlerinin koordinasyonu görevini de yürütmüştür. Fakülte Kurulu Üyesi, Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi, Üniversite Kalite Komisyonu Üyesi olarak yer almaktadır. Hocamız halen TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Ben çalışmalarım da genellikle parazitoloji alanında ve özellikle de eklem bacaklılarla ve bulaştırdıkları hastalıklarla ilgileniyorum. Bu kapsamda keneler ve kenelerle bulaşan hastalıklarla ilgili birçok projem var. Çorum, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi hastalığının en yaygın olduğu illerden birisi olduğu için Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesinde görev yaparken Kene Kaynaklı Hastalık Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezini kurdum.

Larva debridman tedavisi üzerine çalışmalarım da Türkiye'de öncü olduğumu söyleyebilirim. TÜBİTAK ve Milli Eğitim Bakanlığı bursu ile Kudüs'e Hebrew Üniversitesine Helminthler üzerine çalışmaya gitmiştim. Orada Prof. Dr. Kosta Y. Mumcuoğlu Hoca ile tanıştım. Bulduğum süre içerisinde saat 15.00'a kadar kendi laboratuvarımda daha sonra da hocamızın laboratuvarında çalıştım. Kronik ve süpüratif yaraların maggotlarla tedavisi uygulamalarına

katıldım. Bu tekniği öğrendikten sonra Türkiye’de de uygulanabilmesi için hoca ile iş birliğimiz devam etti. Sağlık Bakanlığıyla beraber rehber kitap hazırladık. Aynı zamanda yaklaşık 100 kadar insanı bu konuda eğittik.

Hıfzıssıhha’da çalışırken de Avrupa Birliği kapsamında mikrobiyoloji alanında standardize uygulamalı hizmet içi eğitim programları oluşturduk. Mikrobiyoloji uzmanlarının eğitiminde genellikle eksik kalan ancak sahada en çok ihtiyaç duydukları bağırsak parazitleri, kan ve doku parazitleri eğitimleriyle neredeyse 500’e yakın uzmanın eğitim almasını sağladık.

Laboratuvar güvenliği konusunda da öncülük yaptığımı söyleyebilirim. Hıfzıssıhha’da iken yaşadığım bir kaza sonucu koluma sülfirik asit döküldü. O zamanki Hıfzıssıhha yapısının temeli laboratuvarlardan oluştuğu için ekip olarak ilk laboratuvar güvenliği rehberini oluşturduk. Tüm personele eğitim verdik ve bu konudaki farkındalığı artırdık. Birçok kurum rehberimizi baz alarak kendi rehberlerini oluşturdu.

Yine hastane enfeksiyonları konusunun kurumsallaşmasında da oldukça katkım var. Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliği ile Ulusal Enfeksiyon Kontrol Hemşirelerinin Eğitimi ve Sertifikalandırılmasına Dair Tebliğ’in yayımlanması Hıfzıssıhha’da iken bu birimin sorumluluğunu yürüttüğüm sırada gerçekleşti. Ulusal Hastane Enfeksiyonları Sürveyans Ağı’nı kurduk ve ilk kez tüm hastanelerden veri toplanmaya başladı. Yine ilk kez hastane enfeksiyonları konusunda eğitici eğitimleri düzenleyerek Enfeksiyon Kontrol Hemşirelerinin yetişmesi için bir sistem oluşturduk.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Doktora eğitimim sırasında İzmir’de ICOPA (Uluslararası Parazitoloji Kongresi) gerçekleşti. Bu kongrede aslında insanların ne kadar derin bilgilere sahip olduğunu, bir konuda derinleşmenin ne kadar önemli olduğunu fark etmiş oldum. Kongrede Japonya’dan, İngiltere’den ve farklı ülkelerden gelen birçok hocayla yakından temas etme şansım oldu. Halen orada tanıştığım birçok hocayla ortak

çalışmalar yürütmekteyim. Sağlık Bakanlığı bursuyla 1993 yılında Oxford'da gidişim ve Hıfzıssıhâda çalışmak da benim için birer dönüm noktasıdır.

1996 yılında Kamu yönetimini de bitirdiğim için Sağlık Bakanlığından yazı geldi. Hem tıp hem de sosyal bilimler alanında yetişmiş olan birine ihtiyaçları varmış. Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğüne görüşmeye gittim. Dünya Bankası desteğiyle aile hekimliği, genel sağlık sigortası, insan gücü planlaması gibi alanlarla ilgili büyük bir proje yürütülüyordu. Ben de Yönetim Reformu bölümünde çalışmaya başladım. İngilizce kursları olanaklarıyla İngilizcemi de geliştirme imkanım oldu. Hızlı okuma, etkili sunum teknikleri, eğitici eğitimi gibi eğitimlerden faydalanma şansım oldu. Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yöneticilikle ilgili eğitimler aldım. Benim hayatımın kırılma noktalarından birisidir. Orada çalışırken 2000 yılında hem İsrail Milli Eğitim Bakanlığı hem de TÜBİTAK'tan ikinci bir destek alarak Hebrew Üniversitesinde doktora sonrası araştırmacı olarak helmintler üzerine araştırmalarımı yürüttüm. O dönemler İsrail ve Filistin barış içerisindedilerdi, böylece Filistin'i de gezip tanıma fırsatım oldu.

Hayatı tren raylarına benzetiyorum. Bazen makasa geliyorsun, bir tarafı seçiyorsun ve yönün o tarafa gidiyor. Farklı bir taraf seçersen farklı bir yöne gidebilirsin. Sağlık yönetiminde mi ilerleyeceğim yoksa parazitolojide mi ilerleyeceğim, diye karar vermem lazımdı. Ben de parazitolojide ilerlemeye karar verip Refik Saydam Hıfzıssıhâ Merkezi Başkanlığına geçtim. Refik Saydam Hıfzıssıhâ Merkezinde koruyucu sağlık hizmetlerinin ve sağlık yönetiminin ne kadar önemli olduğunu anladım. O zamanlar parazitoloji alanında yapılan analizler çok sınırlıydı. Ekip kurarak orayı geliştirme şansımız oldu, moleküler parazitoloji laboratuvarı ve tıbbi entomoloji laboratuvar alt yapısını oluşturduk. Kamu yönetimi bilgim orada da işe yaradı. Kalite sistemlerinin kurulmasında, norm kadro çalışmalarında rol aldım. Hıfzıssıhâ'nın 1938 yılından beri yayınlanan dergisi vardı, o dergide editörlük yapmaya başladım. Ekip olarak dergiyi yeniden canlandırıp ulusal ve uluslararası dizinlere girmesi-

ni başardık. Hastane yönetimi ve laboratuvar güvenliği konusunda çalışmalar yaptım. Laboratuvar güvenliği ile ilgili bir sistem kurduk ve bütün çalışanlara bununla ilgili eğitim verdik. Eğitim almadan laboratuvara girilmesine izin verilmeyecek bir sistem oluşturduk. Oluşturduğumuz rehber, birçok kurum tarafından örnek alındı rehberin benzerlerini oluşturdular. Avrupa Birliği Projesi kapsamında bulaşıcı hastalıklara yönelik erken uyarı ve sürveyans sistemlerinin kurulması, sıtma, amip gibi birçok paraziter hastalığın koruma ve kontrolüne yönelik komisyonlarda aktif olarak görev aldım. Hastane enfeksiyonları, yataklı tedavi kurumları kaynaklı enfeksiyonlar üzerine çalışmalarım oldu. Hatta üzerinde çalıştığımız “Ulusal Enfeksiyon Kontrol Hemşirelerinin Eğitimine ve Sertifikalandırılmasına Dair Tebliğ” 18 Kasım’da doğum günümde yayınlandığı için çok mutlu hissetmişim.

Yine Hıfzıssıhha’daki dönemimde Japonya’da burs kazanıp okullara dayalı koruyucu sağlık hizmetleri konusunda eğitim aldım. Amerika’da CDC (Hastalık Kontrol Merkezi)’de ileri parazitolojik analizler eğitimleri aldım. Bu eğitimler doktora sonrası araştırmalarım için çok güzel bir kariyer fırsatı oluşturdu. Bunlar da dönüm noktalarım arasındadır.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp fakültesine girince hayal kırıklığına uğradım. Lisede doğru dürüst ders çalışmazdım. Ders çalışmadığım halde hep yüksek puanlar alırdım. Tıp fakültesine gelince ezber yapmak gerektiğini fark ettim. Hocalar bize öğretmeye çalışmıyordu, konuyu anlatıp çekip gidiyorlardı. Bizim kendimizin öğrenmesi gerekiyordu. İlk sınavlarda lisedeki gibi olacağını düşünüp konuları bir kere okuyup sınavlara girdim ve tabii ki çok düşük notlar aldım. İlk başlarda bir türlü mantığıma oturtamadım. Daha sonraları tıbbın sistematığıne alıştım. Bundan sonra cerrahi dallar çok ilgimi çekmeye başladı. Cerrahide teknik vardı ve ne yapman gerektiğini görebiliyordun. Benim dönemlerimde cerrahide kadınlar azdı ve “Niçin bu sektörde kadınlar olmasın ki?” diyerek cerrahiye ilgi duymaya başladım. Tıp

fakültesinde ilerlemeye başladıkça el becerilerimin o kadar iyi olmadığını anladım. Daha sonra Fakülteyi bitireyim moduna girdim. Parazitoloji tamamen tesadüf oldu. Sonradan sevdim.

Nöbetler esnasında hastalara yardımcı olmak ve onları iyileştirmek bana iyi geldi. Bir annenin gülümsemesini görmek... O zamanlar tekrar klinikle barıştım diyebilirim. Kamu yönetimi okuduğum dönemde hocamın da çağrısı üzerine parazitolojiye yöneldim. Uluslararası kongrelere katıldım, burslar kazanıp yurt dışına gittim ve bir konuda derinleşmenin önemini kavradım. Doktora yaptığım kürsüde Çaycı Ayşe teyze vardı, o bana örnek oldu diyebilirim. Mükemmel bir kadındı. Bölüm başkanı kurumda olmayınca kimsenin haberi olmuyordu ama çaycı Ayşe teyze olmayınca bütün kürsünün sistemi kilitleniyordu. Herkesin ne kadar şeker kullandığını ne kadar sıklıkla çay içtiğini ne kadar demli tercih ettiğini biliyordu. İşini mükemmel yapan bir insandı, tertemizdi. Sayesinde önemli olan felsefenin yaptığın işi düzgün yapmak olduğunu anladım. *Ne yaptığın değil, nasıl yaptığın önemli.* Ben de onu ve tabii ki yurt içinde ve yurt dışındaki birçok hocamı da örnek alarak parazitoloji alanında çok iyi olmaya karar verdim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Oxford Üniversitesine gitmemi sağlayan Prof. Dr. Orhan Terzioğlu Hocam benim için çok değerlidir. Kendisi daha önce Oxford Üniversitesinde çalışmıştı. Bana referans oldu ve sayesinde Sağlık Bakanlığının Sıtma konusu üzerine bursuyla Oxford'a gitme şansını elde ettim. Gitmeden önce hazırlanmamı sağlayarak oradaki fırsatlardan maksimum seviyede yararlanmamı sağladı.

Amerika'da Cornell Üniversitesinde Prof. Dr. Dwight D. Bowman'ın laboratuvarında çalışmalar yürüttüm. O da inanılmaz derecede iyi bir insan ve iyi bir bilim adamıdır. Prof. Dr. Serap Aksoy Hocamız bir Türk kadını olarak Yale Üniversitesinde kendini kanıtlamış bir insandır. Prof. Dr. Kosta Y. Mumcuoğlu Hocam da hem insan hem de bir bilim adamı olarak idollerimden birisidir. Japonyadan Prof. Dr. Takashi Akamatsu ve hem Çin hem de CDC-A-

merika'da görev yapan Prof. Dr. Lihua Xiao da minnet duyduğum akademisyenlerdir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik, bir yaşam biçimi diyebilirim. Başlangıçta hastalığı tedavi etmeye odaklanıyordum ama aslında hastalığı tedavi etmekten ziyade koruyucu sağlık hizmetlerinin daha mühim olduğunu anladım.

Hekimlik ciddi bir sorumluluk gerektiriyor. Sürekli öğrenmek, sürekli güncellenmek lazım. Sevmeden yapılacak bir şey değil.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

1997 yılında Sağlık Projesinde çalışırken bir gün koordinatörümüz beni çağırıp iş yoğunluğumu sordu. Ben de içimden, 'Kesin bana iş yükleyecekler, nasıl cevap versem?' diye düşündüm. "İşlerim yoğun ama sizin için yapabileceğim bir şey olursa memnuniyetle yardımcı olmaya çalışırım." dedim. Sonra koordinatörümüz "Mısır'a Amerikalıların verdiği bir kursa gidiyorsun." dedi. Çok yoğun olduğumu belirtseydim gidemeyecektim, yoğun değilim deseydim iş benim üstüme yıkılacaktı ama politik cevap vererek fırsatı kaçırmamış oldum. Orada Amerika'nın Management Science of Health isimli bir kuruluşundan yetişkin eğitimi teknikleri konusunda eğitim aldım ve eğitime olan bakışım tamamen değişti. Üniversitede bizim hocalarımız dersleri takır takır anlatıp giderlerdi. Bizim öğrenip öğrenmediğimiz umurlarında değildi. Bu eğitimlerle aslında eğitici olarak bizim sorumluluk sahibi olmamız gerektiğini ve bilgiyi doğru aktarmanın yollarını daha iyi öğrenmiş oldum.

Şarkışlada çalışırken bir hasta Almanyadan gelmişti. O dönemler yeşil reçete, kırmızı reçete sistemi henüz kurulmuştu. Bana şikayetlerinden bahsederek yeşil reçetede olan bir ilacı yazdırdı. Orada çalışan hekim arkadaşlarla konuşurken aslında herhangi bir hastalığı olmadığını, her birimizi kandırarak ayrı ayrı bu uyuşturucu ilacı yazdığını fark ettik. Bir karar aldık ve hasta geldiğinde ilacı

yazmayacağımızı ve tedavi olması gerektiğini söyleyecektik. Daha sonra tesadüfen sağlık karnesini (o zamanlar ilaçlar karneye yazılıp, onaylanıyordu) gördüğümde adamın o ilacı tekrar yazdığını fark ettim. Arkadaşıma “Biz bu ilacı yazmama kararı almıştık, sen niye tekrar yazdın?” diye sorduğumda Kaymakam Bey’in ricası üzerine yazdığını söyledi. Ben durumu engelledim, hastayı çağırıp bir daha bu amaçla gelmemesini ve tedavi olması gerektiğini açıkladım. Sonra Kaymakama gidip “Biz sizin kaymakamlık görevinize karışıyor muyuz? Şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın, diyor muyuz? Bir uyuşturucu bağımlısına aracı oluyorsunuz.” dedim. O da doktorların hastaya ilaç yazmadığı yönünde gelen şikayet üzerine bunu yaptığını belirtti. Ben de “Bunun gerekçesini önce bize sormanız gerekiyordu. Şu anda bir uyuşturucu bağımlısının ilacını yazdırtmak için uğraşan bir kaymakam konumundasınız.” dedim. Daha sonra “Kamu yönetimi okuyup kaymakam olacağım.” dedim, o da bana “O zaman ben de imam olurum, kadınlardan imam olmuyor.” dedi. Üniversitede kamu yönetimi bölümünü okumaya başladım. Bölümü bitirdikten sonra kendisine “Yakında kaymakam olacağım, sizin imam olmanızı bekliyorum.” yazdım.

Sivas Şarkışla’da mecburi hizmete başlamadan bir ay önce hizmet edeceğim yeri görmeye ve ev kiralamaya gittim. İzmir’e döndükten sonra yüksek ateşin eşlik ettiği ağır bir tonsilit geçirdim, penisilin almam gerekirken de almadım. Şarkışla’da göreve başladıktan bir ay sonra şiddetli baş dönmesi ve vücudumda şişlik oluşmaya başladı. Daha sonra idrarımdan kan geldi. İdrar tetkikleri için o zaman düzgün bir laboratuvar yok hızlı tanı kiti aldım ve idrarımda proteinüri ve hematüri olduğunu saptadım. Tansiyonum yirminin üzerindedi. Apar topar Sivas Devlet Hastanesine götürdüler beni. Poststreptokoksik Akut Glomerülo nefrit geçiriyormuşum. Tonsilitim aslında streptokoksik tonsilitmiş. Normalde daha çok ergenlerde görülen post streptokoksik nefrit tablosu bende de saptandı ve hastaneye yatmak zorunda kaldım. Hiç kimsenin bilmediği bir yerde yatıyordum, herkesin ziyaretçisi vardı ama beni kimse ziyarete gelmiyordu. Sağ olsun oradaki dahiliye uzmanı ailesiyle beraber beni ziyarete

geliyordu. Bu olaydan sonra hastalara bakışım değişti. Hastalarla empati yapmaya başladım. Daha sonra rapor verildi ve İzmir'e dönmek zorunda kaldım.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Mecburi hizmet dönemimde iki yıl kadar sahada çalışma imkanı oldu. Şarkışla'da mecburi hizmet yaparken ilkel imkanlarla ikiz doğurttuğum bir hastam vardı. En yakın hastane 100 km uzaklıktaydı ve mecburen uzman olmadan doğurtmak zorunda kalmıştım. Biri kız biri erkekti. Kız olana Ayşegül adını koydular, güzel bir duygu. Şarkışla'da hediye olarak o kadar fazla yoğurt geliyordu ki tek başına hepsini tüketmem mümkün değildi, İzmir'e annelere gönderiyordum. Yumurta ve canlı tavuk getiriyorlardı. Ellerinde ne varsa onu vermeye çalışıyorlardı. Memnuniyetlerini bu şekilde dile getirmeleri sanırım mesleğimizin en tatmin edici yanlarından.

Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezinde çalışırken kanser tanısı konmuş iki hastamız vardı. Biz hastaların aslında kanser olmadığını, helmint hastalığı olduğunu saptadık. Tedavi edilerek hastalar bir nevi kanserden kurtulmuş oldular. O iki hasta hala ziyaretime gelirler, bayramlarda beni ararlar.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben farklı üniversitelerde görev yaptım. Bizim öğrencilerimiz çok ilgililer. Bir de sayının az olması öğrencilerimizle birebir temas etmemize olanak sağlamakta. Çok kalabalık olunca öğrencilere temas etmek, onlara dokunmak, onlara ilham vermek daha zor oluyor. Burada hoca-öğrenci ilişkilerimiz çok başarılı. Temel eğitimde makale sunumları derslerini de çok faydalı buluyorum.

Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesindeki öğrencilerim bu sene mezun oldu ve birçoğu bana yazıp fotoğraflarını gönderdi. Mezuniyet Töreni için dekanlık davetiye gönderdi bana. Derste parazitleri tanımlarken pide, limon, ekmek somunu gibi şeklindeki benzetmelerimi hala hatırlamaları beni çok mutlu ediyor.

TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde de öğrencilerimizle çeşitli projeler yürütüyoruz. Şu anda TÜBİTAK 2209 Projesi ile arkeolojik kalıntılarda vücut biti veya saç bitinin bulunmasına yönelik araştırma yapmaktayız. Öğrencilerimiz üçüncü sınıftayken projeye başladık, şu an beşinci sınıftalar. Bu yıl da iki öğrenci grubu ile proje başvurusunda bulunduk.

Parazit hastalıkları ile ilgili farkındalığı artırmaya çalışıyorum. Öğrencilerimizin ilgisini çekerek konuyu daha iyi öğrenmelerini sağlamaya çalışıyorum.

Hekim yetiştirmek nasıl bir duygu?

Çook güzel bir duygu. Şu an asistan olanlar var, uzman olanlar var, doçent olanlar var. Bunlar gurur veriyor. Bir sorun olduğunda onlara danışıyorum. Kendimi onlara teslim etmek isterim.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Önünüze çıkan fırsatlara başvurmanız gerekiyor. Bana hep soruyorlar “Bu kadar ülkeye nasıl gittin?” diye. Başvurarak gittim. Yüz programa başvurursanız illa bir iki tanesi çıkıyor. Denemekten vazgeçmemek lazım.

Bir hocam hep söyle derdi: Önce iyi bir insan olmaya çalışın. Bu da benim felsefelerimden birisidir. Gerçekten önce iyi insan olmak lazım. İyi olunca yaptığınız işi de iyi yapmak zorunda kalıyorsunuz. Ahlaklı olmak, etik davranmak çok önemli. Bunlar olunca çok iyi cerrah, iyi bir dahiliyeci veya iyi bir temel bilimci oluyorsunuz. Yaptığınız işe saygılı olmanız gerekiyor. Ne iş yaptığınız değil de nasıl yaptığınız önemli. Ben çalışırken, okurken, öğrencilere ders anlatırken zevk alıyorum. İşlerinizin hobiniz olması lazım. Hobiniz olarak, severek yapacağınız bir alan seçin.

Sadece hastayı tedavi etmeye odaklanılıyor halbuki koruyucu hekimlik önemli. Özellikle bulaşıcı hastalık olduğunda bulaş kaynağının bulunması, ailedeki kişilerin de incelenmesi gerekiyor. Sorun varsa sorunun kökeninin de bulunması gerekiyor.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Benim sahada çalıştığım dönemlerde altyapı inanılmaz kötüydü. Bir tek stetoskopumuz vardı diyebilirim. Doğru dürüst laboratuvar yoktu, teknik yapı yoktu, bir röntgen bile yoktu. Şu anda altyapı çok gelişti. O zamanlar basit temel testler yapılabilir, temel görüntüleme yöntemleri kullanılabilir. Tabii ki sadece altyapıyı geliştirmek yeterli değil. Çok yetenekli, uluslararası çapta çok nitelikli hekimlerimiz var. Ekip çalışması yapmamız gerekiyor, ekibi güçlendirmemiz gerekiyor. Sadece hekim yetiştirerek sistem kuramazsınız. Mutlaka ekip ve sağlık yönetimiyle entegre edilmesi lazım. İyileştirilmesi gereken sorunlar var. Hekimlere saygı duyulması gerekiyor. Hastalar kral oldu, doktorları ezmeye çalışıyorlar. Bunun eğitimle düzeltilmesi gerekir. Hekime kalkan elin bir şekilde cezalandırılması gerektiğini düşünüyorum. Kardiyovasküler cerrahide resmen ölmüş birini diriltiyorlar, yaşamla bağdaşmayacak şeylere müdahale ediyorlar, bunun için risk alıyorlar. Saatlerce ayakta kalıp yüzlerce hastayla muhatap oluyorlar. Buna saygı duyulması gerektiğini düşünüyorum.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

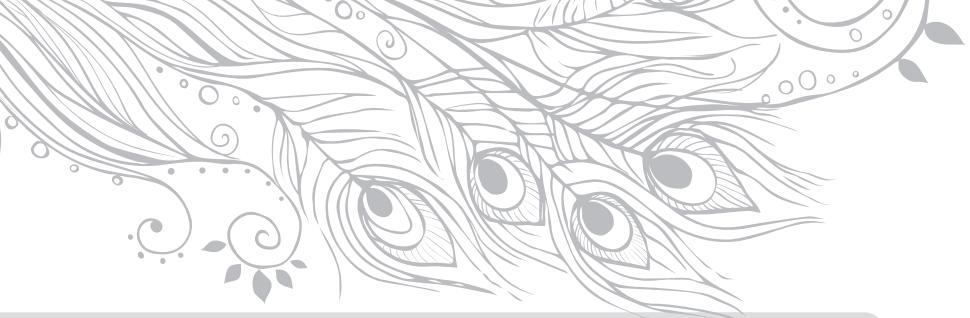
Bence gitsinler, ama geri gelsinler. Oradaki gelişmeleri görsünler, başka yerleri görmek, insanları tanımak insanı çok geliştiriyor. Vizyonunuz değişiyor, yaptığınız işe olan bakış açınız değişiyor. Ben deneyimlemelerini isterim ama geri gelsinler. Biz kime muayene olacağız?

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Hastanemizin Türk Sanat Müziği korosundaki çalışmalara amatör olarak katılıyorum. Yükseköğretim Kalite Kurumunda Değerlendirici olarak çalışıyorum. Üniversitelerde kalite kurulunun kurulması, geliştirilmesine destek olmaya çalışıyorum.

Gezmeyi severim. Yeni yerler görmeyi, insanlarla tanışmayı ve insan biriktirmeyi seviyorum.

Mayıs 2023

DR. HATİCE TATAR AKSOY

Dr. Hatice Tatar Aksoy, 1978 yılında Hatay'da dünyaya gelmiştir. 1995 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde hekimlik hayatına başlamıştır. 2001 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Ana Bilim Dalında uzmanlığa başlayan hocamız eğitimini burada tamamlamıştır. Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesinde mecburi hizmetini tamamladıktan sonra 2009 yılında Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim Araştırma Hastanesinde Neonatoloji alanında yan dal ihtisasına başlamış ve başarıyla bitirmiştir. Daha sonra 2013 yılında Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Yenidoğan Yoğun Bakım Sorumlusu olarak beş yıl görev yapmıştır. 2018 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde Yenidoğan Yoğun Bakım Uzmanı olarak görev başlayan hocamız, 2020 yılından beri Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Evlad edinilen bebeklerin de emzirtilebileceğini gösterdik. Aslında bu yapılabilmemiş ama daha önce denenip yapılmamış. Ben 2013 yılında Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesindeyken bir bebek apne nedeniyle bana getirildi. Sami Ulus Çocuk Hastanesinde doğmuş, annesi onu terk etmiş, orada prematüre olduğu için bir süre yatışı yapılmış ve sonra Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı onu yeni annesine vermiş. Yeni anne FMF nedeniyle ilaç kullanan, 14 yıldır tüp bebek denemeleri olan, asla annelik deneyimine sahip olamayan bir kadındı. Bebek bana geldiğinde yatışını sağladık, tedavisini yaptık ve sonra anne geldi. Ben anneye “Evlad edinilen bebekleri emzirtmeyi düşünüyorum, sen de düşünür müsün?” diye

sordum. Anne kabul etti, biz anneye uygun tedavileri uygulayarak, bebeği de organize ederek bebeğin anne sütü emmesini sağladık. Anne kendi doğurmadığı, evlat edindiği bebeği emzirebildi. Çok da akıllı bir kadındı. Her kontrole geldiğinde “Hocam bu çok deli yatıyor, benim sütümü emmiş diye benim huylarımı almış:)” derdi. Çok sahiplendi ve mutlu oldu. Yan komşusu da evlat edinmişti ve ona da önerdi bu yöntemi. Ben o yıl bu yöntemi Türk Neonatoloji Derneğinin düzenlediği kongreye gönderdim ve birincilik aldım. Oradaki birçok hekim ilgi gösterip sordu ve öğrendi. Evlat edinilen bebekler de emzirebilir. Bir kadın doğurmasa da sütü gelir. Efsanelerdeki ninenin emzirdiği anlatıları doğru. En önemli uyarı meme ucu uyarısı ve bebeğin onu emmesidir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Çocukluğumda dedem beyin cerrahisi ameliyatından sonra doktorun da “Ameliyat masasından kalkmaz.” dediği bir durumda vefat etti. O zaman bu durumdan çok etkilenmişim ve aileme “Beyin cerrahisi olacağım ben.” demişim. Tıp fakültesine girdikten sonra pediatriyi çok sevdiğimi, cerrahi ve erişkin istemediğimi fark edince pediatri için en uygun dal olduğuna karar verdim. Bebeklerin mağdur, muhtaç hallerini gördükçe daha çok yardıma ihtiyaçları olduğunu; özellikle sosyoekonomik düzeyleri çok düşük olan hastalarda minicik şeylerin bile bebekleri çok etkilediğini gördükçe onlara yardım etmenin ruhani bir şey olduğunu düşündüm ve pediatrist olmaya karar verdim.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Ben tıp fakültesine başladığımda ilk yıl fakülteyi bırakmaya karar vermiştim. Tıp fakültesiyle ilgili ders yoktu müfredatta. Ben de başka bir üniversitenin işletme bölümünü kazanmıştım. Liselerde tıp fakültesi hevesiyle çalışırken son sene ilgim matematiğe kaymıştı. Son ana kadar tercihlerim matematikti ama sonra babam tıp fakültesine gitmemi çok istedi, ben de babam için yazdım. Daha sonra çok sevdim, anladım ki babam beni benden daha iyi tanıyor. Birinci

sınıfın sonuna kadar bırakma ikilemi yaşasam da devam ettikçe keyif aldım.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Herhangi bir enfeksiyon veya hastalık nedeniyle güzel hayatı sekteye uğramış çocukların hayatına devam etmelerini sağlamak ve onları anne babalarına geri vermek!

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde göreve başlamam için benimle çok uzun süre konuşulmuştu fakat ben gelmek istemiyordum. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesindeki bir bebeğe ben bakmazsam ölür fakat bizim hastanemizdeki bir bebeğe ben bakmazsam başka bir doktor için annesi ve babası bir şekilde çare bulabilir. Bir gün 600-700 gram birçok anomaliyle (Fallot tetralojisi, meningomyelose, yarık damak-dudak) doğan bir bebeğin her türlü ameliyatını yaptırıp, anneye tek tek ilaçlarını anlatıp, anneye hastanede takip ettikten sonra bebeği sekelsiz taburcu ettim. Ben o bebeğin yanına gece en az 15 kez gece çocuklarımı bırakıp gitmişimdir. Bir süre sonra babayı koridorda gördüm ve bebeğin durumunu sordum. Babası "O, öksür öksür evde öldü." deyince bu hastaneye gelmeye karar verdim.

Devlet hastanesinde hasta yatırırız ve maalesef aile bize derdi ki "Hocam ölmezse bize haber verin gelip alalım.". Devlette hastalara bir vitamin bile aldırılmıyordu. Adam sigara kokuları içinde gelirdi, kendi üç paket sigarasına her gün para ayırırdı ama bebeğine bir vitamin almazdı. Öyle bir yerden ailelerin bebeğe çok kıymet verdiği bir yer olan bu hastaneye gelmek benim için çok kıymetlidir. Elbette devlet hastanesinde çok daha fazla hasta var ama kıymet verilmeyen bebekler, kıymet vermeyen vermeyi bilmeyen çünkü sevilmemiş sevmeyi öğrenmemiş aileler vardı, hayat kalitesi farklı olan hastalar vardı! Oradaki bebeklerin bizim uzmanlığımıza daha çok ihtiyacı vardı. Aileler hem ilgilenmedikleri için hem de imkan-

ları olmadığı için sadece bizim verdiğimiz tedavilerle yetinmiyorlardı. Hastanemizdeki hasta bebeklerin aileleri “Başka neler yapabiliriz?” diye düşünebilecek kapasitedeki aileler daha önemlisi seven sevilen önemsemeyi bilen ailerdi.

Kolşisin intoksikasyonu olan ergen bir erkek çocuğu kolşisin almıştı. Aldıktan sonra intihardan vazgeçmişti fakat kolşisin dokulara bağlandıktan sonra maalesef ki geri dönüşsüz bir şekilde hastaya hasar verip öldürüyor. O zamanlar kolşisin antidotu yoktu, şimdi var. O ergen bireyin “Ben ölmek istemiyorum.” diyerek ölümüne şahit olmuştum.

Kendimi vicdanen rahatsız ettiğim birkaç olay var. Gece benim haberim olsa müdahale edeceğim bir şeyi uzman doktor bana haber vermediği için sonuçlarıyla uğraşmak zorunda kaldığım vakalar var. Böyle durumlarda suçlu uzman mı, ben miyim? Geriye dönüp “Bunları yapsaydım/yapmasaydım farklı olur muydu?” diye sorguluyorum sürekli. Aslında suç diye bir şey yok. Müdahaleleri doğru lar ve bilimsel bilgiler ışığında yapıyoruz ve komplikasyonları kabul etmemiz gerekiyor.

Yarık damak saptanan bir hastanın annesi “Ben bebeği termine ettirmek istiyorum.” diyerek bana geldi. Ben de yarık damağın hayatla bağdaşan bir durum olduğunu belirttim. Hasta da “Benim kızım neden yarık damak dudak olsun? Onun ameliyatı olacak ve benim çocuğum doğuştan çirkin olacak. Benim buna izin vermeye hakkım var mı?” dedi. Ben de “Haklısınız ancak hayatla bağdaşan bir durumda bebeğin alınmasına onay veremem.” dedim. Hasta “Ben de bebeğimin alınmasını istemezdim ama yıllar sonra bana ‘Yarık damak dudak olduğu halde neden benim doğmama izin verdin, ben niye çirkin bir kız oldum?’ derse ne diyeceğim ben?” dedi. Orada ikilemde kaldım. Anne haklı ama ben imzayı atamazdım.

500 gram bir bebek doğacaktı. Anne “Ben acı çekmesini istemiyorum. Anne karnındayken de bana bebeğimin durumunun çok kötü olduğunu söylediler. Lütfen doğumdan sonra onun acı çektiğini hissederseniz canlandırmaya devam etmeyin.” dedi. Ben de anneye “Kalbi atarak doğuyorsa ben müdahale etmek zorundayım.”

dedim. Anne “Tamam, müdahale edin ama bebeğin engelli olacağını düşünürseniz lütfen müdahaleyi uzatmayın.” dedi. Bizim aldığımız eğitimde bebeğin yaşayabileceği kadar canlandırma yapılması gerektiği var. Aynı bebeği 14.güne kadar yaşattık, çok güzel gitti ancak 15.günde bebeğin beyin kanaması oldu. Bebeğin yüksek ihtimalle engelli olacağını anladık. Anne “Bundan sonra bebeğe ek bir müdahalede bulunmanızı istemiyorum.” dedi. Ancak ötenazi yok. Bir bebeğin tedavisini ret hakkı da yok. Aile “Bebeğe yönelik hayat uzatıcı işlemlerin yapılmasını istemiyorum.” diyerek imza da verdi ama ben yine de bebeğin yaşaması için gerekeni yapmak zorundaydım ve yaptım. Aileyi arayıp “Sizin imzanız olsa da ben elimden geleni yaptım.” dedim. Bebeği kurtaramadık. Yapmamalı mıydım? Bebek yaşasaydı engelli olacaktı ve aile “Biz imza verdik, bu bebeğin özürlü olmasının sorumlusu sizsiniz!” diyecekti. Hangisi doğru? Türkiye’de ötenazi hakkı yok. Bebek engelli olarak yaşasaydı imzalı onaya rağmen kim haklı olacaktı?

Ben nöbetçi doktorken ikiz bebekler doğdu. Bir tanesi sağlıklı doğarken diğersinin bir kolu mosmordu ve kötü doğdu. Canlandırmasını yaptım, bebek de hızlıca cevap verdi. Ben olmasam belki de o bebek canlandırmaya cevap vermeyecekti. Bebek o kolunu kaybetti. Bebeğin kolunun anne karnındayken oksijensiz kalmasına sebep olan neden aynı zamanda beyinde de hasara neden olmuştu. Bebek aynı zamanda zihinsel engelli oldu. Ben bebeği yaşattım diye sevinemedim. Aileye durumu anlattım, aile “Sonuna kadar gideceğiz.” dedi ve durumu kabullendi. Şimdi bebeklerden biri çok sağlıklıyken diğeri engelli olduğu için çok üzülüyorlar. O gün ben nöbetçi olmasaydım o bebek engelli bir yaşam sürdürmeyecekti. Zihinsel engelli, sağ kolu kesilmiş ve sürekli nöbet geçirerek yaşıyor o bebek. Ben canlandırma yapmasam ölecekti. Hangisi doğru? Canlandırma anında sonucun ne olduğunu bilemiyoruz ki! Çok sağlıklı bir şekilde hayata dönene bebekler de var. TOBB ETÜ Tıp Fakültesindeki ikinci yılımda beni bir bebek için arayıp nabız alamadıklarını söylediler. Ben evden hızla geldim, bebeğe canlandırma yaptım. Bebek şu an üç yaşında ve çok sağlıklı.

Ankara Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yaparken bir kız çocuğuna Ailevi Akdeniz Ateşi Hastalığı (FMF) tanısı koymuştum ve nefroloji ile kolşisin tedavisi başlamıştık. Bir gün ben aşağıda otururken hastanın annesi yanıma geldi ve oğlunun, kızının ilaçlarını alıp intihar ettiğini, madde bağımlısı olduğunu söyledi. Kolşisinin etkileri o dönem herkes tarafından bilinmiyordu. Yukarıya yoğun bakıma koşa koşa çıktım ve oradaki uzman doktora gittim. İntoksikasyon olarak tanı koymuştu doktor. Ben de hemen literatüre baktım, gerekli bilgileri indirip doktora verdim ve hastanın kolşisin etkisinde olduğunu söyledim. “Siz bu hastayı 24 saat içinde değil taburcu etmek ancak mezara gönderirsiniz.” dedim. Kardiyolojinin müdahale edebileceği bir yere göndermesini önerdim ve doktor hanım da hastayı hemen Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine sevk etti ve o hasta kurtuldu. Annesi daha sonra bana çok teşekkür etti. Bir yandan “Madde bağımlısı bir çocuk ölmek istedi ve ben buna engel oldum.” diye düşündüm. Hayat kurtarıırken neyi kurtardığın çok önemli. Orada belki de çocuk kurtuldu ve daha sonra başka şekilde intihar etti, ya da madde bağımlılığı nedeniyle çevresine zarar veriyordu bu sebeple ölmek istedi. *Ben aslında hayat kurtardım derken neyi kurtardım bilmiyorum.*

Hocam bu sorgulamayı daha önce yapsaydınız yine de gidip çocuğu kurtaracak hamleleri yapar mıydınız?

Yine de bildirirdim. Benim görevim ölmek istese de istemese de ölüme engel olmak. Depresyonu neden tedavi ediyoruz? Öz kıyımlara engel olmak için.

Bizim en büyük sıkıntımız da bu, doğuma giriyorum ve biliyorum ki bazı bebeği canlandırırırsam engelli olacak ama canlandırmak zorundayım çünkü benim görevim ölüme engel olmak.

Biz Tanrı değiliz. Kötü sonuçları görünce üzülüyorum. Çok küçük bir olasılığı almak istemeyen, canlandırılmasını istemeyen anne mi haklı? Ben elimden geleni yaptım ama imza olmasaydı belki de daha fazlasını yapacaktım. Bilmiyorum. Keşke o an bir etik kurul olsa da o an karar verebilsek her şeye. Kaybettiğin bebekte anne

çıkıp “Keşke yaşasaydı.” diyebiliyor sonradan. İnsan duyguları değişebilir. Ya da “Bana sorulsaydı yaşamamın derdim.” de diyebiliyor serebral palsi hastası çocuğuna baktıkça.

İnsanların değişen duygularının sorumlusu biz miyiz?

Biz Tanrı değiliz!

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ben dört yıl önce buraya ilk geldiğimde tesadüfen bir doğuma girdim. Aslında işe başlamamıştım ve uzman doktorumuz ile doğum odasını görmek için girmiştik. O esnada yenidoğan bebek kakasını yapmıştı ve kötü durumdaydı. Ben o çocuğun canlandırmasını yaptım. Çok sağlıklı bir çocuk şu an ve annesi her doğum gününde paylaşım yapıp bana teşekkür eder.

Üçüzlerimiz var şu an bir yaşını geçtiler ve onların her doğum gününde annesi paylaşım yapar.

Geçen bir bebeği kaybettiğimizde anne ve babası nasıl uğraştığımızı bilerek Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezine (SABİM) teşekkür mektubu yazmıştı.

Pozitif geri dönüşler çok fazla, negatif geri dönüşler de var tabii. Negatif geri dönüş aileden olmuyorsa bile kendinden oluyor. Kendi kendine sen diyorsun “Bu hastayı o an ne yapsam ya da yapmasam kaybetmezdim?”, “Şu ilacı hiç vermese miydim?”. Maalesef ki doktorluğun böyle bir şeyi var ve insanı çok yıpratıyor. Onu yaşatınca “Yaşasın yaşattım!” diyorsun ama kaybedince de “Ben ne yaptım da yaşamadı?” diyorsun. *Biz Tanrı değiliz! Yaşamayan hastalar da olacak.* Bu çok keskin bir kılıç ve yaşatamayınca çok üzgün oluyorsun, kendi kendini suçluyorsun. Aslında suçsuzsun, mevcut gelişmeler eşliğinde her şeyi yapmışsın ama yine de “Beş yıl sonra bu çocuklar yaşayacak mı?” diyorsun. İnsanüstü bir düşünce yapısı ve yıpratıyor.

Hekimliğin doğasında yaşatırken Tanrı olmadığımızı bilmemiz lazım. Bütün ölümlere engel olmaya çalışıyoruz, bazen “Doğal seleksiyonu mu engelliyoruz?” diye düşünüyorum. Ben yenidoğan uzmanı olduğum için prematüre bebeklerin yaşammasını sağlarken bunu çok sorguluyorum.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Pediyatri ve yenidoğan stajını yaptıktan sonra genellikle çok seviyorlar ve hep beraber çalışmak istiyorlar. Yenidoğan hızlı cevap aldığımız bir bölüm. Mezun olduktan sonra Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (Pediyatri) ve Yenidoğan (Neonatoloji) dallarını seçen öğrencilerimiz olunca çok mutlu oluyoruz. *Biz; yoğun bakıma yatan her hasta için, yenidoğana yatan her bebek için sanki o bebek kendi bebeğimizmiş, en yakın arkadaşımızın bebeğiymiş gibi bakıyoruz.* Her bebekte “Acaba yeni bir şey var mı?” diyerek literatüre defalarca bakıyor, sürekli takip ediyoruz. Tümüne yetişmek bazen çok mümkün olmasa da yetişebildiğimiz kısımlara yetişiyoruz, o biraz yıpratıcı oluyor. Bundan 20 yıl önce yapılamayan birçok şeyi yapıyoruz. Yeni eklenen tedavileri uygulamak için diğer uzmanlarla konuşup birbirimize danışıyoruz. Amacımız, mevcut bilgiler ışığında bir bebeğe en doğru tedaviyi uygulama çalışmak. Öğrenme süreci hep devam! Hep okuyacaksınız hep bileceksiniz!

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Ben Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunuyum ama benim kızım doktor olmak isterse TOBB ETÜ Tıp Fakültesini yazmasını söylerim kızıma. Çünkü öğrencilerimiz hocalarla beraber hasta bakıyorlar, sosyal ortamları çok güzel. Bazen öğrencilerimiz “Biz gerçek Türkiye’yi görmüyoruz, daha neler neler var!” diyorlar ama gereken hastaları ve hastalıkları görüyorlar. Yenidoğanda görülmesi gereken her türlü hastayı biz burada görüyoruz. Tabii ki ben devlet hastanesinde görev yaparken normalde prenatal tanı koyulup termine edilecek bebekler (Trizomi 13, trizomi 18) doğuyordu. Bizim bu hastaları artık görmememiz lazım. Acilde o kadar kötü şeyleri görüyorsunuz ki!

Bizim hastanemiz biraz daha izole bir yer, biraz daha sosyal düzeyin yüksek olduğu bir yer. Bu sebeple bizim öğrencilerimizin eksik kaldığını düşünmüyorum. Seven kişilerin sevdiği işi yapması lazım. Mezunlarımız da işlerini severek yapsınlar, sevmedikleri bir dal seçmesinler. Yaptıkları işi severlerse daha iyi yaparlar. Doktorluk

hayat kurtarmaktır. Ben bu sebeple pediatriyi seçmiştim. “Canlandırma yapamayan doktor mu olur?” diyordum hep. Hayat vermek güzel bir şey. Evet; hayat vermeyen, hayat kalitesini artıran dallar da var, onlar da güzel. Kötü insan var, kötü hekim var, kötü diş hekimisi var, kötü avukat da var. Her şeyin kötüsü var. Vicdan azaldıkça yaptığın işin kalitesi düşer ve doğrulardan uzaklaşırsın. Sen iyi bir insansan ne yaparsan yap iyi yaparsın. Çaycılık yapıyorsan iyi bir çaycı olursun, kimsenin çayını bayat, eksik vermezsin. Herkesin çayını eşit verirsin. İyi hekim olursan da herkese, her bebeğe aynı hizmeti vermek için elinden geleni yaparsın. Nasıl ki herkes anne-baba olmamalı ve bunun için ön bir test olmalıysa aynı şekilde hekim olmadan önce insanlar etik ve ahlaki değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Ahlak ve etik değerler her yerde olmalıdır.

Umarım hekimlerimiz buradan mezun olduktan sonra bir yeni-doğan karşılarına çıktığında ne yapmaları gerektiğini biliyor olurlar.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Dünya değişiyor, insanlar değişiyor ve maalesef insan kalbi de değişiyor. İyiler azalıyor demek istemezdim ama sanki azalıyor. Aslında sağlık sisteminin iyi işleyebilmesi için koyulan kurallar “Ben bu hizmeti alırsam gerçekten ihtiyacı olan (ben tanımasam bile) birinin hakkı yenir mi?” diye düşünülerek başvuruların azalması gerekir. Hastaların hepsine doktorların “Ben bu hastanın yerinde olsam nasıl hizmet almak isterdim?” diye bakması gerekir. İyiliğin empatinin hoşgörünün hem hizmeti alan hem de veren tarafında olması gerekir. Hastanın ızdırabının azaltılması ve sorunun çözülmesi için gerekenin, doktor tarafından kendi yakınının ya da kendin olsa nasıl yapılmasının gerektiği düşünülerek çözülmesi gerekir ama bunun için de karşıdakinin samimi bir şekilde sağlık hizmetine ihtiyacı olması gerekir. Gereksiz başvurular azaltılarak, spesifik özelleşmiş merkezler kurularak, birinci basamak sağlık hizmetinin kalitesi ve kuralları düzenlenerek yol alınabileceğini düşünmekteyim. Ama hizmeti verenin de alanın da vicdanlı olması birinci şartımız.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Herkes nasıl mutlu olacaksa öyle davranmalı ama ben ana dilim dışında samimi olmakta zorlanırım gibi geliyor. Anadolu insanını romantikleştirmek de doğru değil belki ama Anadolu'da da etrafımızda da gerçekten samimi ve iyi insanlar köylülere şehirlilere hala var. *Zaman en kıymetli şey, zamanımızı paylaştığımız insanlar çok kıymetli.* Etrafımızda da kendi iyi dürüst eğlenceli habitatımızı kurarak, iyi insanlara yardım etmek beni hala daha mutlu ediyor. Ben o yüzden yurt dışında doktorluk yapmayı hiç düşünmedim o yüzden onlara ek bir şey öneremiyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Yan flüt eğitimi alıyorum. Tenis oynuyorum ve eğitim alıyorum. Kitap okumayı çok seviyorum. Hayatımın bütün kitaplara yetmeyeceğini görüyorum ve üzülüyorum.

Annemim, çocuklarımla ilgilenmeye çalışıyorum. Burada çocuk canlandırmalarını yaptıktan beş dakika sonra kuru fasulye pişiriyor olabilirim. *(Gülüyor.)* Ya da tuvaletleri ovup elektrikli süpürgeyle yerleri temizlediğim, sonra çamaşır astığım olabiliyor. Bazen temizlik görevlisi ayarlayamıyorum ve temizliği kendim yapıyorum. Doğa yürüyüşüne çıkıyorum. Doğaya çıkmayı, kuş sesini duymayı çok seviyorum, bana çok büyük mutluluk veriyor. Hayatımda en çok sevdiğim şey kuş sesleri ve doğanın sesleri eşliğinde oturup kitap okumak. O sırada zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorsun, zaman bükülüyor. Saatlerce yemek bile yemeden bunu yapabilirim ama mümkün olmuyor. Hayat devam ediyor, çocuklarım büyüyor. Kadını, annemim. Türkiye'de kadın olmak bazı şeyleri kısıtlıyor.

Bir dönem evime astığım bir yazı vardı: Hem ben hem ev aynı anda iyi görünemeyiz, kabul et! İkisini birden yapmaya çalışınca yoruluyorum ve bazen yapamıyorum. Bazen ben iyi, evim çok kötü görünüyor; bazen ben kötü, evim iyi görünüyor. İkisini yapabilecek enerjim keşke olsa.

Yenidoğan uzmanı olduktan sonra benim uyku bitti. 2013'ten beri kesintisiz uyuduğum hiçbir gece olmadı. Bu da mesleğimin bir dezavantajı. Uyku sıkıntılarım var bu sebeple. Eve gidince akşam 9-11 arası uyuyakalıyorum ve sonrasında sürekli iki üç saatte bir uyanıyorum. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesindeyken asistanlarım bana "Aranırsa değil, aranmazsa kızan abla" ve "Prostatı olan abla" diye lakap takmışlardı. Çünkü gece üçte kalkarım ve nöbetçi hekime bebeklerle ilgili sürekli mesaj atarım. Kötü şeyler hep gece başımıza gelir ve bu sebeple tetikteyimdir. Asistanlarım uyarırmış o hekimi "Gece mutlaka mesaj atar, o bebelere bakmış ol, eğer bebeklerle ilgili bilgi sahibi değilsen sana kızar." diye. Sabah nöbet bittikten sonra giden asistanları arardım sabahları ve bana "Abla ne olursun bizi nöbetten sonra arama ödümüz kopuyor bir şeyi yanlış yaptık da sen kızacaksın diye." derlerdi. Benden hem korkarlardı hem de çok severlerdi. Onlara bir şeyler öğretmekten ben keyif alırdım ve onlar da öğrenmekten keyif alırlardı. Ben oradan ayrılırken üzülmişlerdi.

Psikoloji kitaplarını da çok seviyorum, roman okumayı da çok seviyorum. Mesela Nejat Hocamın Selim Bey'in Basılamayan Öyküsü⁵ adlı bir kitabı var onu bir solukta okumuştum. Çok sevince heyecanla okuyorum kitapları. O anda hayata farklı bir şekilde bakmayı gösteren bütün kitaplara bayılıyorum.

En sevdiğiniz kitap nedir?

Zülfü Livaneli'nin bütün kitaplarını çok severim. Nihan Kayanın kitaplarını seviyorum.

En sevdiğim kitap: Nilay Örnek-Bütün İyiler Biraz Küskündür.⁶

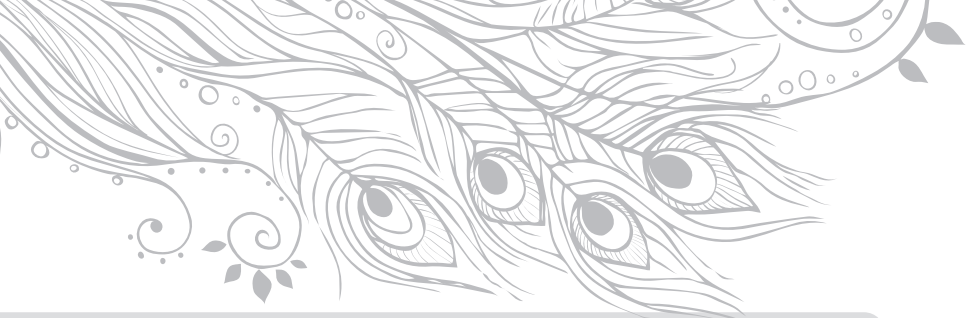
Nisan 2022

5 Akar, N. (2020). *Selim Bey'in Basılamayan Öyküsü*. Kitap Yurdu Yayınları.

6 Örnek, N. (2019). *Bütün İyiler Biraz Küskündür*. Artemis Yayınları.

DR. HÜSEYİN BOZBAŞ

Dr. Hüseyin Bozbaş, 15 Kasım 1973 tarihinde Sivas'ın Kangal ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlkokulu Akpınar köyünde, ortaokul ve liseyi Sivas'ta okumuştur. 1992 yılında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmış, bir yıl İngilizce hazırlık eğitimiyle beraber toplam yedi yıllık üniversite öğreniminin ardından 1999 yılında Fakültenen mezun olmuştur. Aynı yıl Ankara Başkent Üniversitesinde Kardiyoloji ihtisasına başlamıştır. Uzmanlıktan kısa bir süre önce, Amerika'da Cleveland Clinic'te Prof. Dr. Murat Tuzcu'nun yanında üç ay staj yapmıştır. 2004 yılında uzman olduktan sonra Başkent Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etmiştir. 2005-2006 yılları arasında Erzincan Asker Hastanesinde askerlik görevini tamamlamıştır. 2009 yılında doçent olup Güven Hastanesinde göreve başlayan hocamız 2021 yılının şubat ayına kadar görevine devam etmiştir. Hocamız 2021 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Kardiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir. 2023 yılında “Hipertansiyon Korkulacak Bir Hastalık Değildir”⁷ kitabını yayımlamıştır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Asistanlık ve uzmanlık yıllarında koroner akım rezervi üzerine çalıştık. Ekoyla, doppler incelemeyele koroner kan akımı çalıştık. A sınıfı dergilerde güzel yayınlar çıkardık.

Türkiye'de böbrek naklinin en çok yapıldığı yer Başkent Üniversitesi... Diyaliz hastalarımızın sayısı çoktu ve “Bulduğumuz ortamda hangi çalışmayı yapsak daha fazla ses getirir, hangi çalışma

7 Bozbaş, H. (2023). *Hipertansiyon Korkulacak Bir Hastalık Değildir*. Destek Yayınları.

daha çok işe yarar?” diye düşünmüştüm. Böbrek yetmezliği üzerine çalışmalar yaptım ve pek çok yayın çıkardım. O yayınlardan ödül alanlar oldu. Mesela böbrek yetmezliği olan ve sağlıklı insandaki koroner akım rezervi üzerine yaptığım bir çalışmam Avrupa Ateroskleroz Kongresi’nde ilk üçe kalmıştı. Kronik böbrek yetmezliği olup diyalize giren hastalarda aritmi sıklığına bakmıştım. Tezimi de kronik böbrek yetmezliğine sahip olan hastalar üzerinden yaptım. TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde kapaklara mandal yerleştirme işlemini yapıyoruz. Ankara’da bu işlemi en çok yapan merkez konumundayız.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Üniversite tercihleri yaparken “Tıp mı, mühendislik mi?” diye düşünüyordum, son anda tüm tercihlerimi tıba yönelik yaptım. Bu anlamda tamamen kendi isteğimle, kimsenin baskısı olmadan net karar vermiş olmanın önemli olduğunu düşünüyorum.

Öğrenciliğimde kısa süreliğine de olsa yurt dışına gitmek çok faydalı oldu. İngiltere’ye de gitmiştim. Oralarda bulunmak ufku açtı. Cleveland Clinic 10 yılı aşkın süredir en iyi kardiyoloji kliniği seçiliyor. Ben de oradaki çalışma sistemini gördüm, ekokardiyografi üzerine çalışmalar yaptım. Koroner yoğun bakımda ve anjiyografi laboratuvarında bulundum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp fakültesine başladığımda çocuk doktoru olmak istiyordum. Dördüncü sınıfa pediatri stajıyla başladım. Bizim Fakültemizde pediatri stajı zordu. Çocuk Gastroenterolog olan Prof. Dr. Ender Pehlivanoğlu Hocamız çok malign olarak bilinirdi. Staj sonrası sözlü sınavımda Ender Hocanın bulunacağını öğrendim. Ben sınava girdim, zor sorular vardı ama iyi çalışmıştım. Hoca bana 100 puan vermişti sınavdan. Bütün arkadaşlarım tam puan almama çok şaşır-mışlardı. İlk stajdan sonra da çocuk sağlığı ve hastalıkları alanında uzman olmayı düşünüyordum. Kararım son sınıfta değişti. Kardiyolojiye daha çok ilgi duyar oldum. Kardiyolojinin hem tıbbi teda-

vi hem de girişimsel tedavi yönleri vardı. Anjiyo yapmak, stentle damar açmak, kalp krizi geçiren hastaya müdahale etmek... Daha sonra kardiyolojiyi tercih ettim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Ben çocukluğumdan itibaren bana nasihat veren bir büyüğümü, öğretmenimi hep dinledim. Onların sözleri yıllar geçse bile kulağında kalır. Küçükken bana nasihat eden teyzelerimizin sözleri hala aklıma gelir. Bana hep “Oğlum, derslerine çalış. Sigara içme, kötü alışkanlık edinme.” derlerdi. Hocalarımın, büyüklerimin nasihatlerini dikkate aldım. Üniversitedeki hocalarımı hep gözümün önüne getirirdim. Dördüncü sınıftan itibaren öğretim görevlisi hocalarımızla muayeneye girmek için çok hevesli davranırdım. Hocalarımı muayene esnasında yakından takip ederdim. Hastayla nasıl konuştuklarına, hastaya yaklaşımlarına, nasıl bilgi verdiklerine, muayeneyi nasıl yaptıklarına, reçeteyi yazma biçimlerine dikkat ederdim. Ameliyatlara girmeye çalışırdım. Genel cerrahi, beyin cerrahisi ameliyatlarına girerdim. İntörnken de hevesliydim. Son sınıfa geldiğimiz zaman tıp fakültesi öğrencileri olarak hepimizin aklı TUS'ta oluyor. Ben bu sınava hazırlanırken işin pratik kısmının aksatılmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu düşünceden hareketle acilde ve serviste nöbet tutarken hep işin içine girdim. Hasta muayene ettim, dikiş attım, masaj yaptım, psikiyatri hastası karşıladım. Kendimi sürekli işin içinde tutmaya çalıştım.

Kardiyolojiye girdiğimde Kardiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İ. Haldun Müderrisoğlu, Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal Hocalarımızın yaşam öykülerini okudum. Onların hastaya yaklaşımlarını, iş ahlakını, iş disiplinlerini örnek almaya çalıştım.

Hastayla veya görüp konuştuğum hasta yakınlarıyla empati kurmaya çalıştım. Kendime “Ben bir hasta yakınımı hastaneye götürmüş olsam doktordan veya sağlık çalışanından nasıl davranmasını beklerim?” diye sordum ve ona göre davranmaya çalıştım. Hocala-

rımı örnek aldım ve hastalarımınla konuşurken empati kurmaya özen gösterdim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik benim için insanlara yardım etmek demek... Hastalığı olan insana bir nebze olsun faydalı olmak, onun ağrısını dindirmek çok önemli. Acil kalp hastasını anjiyoya aldığımızda tıkalı damarın içinden telle geçip kan akımını sağladığımız an hastanın yaşadığı rahatlığı ve mutluluğu görüyoruz. Sıkıntılı olan, buram buram terleyen ve şiddetli göğüs ağrısı olan hastanın yüzüne bir anda rahatlatma hissi geliyor. Bu rahatlatma hissi bize de yansıyor, bizi çok mutlu ediyor. Hekimlik demek bence insanlara yardım etmek, onların acılarını paylaşmak, hafifletmek demek...

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde iz bırakan anılarınız nelerdir?

Konya'da şahit olduğumuz bir trafik kazası vardı. Cuma akşamı eşimin anneanesi gastrointestinal sistem kanaması geçirince Eğirdir'e gitmiştik. Hemoglobini beş küsurdu; çok düşmüştü. Kendisini Isparta'da bir hastaneye götürdük ve orada kan verildi. Daha sonra beraber Ankara'ya gitmeye karar verdik. Yola çıkarken yanımıza ihtiyaç duyarsak diye serum fizyolojik almıştık. 23 Eylül 2019 Pazar akşamı eşim ve eşimin anneanesiyle Eğirdir'den Ankara'ya dönerken Konya'nın Yunak ilçesini geçtikten sonra Güven Hastanesinden nörolog arkadaşım bana bir EKG gönderdi. Ben arabayı benzinliğe çektim, EKG'yi yorumladım ve arkadaşımı arayıp gerekenleri söyledim. Arabayla yola devam ettik, beş dakika geçmemişti ki yolda bir trafik kazası olduğunu gördük. Aracımızla kaza yerine yaklaştık, sağa çektik ve eşimle yaralılara baktık. Araç motosiklete çarpmış. Genç bir çocuk hemorajik şoktaydı, nabızı çok zayıftı, bilinci kapalıydı ve elleri, ayakları soğuktu. Hemorajik şokta sıvı tedavisi hayat kurtarıcıdır. Eşim hemen aracımızdaki serumu getirdi. Gecenin karanlığında çevredekilerin telefon ışıklarıyla biri turnike olarak kolu sıkı, ben de damar yolu açtım. Serumu taktık ve yüksekte tuttuk.

Ambulans gelene kadar gencin bilinci açıldı. Kazadakiler Afganistanlı tarım işçileriymiş. Başka bir kazazede daha vardı, ona da baktık; ama o vefat etmişti maalesef. Ambulansı bekledik, kurtardığımız kazazedeyi ambulansla hastaneye yolladık. Bu anı çok ilginçtir bizim için. Anneannemize aldığımız serum yabancı kazazedenin hayatını kurtarmıştı.

Daha sonra daha ilginç bir şey oldu: Geçen yıl bir hastam geldi Yunak bölgesinden. Hastayla konuştuk, o yoldan ara ara geçtiğimi söyledim ben de. “Hocam, orada önceki yıl bir kaza olmuştu. Afgan işçilere otomobil çarpmış. Oradan bir doktor geçiyormuş, müdahale etmiş kazaya ve çocuk bu sayede yaşadı.” dedi. “O doktor bendim.” dedim. Çok hoştu bu da.

Yunak’tan gelen “Emre” adında genç bir öğretmen hastam var. Emre otuzlu yaşlardayken halı saha maçı sonrası göğüs ağrısı olmuş. Gece hastaneye başvurmuş, kalp krizi geçirdiği anlaşılmış ve ambulansla Konya’ya sevk edilmiş. Yoldayken kalbi durmuş, fibrille olmuş. Ambulanstaki arkadaşlar da Emre’ye şok verip hastaneye dönmüşler. Nöbetçi pediatri uzmanı da ilk müdahaleyi yaptıktan sonra Emre’yi solunum cihazına bağlayıp tekrar şehir hastanesine göndermiş. Emre’ye Konya’da anjiyo yapmışlar, damarını açmışlar. Emre daha sonraki takiplerinde bana geldi. Ben takip ediyorum şimdi Emre’yi. Bu olayı bana anlattığında çok hoşuma gitmişti. Çocuk uzmanı bir meslektaşımız, ambulansla müdahale eden sağlık çalışanlarımız çok güzel ve doğru müdahale etmişler. İşin güzel tarafı şu: Emre’nin kalbi şu anda hasar görmemiş gibi çalışıyor. Yine burada ilginç bir şey var: Emre’ye müdahaleyi yapan doktor, asistanlıktan benim bir dönem küçüğüm olan Dr. Alpaslan Küçük.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımından aldığım çok güzel dönütler var. Bir defasında Güven Hastanesinde çalışırken gece üç gibi acil anjiyo için beni icaba çağırdılar. Hasta Kastamonu’dan gelmiş ve bizim nöbetçimiz yokmuş. Kattaki hemşire de beni aramıştı. Apar topar hastaneye gittim. Hastayı muayene ettim; ama aslında hasta periferik anjiyo

için gelmişti. Periferik anjiyo benim alanım değil, girişimsel radyoloji alanına ait. Benim adım “anjiyo” ile özdeşleştiği için hemşire hanımlar beni aramış. Daha sonra hastaya acil bir durumun olmadığını ve ertesi gün anjiyolarının başka bir doktor tarafından yapılacağını belirttim. Saate baktım ve sabah olmak üzere olduğunu fark edince eve gidip gelmemin anlamsız olacağını düşünüp hastanedeki odama indim. Sedyenin üzerinde uyudum. Sabah anjiyo odasına indim. Yorgundum. Kapım çaldı ve bir hasta yakınının benimle görüşmek istediğini söylediler. Sabah saat yedi bile olmamıştı. Birkaç gün önce anjiyo yaptığım hastamın yakını gelmişti. “Hocam, size çok teşekkür ederiz. Allah sizlerden binlerce kez razı olsun. Samsun’dan gelmiştik. Hastamız zor durumdaydı ve siz anjiyosunu yapıp damarı açtıktan sonra çok rahatladık.” dedi. İçimden “Neden bu saatte?” diye geçirdim ama hastaya söylemedim. Sabahın o saatinde gerginim, yorgunum, geceyi yanlış bir icaptan çağrıldığım için uyuymadan geçirmişim. Ama sabah hasta yakınının bu kadar içten bir şekilde gelip teşekkür etmesi bütün yorgunluğumu almıştı benim. Bizim işlem yaptığımız hastaların daha sonra gelip teşekkür etmeleri tüm yorgunluğumuzu alıyor.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Onlardan da çok güzel dönütler alıyoruz. Sınavda başarılı olduklarında çok hoşuma gidiyor benim. Derslerde paylaşılan dönütler çok önemli. Dersi ilgiyle dinlemeleri, güzel sorular sormaları çok hoşuma gidiyor. Hastayı muayene ederken dikkatle dinlemeleri, hasta çıktıktan sonra hastanın durumu üzerine konuşmaları çok hoşuma gidiyor. Tıp etiğine uygun davranan, hastaya yaklaşımlarını daha bu yıllarda belli eden arkadaşlarımızdan memnunum ben.

Kısa zaman önce beşinci sınıf öğrencimiz Stj. Dr. Tuna Yıldız’ı kaybettik. Tuna çok sevdiğimiz, pırl pırl bir arkadaşımızdı. Her yönüyle örnek bir insandı, örnek bir öğrenciydi ve çok iyi bir hekim adayıydı. Tuna ile burada tanıştım ben. Tuna’nın annesi bizim ailenin tamamının diş hekimiymiş. Tuna’yla konuştuğumuzda anlatmıştı bana. Benim oğlumla da arkadaş olmuştu Tuna. Geçen yıl

halı sahada altı defa maç yapmıştık. Maalesef bu sene yakalandığı bir hastalık Tuna'yı aramızdan aldı. Ailesine sabır diliyorum. Bu süreçte şunu gözlemladim: her dönemden arkadaşımız Tuna'ya çok güzel sahip çıktı. Hastaneye her gittiğimde Tuna'nın annesinin ve babasının bir an olsun yalnız kalmadıklarını gördüm; bizim öğrencilerimiz hep yanlarındaydı. Cenaze töreninde de herkes oradaydı. Bu vicdani duruşu takdir ettim ve mutlu oldum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Mesleklerinde başarılar diliyorum. Yeni bir maceraya atılmış oluyorlar. Tıp mesleği gerçekten kutsal bir meslek. Tıbbın tarihine baktığımızda bunu görebiliyoruz. Yıllar içerisinde sterilizasyonun önemini anlaşılması, mikrobik hastalıklarla mücadele, tıbbi keşifler... Hiçbiri kolay olmamış, hatta çoğu çok zor olmuş. Avrupada Rönesans'tan sonra üniversitelerin kurulması, tıptaki hiyerarşik durum hep devam etmiştir. Birileri bir çalışma yapmış ve çalışmayı yaparken asistanından, diğer bölümlerden yardım almış. Ortaklaşa bir çalışmanın sonucunda başarılı olunmuş. Doktorluk, sevilmeden yapılacak bir meslek değil. Para için yapılacak bir meslek değil.

Ben köyde doğup büyüdüm. Küçükken köy ilkokulundaydım. Beş sınıflı tek öğretmen okutuyordu bizde. Birinci sınıflar ve beşinci sınıflar olarak aynı sınıfta ders görüyorduk. 1.5 yılımız böyle geçti. Diğer yıllarımız da birleştirilmiş sınıflarda geçti. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf dersleri bir öğretmen, dördüncü ve beşinci sınıf dersleri ise başka bir öğretmen tarafından veriliyordu. Okuma kitabı yoktu. Benim eğitimim adına en çok üzüldüğüm nokta budur. Okuyamadık, çünkü kitap yoktu. Gazetelerde eskimiş köşe yazılarını okurdum. Zorlu işlerde çalıştım. Çobanlık yaptım, tarım işleri yaptım, inşaatlarda çalıştım. Daha sonra garsonluk yaptım. Yaşamınızı idame ettirmek için gerekli olan parayı bir şekilde kazanıp hayatınızı sürdürebilirsiniz; ama tıp sevilmeden, fedakarlıkta bulunmadan yapılacak bir meslek değil.

Ben genel olarak meslektaşlarımdan olumsuz davranış görmüyorum. Geriye dönüp kendimi de gözden geçirdiğim zaman

tıp fakültesine başlayarak bugünlere gelmiş kötü niyetli bir hekim görmediğimi fark ediyorum. Bazen, bazı meslektaşlarımız işlem anlamında endikasyonları geniş tutabiliyorlar. Yapılmayacak işlemi yapabiliyorlar. Ben bunun para için yapıldığının söylenmesini üzüntüyle karşılıyorum. Böyle bir amaç görmüyorum. Gece acil bir hastayı işleme aldığımızda o anda yaşadıklarımızı ancak biz bilebiliyoruz. Hekimleri yaptıklarından dolayı hemen ön yargıyla değerlendirmemek gerekiyor. İçinde buldukları ortamı göz önüne almak gerekiyor. Biz hastaya anjiyografi işlemleri yapıyoruz ve anjiyon sonunda rapor yazıyoruz. Hastanın görüntülerini CD olarak hastaya veriyoruz. Bunu bir başka meslektaşımız incelediği zaman “Sana bunu kötü yapmışlar, senin damarın için uygun olmayan bir tedavi uygulanmış.” diyebiliyorlar. Mesela biz bir damarı açmaya çalışıp açamadığımızda “Senin damarının içine etmişler.” gibi ifadeler kullanabiliyorlar. Böyle durumlar üzücü oluyor. Ben kötü niyetli hekim görmedim; fakat bu tür duyumlar alıyoruz.

Herkesin el becerisi ve hastaya yaklaşımı farklı. Hekimlikte klasik bilgiyi edinirsiniz, literatüre hakim olursunuz; bu birinci kısım. İkinci kısım ise hekimliğin sanat kısmı. Hastayla iletişim kurmanız, hastaya uyguladığınız işlemdeki el beceriniz sanat kısmıdır. Bu sanat kısmı hekimden hekime fark eder. Siz bir hastaya kalp krizini “ölümcül bir durum” olarak ifade edebilirsiniz, ben o hastaya kalp krizinin “Tedavi edilebilir bir durum” olduğunu söyleyebilirim. Rahatlatmaya çalışarak bilgi verdiğim, hastalığın ciddi olmadığını anlatmaya çalıştığım bir klinik durumda bir başka meslektaşım hastayı çok korkutabiliyor ya da hasta öyle anlayabiliyor. Hastalarımınla konuşurken prensip olarak “ölüm” kelimesini kullanmam ben. Önemli bir işlem gerçekleştirdiğimizde “hayati risk” ifadesini kullanırım.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ülkemizde sağlığa ulaşım çok kolay. Ben hem ABD’ye gittiğimde hem Avrupa’ya gittiğimde şunu görüyorum: Kendi branşım üzerinden örnek vermek istersem Avrupa ülkelerinde bir kardiyoloğa

gidip muayene olmak çok zor. Amerika'da da öyle, Kanada'da da öyle. Ama Türkiye'de çok rahat. Üniversite hastanesinde muayene olabilirsiniz, devlet hastanesinde muayene olabilirsiniz, özel hastanelerde de muayene olabilirsiniz.

Bu yaz eşim ve çocuklarımla Hollanda'ya gittik. Orada bir hastamı ziyaret ettim. Hastam bana bir olay anlattı. "Yakın zaman önce tansiyonum çok yükseldi ve başım çok ağrıdı. Hastaneyi arayıp ambulans istedim, tansiyon ilacı ve ağrı kesici ilaç almamı ve bir saat sonra tekrar aramamı söylediler. Bir saat sonra aradım yine gelmediler. Ben de kızıp bir daha aramadım." dedi.

Türkiye'de hekime ulaşmak çok kolay; ama hekimlerin iş yükü çok fazla. Devlet hastanelerinde, üniversite hastanelerinde bir hekim günlük 60 ile 100 arasında hasta görüyor. Bu inanılmaz bir rakam... Sağlıklı bir rakam değil. Ben burada 20 hastaya yeterli vakti ancak ayırabiliyorum. Ona bile yetişemediğimi düşünüyorum bazen. Bir hastanın tedavisinde bir ayrıntı gözümünden kaçarsa, bir hata yaparsam "Bu hastaya neden daha fazla vakit ayırmadım, neden bu ayrıntıya dikkat etmedim?" diyerek çok üzülüyorum. Hekimler Türkiye'de çok güzel iş çıkarıyorlar. Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında nüfusa düşen hekim sayımız Avrupa ülkelerine göre az. Buna rağmen Türk hekimleri olarak çok özverili çalışıyoruz.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler düşünüyorsunuz?

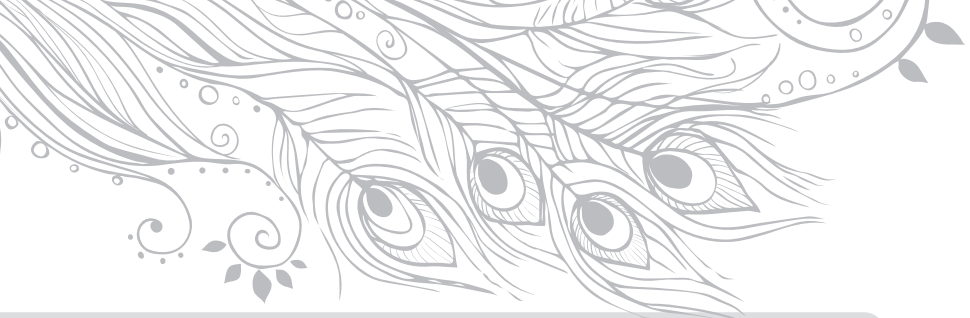
Biraz tercih meselesi; ama koşullar ağırlaştığı ve sağlıkta şiddet olayları hekimleri maalesef çok üzdüğü için bu durumu anlayışla karşılıyorum. Yurt dışında bulunup geri dönebilirler veya orada çalışmalarına devam edebilirler.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Spor yapmaya çalışıyorum. Spor yapmayı çok seviyorum. Futbol oynuyorum, tenis oynuyorum ve yürüyorum. En çok ormanda yürümek hoşuma gidiyor. Fırsat buldukça haftada iki üç kez spor

yapmaya çalışıyorum. Çok yorgun olsam bile spor yapıp ter attığım zaman kendimi inanılmaz rahatlamış hissediyorum ve mutlu oluyorum. Spor yapmayı herkese tavsiye ediyorum ve sporun yaşam tarzımız olması gerektiğini düşünüyorum. En iyi anksiyolitik ve antidepresan spor yapmak...

Şubat 2023

DR. İ. TANZER SANCAK

Dr. İbrahim Tanzer Sancak, 28 Haziran 1966 tarihinde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Teğmen Kalmaz İlkokulunda tamamlamış, ortaokul ve liseyi TED Ankara Kolejinde okumuştur. 1984 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanan hocamız, 1990 yılında Fakülteden mezun olmuştur. Aynı sene Tıpta Uzmanlık Sınavında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji Ana Bilim dalında ihtisası kazanmıştır. Dört yıllık ihtisasını 1984 Ekim tarihinde tamamlamıştır. Samsun'da iki aylık temel eğitimden sonra askerlik için Ardahan'a gitmiştir. 12 ay süreyle başladığı askerliği, yeterli hekim bulunamadığı için yasal düzenlemelerle 16 aya uzatılmış ve Haziran 1996 tarihinde görevini tamamlamıştır. Ankara Bayındır Söğütözü Hastanesinde üç ay görev yapmıştır. Daha sonra Dijital Subtraksiyon Anjiyografi (DSA) Görüntüleme Merkezini kurmuş ve 2000 yılına kadar orada çalışmıştır. 2000 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine öğretim görevlisi olarak dönen hocamız, 2008 yılına kadar orada görev yapmış ve doçentlik unvanını almıştır. 2004 yılında Türk Radyoloji Derneğinin Ankara şubesinin genel sekreterliğini yapmış, daha sonra başkanlığını devralmıştır. Türk Radyoloji Derneğinin genel sekreterliğini de yapmış, 2008 yılında bu görevlerini bırakmıştır. 2008 yılında Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesinde göreve başlayan hocamız, 2009 yılında profesör olmuş ve 2012 yılına kadar orada görev yapmıştır. Daha sonra altı ay süresince Azerbaycan'da Merkezi Klinikada Radyoloji Bölüm Direktörlüğünde çalışmalar yapmıştır. 15 Haziran 2012 tarihinde MESA Hastanesinde göreve başlayan hocamız, 2016 Kasım ayında hastane TOBB ETÜ Hastanesine dönüştürülünce Radyoloji Ana Bilim Dalı-

na atanmış ve görevine Ana Bilim Dalı Başkanı olarak halen devam etmektedir.

Hocamız, ‘Temel Radyoloji8’ kitabının ve ‘Bushong: Radyoloji Bilimi Teknolojistler İçin9’ kitabının editörlüğünü yapmıştır. Çeşitli çeviriler yapmış ve bölümler yazmıştır. Çeşitli TÜBİTAK Projelerinde yer alan hocamızın alt ekstremitede vasküler kökenli yaraları olan olgulara kök hücre enjeksiyonunun yapıldığı çalışmasını tamamlamış ve literatürde en fazla atıf alan çalışması olmuştur. Hayvan çalışmalarında spinal kord yaralanmalarında mezenkimal kökenli kök hücrelerin kullanıldığı ikinci bir çalışma yapan hocamız bu proje kapsamında Türkiye’ye ilk defa ışıkla görüntüleme cihazını TÜBİTAK projesi ile yurt dışından getirtmiştir. Bu cihaz Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından halen kullanılmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki hocalarımla birlikte DSA Görüntüleme Merkezini kurdum. Benim sayemde radyoloji ihtisası yapan çok insan var. Bazen “Sizin yüzünüzden girdik bu mesleğe.” diyerek kızanlar oluyor. Ben girdiğim sene TUS’ta çok iyi bir sıralama yaptım. Radyolojinin puanını çok yükseltince insanlar “Bu alanda bir şeyler var.” deyip tercihlerini bu alana yönelik yaptılar. Şu anda Türkiye’de radyolojinin geldiği nokta o kadar iyi değil maalesef ki! Büyümeyen sağlık pastasının paylaşımı konusundan dolayı radyoloji dalının yaptığı işlere el atmış birçok dal var. Kendi işlerinden ziyade diğer alanlara el atmaya çalışanlar var. Bu kötü bir durum çünkü bir Çin atasözü der ki: “Her şeyi yapmaya çalışan aslında hiçbir şey yapamaz.”

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

15 günlük intörnlük stajımda seçmeyi düşündüğüm ortopediye kura ile tesadüfen gitmem benim için dönüm noktasıdır. 15 günde dört kilo verip sabah sekiz, akşam sekiz; akşam sekiz, sabah sekiz

8 Tanzer, S. İ. (2015). Temel Radyoloji. Güneş Tıp Kitabevleri.

9 Stewart Carlyle Bushong, Tıbbi Görüntüleme, Radyoloji-Radyasyon Onkolojisi, Çeviri Editörü İbrahim Tanzer Sancak, Güneş Tıp Kitabevleri, Ankara, 2020

çalışınca ortopediden tamamen vazgeçtim. İlk tercihimle radyolojiye yöneldim.

Ankara Üniversitesinde ihtisas yapmış olmam da benim için dönüm noktasıdır. Doçentliği aldıktan sonra profesörlük kadrolarının çok sıkışık olması, eşit ve adaletli dağıtılmaması nedeniyle profesörlük için Ufuk Üniversitesine geçiş yapmam da bir dönüm noktasıdır.

Son olarak TOBB ETÜ Tıp Fakültesine gelmem de benim için bir dönüm noktasıdır. Şu anda Türkiye’de olabileceğim en iyi yerlerden birinde olduğumu düşünüyorum. Umarım evrendeki tek gerçek çalışır ve değişimin değişmez olduğunu bir kez daha görmüş olurum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Genellikle teknolojinin yoğun olduğu dallar dikkatimi çekiyordu ve bu dallar, araştırmaya ve geliştirmeye açık olan dallar. En önemlilerinden bir tanesi de radyoloji. Bunlar dışında hematoloji ve ortopedi benim dikkatimi çekiyordu. Ortopedide sürekli geliştirme ve iyileştirme çabaları, protezler vs. devam ediyordu. Hobi olarak elektronik ve tamir işleriyle çok uğraşırım. Fizik olmadan zaten bu iş olmaz.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Benim annem Türkiye’deki ilk kadın Anatomi Profesörü Prof. Dr. Bedia Sancak’tır. En büyük ilhamı annemden aldım. Hekim olmamda biraz da babamın etkisi oldu. Babam tıp fakültesinden ayrılıp, Ziraat Fakültesini bitirip Yüksek Ziraat Mühendisi olarak çalışmış. “Keşke tıbbı bırakmasaydım.” dediği zamanlar çok olmuştur.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik benim için bir meslek. Meslek ve yaşam tarzı. Annem doktor, kayınpederim doktor, eşim doktor, kardeşim doktor, kardeşimin eşi de doktor. Gün görmemişler gibiyiz.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Aslında birçok anım var ama hangisi anlatsam ki!

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde anjiyo ile çok uğraşıyordum. Teknisyenimiz, isimleri karıştırmamak için genellikle hastaya nereli olduğunu sorardı. Bir gün yaşlı bir hastayı yatırmıştı. “Amca sen Çubuklu musun?” dedi. Adam tersleyerek “Sana ne!” dedi.

“Amca sen Çubuklu musun?”

“Sana ne!”

“Amca sen Çubuklu musun?”

“Evet, yeni taktırdım!”

Halbuki Ankara Çubuklu dese yanlışlık olmayacaktı. Bazen kelimeleri kısaltmak yanlış oluyor bizde. Kelimeleri kısaltmadan bir bütün olarak kullanmakta fayda var.

İsim karışıklıklarıyla ilgili bir anım var. Bir gün bir doktor hanım, diz filmi için annesini getirmişti. “Ayşe Hanım” diye seslenmişler ve doktor hanımın annesi kendisini çağırıyorlar sanıp içeriye gelmiş. Doktor hanım da fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanıydı, hemen “Anneme ne yapıyorsunuz?” diyerek içeri daldı. Son anda fark ettiler yoksa çok değerli bir hocamız anjiyo yapmak üzereydi kadıncağıza.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımın olumlu geri dönüşler alıyorum. Beni tekrar tercih ediyorlar. Bir anne ve kızı vardı. Kız 55 yaşlarındaydı önce ona baktım ve 0.5 cm boyutunda meme tümörü buldum. Yaklaşık bir ya da iki yıl sonra 83 yaşındaki annesini getirdi ve onda da 1 cm boyutunda tümör bulduk. Erken teşhis ile ikisini de kurtarmış olduk. Genellikle tersi olur, annede çıkar daha sonra kızında buluruz ama burada önce kızındaki kitleyi bulmuştuk.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genellikle olumlu geri dönüşler alıyorum. Olumsuz olanlar varsa da bana haber verirseniz sevinirim.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Her şeyden önce işlerinin zor olduğunu bilsinler. Türkiye'deki politika sürekli değişiyor. Hekimlerin görevleri kullanılarak politika yapılmaya çalışılıyor. Özellikle seçimlere yönelik çalışmalar sırasında. Ne yapmak istediklerini çok iyi bilmeleri lazım. Yurt dışıysa yurt dışı, yurt içiyse yurt içi... Bu kararlarının da arkasında durmaları lazım. Eğer yurt dışına gidecekseniz tıp fakültesinden hemen sonra gitmenizi tavsiye ederim. Bana sorarsanız Türkiye'de bugünkü durumlar nedeniyle kesinlikle yurt dışına gidilmeli. Ben bugün mezun olsaydım kesinlikle giderdim. 1990 yılında Norveç'e gitmediğime pişmanım.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?
Hangi sağlık sistemi?

-*Ülkemizdeki*

Var mı ki?

Bizde kötü yapılan bir şey: "physician induced demand". Doktorun indüklediği talep. Doktor ne kadar çok tetkik isterse ve ona karşılığında ne kadar çok para verilirse ne olur? Performans uygulamalarının en kötü yanı budur. Radyolojiye de çok fazla yansımıştır. Hatta Azerbaycan'da bu durum neredeyse yasal hale gelmiştir. Sağlık politikalarında temel nokta düzgün çalışan aile hekimliği ve sağlık ocakları mekanizmasıdır. Aile hekiminin yetkisinin ve eğitim düzeyinin çok iyi olması lazım. Bu sistemi uygulamaya çalıştılar ancak iyi organize edememelerinden dolayı bugün hastalar, uzman hekim yoluna ve hastaneye başvuruyor. Yanlış politikalar ve hastaların uygun yönlendirilememesi nedeniyle bu durumdayız. Örneğin bir ağrınız kısa bir işlemle halledilebilirken direkt hastaneye gidiyorsunuz, 3.derece sağlık hizmeti sunan bir yere...

Bu konuda eskilere gitmek lazım. Belki sizin nesiller hatırlamaz ama eskiden de sağlıkta şiddet vardı. Mesela benim kayınpederim hep anlatır. Samsun'da devlet hastanesinde görev yaparken hasta içeri girip ortalığı karıştırmaya çalışmış. Kayınpederim de hastayı tutup merdivenden aşağı atıvermiş. Şimdi olsa, doktor hastayı mer-

divenden aşağı atsa mesleği tehlikeye girer. Bir de eskiden mahal-
lelerde sağlık çalışanlarını koruyan ekipler vardı. Sağlık ocağında
veya poliklinikte bir problem çıktığında o ekip gelip problem çıkara-
rana gerekli cezayı yerinde verirdi. Şiddete teşebbüs eden kişi bir
daha da o sağlık ocağının yanına yaklaşamazdı.

Şimdilerde durum çok farklı. Neden? Hekimler politikalar uğ-
runa kullanılıyor. Hekimlere saldırı bizzat politikacılar tarafından
yapıldı. Hedef gösterildiler ve gösterilmeye devam ediliyorlar. Bu
böyle oldukça hiçbir şekilde düzelme olmaz. Ekonomik olarak
da düzeltme yapılmazsa ve para-hekim-hasta ilişkisi devam ettiği
müddetçe bunlar yaşanmaya devam edecek.

Normalde yurt dışında uzman doktoru görmek kolay değil hatta
imkansızdır. İngiltere’de altı ay ameliyat sırası var. Amerika’da saç
ektirmenin maliyeti 18 bin dolar, Türkiye’de maliyet 1800 dolar.
Yurt dışından Türkiye’ye geliyorsam yarı fiyatına güzel bir otelde
kalırım, tatilimi yaparım, saçımı da ektiririm. Bu şuna benziyor: ev
fiyatları. Yabancılara konut satışı yaparsan ev fiyatları sürekli artar.
Sağlık sektöründe de aynı şekilde uygun fiyatla pazarlamada biri-
kim olur, yabancı gelir senin halkının yerini doldurur. Doktor da
mecburen parayı vereni tercih eder.

Yapay zekanın da eğitime entegre edilmesi için memleketin poli-
tikasının bu işe adapte olması ve planlama yapılması lazım. Şu anda
bununla uğraşılacak bir durum söz konusu değil. Işık görüntüleme
de gelecekte çok önemli olacakmış gibi duruyor.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek is- tersiniz?

Gitmekte son derece haklılar. Size de tavsiye ederim. Bir an önce!

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Ahşap işleri ile ilgileniyorum. Eski, 80-100 yıllık ahşapları resto-
re ediyorum. Hekimlikte genellikle hastaları düzeltiyoruz. Bu alan
da öyle. Seksen-yüz yıllık, belki eskicide satılacak belki de hiç sa-
tilmayacak, bir kenara atılacak ya da yakılacak olan mobilyayı tek-

rar eski haline getirmeye çalışıyorum. İki yıldan beri uğraşıyorum. Emekli olduktan sonra da bu işi yapmayı düşünüyorum.

Bu ilginiz nasıl başladı?

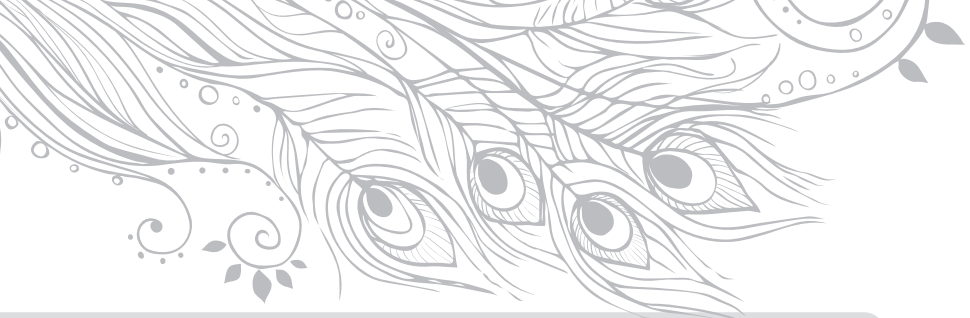
Elektrik elektroniğe ilgili olduğumu söylemişim. Parçaları birleştirdikten sonra geldiğim nokta bu.

Seyahat etmeyi seviyorum. Üniversite yıllarında amatör olarak rehberlik yapıyordum. Turizm bakanlığı bu işi profesyonel hale getirince tıp fakültesinde kalmayı tercih ettim. İyi derecede İngilizce biliyordum. Özellikle Ürgüp Göreme yöresinde bu işi yaptım.

Tıp fakültesi seni fazla hobin olmaması konusunda zorluyor çünkü tıp eğitimi, kolay bir eğitim değil. Birçok şeyi bırakmak zorunda kalıyoruz. Yakın arkadaşlarımda da aynı şeyleri gözlemledim. İyi sporcular, sporu bırakmak zorunda kaldı. Ya tıp fakültesi ya spor! İyi müzisyenler, müziği bırakmak zorunda kaldı. İyi edebiyatçılar, iyi sanatçılar, ressamalar... Bunların bir bölümü bunları bırakmak zorunda kaldı. Eskiden böyle değilmiş durum. Cenap Şahabettin'in "Tıbbiyeden her şey çıkar, arada bir de doktor çıkar." diye bir sözü vardır. Şimdi öyle değil, çünkü şu andaki bilgi birikimi geometrik olduğu için yetişmek mümkün değil. Ancak bizim gibi emekliliğe yaklaştıktan sonra tekrar keşfedeceği bir şeyler varsa o zaman uğraşabiliyorsun.

Ocak 2023

DR. İSMAİL HAKKI KALKAN

Dr. İsmail Hakkı Kalkan, 19 Kasım 1977 tarihinde Bitlis'te dünyaya gelmiştir. 1995 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamış, 2001 yılında Fakülteden mezun olmuştur. 2002 yılında Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinde İç Hastalıkları Ana Bilim Dalında ihtisasa başlamış, 2006 yılında eğitimini tamamlamıştır. 2007-2011 yılları arasında Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Gastroenteroloji ihtisası, 2012 Aralık ayına kadar Kırıkkale Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesinde zorunlu hizmet yapmıştır. 2012-2015 yılları arasında Kırıkkale Üniversitesinde, 2015-2018 yılları arasında Kırıkkale Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesinde öğretim görevlisi ve başasistan olarak çalışmıştır. İnflamatuvar Bağırsak Hastalıkları Derneğinde Yönetim Kurulu Üyeliğinde ve Türk Gastroenteroloji Derneğinin Ankara Şubesinin yönetiminde yer alan hocamız 2018'den beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Gastroenteroloji alanında öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Bazı kurslarda eğitimci olarak görev alıyorum. Dernek yönetimlerinde görev alıyorum. Dernek yönetiminde görev alınca ihtisas yapan arkadaşlarımızın eğitimlerine yönelik kongreler, toplantılar, kurslar düzenliyoruz.

Çalışma ve yayın yapmasına yardımcı olduğum profesörlüğe gelmiş birçok genç meslektaşlarım var. Onlarla çalışma yapmış olmak, onlara yazı ve makale yazmayı öğretmek benim için önemli.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

2012 yılında Kırıkkale Üniversitesinde yardımcı doçent olarak göreve başlamam, akademisyenliğe ilk adımı attığım için dönüm noktamdır.

2014 Ocak'ta doçentlik ve Ağustos 2020'de profesörlük unvanlarını almak benim dönüm noktalarımdandır.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

En başından beri hedefim dahiliye veya pediatriydi. Asistanken gastroenterolog olmak istiyordum. Bizim dönemimizde yan dal eğitimi için Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) yaptığı sınav yoktu. Sınav olmadığı için bizden büyük abilerimiz, ablalarımız da yan dal eğitimi yapmadan dahiliyeciler olmanın çok avantajı olmadığını söylerlerdi. Ben de sınavsız bir ortamda nasıl gireceğimi bilmediğim için ilk tercihim pediatri alanında sonraki tercihlerimi dahiliye alanında yaptım. Pediatriyi, çocukları çok sevdiğim için istiyordum. Hayatımdaki en güzel başarısızlık pediatriyi kazanmamaktır. Dahili ihtisasını kazandım ve bitirdikten sonra yan dal sınavında ilk tercihim gastroenteroloji olarak yaptım.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Benim akademik olarak ilerlememde ve bu camiada bir yerlere gelmemde etkisi olan iki mentor hocam var. Biri Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde Prof. Dr. Serhat Bor Hocam, diğeri de Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Ülkü Dağlı Hocamdır. Benim özel ilgi alanlarım inflamatuvar bağırsak hastalıkları ve motilite bozuklukları üzerine. Bu alanda bu iki hocamdan çok şey öğrendim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

İsmail Hocam ile röportaj yaparken hemşirelerimiz de yanımızdaydı ve bu soruyu hemşirelerimiz "Hocamız kapısına gelen kimseyi geri çevirmez." diyerek yanıtladılar.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Bana anlatılan bir anıyı aktarayım. Yüksek İhtisas Hastanesinde endoskopide hemşirelerimiz yoğun bir şekilde çalışıyordu. Doğu bölgesinden gelen bir hasta sürekli “Bizi ne zaman alacaksınız?” diyerek hemşireleri sıkıştırıyordu. Sırası gelmediği halde hemşirelerden biri adamı almış endoskopiye. Hastayı yatırmışlar, endoskopisini yapmışlar ama endoskopi sırasında hastanın midesinin dolu olduğunu görmüşler. Hastayı kaldırıp “Sen yemek yemişsin, sekiz saat aç olman gerekiyordu.” demişler. “Hasta ben değilim, hasta benim oğlumdur.” demiş adam. Meğerse hasta oğluymuş ve hastanın babasına endoskopi yapılmış.

Bir tanıdığımız hasta, ev sahibimiz, çocuğunu birçok yere götürmüş. Panik atak, panik atak deyip durmuşlar. Yine panik atak geçiriyor diye benim çalıştığım hastanenin aciline getirmişlerdi çocuğu. Tanıdığımız da beni aradı “Hazır gelmişken oğlumu bir de siz görün.” dedi. Acilde panik atak deyip nerdeyse hastayı gönderiyorlardı. Muayenede kalp seslerinin derinden geldiğini anladım ve “Bu panik atak değil.” dedim. Filmini çektik, ekokardiyografisini yaptırıldı. Hasta kardiyak tamponaddaymış. Hayatı kurtuldu. Bir de birebir sorumlu ben değilim, rica üzerine gelmişim. Bir hastanın hayatına dokunmak... Benim için önemli bir anıdır.

Siverek'te görev yaparken hastaya otur dediğimde bilgisayar kasesine oturmuştu. Sıra beklemezlerdi. Bizim kulak, burun, boğaz uzmanı arkadaşımız hastaneden çıkarken adamın biri arabanın önüne kırmış ve neredeyse kaza yapacaklarmış. Hastane Urfa-Diyarbakır yolu üzerinde ve trafiği yoğun bir yerdeymiş. Bu amcayla önlü arkalı gidiyorlarmış. Amca da meğerse bizim arkadaşın kaldığı otele gidiyormuş. Amca önden inmiş, bizim arkadaşımız Hasan da arkasından inmiş ve amcanın yanına gitmiş. “Amca ne yaptın sen? Hastaneden çıkarken kaza yapıyordum, insan bir sinyal verir. Öyle çıkılır mı yola?” demiş. Amca da cevap vermiş: “Mege sinyal gündüz içindir? Sinyal gece içindir.”

Bir anım daha var Siverek ile ilgili. Yatan hastaya reçete yazmış-tık ve hasta yakını ilacı alıp gelmiş, ne yapacağını soruyormuş. Gö-revli hemşire de “Hastanın başına koyun.” demiş. Vizit yaparken de hastanın başının üzerinde ilaç görmüştük.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastaneye, doktor hizmet sistemlerine yazılan yazılar var, mutlu ediyor insanı. Yazılardan ziyade hastanın memnuniyetini gözlerin-den görmek yetiyor zaten. Bazen konuşmadan ziyade davranışlar iyi hissettiriyor. Bizim çalışanlarla beraber yediğimiz çikolatalar, gözle-meler, yumurtalar, sucuklar güzel oluyor.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Mezuniyet töreninde aldığım alkışlarla ölçebiliriz:) Beni çok mutlu etmişlerdi. TUS puanları açıklanınca bizden fikir almaları, değer vermeleri önemli.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

İstemedikleri bir branşı seçmemeliler! Zaten hekim olmayı se-çerek çok zor bir yola girmişler. Sevmeyenler yarı yolda dökülüyor, sevmeyenler bu işi yapamaz çünkü. Doktorluğu sevenler bu nok-taya kadar gelmiştir. Seçtikleri branşta başarılı olmalılar. Severek yaparlarsa zaten başarılı olurlar. Kendilerinden çaldırmadan, kendi aileleri ve hayatları olduğunu unutmadan insanlara yardımcı olma-ya çalışsınlar.

Ülkemizde sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Türkiye’de sağlık hiçbir zaman kolay olmadı. Bu dönem de zor, öncesinde de zordu. Ben 21 yıllık doktorum, hep zordu. Bu yeni düzenlemeler biraz daha umut vadediyor. Devlet hastanelerine geri dönüşler arttı. Ekonomik açıdan bu dönemden daha kötü dönemler olmuş olabilir ama doktora şiddet açısından en zor dönemlerden geçiyoruz.

Hocam siz neden özel sektöre geçtiniz?

Şehir hastanesinde başasistanken geçtim. Maddi durumlar et-kendi ama daha çok şehir hastanesindeki durumun kaotik olacağını düşündüğüm için özele geçtim. TOBB ETÜ Hastanesine Op. Dr. Cem Cengiz Hocam var diye gelmiştim. Cem Abi'yi daha önceden biliyordum ama tanışmamıştım. Çalışma ortamı huzurluydu. Çalışma ortamı çok önemli.

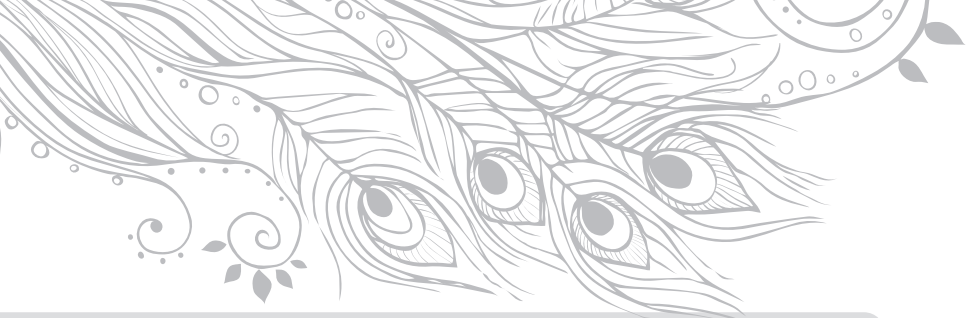
Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

İyi bir müzik dinleyicisi, kötü bir söyleyiciyimdir.

Ekim 2022

DR. J. SEDEF GÖÇMEN

Dr. Julide Sedef Göçmen, 16 Kasım 1960 tarihinde Ankara'da dünyaya gelmiştir. Ankara Kurtuluş İlkokulu, Ortaokulu ve Lisesinde eğitim görmüştür. 1978 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesini kazanmış, 1979 yılında sınava tekrar girerek Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmıştır. 1985 yılında tıp fakültesinden mezun olan hocamız, Kocaeli Devlet Hastanesi acil servisinde mecburi hizmetine başlamış daha sonra Gebze Devlet Hastanesinin Acil Servisinde, Ankara 60 Yıl Sağlık Ocağı ve Ankara Mamak Belediyesi tabibi olarak görevini sürdürmüştür. 1988 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında ihtisasa başlamıştır. 1993 yılında uzman doktor olduktan sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Hastanesinde Merkez Mikrobiyoloji Laboratuvarının sorumlusu olarak göreve başlamıştır. Daha sonra Göğüs Hastalıkları Tüberküloz Laboratuvarında iki yıl görev yapmıştır. 2001 yılında doçentlik sınavını kazanmış, 2003 yılında Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında doçent olarak göreve başlamış, 2007 yılında profesör olmuş ve 2010 yılında emekli olmuştur. 2010-2016 yılları arasında Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında görev yapmıştır. Hocamız 2016 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Hocamız aynı zamanda TOBB ETÜ Biyomedikal Mühendisliği ile ortak çalışmalar yürütmektedir. Malzeme üretimi, malzemelerin antimikrobiyal yapıda monomerlerle kaplanması üzerine çalışmalar yapmakta ve çalışmalarını yayına çevirmektedir. İdrar sondaları,

polimerik yapılar, antikoagülan özelliği olan heparin kaplı yüzeyler üzerinde antimikrobiyal özellikler üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Hocamızın TOBB ETÜ Biyomedikal Mühendisliği, Ankara Üniversitesi Biyomedikal Mühendisliği öğretim üyesi Prof. Dr. Hilal Göktaş yürütücülüğünde “Üriner Kateterler İçin Antifouling İnce Film Sentezi ve Bakteriye Etkileşimlerinin İncelenmesi” isimli TÜ-BİTAK 1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında idrar sondalarında antibakteriyel yüzey oluşturmaya yönelik olan projede araştırmacı olarak görev yapmaktadır.

1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında “Polieter Eter Keton (Peek) İmplantların Plazma Teknolojisi ile Osseointegrasyon ve Antimikrobiyal/Yapışma Önleyici Özelliklerinin İyileştirilmesi” başlıklı projesi, TÜ-BİTAK 1001/2022 yılı 1. döneminde destek almaya hak kazanan projeler arasında yer almıştır. Hocamız bu projesini TOBB ETÜ Biyomedikal Mühendisliğinden Prof. Dr. Fatih Büyükserin ile beraber yürütmektedir.

Hocamızın, Ankara Üniversitesi Biyomedikal Mühendisliğinden Prof. Dr. Hilal Göktaş yürütücülüğünde ve Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Gazi Üniversitesi Biyoloji bölümü ile planlanan çalışması endodontik tedavide kullanılan Gutta Percha adlı maddenin plazma polimerizasyon tekniğiyle kaplanmasına yönelik projesi “Kopolimer ince film Sentezi ve Antimikrobiyal Etkinliğinin İncelenmesi” başlığı ile Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Fonu tarafından desteklenmeye hak kazanmıştır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Kırıkkale Üniversitesinde görev yaparken bir çalışma yapmıştım. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden Enfeksiyon Hastalıkları Bölümünden Prof. Dr. Alpay Azap Hocamdan temin ettiğim şuşlarla metisilin dirençli stafilokoklar ve metisilin duyarlı stafilokoklarla metisilin duyarlılığını kısa sürede saptama üzerine ön çalışma yapmıştık. Normalde metisilin direncinin tespiti için oksasilin veya

sefoksitin ile 18 saatlik inkubasyon gerekiyor. İki saat içerisinde metisilin duyarlı/dirençli ayrımını yapabilecek bir ortam oluşturabildik. Matematiksel denklem oluşturduk ve patente başvurduk. Tabii sonra devamı gelmedi. Böyle bir şeyin devamının gelmesi için bir ekip olması lazım. Diğer antibiyotiklerin de denenmesi lazım. Patent aldık ama yedi yıl süresi doldu. Bunu niye yaptım? Çocuklarım “Annem patent almış.” desinler diye yaptım. Bizimki üç Türk lirasına mal olacak bir sistemdi. Maalesef ki antibiyotik duyarlılık testlerinde otomatize sistemler yurt dışına bağımlı ve ciddi para ödeniyor.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Kırıkkale’ye gitme kararım benim için dönüm noktasıdır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde kadro verilmediği için kendime çıkış yolu aramam gerekiyordu. Kırıkkale Üniversitesinde Doçent kadrosu açılınca oraya gittim. Çok güzel dostluklarım oldu, çok güzel çalışmalar yaptım. Asistan yetiştirdim. Onları yetiştirmek de ayrı bir keyif. Bilgileri aktarmak, onlarla ortak çalışmalar yapmak. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalında ihtisası kazanan öğrencilerim mezun olana kadar hem tezleriyle uğraştılar hem de en az iki yayınları oldu.

Ayrıca; Acil serviste görev yapmış olmak dönüm noktalarımın birisidir. Mecburi hizmetim esnasında adli hekimlik görevi de bize aitti. Orada farklı olaylara şahit olmuştum. Elektrik çarpması, kapıya asılma, silahlı yaralanma ile ölenlerin ölüm tespitine gidiyorduk. Beni en çok rencide eden şey kızlık muayenesiydi. Adli görevimiz içerisinde bir ailenin şüphesi üzerine savcıyla beraber gelen bir genç kıızı muayene etmiştim. Hiç unutamadım ve belki de klinik bir dalı seçmeyişiimin en büyük nedenlerinden biridir.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Tıp fakültesine giriş nedenim patolojiydi. Sonra hayat mikrobiyolojiye yönlendirdi. Mikrobiyolojide araştırma yapmayı çok seviyorum. Hiçbir zaman klinik düşünmedim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Bana ilham veren bir kişi olmadı. Kariyerimde desteklediğimi düşünmüyorum. Her şeyi kendi çabamla yaptım. Kendimi kimseye borçlu hissetmiyorum.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

İyi bir hekim olduğumu düşünüyorum. Ben kendi kendimi takdir etmiyorum, insanın kendi kendini övmesi mümkün değil. Bunu sadece ben değil çevremdeki herkes söyler. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde okumuş olmak benim için çok büyük bir şans. Orada çok değerli hocalarımız vardı. Mecburi hizmetimde hiçbir zaman sıkıntı çekmedim ve almış olduğum o birikimle bir hastaya yaklaşımlım hala son derece iyidir.

Türkiye’de koruyucu hekimliğin daha iyi bir eğitimle öne çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Ne yazık ki şu an öne çıkarılması bir vaziyette değil. Hep teşhis ve tedaviye, özellikle tedaviye yönelik hekimlik ön planda. Toplumsal sağlık açısından koruyucu hekimlik son derece önemli. Pandemide bunu çok iyi gördük. Toplumda uyulması gereken kuralları koruyucu hekimlik sayesinde, aşılama ve hijyen kurallarına dikkat ederek pandemiyi atlattığımızı biliyoruz. Üç yıldır hepimiz bu sürecin içinde yaşadık.

Ben yakın zamanda bir olay yaşadım. Bir sivil toplum kuruluşu olan Darüşşafaka Cemiyeti için maratona katıldım. Farkındalık oluşturmak için 15 kilometre yürüyüş yaptım. Bu etkinlikle arkadaşlarımdan destek istiyorum fakat Plantar fasiit oldum. Normalde iki tane ekstremiteniz varsa kontrol amaçlı ikisinin de filminin çekilmesi lazım. Benim sol ayağımdan şikayetim var diye sadece sol ayağımın filmi çekildi. Neden sağ tarafın filmi çekmediklerini de sordum. İkisinin karşılaştırılması lazımdı. Garipsedim bu durumu.

Hekimlikte hastayı iyi dinlemek gerekir. Karşıdakinin mesleği nedir, yaşı kaçtır, nelerle uğraşmıştır, şikayeti ne zaman başladı? İyi bir anamnez son derece önemlidir. İyi bir anamnezden sonra hastaya iyi bakmak lazım. Tırnaklarına, dudaklarına, postürüne bakmak önemli. İnceleme, palpasyon, perküsyon ve oskültasyon. Hastaya

dokunmak lazım. Bütün bunları yapabilmemiz için hastaya yeterli süre ayırmak gerekli. Oysaki günümüzdeki koşullarda hastaya şikayetini sorduktan sonra tetkikler, MR, ultrason ve biyokimyasal tetkiklerin yapılması isteniyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Mecburi hizmette doğum eylemi ile karşılaşmaya hazırlık olması için Ankara Zekai Tahir Burak Hastanesinde kendi isteğimle en az 60 tane doğum yaptırmıştım. Orada koridorda doğuranlar vardı. İnsanın hayalinde çok kıymetli olarak nitelendirdiği bir bebeğin doğumuna toplumda çok dikkat edilmediğine şahit olunca garipsemiştim.

İstanbul Haseki Devlet Hastanesinin kendi isteğimle acil servisinde çalıştığımda apse açma, dikiş atma gibi uygulamaları deneyimlemiştim. Orada anesteziye de kendi isteğimle çalıştım. Karnından defalarca bıçaklanmış bir hasta vardı. Genel cerrahlar skar dokusunu çıkarıp karın derisini uç uca getirip dikme sırasında epeyce zorlandıklarına şahit olmuşum.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Tıp fakültesi öğrencileri belli idealleri olan öğrenciler. Burada da çalıştığım diğer kurumlarda da aile baskısıyla, ailesi istedi diye tıp fakültesine giren öğrenciler var. İnsan hayatıyla ilgilecek bir kişinin buna kendisinin karar vermesi lazım. 18 yaş bir kişinin bu kararı verebilmesi için belki çok erken. Onlar isteyerek yapmıyor. Derse katılımı az oluyor, pratiklere ilgisi az oluyor. Öğrencilerimizin benim tecrübelerimden öğrenecek çok şeyleri var. Ben 1985 yılında mezun oldum ve bugüne kadar birikimim var. Hekimlik usta-çırak ilişkisine dayanır. Ustandan öğreneceğin çok şey var.

Tıp fakültesi, diş hekimliği fakültesi, hemşirelik, laboratuvar bölümlerinde de dersler anlatıyordum. Karşılaştırdığımda gerçekten tıp fakültesi öğrencilerinin seçilmiş öğrenciler olduğunu görüyorum. Özellikle Fakültemiz bu konuda butik. Çok az sayıda ve nite-

likli öğrencilerimiz var. Her şey tıp değil. Ben öğrencilerimize bakıyorum, yabancı dil biliyorlar, müzik aleti çalıyorlar, spor yapanlar var. Hobileri var. Şimdiki gençlerin hayattan daha çok keyif aldığını düşünüyorum. Ben 1980 darbesi öncesi öğrenciyim. Baskı yönetimindeydik ve bir şeyler yapma fırsatımız olmadı. Çok ilgili olan öğrencilerimiz var ama bazen de ilgilenmeyenler oluyor. Yetiştirecekler herhalde kendilerini. Öğrencinin performansına bakıyorum: muazzam. Konuyu anlaması, irdelemesi, sunması... Kişisel faktörler var. Benim anladığım kişinin okulunu sevmesi lazım.

Öğrencilerimizle çalışma yapmayı seviyorum. Makale ve derleme grubu öğrencilerimizle kendi hastanemizden elde ettiğimiz verilerle iki yayınıımız oldu. Üriner sistem enfeksiyonları ile ilgili ve boğaz kültüründen A grubu beta hemolitik streptokoklarla ilgili makalelerimiz oldu.

Öğrencilerimizin tümü yurt dışında eğitim almak istiyorlar ya da çalışmak istiyorlar. Bunu sağlamaları için yayınlanmış çalışmalarının olması gerekiyor. Biz de onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Bazı öğrencilerimizde gördüğüm bir durum var. Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) giriyor. Kazanıyor, sonra tekrar sınava giriyor bölümünü değiştiriyor. Belki de aradıklarını bulamıyorlar. Hekimliği nasıl sürdüreceklerine karar vermeleri lazım. Bunu eleştiri olarak söylemiyorum. Türkiye’de uzmanlık eğitimi veren kurumların niteliğinde bozulma olup olmadığı konusunda endişelerim oluyor. İyi bir hekim olmak için ustanın iyi olması çok önemli. Bunu araştırarak bir yere başvurmaları gerekiyor. Tıpta uzmanlık eğitimi alacakları kurumların alt yapılarına dikkat etmeleri gerekiyor. Şimdiki gençler daha çok ne kadar para kazanabileceklerini soruyorlar. Para da önemli tabii ama orada nitelikli hocaların olup olmadığını araştırmaları gerekiyor. Nasıl eğitim aldığımız tıp fakültesi önemliyse uzmanlık eğitimi aldığımız yer de önemlidir. Hangi branşta uzman olacaklarsa alt yapısı güçlü olan yerleri araştırıp gitmelerini öneririm.

Verdiğiniz sözü tutmanız gerekir. Zamanı iyi ayarlamamız gerekir. Boş vaktiniz olmayacak. Bazen saniyelerle dakikalarla yarışacaksınız. Dürüstlük önemli. Bunlar sadece hekimlikte değil avukat da olsanız, mimar da olsanız her yerde uymanız gereken ahlaki ve vicdani değerlerdir.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Son yıllarda ülkemizdeki sağlık sisteminin tamamen para indeksli olduğunu ve çabuklaştırıldığını düşünüyorum. Bu hastanın yararına olan bir şey değil. Bir göğüs hastalıkları uzmanı günde 120 tane hasta muayene edemez. Bir çocuk hastalıkları uzmanı günde 120 tane hastaya bakamaz. O hastaya bir yararı yoktur bu durumun. Ama bu çarkın içerisinde böyle yapmak zorundasın. Çünkü sana 10-15 dakikada bir randevu açılıyor. Ben bu sistemin içerisinde değilim ama sistemin içerisinde olan arkadaşlarımızda gözlemlediğim bunun olmayacağı. Bize tıp fakültesinde öğretilen şey bu değil. Bütün tıp fakültelerinde hekimlere hastaya ne kadar zaman ayarlanması gerektiği, nasıl konuşulması, muayenesi öğretiliyor. 10 dakika içerisinde hasta soyunamaz bile. Çabuklaştırılmış bir yapı var. Bir gün içerisinde binlerce hasta kontrol edilmiş olabilir, o sistemin içerisinde girmiş olabilir, hekime para kazandırmış da olabilir ama... Bu sistemin defektleri var.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına gidebilirler. Benim de iki tane çocuğum var ve ikisi de yurt dışına gitti. Sınırlar olmamalı. Sınırları olmayan bir dünya. *İnsana hizmetse hekim gittiği her yerde insana hizmet edecek.* Amerika'ya da gitse, Avrupa'ya da gitse, nereye giderse gitsin insana hizmet eder. Türkiye'de eğitim aldığı için hekimi yatırım olarak görsek bir hekim kolay yetişmiyor. Ciddi bir finansal destek gerekiyor. Vakıf üniversitelerinde aile de çok büyük bir katkı sağlıyor. Bana kalırsa yetişen hekimlerimizin Türkiye'de kalmasını isterim. Ama

sınırları olmayan bir dünyada kişi ne istiyorsa onu yapar. Ben biraz daha milliyetçiyim. Beni yetiştiren bu vatana borcum olduğunu düşünüyorum. Hem görev anlamında hem de yeni nesillere katkı sağlama anlamında bu vatana ödememiz gereken borcumuz var. Bu borcu pek çok tıp fakültesi öğrencisine burslar vererek de ödemeye çalışıyorum. Türkiye'yi seviyorum. Burası doğduğum, yaşadığım, çocuklarımı doğurduğum bir yer. Ben doydum, para kazanabildim. Şimdiki neslin temel sorunu doyamayacağını düşünmesi. Emek veriyor, kendini geliştiriyor ama kazancı o kadar cüzi miktarlarda ki hayatını devam ettirmesi mümkün değil. Üniversiteyi bitirse de ailesinin desteğine ihtiyaç duyuyor. Gençler de kendilerine çıkış yolu arıyorlar. Onlar da haklı. Asgari ücretle ya da 10 bin lira ile geçin deyince olmuyor. Ev kirası olmuş 10 bin lira. Ne oldu, çocuk şimdi üniversite mi bitirdi? Hekimlerin gitme nedenleri de bu. Hem çalışma koşulları kötü hem de gelecekle ilgili iyi bir hayat istiyorlar. Onurlu bir şekilde insanca yaşamak istiyorlar.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Kitap okumayı severim. Aynı anda pek çok kitap okuyabilirim. Salonda başka, balkonda başka bir kitabım vardır. Okuduğum kitabı tekrar okurum. İki yıl önce bir kitabı okuduğunuzda hissettiğiniz duyguyla iki yıl sonra okuduğunuzda hissettiğiniz duygu aynı olmuyor. Tekrar tekrar okumak güzel. Stefan Zweig'in hem hayata bakışını hem de Rotterdamlı Erasmus'ın kitabını seviyorum. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur 11 adlı kitabını önerebilirim. En son Fakir Bayburt'un Eşekli Kütüphaneci 12 adlı eserini okudum.

Tiyatroya gitmeyi seviyorum. Tiyatro grubuna üyeyim, ayda bir iki defa tiyatroya giderim. Tiyatro hayata dair çok farklı şeyler anlatıyor. Sahnedeki insanların farklı bir kişiliği yansıtıyor olmaları bana çok farklı geliyor ve büyük keyif veriyor. Müthiş bir yetenek.

10 Zweig, S. (2017). Rotterdamlı Erasmus. (M. Fırat, Trans.). İstanbul: YKY Yayınları.

11 Tanpınar, A. H. (1949). Huzur. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

12 Bayburt, F. (2012). Eşekli Kütüphaneci. İstanbul: Can Yayınları.

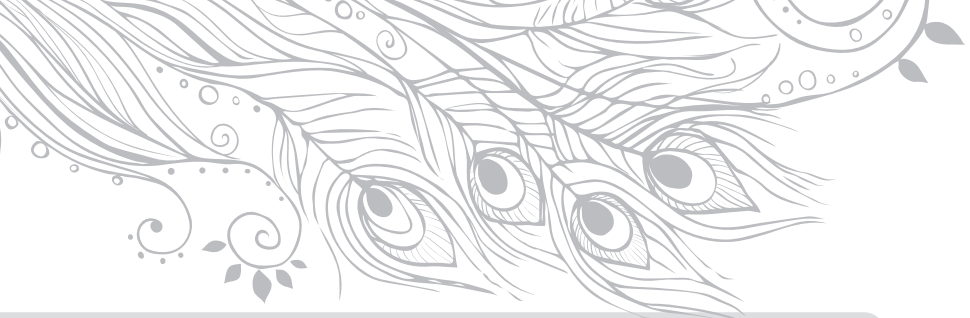

Film festivallerini takip ediyorum. Amerikan sinemasını seviyorum. Özellikle İran filmlerini çok seviyorum. İran halkını, yaşantılarını tanıyorum. Oradaki doğayı, bir ailenin yaşantısını görebiliyorum. İrlanda'daki yaşantı, Norveç'teki hayat, İzlanda'da yaşayan insanların doğayla mücadelesi, Romanya'daki veya Bulgaristan'daki bir ailenin yaşantısı... Bunları seyretmek ve oradaki insanları tanımak bana büyük bir keyif veriyor. *İnsan her yerde insan*. İzlanda'da olsa, İrlanda'da da olsa, İran'da da olsa duygusal anlamda bizden çok farklı değiller.

Kız çocukları için yürüyüşlere katılıyorum. Dört sene önce Halkevleri Vakfının "Benim Kızım Okuyacak" kampanyası için yürüyüşe katıldım ve destek topladım. Darüşşafaka Cemiyeti için de 3 kez yürüyüş yaptım. Parasal destek topluyorum. Beni akrabalarım ve arkadaşlarım destekliyor. Toplumda farkındalık oluşturmaya çalışıyorum.

Nisan 2023

DR. K. ŞERİFE UĞUR

Dr. K. Şerife Uğur, 2 Ekim 1975 tarihinde Karadeniz Ereğli'de dünyaya gelmiştir. Cumhuriyet İlkokulunda okumuş, Karadeniz Ereğli Anadolu Lisesinden mezun olmuştur. 1993 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini (İngilizce) kazanmıştır. Tıpta Uzmanlık Sınavında (TUS) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz (KBB) Hastalıkları Ana Bilim Dalında ihtisası kazanmış ve 2000-2005 yılları arasında ihtisasını tamamlamıştır. 2006-2007 yılları arasında Siirt Devlet Hastanesinde mecburi hizmetini tamamlamıştır. 2008-2013 yılları arasında Fatih Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalında Yardımcı Doçent, 2013-2016 yılları arasında Turgut Özal Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Kulak Burun Boğaz Ana Bilim Dalında Doçent Doktor olarak görev yapmıştır. 2016 yılında Özel Ortadoğu Hastanesinde çalışmıştır. Hocamız 2016 Aralık'tan beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ve Baş Boyun Cerrahisi Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Hocamızın uyku apnesi ve ona yönelik cerrahi işlemler, baş boyun kanserlerinde olan gen değişimleri üzerine çalışmalarının yanı sıra tonsillektomi ve adenoidektomi sonrası analjezik kullanımına dair çalışmaları, Meniere hastalarında intratimpanik kortizol tedavisiyle ilgili çalışmaları vardır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Eşimle evlenince Ankara'da çalışmaya karar verdik. O dönemler Ankara Üniversitesinde kadro sorunu vardı ve ben gidersem çok düşük bir maaşla işe başlayacaktım. Yeni evli de olunca maddi im-

kani daha iyi olan bir hastanede çalışmaya karar verdim. Fatih Üniversitesinde göreve başlamamın nedeni budur. Oraya uzman olarak başladım, iki ay sonra yardımcı doçentlik kadrosu aldım. Orada benim yaşlarımda olup doçent ve profesör olmak isteyen, projelerle uğraşan, akademik kariyerinde ilerlemek isteyen hummalı bir ekip vardı. Prof. Dr. Mehmet Gündüz Hocamızla beraber hem çalışıp hasta baktık hem de güzel akademik işler yaptık. Uyku laboratuvarı ve denge laboratuvarını kurduk. Çok güzel yayınlar çıkardık. Oradayken çok iyi çalıştığımı düşünüyorum. Çok büyük genetik laboratuvarlarımız vardı. Odyoloji eğitimleri verdik. O yıllarda siyasal değişikliklerin farkında değildim. Durumların farkında olan öğretim üyelerimiz, öncesinde kadrodan ayrılmaya başlamışlardı. Kendi kişisel ve akademik sürecimden dolayı politik olayları takip edemedim. Fark etseydim hastaneden ayrılırdım. Daha sonra 2016 yılında darbe oldu ve hastane kapatıldı. Profesörlüğüme iki yıl kalmışken birçok meslektaşım ile işsiz kaldık biz. Bizim bir yerde çalışabilmemiz için İl Sağlık Müdürlüğünden belge almamız gerekiyordu ve aldım. Daha sonra Ortadoğu Özel Hastanesinde göreve başladım. O dönemler TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde çalışan Prof. Dr. Mustafa Cem Özbek'in hastaneden ayrıldığını öğrendim ve ben başvurduğum. Prof. Dr. Necati Çanakçı Hocam beni Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde asistanlığımdan tanıyıp hatırladı beni. Sonra beni işe aldılar. Profesörlüğü burada aldım.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

En önemli dönüm noktam Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini (İngilizce) kazanmaktır. İhtisas için Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine gitmek, mecburi hizmet yapmak, Fatih Üniversitesinde çalışmak hepsi ayrı ayrı dönüm noktasıdır benim için.

2000 yılında mezun olduktan sonra ilk TUS'ta yerleştim. İyi bir puanla Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Ana Bilim Dalını kazandım. Ben ihtisasa girdiğimde üç seneydi, sonra dört sene ve daha sonra beş sene oldu. Hocalarımız da "Devam edin, bırakmayın iyi olur." dediler. Beş sene sonunda mecburi hizmete

yakalandım. İhtisası daha önce bitirmiş olsaydım mecburi hizmet yapmayacaktım. Mecburi hizmete Siirt'e gittim. Dezavantaj diyorum ama güzel bir tecrübeydi benim için. Yaklaşık 500 gün çalıştık ekipçe. İlk mecburi hizmette gelen genç doktorlar ekibi olmuştuk. Orada güzel dostluklarımız, güzel anılarımız oldu. Arkadaşlarımızla hala görüşüyorum. Ben oraya ilk gittiğimde ne ameliyathanede ne de poliklinikte aletlerimiz vardı. Sağlık Bakanlığına aletleri aldırдық. Şu an bu hastanede yaptığım ameliyatların büyük bir kısmını mecburi hizmette yaptım. Endoskopik sinüs cerrahisi, Kulak ameliyatları, rinoplastiler, septoplastiler, tonsillektomiler... Oradaki halk için de güzel bir hizmet oldu çünkü insanlar muayenehaneye gidip parayla yaptırıyorlardı. Köyde yaşayan insanlar zor şartlarla devlet hastanesine gelip, muayene olup gidiyorlardı. Biz hevesli, iş yapmayı seven, tecrübe kazanmak isteyen doktorlar olarak güzel işler yaptık. Sürekli ameliyat yapıyordum. Yanımda ailem olmayınca ve akademik olarak çalışmalar yapmak isteyen biri olarak bir an önce Siirt'ten ayrılmak istedim. İhtisas yaparken hocalarımız eğitimi uzattı diye mecburi hizmete kalmıştım ve üzülmüştüm ama sonra fark ettim ki başka deneyimleri oldu bana. Başka bir dünya gördüm Siirt'te.

Benim ilk çocuğum tüp bebekle olmuştu. Özofagus atrezisiyle doğmuştu. 2011 yılında sağlık sorunları olan bir çocuğum oldu. Doğduğunun ikinci günü ameliyat olmak zorunda kaldı. Benim en önemli dönüm noktalarımın bir tanesidir. Oğlumun şu an hayatta olmasını sağlayan kız kardeşimdir. Biz üç kız kardeşiz. Ben en büyüğüyüm, ortanca kardeşim İstanbul'da Kadın Hastalıkları ve Doğum uzmanı, diğeri de ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği mezunudur. Babam İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Makine Mühendisliği mezunu, annem ev hanımıdır. Birbirimize destek olduğumuz iyi bir ailem var. Ailem bana belli ettirmemişti, ben normalde doğumu kendi hastanemde yapacaktım ama kız kardeşimin ısrarıyla Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde yaptım. Çocuğuma daha beslenmeden tanıyı koyabildiler. Atrezi durumunda bebek beslenirse pnömoni oluşur. Komplikasyon gelişmeden çok şükür te-

davi oldu. Hayatta hüzünlü ve zor gibi görünen şeyler, insanın daha güçlü ve güzel kazanımlar elde etmiş şekilde hayata devam etmesini sağlıyor. Normalde çok hırslı bir tiptim ama çocuğum hayata bakışımı değiştirdi. Hastalara daha çok empati besledim. Çok zor bir süreç geçirdik. 2011 ve 2012 yıllarını çok hatırlamıyorum. Psikolojik stresimi atabilmek için kendimi daha çok işe verdim. Doçentliğe hazırlanıyordum ve çalışmak beni rahatlatıyordu. Daha sonra 2013 yılında ikinci çocuğum oldu. İkinci çocuğum psikolojik olarak beni rahatlattı. Hem hayata bakış açım değiştiği için hem de rahatladığım için akademik çalışmalara daha çok odaklandım. O dönemden sonra daha başarılı olduğumu düşünüyorum. Bu da benim için bir dönüm noktasıdır.

Hem çalışmak hem de annelik sizi zorluyor muydu?

Benim çok yardımcı bir eşim var. Eşim doktor değil ve bunun çok büyük bir avantaj olduğunu söyleyebilirim. Annem de yardımcı oluyordu. Motivasyonu sağlamak da çok önemli. Geriye dönüp baktığımda nasıl yaptığıma ben de şaşıyorum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Dahiliye benim ilgimi çok çekiyordu. İyi bir onkolog olabilirdim. İyi bir klinisyen olduğumu düşünüyorum. Hastaya yaklaşımda genel perspektiften bakabiliyorum. Hacettepe Üniversitesinde Nilüfer Hocam vardı. Ben intörnken onkolog olmamı çok istiyordu. Fakat cerrahi benim çok hoşuma gidiyordu. Acildeki sütürlara atlayan, kateter takmaya çalışan intörnlerden biriydim ben. Bu yüzden cerrahi istedim. Kulak burun boğaz cerrahi bir branş olduğu için herkes ameliyat yapmak istiyor ama ben hastalarla iletişim kurmayı da çok seviyorum. Bir sorun çıkarsa ve cerrahi yapamayacak duruma gelirse sınavlara girip dahiliyeci olurum. İnşallah gerek kalmaz.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Esas olarak Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki hocalarımdan Prof. Dr. Gürsel Dursun, Prof. Dr. İrfan Yorulmaz ve Prof. Dr.

Babur Küçük benim için çok önemlidir. Bize hem akademik hem de cerrahi anlamda birçok katkıları olmuştur. Doç. Dr. Mehmet Gündüz ile nasıl araştırma yapılacağını öğrendim, çok güzel çalışmalar yaptık.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Asistanlık hayatımda beni en çok tatmin eden ve motive olmama sağlayan önemli iki şey vardı. Birincisi boyunda apse olan bir hastayı kıdemlim göstermişti bana. Neler yapacağımı söylemişti. Apseyi boşaltıp drene ettik. Hastam bana şiir yazmıştı. Meğerse hastam halk ozanıymış.

İkincisi Siirt'te görev yaparken çok fazla yabancı cisim çıkarıyorduk. Ameliyat olmuş radikal kaviteli bir hasta kulakta akıntıyla geldi bize. Kavitenin içi kurtçuk doluydu. O kurtçukları tek tek temizlemiştim.

Nazofarinksinde sülük olan bir hastam vardı. Yayın haline getirmiştım hatta. Abdest alırken suyu burnuna çekmiş hasta ve yumurtalar gelmiş. Yumurtalar da sülük haline gelmişti.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

En büyük ilkem doğrulukla, dürüstlikle erdemli bir şekilde çalışmaktır. Ailemin bana kazandırdığı en önemli ilkeler bunlar. Empati yapmaya çalışıyorum ama fazla empati yapmamak lazım. Empati yapmak bazen işi zorlaştırabilir. Profesyonellikten uzak kalmadan empati yapmamız lazım. Bir hekimin anneme ve babama nasıl davranmasını istiyorsam ben de karşımdaki hastaya öyle davranırım. Zaman ve tecrübeyle "Daha iyi ne yapabilirim?" diyerek kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Kendimi geliştirmemde çocuklarımın çok büyük katkısı olduğunu düşünüyorum. Sabretmemi ve daha çok sorumluluk sahibi olmama sağladılar. Bir şeyler için çalışıldığında çabaladığında başarıya ulaşılmayacak hiçbir şey yok. Hem kendi çocuklarıma hem de tıp fakültesi öğrencilerimize aynı şeyi söylüyorum. İşimi severek yapıyorum.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki hocalarımdan Prof. Dr. Muharrem Gerçeker bize “Hastalar için 3T: Teşhis, Tedavi, Telkin yapmamız lazım.” demişti. Hastanın muayenesini yapıp, tanısını koyup telkin etmenin çok doğru olduğunu düşünüyorum. Hastalar karşılarında soğuk ve karşısındakini makine gibi gören doktorlardan hoşlanmıyor. Ben de hoşlanmıyorum, benim annem ve babam da hoşlanmaz. Benim anneme babama nasıl davranılmasını istiyorsam ben de hastalarımaya öyle davranıyorum. Bizim en önemli mototumuz “Primum non nocere[10]”. Önce zarar vermeyeceğiz, işimizi ciddiye alacağız. Özellikle akademik ve bilimsel anlamda ne öğrendiysek onu uygulayacağız. Maalesef günümüzde tıp fakültesinden mezun olup, bilimsel yayınlara dayanmayan, ordan burdan duyma bilgilerle hastalara tedavi uygulayan doktorlar var. Doktor olduğunu zannedip bilimsel olmayan yöntemleri sadece para kazanmak için uygulayanları görünce çok üzülüyorum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Her hasta her doktordan memnun olmaz. Memnun olmayan hasta mutlaka vardır. Hastayla iletişimim iyidir, onları anlamaya çalışırım.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir? Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Burada genel olarak pozitif geri dönüşler alıyorum. Ben öğrencilerimi ve eleştiriyi seviyorum. Eleştiriler beni olgunlaştırıyor. Karşıdaki kişinin beni nasıl gördüğünü anlayıp ona göre kendime çekidüzen veriyorum. Hızlı ders anlattığımı söylerlerdi. Artık daha yavaş anlatmaya çalışıyorum. Sözel kabiliyetim çok iyi değildir. Daha çok sayısal alanda iyiyim. Matematik hafızam, problem çözme yeteneğim iyidir. Konu anlatımında, panellerde heyecanlanıyorum. Kala-balıkta anksiyetem oluşuyor. Genel olarak kendimi iyi ifade etmeye çalışıyorum. Maalesef maddi kaygılardan dolayı araştırmalar için az zaman ayırmak zorunda kalıyoruz. Makale saatlerimizin olmasını, projelerimizi ve fikirlerinizi daha çok tartışabilmemizi ve ge-

liştirebilmemizi isterdim. Umarım Fakültemiz ilerde böyle olur. m. Benim jenerasyonum soru sordurulmayan bir jenerasyondur. Bize bir şeyler öğretildi, soru soruldu ve biz cevap verdik. Soru sormayı, düşünmeyi ve soru sormaktan korkmamalarını öneririm. Bana soru sorulduğunda bilmediğim şeyi araştırıp öğreniyorum. Sizin jenerasyonunuz soru sormaya daha yatkın. Öğrencilerden çok şey öğreniyorum. Size çok özeniyorum. Siz en başından itibaren nasıl araştırma yapılacağını, nasıl yazı yazılacağını, verilerin nasıl toplanacağını ve işleneceğini öğreniyorsunuz. Mesela sizin etik derslerinize bayılıyorum ve girmek istiyorum. Öğrencilerimize bilimsel olarak ne doğrusa, yayınlanmış ne varsa hayatları boyunca bunları takip etmelerini öneririm. Hem akademik anlamda hem sosyal anlamda daha çok okuyup daha çok yazabilmek isterim. Daha aktivist olmak isterdim. Sizlere önerim bu yönde olur. Sizler daha aktivistsiniz. Sosyal sorumluluk projelerine katılıyorsunuz, çalışmak için zaman harcıyorsunuz. Tıp fakültesi ders çalışmak üzerine kurulu ama kapalı kutuya konulmamızın doğru olmadığını düşünüyorum. Bizim doktorlar olarak daha aktif olmamız lazım. Tabip Odalarının, derneklerin çok daha aktif çalışması gerekli olduğunu, yetersiz olduklarını düşünüyorum. Daha aktivist olmalısınız. Bunlar çok önemli ve değerli. Eminim hayatınıza güzellikler katacak.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Her zaman okumalarını öneririm. Sadece Türkçe kaynakları değil yabancı kaynakları da okumalarını öneririm. Hastanın ne söylediğine dikkat etmelerini, hastanın nasıl baktığına bile bakmalarını öneririm. Bunlar bile sizi yönlendirmede çok etkin rol oynar. Dinlemek çok önemli. Anne ve babanıza nasıl davranılmasını istiyorsanız öyle davranmanızı öneririm.

Son dönemde yapay zekanın her alana gireceğini düşünüyorum. Tercih yaparken buna dikkat etmelerini öneriyorum. Teknolojiye açık bir ortamda doktorluk yapacaklar. Bizim müfredatımıza eklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Doç. Dr. Elif Ekmekçi Hanım'a da derslerine girmek istediğimi söylüyorum hep. Çocuklar şimdi

bilgisayar oyunları oynayıp Percy Jackson okuyorlar. Kheiron'u da benim çocuklardan öğrendim. Mitolojik kahramanları biliyorlar.

Kendimize güvenip bilimsel veriler ışığında okumaya devam edersek ve hayatımıza uygularsak çözemeyeceğimiz hiçbir şey yok. Umarım sadece sağlık alanında değil, her alanda yönümüzü bilime çevirebiliriz. *İyi ki Atatürk var! İyi ki bize bu yolu göstermiş! İyi ki onun sayesinde bu ülkede yaşayan, okuyan, çalışan kadınlar olmuştuz!*

Ülkemizdeki sağlık sistemi ve yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Sağlıkta şiddet sosyal bir problem. Maalesef. Nerde, nasıl, kimle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Öğrencilerimizin umudunun kırılması beni çok üzüyor. Bu sosyal problemin, halkımızın eğitimiyle iyiye gideceğini umut ediyorum. Devletimizin de gerekli yaptırımları uygulaması gereklidir. Doktorların itibarsızlaştırılmaya çalışıldığı bu dönemde maalesef bunlarla karşılaşyoruz.

Yurt dışına gitmek bir tercih. Tıpta Uzmanlık Sınavını kazanan herkes yurt dışında başarılı olabilir. Ben kesinlikle yurt dışının görülmesi ve orada deneyim kazanılması taraftarıyım 2004 yılında Visiting Physician Program ile House Ear Institute'ye (Los Angeles, USA) gittim. Yine aynı yıl Visiting Physician Program ile Wayne State University Medical School Department of Otolaryngology'ye (Detroit, USA) gittim. Uzmanlık döneminde Amerika ve Avrupa sınavlarına girilmesinin de önemli olduğunu düşünüyorum. Sınavları kazandığınıza dair belgelerin elinizde olması başka programları başvurduğunuzda size farklı imkanlar sağlıyor. Avrupa veya Amerika'da yaşamak tamamen kişisel bir tercih. Dünya küçüldü, global bir dünya. Gidip gelmek çok zor değil.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

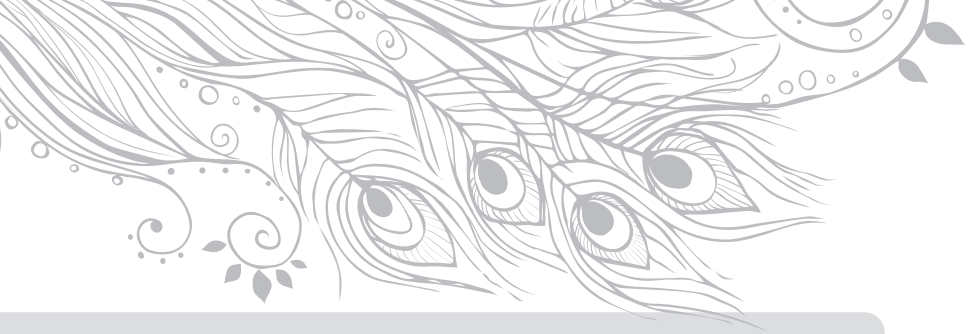
Örgü ve dantel örüyorum. Kafamı dağıtıyor. Arkadaşlarımla, sevdiklerimle sofrayı hazırlamayı da severim. Yapamadığım tek şey yüzme, sudan korkuyorum. Karadeniz'de boğulma tehlikesi atlat-

mıştım, bundan dolayı çok korkuyorum. Kendime 50 yaşından sonra bunu aşmak için zaman belirledim.

Roman okumayı çok seviyorum. Son dönemlerde Ayfer Tunç'u severek okuyorum. Murat Gülsoy'u seviyorum. Murakami'yi seviyorum. Her alanda okumayı seviyorum. Her zaman üç dört kitabı aynı anda okurum. Dostoyevski'yi tekrar okumaya karar verdim. Belki de ilk okuduğumda onu anlamamışımdır. Çocuklarımla beraber Harry Potter, Yüzüklerin Efendisi gibi fantastik kitapları da okuyorum.

Mayıs 2023

DR. MEHMET DAKAK

Dr. Mehmet Dakak, 1961 yılında Kayseri’de dünyaya gelmiştir. 1987 yılında Gülhane Tıp Fakültesinden mezun olmuş, 1991 yılında uzmanlık eğitimine başlayıp 1995 yılında başarıyla bitirmiştir. 1975’te askeri üniforma giymiş; başta Van, Şırnak, Hakkari olmak üzere ülkenin birçok yerinde askeri hekim olarak görev yapmış ve 2009 yılında askerliği sonlanmıştır. Bir dönem İstanbul Haydarpaşa Askeri Hastanesinde görev yapmıştır. Ankara Gülhane Askeri Hastanesinde 1998 yılında yardımcı doçent, 2003 yılında doçent olmuştur. 2010 yılında göreve başladığı TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde 2012 yılında profesör olmuş ve TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Öncü olduğum demek yanlış olur. Benden önce de katkıda bulunanlar vardır. Bizim yapmak istediğimiz, bu amaçla hocalarımıza sunduğumuz ancak hocalarımızdan azar işittiğimiz şeyler vardı. Biz bu işi, yabancılardan daha önce yaptığımız halde patentini farklı ülkedeki bilim insanları aldı. Buna üzülüyorum. Hocalarımız bize kıyardı. Biz de şu an öğrencilerimizi teşvik etmeye çalışıyoruz.

Uzman olduktan sonra yaptığımız ameliyatlara ilgili bilimsel yazılar yazmaya başladık. İlk deneysel çalışmamız asistanlığımın son yılında başladı. 1995 yıllarının başında 30 tane canlı köpek üzerinde deneysel akciğer nakli alanında çalışmalar yaptık. Son altı deneyimizdeki köpekler altı aydan uzun süre yaşadı. Çalışmalarımızda başarılı olduk. Daha sonra eğitim için yurt dışına gitmem gerekiyordu, ben gidemedim.

Ben asker hekim olduğum için travma cerrahisi alanında deneysel çalışmalar yaptım. Balistik çalışmalar yaptık. Merminin insan vücuduna verdiği zararlar ve bunları nasıl minimize edebileceğimiz konusunda bazı çalışmalar yaptık. Domuzlar üzerinde çalışmaları gerçekleştirdik. Balistik jel malzemesi üzerinde çalıştık. Kemikleri simüle edecek yapılarla ilgili çalıştık. Daha sonra bunlarla ilgili yüksek hızlı kameralarla merminin nasıl giriş yaptığı, nasıl şekil değiştirdiği, nasıl çıktığıyla ilgili ölçümler yapıp bunları kaydettik. Daha sonra Journal of Trauma dergisinde yayınladık. Science Citation Index'e giren çalışmalar yayınladık.

Pıhtılaşma ile ilgili koyunlar üzerinde deneysel çalışmalar gerçekleştirdik. Akciğer naklinin farklı bir versiyonunu ratlar üzerinde gerçekleştirdik. Köpeklerle başlayıp ratlara kadar gittik. Ratlar üzerinde pnömonektomi yapıp sonra tekrar geri anastomoz yapıyorduk. Akciğer nakli esnasında akciğerin saklanması için kullanılacak sıvı üzerinde çalışmalar yaptık. 'Gülhane' adıyla anılan bir saklama sıvısı geliştirdik.

Klinik çalışmaları da oldu ama çoğu çalışmam deneyseldi ve bu çalışmalar bizim ufukumuzu genişletti. Neleri daha kolay yapabiliriz, diye düşündük? Deneysel çalışmaların birinde güvenlik güçlerimizin kullandığı koruma yeleklerini geliştirdik. Mehmetçiklerimizin, polislerimizin kullanması için yaptığımız koruyucu yelek tasarımı ekibindeydim. Bu yelekleri giyen Mehmetçik ve polislerimiz sadece hafif yaralanıyorlar. Daha önce bu yeleği kullanmayanlar ölüyorlardı. Bu çalışmayla bu soruna katkımız oldu.

Yurt dışında sempozyumlar düzenledik. Göğüs, el terlemesi ve deformabilite cerrahisi alanında Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Türkiye çapında kurslar düzenledik. Bildiklerimizi başkalarına öğretmek görevimiz.

Hastanemizde ağırlıklı olarak akciğer kanseri ameliyatlarını yapıyorum. Çeşitli vakalarımız var. Daha sonra diğer akciğer hastalıklarına bağlı ameliyatları yapıyorum. Endoskopik olarak timik cerrahi, el terlemesi ve göğüs duvarı şekil bozuklukları ameliyatlarını sıklıkla yapıyorum.

TOBB ETÜ Tıp Fakültesine geldiğimde genel cerrahla, beyin cerrahiyle, kulak-burun-boğaz cerrahiyle, plastik cerrahıyla ameliyatlara girdim. Bir ara joker doktor gibi dolaşıp bütün vakalara giriyordum. Altyapım var çünkü. Mesela Gülhane’de iken amputasyon varsa kendimiz yapardık. Gidip ortopedist çağıramazdık. Karın yaralanması varsa genel cerrahı çağıramazdık, biz yapardık. Damar cerrahisini biz yapardık. Beyin ameliyatlarını yapmıyorduk bir tek. 1995’te ilk beyin ameliyatımı daha önce TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde çalışan Prof. Dr. Engin Gönül ile beraber gerçekleştirdik. Dura mater tamirini yaptık.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir? İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Kariyerimde çoğu şey spontane oldu. Ben kariyerimde yardımcı doçentlik düşünmüyordum. Daha sonra teklif gelince oldum.

Beni cerrahisiyle etkileyen Prof. Dr. İsmail Cengiz Hocamdır. Karaciğer tümöründen vefat etti. Ben asistanken İsmail Hoca yardımcı doçentti. Kendi yardımcı doçentim değildi, genel cerrahinin yardımcı doçentiydi. O zamanlar tanıştık. Güneydoğu’da onun sayesinde çok şey öğrendik. Karşımızda yaptı ameliyatları ve bizim de elimiz bıçak tutar oldu.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Ben tıp fakültesi beşinci sınıfa gelene kadar” Yanlış bölüm mü seçtim?” diye düşünüyordum. 5.sınıfa geldiğimde göz hastalıkları stajında ben göz doktoru olacağım, dedim ama kısmet olmadı göğüs cerrahı oldum. Bulduğum üniversite ve hastane askeriydi. Çok fazla sayıda travma vakası vardı. Hocalarım “Gel sen ortopedi ve travmatolojiye geç.” demişlerdi. Benim sınava girdiğim yılda Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) çıktı. Ortopedi yazmadım. Göğüs cerrahisini seçtim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik benim yaşam tarzım. Hekim olduğum için gurur duyuyorum, cerrah olmak bana ayrı bir özgüven veriyor. Çok ince ameliyatlar hariç her türlü ameliyatı yapabilirim çünkü her türlü ameliyata girdim. Genel cerrah sayılabilirim. Ülkemizin önde gelen harp cerrahlarından biri benim. Ana branşım göğüs cerrahisi. En çok endoskopik ameliyatlar yapmayı seviyorum. Ülkemizde ilk endoskopik ameliyatları yapanlardan biri benim. Gülhane Askeri Tıp Akademisinde (GATA) olmanın verdiği fırsatlar sayesinde diğer meslektaşlarımız endoskopi cihazıyla tanışmadan önce ben endoskopi cihazını biliyor ve ameliyatlar yapıyordum. Araştırma merkezimizin olması bir şanstı. Deneyler, araştırmalar yapacaksanız onunla ilgili altyapınızın olması lazım. Bizim Deneysel Tıp Araştırmaları merkezimiz vardı. Deney hayvanlarımız vardı. Domuz, rat, koyun gibi... Bize de çalışmak kalıyordu.

Hevesin ve isteğin olmazsa hiçbir şey yapamazsın. Doktor olmayı seviyorum. İnsanlara yardımcı olmak için doktor oldum. Sevmezseniz bu meslek yapılmaz. Gece acile gelip, sabahlara kadar çalışıp sabah da mesaiye devam edemezsiniz. Bu hastanede acil vakalarımız daha az. Benim daha önce çalıştığım hastane askeri hastaneydi. Orada daha çok acil vaka vardı. Devamlı hastanede oluyordum ve mutluydum. Çalışmak hekim için güzel bir şey.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Çok çok fazla anım var. Genelde yaralanmalarla, ateşli silahlarla ilgili anılarım var. Geçen Fakülte dergimiz KHEIRON'a bir tanesini yazmıştım.

1993 yılında gece uçuşu yapan helikopterlerimiz vardı. Ramazan ayındaydık. Şırnak Valisinin eşini ameliyat etmiştik ve onlar da bize iftar yemeği hazırlamışlardı. Bize orada iyi bakıyorlardı zaten. Gece üçte helikopterlerle 20 tane yaralı geldi. Ben ve İsmail Cengiz abi ameliyata girdik. İftarımızı yapıp orucumuzu açamadık. Birinci vaka bittiğinde sahur olmuştu. İsmail abi bana dedi ki "Çömez,

git yemeğini ye ve su iç.” Bir dönem TOBB ETÜ Hastanesinde Hematoloji Profesörlüğü yapan Prof. Dr. Cengiz Beyan kardeşim de bizimle görev yapıyordu. Bana kapının önünde ekmek arası peynir ve su getirmişti. Biraz da sigara içtikten sonra ameliyata döndüm. İsmail abi ameliyatlardan hiç çıkmadı. Sabah oldu. İsmail abi bana “Çömez, ben oruç tutacağım ama sen tutma, hastayı kapat.” dedi. Cengiz bana sabah kahvaltısı getirdi. Dışarı çıkmıyordum, ameliyathane kapısının önünde yiyip geri dönüyordum. İlk dört vaka ağırdı. Göğüs ve karın yaralanmaları bir aradaydı. Kimine splenektomi yaptık, kimine karaciğer tamiri yaptık. Çoğunda diyafram ve akciğer tamiri yaptım ben. Orada her türlü ameliyatları yaptık. Ertesi gün iftar vaktinde son vakamızı bitirip çıktık. 36 saatten fazla çalışmış olduk. İsmail Cengiz abi hiç mola vermeden oruçlu çalıştı. Çok iyi bir insandı. Benden dört yaş büyüktü. En son cenazesine İstanbul’a gittim. Allah rahmet eylesin.

1999 yılında iki vaka sunumu yaptım. Bir tanesi 126 vakalılık mediastinal kitleyle bir tanesi 119 vakalılık deformabilite cerrahisi ile alakalıydı. Bunların arasında ateşli silah yaralanmaları da vardı. Sunumdan sonra bu çalışmalar büyük ses getirdi. Benim profesörüm Prof. Dr. Kunter Balkanlı, Bulgar Profesör Daniel Petrov, Yunanlı meslektaşım Kostas ve ben oturuorduk. İki Türk, bir Yunan, bir Bulgar... Çok iyi anlaşıyorduk. Bir tane Amerikalı geldi “Mr. Dakak” dedi. Ben de “Yes, sir.” dedim. Benimle özel görüşmek istedi. Ben de kabul ettim. Arkadaşlarımı görünce “...ama özel” dedi. Ben de arkadaşlarımın sorun olmadığını söyledim. O da “Türklerde siz arkadaşlarınızın yanında özel görüşme yapar mısınız?” diye sordu. “Ne özel görüşeceğiz ki kardeşim seninle!” demedim tabii adama, adam benim yayınlarımı biliyor, sunumlarıma katılmış. Kunter Hocam da o esnada beni övüyor, reklamımı yapıyordu. Amerikada acil merkezlerinde çalışmamı teklif etti bana. Ben de reddettim. “Ben bir binbaşyım, askerim. Gelemem. Albay da olsam gelmeyi düşünmüyorum. Kendi memleketimde çalışmayı düşünüyorum.” dedim. Kunter Hocam da beni o esnada dürtüyordu kabul etmem için. Teşekkür ettim teklifi için ama gitmedim. Eşiime anlatınca “Neden ka-

bul etmedin?” diye sordu. Aradan biraz zaman geçince bana İngiltere’de göğüs cerrahisi ile ilgili gezi ve iş teklifi geldi. Kunter Hoca da “Senin yaşın daha çok genç. Ben bir gidip göreyim, dönünce seni de gönderirim.” dedi. Hoca gitmek isteyince iş, benim adımdan hocanın adına çevrildi. Hoca gelince “Oralar çok güzel, sen de git.” dedi. Biraz baktıktan sonra “Gitmene gerek yok, sen daha iyi yapıyorsun onlardan.” dedi. Rahmetlinin bana son iltifatı buydu.

Bir perşembe günü öğleden sonraydı. Hastaların pansumanlarını değiştirdikten sonra çay içmek için dinlenme odasına geçtim. Kapıdan girerken gözüm saate ilişti. Tam olarak 14:00’ı gösteriyordu. Çayımı alıp oturdum. Baştabip İsmail Cengiz salona geldi ve “İki Skorsky helikopter ile yaralılar geliyormuş. Otuz dakikaya buraya gelecekler.” dedi. Biraz önce alıp bir yudum içtiğim çayımı sehpaye bıraktım ve hızla yerimden kalktım. “İki ambulans da hazır olsun.” dedim. Kapıdaki görevli çavuş “Emredersiniz.” deyip koşarak gitti. Ben de onun peşinden dışarı çıktım. Ambulans şoförleri araçlarını çalıştırıp seyyar hastanenin giriş kapısına geldiler. Öndeki ambulansa binip “Helikopter pistine gidelim.” dedim. Seyyar hastanenin önündeki stabilize yoldan sola doğru yöneldik. Zaten helikopter pisti 300 metre ilerde sağdaydı. Pistin girişinde araçtan indim. Sıhhiye Mehmetçikler hasta taşıma sedyelerini hazırladılar. Helikopterden telsiz ile geçilen haberde on yaralı olduğu bildirildi. Hemen ambulans haline getirdiğimiz personel taşıma aracını da çağırdık. O araç da gelip diğer ambulansların yanına park etti. Sıhhiye Mehmetçikler hızla sedyelerini açtılar. Yaklaşık 20 dakikalık beklemeden sonra iki Sikorsky helikopter piste indi. Ben ve Sıhhiye Mehmetçikler yerimizden ok gibi fırlayıp birinci helikoptere yöneldik. Yaralıların bazıları sedyelere konmuştu. Hemen hepsinin yarası göğsündeydi. Yaralıların birine nazal oksijen takılmıştı ve göğsünün her iki tarafında da pansuman vardı. Hızla gözümün ucuyla yaralıları saydım. Sayıları dokuzdu, “Onuncu yaralı nerede?” dedim. Yaralı arkadaşının sedyesine yardımcı olan bir sıhhiye çavuş “Komutanım, o benim. Kurşun kolumu sıyrdı, ben iyiyim.” dedi. İlk dört yaralıyı sedyelerle öndeki ambulansa, ikinci üçlü grubu ikinci

ambulansa ve son üçlü grubu personel nakil aracına yerleştirmelerini söyledim. Öndeki ambulans hastaneye doğru yönelirken olayı yerinde görmek isteyen komutanın helikopterden inip yanımıza doğru hızlı adımlarla geldiğini fark ettim. Rütbem ile hitap etmek yerine bana “Karaoğlan, durum nedir?” dedi. Ben de selam verip hızlıca durumu izah ettim. Onları ameliyat edeceğimi söyledim. “Haydi, siz önden gidin.” dedi. Pistten ayrıldık ve hastalarımızı alıp hastaneye geldik. Acil müdahale yeri olarak kullandığımız binanın en büyük salonunda, müdahalelerde gecikmeyelim diye sekiz olan muayene masası sayısının bir hafta önce ona çıkarılması gerektiğini söylemişim. Yetkililer de hemen uygulamışlardı. “İyi ki demişim.” diye aklımdan geçirdim. Hastanede herkes sessiz ve hızlı bir şekilde görevini yapıyordu. Doktorlar ve hemşireler damar yolu açıp serum takıyorlardı. Sonrasında personelin gayreti ile hastalara akciğer ve batın grafileri çekiliyordu. Dışarıda onlarca Mehmetçik, arkadaşlarına kan verebilmek için sırada bekliyorlardı. Çekilen grafileri tekli negatoskopta sırayla inceliyordum. Biri hariç hepsinin göğsünde kurşun yarası vardı. Göğsünde kurşun yarası olanların hepsinde hemopnömotoraks vardı. Fakat burnunda oksijen takılı olan hastada, bilateral ateşli silah yaralanması sonucu bilateral hemopnömotoraks vardı ve nefes almakta çok zorlanıyordu. Bu göreve gelmeden önce iyi ki hazırlık yapmışım. Kendi kliniğimden zimmet karşılığı teslim aldığım iki adet dren takma setini yanımda getirmişim. İki tarafı da yaralı olan hastaya, önce sağ sonra sol hemitorakstan tüp torakostomi uyguladım. Birlikte çalıştığım genel cerrahi uzmanı bana yardım ediyor, sütürlerini atıp pansumanı kapatıyordu. Sıra ile tüm yaralılara göğüs tüpleri takılıp tespit edildi. Elimizde sadece iki set olduğu için kullanılan seti Cidex (antimikrobiyal ve dezenfektan amacıyla kullanılan çözelti) solüsyonuna atıyor hızlıca steril ediyorduk. O esnada ben de steril eldivenlerimi değiştiriyordum. İşlem öncesi tüm yaralılara 2 gram Cefazol tek seferde uygulandı. Yaklaşık 60 dakika sürede tüm yaralılara müdahale edildi. Bütün yaralılar kurtuldu herkesin yüzü gülüyordu.

Mehmetçiklerimizden bir tanesi birlikten kaçmak için tel duvarlardan atlamıştı. Samsun yolundayken araba çarpmış ve bizim GATA Hastanesi acilimize getirmişlerdi. Beni aradılar acilden. Hızla kendi aracıma binip acile gittim. Hemotoraks ve çok sayıda kaburga kırığı vardı. Sonra askerimizi ameliyat ettik. Hastanesinde de 15 Temmuz'da hastaneye ilk ben geldiğim için Gülhane Askeri Tıp Akademisinde (GATA) de olduğu gibi 'En hızlı giden doktor' unvanı bendedir. Acilden çağrılıp en hızlı giden doktor benim.

15 Temmuz akşamına dair anınızdan bahsetmek ister misiniz?

O akşam televizyon seyrederken ülke çapında bir kalkışma olduğunu öğrendim. Tam o sırada telefonum çaldı, hastanemizin nöbetçi doktoru arıyordu. Telefonda sadece "Abi burada çok yaralı var hemen gel." dedi. Telefonu kapattım hemen aracıma binip hastaneye gittim. Hızla acil servise geçtim. Acil sevisin yaralılarla dolu olduğunu gördüm. Acil nöbetçi doktoru ve onlara desteğe gelen diğer doktorlar yoğun bir şekilde yaralılara müdahale ediyorlardı ve devamlı yaralı hastalar geliyordu. Bütün personel canla başla çalışıyordu. Nöbetçi doktor bana iki hasta gösterdi, ikisinde de göğsünden yaralanma vardı. Hemen iki hastaya peş peşe acil müdahale odasında göğüs tüpü takıp durumlarını stabil hale getirdim. Sonra bir hastayı içeri aldılar. Onda hem kafa hem göğüs yaralanması vardı. Ben hastaya göğüs tüpü taktım ve o taraf akciğeri emniyete aldım. Hemen beyin cerrahisi uzmanını aradık bulunduğu yerin çok karışık olduğunu söyledi, bunun üzerine ambulans gönderip beyin cerrahını evinden aldırдық. Beyin cerrahı gelene kadar acilde bekleyen hafif yaralıların kurşun geçiş yerlerinin temizlik ve sütürasyon işlerini lokal anestezi yaparak tamamladım. O ara bir kadın yanıma yaklaşıp biraz önce müdahale ettiğim iki hastanın eşi ve oğlu olduğunu söyledi. Yapılan iş için teşekkür ettikten sonra pencere kenarında yatan oğlunu daha içerde bir yatağa alabilmenin mümkün olup olmadığını sordu. Neden böyle bir isteğiniz var, diye sordüğümde pencereden gelebilecek bir kurşunun oğluna değmesinden

korktuğunu söyledi. Beyin cerrahisi uzmanı biraz sonra hastaneye geldi. Hastaya tüp takılan yerden kanama devam ediyordu. Beyin cerrahisi ile ameliyata girdik. Göğüsteki kanamayı kontrol altına aldım. Sonra beyin cerrahisini ameliyatında asiste ettim. Aynı hastanın kolundaki yaralanmaya da genel cerrahi uzmanı tarafından müdahale edildi. Sonrasında genel cerrah ile birlikte başka bir vakaya girdik. Sonraki girdiğimiz vakayı bitirdiğimizde hava aydınlanmaya başlamıştı. Hastaneye yakın bir yerlerde tekrar büyük bir patlama oldu. On dakika sonra yeniden yaralılar geldi. Aralarında ağır yaralılar yoktu. Hastanın birinde mermi, göğüs duvarını sıyrılmış göğüs kaslarını parçalamıştı. O yaralının da ameliyatını ameliyathane şartlarında tamamladım. Ameliyathaneden çıkarken kadın doğum uzmanına rastladım, bu saatte ameliyathanede ne yaptığını sordum. Hastanemize dışarıdan doktor olarak gelen bu uzman arkadaşım elindeki bir tomur parayı çorabının içine koyarken bir sezaryen yaptığını ifade etti. Sonra tekrar bir patlama oldu. Hemen acil servise koştum. Gelenler emniyet mensuplarıydı, yaraları hafifti. Onların tedavileri acile gelen gönüllü doktor ve hemşireler tarafından yapıldı.

Biraz dinlenmek için bir koltuğun kenarına iliştim. Tanımadığım birisi "Hocam çay içer misin?" diye sordu. Ben de ikram edilen çayı içtim saat sabah 10:30'u gösteriyordu...

15 Temmuz 2016 tarihinden sonra Gülhane Askerî Tıp Akademisi (GATA) kapatıldı. Bu konu hakkında düşünceleriniz nelerdir?

Askeri hastanelerimizin olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü askerlerimizin askerliği hekimliği bilen askeri doktorlarca tedavi edilmesi gerekir. Askeri hekimler, diğer sivil hekimlere göre harp cerrahisine daha yatkınlar ve daha iyi biliyorlar. Sivil hekimler askeri yaralanmalarda zorlanıyorlar.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımın aram çok iyi. Genelde beni seviyorlar ben de onları seviyorum. Neden? Ben hasta olduğumda doktorun bana nasıl davranmasını istiyorsam öyle hareket ediyorum. Hasta geliyor, tomografi çekilmesi lazım. Önce tomografi istiyorum sonra gerekli birimi arayıp en yakın zamana randevu alıyorum. Hastayla beraber tomografiye gidiyorum, tomografi çekilirken değerlendirip yukarı çıkıyorum. Hızlı bir şekilde ameliyat gerekip gerekmediğine karar veriyorum. Bu tez canlılığım askeri hekim olmamdan kaynaklanıyor.

Biz diğer hekimlerden farklı ortamda yetiştik. Biz askeri hekimdik. Biz hep Mehmetçiği ameliyat ettik. Mehmetçiklerin annesi ve babası bizdik. Mehmetçiği ameliyat ediyorduk, iyileştiriyorduk, giderken de yol parasını ve harçlığını cebine koyuyorduk. Ben hocalarından öyle gördüm, öyle yaptım ve halen yapıyorum.

Askerliğimde benim hekimlik görevim neyse onu yapardım. Aksi hiç emir almadım. Benim hiç ölen hastam olmadı. Ben şanslı bir doktorum. Hep iyi bir cerrah olmaya çalıştım ama şanslıyım da. Hasta olarak kim gelirse ona yardım ederdim. Terörist, asker ayrımını yapmam. Bizim amacımız yaşatmak. Savaşanlar ayrı... Bana kim gelirse ben ameliyat eder, iyileştiririm. Hiç ikileme düşmedim bu konuda hiç de emir almadım bugüne kadar. Bu sebeple kafam da vicdanım da rahat.

Hastalarımın cep telefonumu veririm. Sadece gece 11'den sonra uyuduğum için aramamalarını söylerim. Onun dışında bana her zaman ulaşabilirler. Doktor ulaşılabilir olmalıdır. Hasta beni arıyor, "Ne olacak bu halimiz?" diyor. Ben de tedavisini planlıyorum. Takıldığı yerlerde aramasını söylüyorum. Temel amaç halka hizmet.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Bizim Fakültemiz öğrencileri, diğer Fakülte öğrencileriyle karşılaştırıldığı zaman daha istekli, daha arzulu ve daha hırslılar. Söylemek istediklerimizi hemen kapıyorlar. Derslere önceden hazırlanıp geliyorlar. Girdikleri sınavlarda da yaptıkları işin karşılığını alıyor-

lar. Daha önce bu kadar istekli öğrenci gruplarıyla çalışmamıştım. Tıp Fakültemiz öğrencileriyle beraber çalıştığım için çok mutluyum.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Stajlarda da hep söylediğim gibi; sevdiğiniz işi yapın, sevdiğiniz branşı seçin. Mutlu olacağınız işleri yapın ve gerisini düşünmeyin, zaten gerisi geliyor. İnsanlara yardım ederken, koştururken büyük bir haz alıyorsunuz. Para olarak dönüşü az olabilir. Para olarak geri dönüşü fazla olsun istiyorsanız zaten doktor olmayın, gidin ticaretle uğraşın.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Sağlık sistemimizin biraz hantal olduğunu düşünüyorum. Daha ufak bölümlere ayrılıp, ulaşımı kolay olan daha yakın yerlerde olması gerektiğinin düşünüyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerinden örnek vereyim: Daha önceden daha hantal birlikler vardı. Şimdi daha küçük ve hızlı birlikler yaptılar. Sağlık sisteminde de benzer bir uygulama yapılabilir. Daha iyi çalışan, daha hızlı hizmet veren küçük hastanelerin olması daha mantıklı olur.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

“Bilim ve sanat, itibar görmediği toplumları terk eder.”- İbn-i Sina

Hekimlerimiz yurt dışına gidiyorlar çünkü burada kendilerine bir gelecek göremiyorlar. Bilim sahibi insanlara saygı kalması, bunu yeniden tesis etmemiz gerekir. Genç hekimlerimize daha iyi bir gelecek ve daha iyi imkanlar sunarsak, hak ettikleri ücreti verirsek, hak ettikleri saygıyı gösterirsek ülkemize geri döneceklerine inanıyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Müzik dinlemeyi seviyorum. Kitap okumayı çok seviyorum. En sevdiğim kitap “Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok” adlı kitaptır.

Günümüzü özetlediğini düşündüğüm “Yeni Dünya Düzeni” kitabını da severim. Dünyamız bu kitapta anlatılanlarla evriliyor. Bu kitabı herkesin okumasını tavsiye ederim.

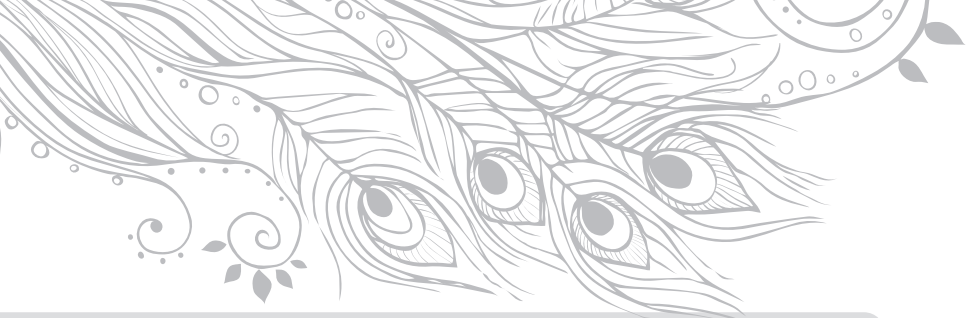
Sanatla ilgilenmeyi severim ama daha çok seyirci olarak. Sine-maya ve tiyatroya giderim.

Hekim olmanın sosyal yaşama etkisi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Hekimlik aslında bütün alanların yardımcısı. Yoğun bir hayata alışılıyorsunuz. Mesela uzmanlık eğitimindeyken ayın ilk 15 günü nöbetçi oluyorduk, diğer 15 günü de gündüz hastanede çalışıp gece evimize giderdik. Güneydoğuda çalışırken hastanede yatıp kalkı-yorduk. Zamanımız hep vakalarla geçiyordu. Yoğunluk hiçbir alana yönelmemizi engellemiyor.

Temmuz 2022

DR. NEJAT AKAR

Dr. Nejat Akar 1952 yılında Ankara’da dünyaya gelmiştir. TED Ankara Kolejinde eğitimini tamamladıktan sonra 1977 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında uzmanlık eğitimini almıştır. Ardından Etimesgut Hava Hastanesinde askerlik görevini ve Mustafakemalpaşa Devlet Hastanesinde zorunlu hizmetlerini yapmıştır. 1989’da Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Doçenti, 1995’te Profesör olan hocamız İtalya Cagliari Üniversitesi’nde ve ABD Ulusal Kanser Enstitüsünde moleküler genetik konusunda çalışmalarda bulunmuştur. Hocamız, 1989 yılında TÜBİTAK Araştırma Teşvik Ödülünü, 1996-1997 yıllarında Hematoloji Ödüllerini ve 2000 yılında Ankara Üniversitesi Araştırma ödülünü almış, aynı zamanda “Thrombosis Research”, “Turkish Journal of Hematology” ve “Egyptian Journal of Human Medical Genetics” dergilerinin editörler kurulunda yer almaktadır. 2010 yılı aralık ayında Ankara Üniversitesinden emekli olduktan sonra Özel MESA Hastanesinde, ardından 2016 yılından itibaren TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Hocamız 2020 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Dekanı olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Pediatrik Moleküler Genetik Bilim Dalını ve Laboratuvarını kurdum. Yedi yıl süreyle Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsünün kurucu başkanlığını yaptım. Ankara Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD

Başkanlığını yaptım. Benim için en önemlisi Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü Toplantı Salonuna isminin verilmesidir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Yetmişli yıllarda tıp fakültelerinde asistan alımlarında henüz öğrenciyken kliniklerde gönüllü çalışarak asistanlığa kabul edilmek mümkündü.

Güneşli bir Ankara sabahıydı. Sabah teorik dersten çıktıktan sonra pratik uygulama saatini bekliyorduk. “Ayten Hoca geliyor.” dediklerinde hematoloji servisinde bir hastanın başında toplandık. O gün staj grubundan bazı arkadaşlarımız gelmemişti. Ancak üç dört kişi vardık. Bize “Beni takip edin.” dedi ve bizi bir alt kattaki hematoloji laboratuvarına götürdü. Hematoloji laboratuvarının hemen kapı girişinde yerleştirilmiş mikroskopun başına geçti. Prof. Dr. Ayten Arcasoy, mikroskop yanına dizilmiş preparatlardan birisini alıp dikkatlice mikroskopa yerleştirdi. Boyalı bir cam parçasıydı. Bu bir dersin konusuydu. İki saate yakın sürdü ders. O gün, o ufak cam parçasında bir dünyanın gizli olduğunu fark ettim. O gün Prof. Dr. Ayten Arcasoy’u ilk kez 1975 yılında tıp fakültesi dördüncü sınıf öğrencisiyken bize kan hücrelerini öğretmek için mikroskop başında otururken görmüştüm. O derste bir lam parçasına bakıp anlattıklarından etkilenmiş, daha henüz çocuk kliniğine girmeden hematolog olmaya karar vermiştim

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Başlangıçta itibaren Pediatrik Hematolojiye ilgi duydum. Daha sonra spesifik olarak Hemoglobinopatilere, Pika ile başta tromboz, Ailevi Akdeniz Ateşi olmak üzere hematolojik hastalıklara ve moleküler genetik değişimlere ilgi duydum.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

İdolüm henüz ilkokul üçüncü sınıf öğrencisiyken tanıştığım ve yaşamımda önemli noktalarda vuruşları olan Ankara Üniversitesinin ilk kadın cerrahı ve Türkiye’nin ilk iki kadın beyin cerrahından

biri olan olan Op. Dr. Yıldız Yalçınlar'dı. Ama yetişmemi sağlayan ve yaşamımı biçimlendirenler Ankara Üniversitesindeki iki hocam Prof. Dr. Ayten Arcasoy ve Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar ile pediatrik hematoloji ekibidir. Ayrıca yaşamımdaki çok kritik anlarda olumlu katkıları olan İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hematoloji hocası Prof. Dr. Orhan Ulutin, Hacettepe Üniversitesinden Prof. Dr. Çiğdem Altay ve Prof. Dr. Şinasi Özsoylu ve Cagliari Üniversitesinden Mario Pirastu Hocalarımı davranış modelleriyle benim akademik yaşamıma etki yaptıklarından dolayı eklemem gerekir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Bir yaşam tarzıdır. Sürekli gelişim gerektirir. Sürekli hastayla empati, sürekli özveri... "Hekimler ayakta ölür." diye bir düşüncem var. Yaşamımızın son anına kadar hastalar için mesleğimizi hastaların yararına icra etmektir hekimlik.

Kariyeriniz süresince unutamadığımız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Tıp fakültesi son sınıf öğrencisiydim. 1976 yılıydı. Okul, iki ay süreyle öğrenci olayları gerekçe gösterilerek kapatılmıştı. Öğrenci olup olmadığımız belli olmadığından bazılarımız klinik stajlara devam ediyorduk. Ben de çocuk ihtisası yapmak istiyordum. O nedenle çocuk kliniğine gönüllü olarak gidip çalışıyordum. Hematoloji servisinde Prof. Dr. Sevgi Gözdaşoğlu ile çalışırken öksürüğü bir türlü düzelmeyen lösemi hastası olan Şule'nin (yedi yaşında) düzelmeyen pnömonisi vizitte tartışıldı. Sevgi abla "Bu hastada sakın Pnömosistitis carinii olmasın?" diye heyecanla sordu. Ben o güne kadar bu mikroorganizmayı duymamıştım. Akşam ilk işim öğrenmek için araştırmak oldu. Notlar aldım. İlginçtir, ertesi gün Sevgi Hoca tekrar "Pnömosistitis carinii" demez mi? Sonra bize döndü. "Kim okudu?" dedi. Ben, dedim. Okuduklarımı anlattım. Balgamdan teşhis konulabilirdi. "Hadi Nejat bak bakalım, sen bir uğraş. Teşhis koyabilecek miyiz?" dedi. Ben vizitten sonra İntaniye Kliniğinde doçentliğe hazırlanan Emin abiye (Prof. Emin Tekeli)

gittim. Onun doçentlik tezinin çevirilerinde yardımcı olmuştum. Hatta zorla da olsa çevirilerim karşılığında cebime 500 TL sokuşturmuştu. Durumu anlattım. “Nejat bende boyası var. Daha önce de görmüştüm. Sen bol miktarda balgam getir, bakalım.” dedi. Şule’den balgam topladım. Emin abiye götürdüm. İki gün sonra yanına gittiğimde “Pozitif, vaka takdimi yapılırsa iyi olur.” dedi. Sevgi Hocaya söyledim. Şule’yi vaka takdimine çıkaracak kişinin normalde asistanı olması gerekirken bu görev bana verildi. Ocak 1977’de bu olguyu sundum. Klinik Başkanı Prof. Dr. Bahtiyar Demirağın “Bu çocuğu kaçırmayalım.” sözü bana aktarıldığında yolumun çizildiğini anlamıştım.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Yıllar içinde çok sayıda farklı nitelikte hediyeler aldım. Ama beni en çok etkileyen kan aktarımlarını dernekten karşıladığımız bir Talasemi hastamın annesinin bir gün bir gazete kağıdına sarılı olarak getirdiği bahçesinde ürettiği bir havuç, bir domates ve bir yeşil biberdi. Gönüllerinden kopmuştu. Kendileri için ürettiklerini benimle paylaşmışlardı.

Bir de en keyif aldığım anları söylemeliyim. Bir zamanlar bebekliklerini bildiğim hastalarımın, çocuklarını bana getirip ‘dedesi’ demeleri. Bu duyguyu henüz genç meslektaşlarım yaşamamışlardır. Onların da bu duyguyu yaşadıklarında, bana hak vereceklerini düşünüyorum.

Öğrencilerinden aldığınız ve unutamadığınız geri dönüşler nelerdir?

Kurduğum moleküler Genetik Laboratuvarı ile Biyoteknoloji Enstitüsünden mezun ettiğim yüksek lisans ve doktora öğrencilerimin buldukları kurumlarda yükseldikleri pozisyonları teşekkürle bana bildirmeleri bana gurur veriyor. Bir öğretim üyesi için bunlardan daha iyi bir teşekkür olamaz.

TOBB ETÜ Tıp Fakültesi 2019’dan itibaren mezun veriyor. Dört dönem benim dekanlık dönemimde mezun olmuşlardır. Mezunla-

rımızın hastaneye uğramaları, TUS başarıları, asistan olduklarını bize bildirmeleri, onların bu Fakülteyi benimsediklerini gösteren birer işaret. Onların bu davranışları bana mutluluk veriyor. Gelecekte onların da başarılarıyla övüneceğimizi düşünüyorum.

Bir mezunumuzun asistanlığı sırasında “Hocam, her şey sizin dediğiniz gibi oluyor.” cümlesiyle çok keyif almıştım.

Zaten bir öğretim üyesi için bunlardan daha iyi bir teşekkür olmaz.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Hekimliğin ‘bir yaşam tarzı’ olduğunu unutmasınlar. Karşlarına gelen hastanın hangi toplumsal katmandan geldiği, ırkı, cinsiyeti, politik düşüncesi, engeli, etnik kökeni, eğitim düzeyi ne olursa olsun ‘insan’ olduğunu unutmamaları gerekir.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Benim kişisel düşüncem, sağlığın ve eğitimin devlet kontrolünde ve ücretsiz olmasıdır.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Bu bir süreç. Bizim dönemimizde de yurt dışına giden arkadaşlarımız olmuştu. Bir bölümü geri döndü. Yurt dışı deneyimi olan bir birey olarak söyleyebileceğim, yurt dışına giden meslektaşlarımız ülkemizden farklı bir yaşam tarzına kolaylıkla uyum sağlıyorlar. Çok çalıştıklarından başarılı da oluyorlar. Ancak büyük bir bölümü gittikleri ülkelerde ikinci sınıf vatandaş olmaktan kurtulamıyor. Bu durumu fark ettiklerinde de vatana dönüş hazırlıklarına başlıyorlar.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Tarihi konular ilgi alanım ve bu konularda araştırmalarım var. Unutulmuş yaşamları gün ışığına çıkarmak için de çalışmalarım devam ediyor. Bu araştırmalarımın büyük bir bölümü kitaplaş-

tırıldı. Bozkır Çocuklarına Bir Umut-Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein¹³, Dumlupınar: Bir İnsanlık Görevi¹⁴, İstanbul'un İşgalini Gördüm¹⁵, Nazizm'den Kaçanlar: Dr. Erika Bruck¹⁶ en başta gelenleri. Iğdır'da Bir Kadın Cerrah-Op. Dr. Yıldız Yalçınlar¹⁷ kitabım bir belgesele konu olmuştur.

Fotoğraf çekmekten ve çektiğim fotoğrafları paylaşmaktan da keyif alıyorum. "Anne-Çocuk Heykelleri, Kadınlar ve Çocuklar, Sokaklardan" konulu üç kişisel fotoğraf sergisi açtım. Uluslararası bir yarışmada da ikincilik ödülüm var.

Ord. Prof. Albert Eckstein'in 1937-1938 yıllarında Anadolu'da çektiği fotoğraflarının farklı zaman dilimlerinde sergilenmesini de gerçekleştirmiştım.

Ocak 2023

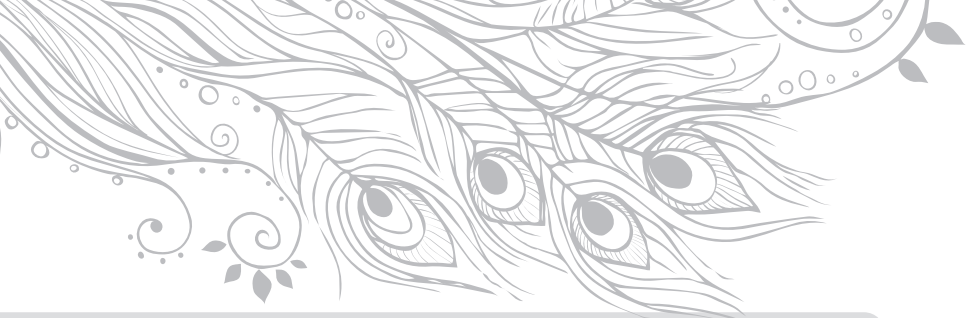
13 Akar,N.,Bozkır Çocuklarına Bir Umut-Ord.Prof.Dr.Albert Eckstein,Gürer Yayınları,2008, İstanbul

14 Akar,N., Dumlupınar: Bir İnsanlık Görevi, Gürer Yayınları, 2009

15 Akar,N., İstanbul'un İşgalini Gördüm, Mutlu Son Yayınları, 2020, Ankara

16 Akar, N., Nazizm'den Kaçanlar: Dr. Erika Bruck, KDY, 2022

17 Akar, N., Iğdır'da Bir Kadın Cerrah-Op. Dr. Yıldız Yalçınlar, Baran Ofset, 2005.

DR. NECATİ ÇANAKÇI

Dr. Necati Çanakçı 21 Eylül 1956 tarihinde dünyaya gelmiştir. 1979 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıp öğrenimini tamamlamıştır. İlk ihtisasını genetik üzerine yapan hocamız, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Anesteziyoloji ve Reanimasyon ihtisasına başlamış ve 1985 yılında uzman olmuştur. 1992-1995 Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde yardımcı doçentlik, 1995-2000 yılları arasında doçentlik yapmış ve 2000-2006 yılları arasında profesör olmuştur. 1997-1999 yılları arasında Ankara Üniversitesi Dörtüyl Sağlık Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü, 2003-2007 yılları arasında Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Yönetim Kurulu Üyeliği yapmıştır. 2005 yılında emekli olduktan sonra MESA Hastanesinin kuruluşunda profesyonel olarak danışmanlık yapmış; 2007 yılında MESA Hastanesi Tıbbi Direktörlük(Başhekim) görevine başlamıştır. Türk Anesteziyoloji Derneği ve Türk Algoloji Derneğine üye olan hocamız, 2010 yılında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin(TOBB) MESA Hastanesini bünyesine katmasıyla TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Tıbbi Direktörlük görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesinde Algoloji bilim dalını kurdum. Anestezi hastaya karşı davranışlar hakkında öncü 'davranış modelleri' çalışmalarım vardır.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

1990 yılında anesteziyolojide anestezi uzmanı olduktan sonra akademik çalışmam için beni ana bilim dalına kabul etmeleri ve

benim de bunu istemem; mesleki olarak hayatımdaki en önemli dönüm noktasıdır. Bu karardan sonra anesteziyi ve algolojiyi çok severek yaptım.

15-16 sene önce erken yaşta emekli olmam ve direktörlük yapmam benim için ayrı dönüm noktasıdır. Yöneticilik yönümün farkına vardım ve şu an devam etmekte olduğum Tıbbi Direktörlük görevimden çok memnunum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Doğuştan hastalıklardan dolayı insanların ve özellikle ailelerin yaşadıklarını çok dramatik izlerdim. Balıkesir’de yakın akrabamda iki tane Mongol (Down sendromlu) kız vardı. Lise ve üniversite çağlarımdayken onlara çok üzülürdüm. Hep onları izlerdim. Bunların genetik sendromları hakkında yapılabilecek çalışmalar olduğunu düşünerek “Benim bu meslekte sadece doktor olmak değil, bunun yanında akademik kariyer de yapmam gerekir.” diyerek genetiği seçtim. Türkiye’de bu eğitime erişmenin zor olacağını düşünüyordum, “Amerika’ya Japonya’ya gider pekiştiririm.” dedim. Asistanlığımın üçüncü senesinde bir şey fark ettim: Ben tıp doktoruyum. Doktorluk yapmak istiyorum. Kişilere, insanlara değmek istiyordum. İnsanların benimle iletişime geçmelerini istiyordum. Genetikte sadece laboratuvarında ve mikroskopta çalışmalar yapılıyordu ve klinik tarafının eksik olduğunu gördüm. Ne yazık ki uzmanlık sınavına girmeden genetik ihtisasımı bıraktım. Daha çok insanla iletişimin olduğu girişimsel bir dal olan anesteziyi seçtim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Mesleki anlamda Anesteziyoloji Ana Bilim Dalındaki hocalarımın hemen hemen hepsinden ilham aldım. Yöneticilik yönünden konuşursak MESA Hastanesinde çalıştığım ekibin çalışma ve düşünce şekilleri beni çok etkilemiştir. Şimdi de TOBB’un kurumsallığı beni çok etkilemektedir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik bir yaşam tarzıdır! Doktorluk, hekimlik bir meslek değildir. Ya böyle yaşamayı kabul edersin ya da etmezsin. Bu benim 30 yıldır söylediğim bir sloganımdır.

Ne demek istiyorum? İster istemez öğrenciliğimizden itibaren kariyerimiz boyunca bazı sosyal faaliyetlerimizden kısıtlamalar yapmak zorunda kalıyoruz. Bu işin kadın olma kısmı biraz daha zordur. Yarın bir gün kocan vardır, çocuğun vardır, nöbetin vardır... Biraz daha zor ve meşakkatlidir. Bütün öğrencilerime söyledim, erkenden karar vermek lazım. Ya ben böyle yaşayacağım ya da ben böyle yaşamayacağım.

Hekimlik zordur! Bir kadın doğum hastalıkları asistanı ya da uzmanıdır; bir konsere, tiyatroya gittiğinde ya da arkadaşlarının buluştuğunda “Beni kimse aramasın.” diyerek telefonunu kapamazsın, telefonu sessize bile alamazsın. Seni her an doğumu yaklaşmış bir hastan arayabilir. Gece ikide, gece üçte “Allah kahretmesin bu telefon niye çalıyor ?“ diyemezsin, o telefon çalar. Sonuçta sizler bu mesleğe kendini adanmış bireylersiniz.

Hekimlik kutsaldır! Kişilerin dertlerine çare bulmak büyük bir olaydır. Hep sorun çözersiniz; hep problem çözersiniz. Matematikle iç içe olan bir meslek olmasına rağmen ölçümler asla uymaz. Tıpta hiçbir zaman $2x2=4$ etmez. 3,9 ile 4,1 bizim için çok iyi bir sonuçtur. Dokuz ay gebe bir anneye ultrasona bakıp “Oğlunuz olacak.” dersin, kızı doğar. Tıpta iddia olmaz. “Diplomamı yırtarım hastanın sağ omzunda hiçbir şey yok.” diyemezsin. Her şey pozitif ilime ve bilime bağlıdır.

Ağrı dindirmek tanrı sanatıdır! Ben algoloji ile yıllarca uğraştım. Sedyeyle gelmiş bir hastanın ağrısını dindirmek, o hastayı yürüterek evine göndermek kadar büyük haz yoktur. Hastanın ziyarete gelip size dua etmesi, iyi dilekler dilemesinden daha büyük bir olay olamaz. Hele Urfa’da herkes sana Urfa isotu ve salça getirir.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

1972 yılında Balıkesir'den Ankara'ya tıp fakültesine geldiğimden beri bir sürü anım var. Hiç unutamadığım anım ise şu; Ankara'ya ilk geldiğimde Ankara'yı geziyordum. Geldikten bir hafta sonra Sıhhiye'de bir bayiden kendime küçücük sarı kırmızılı tıp fakültesi rozeti aldım ve hala da takıyorum. Benim için çok önemli, çok büyük, çok güzel bir anıdır.

Bir gün akciğer kanseri erkek bir hastam Karabük'ten eşiyile beraber gelmişti. Ben onlara ağrı tedavisiyle ilgili birtakım girişimlerde bulundum. Aylık periyotlarla kontrole gelmelerini söyledim. Birinci kontrole geldiler. İkinci kontrole geldiler. Sonra iki günde bir gelmeye başladılar. Ben de nedenini sordum. Hasta "Eşim, siz onun elini tuttuğunuz günlerde rahat uyuyor. Biz bunu fark ettik. Sizden sonra eve gittiğimizde bir ay boyunca uyuyamıyor." dedi. Ben de "Adımı enerji veren adama çıkarmayın." demiştim.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ağrı hastalarımın çok fazla pozitif geri dönüş alıyorum. Benim uğraştığım hastaların hepsinde kanser kökenli ağrılar vardı. Özellikle ağrı tedavisi ile uğraştığım zamanlarda derdim ki "Ben bir ağrı tedavisi uzmanı olarak her gün bir akrabamı kaybetme riskiyle yaşıyorum."

Tıp Fakültemiz ve öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Tıp fakültesi eğitimi, tıp fakültesi hastanesi ve tıp fakültesi öğrencilerimize geldiğimiz zaman tıp fakültesinde hastanesinde yönetici olmam, öğrencilerle iç içe olmam benim için çok ama çok büyük onurdur. En büyük hayallerimden bir tanesiydi yönetici olmak. Öğrencilerimiz bazen beni daha fazla görmek isteseler de onları uzaktan da sevebilmek; onların her türlü isteklerine bütün imkanlarımızı sunmak, bunları samimi olarak içtenlikle yapmak çok ama

çok önemli. Yemek ve dinlenme problemlerini halletmek, transfer ihtiyaçlarını çözebilmek bana zevk veriyor.

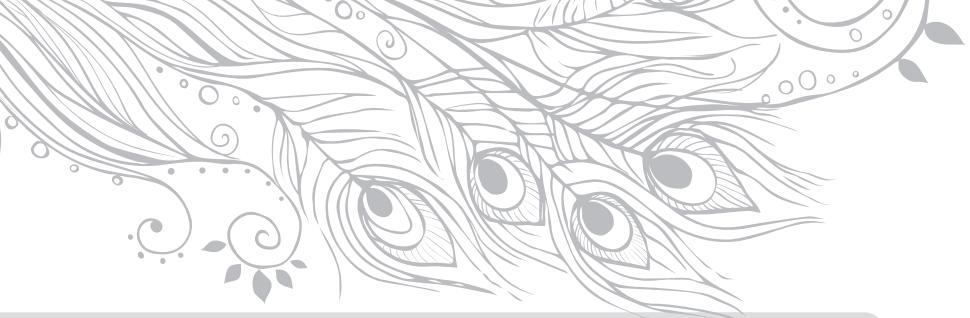
Şu an öğrencilerle temasım olmuyor ama daha önce çok iyi ders anlatırdım. Her dersin sonunda herkesin isim, soy isim yazmadan ders hakkında önerilerini yazmalarını söylerdim. “Ben koyu Fenerbahçeliyim.”, “Ben sizin kelliğimize takıldım.” gibi cümleler yazarlardı. Her şey serbestti. Kağıtlar halen evde duruyor.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Tıp fakültesinden mezun olmuş arkadaşlarımızın ihtisas maksadıyla bir bölümde daha iyi eğitim almak için ülkemizin dışına gitmelerini asla ve asla önermiyorum , tasvip etmiyorum. “Ben şu branşta daha öne çıkabilmek için şu eğitimi alıyorum.” diyerek gitmeye de hiç gerek yok. Uzmanlıktan sonra bazı spesifik uygulamaları bizim ülkemizde de olduğu gibi yurt dışında da daha iyi yapanlar var tabii ki ve bu amaçla eğitime gidilmesi iyi ve güzel olur.

Ocak 2023

DR. ONUR ÖZLÜ

Dr. Onur Özlü, Ankara'da Bahçelievler Deneme Lisesinden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini 1986 yılında bitirmiştir. Pratisyen hekim olarak Konya Doğum ve Çocuk Bakımevinde mecburi hizmetine başlamıştır. Mecburi hizmetinin ikinci yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde Anesteziyoloji ve Reanimasyon ihtisasına başlamıştır. 1993 yılında uzman doktor olan hocamız, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde ve Sosyal Sigortalar Kurumu Dışkapı Çocuk Hastanesinde Anestezi Uzmanı olarak görev yapmıştır. SSK Çocuk Hastanesinde bir süre tek anestezi uzmanı olarak çalışmıştır. Daha sonra Sağlık Bakanlığı Ulucanlar Göz Hastanesi ve Sağlık Bakanlığı Etlik İhtisas Hastanesinde çalışmış, 2004 yılında Doçent olmuştur. Anesteziyoloji ve Reanimasyon alanında Doçent unvanı aldıktan sonra Sağlık Bakanlığı Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Klinik Şefi olarak göreve başlamış, yedi yıl süre ile anestezi kliniklerinin, yoğun bakımların ve ameliyathanelerin sorumluluğunu yapmıştır. Sağlık Bakanlığında Tıpta Uzmanlık Kurulu üyeliği görevinde bulunmuştur.

Düzce Üniversitesinde beş yıl boyunca Anesteziyoloji ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı Başkanlığı, Fakülte Yönetim Kurulu üyesi, Fakülte Kurulu üyeliği ve aynı zamanda Düzce Üniversitesi Hastanesi Başhekimi olarak görev yapan hocamız, bu süreçte Kıdemli Profesör olmuştur. Hocamız 2018 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Anesteziyoloji ve Reanimasyon Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanları Derneğinde altı yıl süre ile yönetim kurulu üyesi olarak çalışan hocamız şu an aynı derneğin yönetim kurulu başkanlığını yapmaktadır. Bu dernek her

yıl farklı bir Balkan ülkesinde düzenlediği Balkan Ülkeleri Anestezi Günleri organizasyonunun sekizincisi Cumhuriyetimizin 100.yılında 29-31 Nisan'da Ankara'da düzenledi. Bu kongreler; Balkan ülkelerindeki anestezi uzmanları ile bilimsel alışverişi sağlarken tarihten gelen sosyal ve kültürel etkileşimin dostluk çerçevesinde devamına katkıda bulunmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

SSK Dışkapı Çocuk Hastanesinde her yaş gurubundaki çocuk hastalara anestezi uyguladım. En küçük bebek 600 gram kadardı. Bu arada 100 kilogram adolesan hastamız da oldu. Çeşitli şehirlerden gelen yanık vakası olan çok sayıda çocuk hastamız oldu maa- lesef! Bu dönemde yılda binden fazla hastaya genel anestezi uyguladım. Ulucanlar Göz Hastanesi Türkiye'nin en yoğun çalışan göz hastanelerinden biriydi.

Çok sayıda uzmanlık öğrencisi yetiştirdim. Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Sağlık Bakanlığının önemli referans hastanelerinden olması nedeni ile hasta sayısı ve çeşitliliği çok fazla idi. Uyanık kraniotomi vakalarını başlattım. Hastanemizde konjenital kalp hastalıklarının cerrahisinde anestezi uygulamaları güvenle yapılmaya başlandı. Açık kalp cerrahilerinin yapılabilmesi için anestezi uygulamaları özelliğidir. Farklı teknikler ve yaklaşımlar gerektirir. Düzce Üniversitesinde açık kalp cerrahisi ameliyatlarının yapılabilmesi için anestezi uzmanı ve teknikerlerinin eğitimlerini gerçekleştirerek ameliyatları başlattık. Zor endotrakeal entübasyon teknikleri, fiberoptik bronkoskop ile endotrakeal entübasyon uygulamalarını yaparak anestezi ve reanimasyon uzmanlık eğitimi alan öğrencilerime aktardım. Ultrasonografi kılavuzluğunda periferik sinir bloklarını bütün uzmanlık eğitimi alan öğrencilerim, ülkemizin çalışmakta oldukları çeşitli şehirlerinde başarı ile uyguluyorlar.

Bugün çalışmaktan mutluluk duyduğum TOBB ETÜ Tıp Fakültesi yeni kurulmuş olmakla beraber, güçlü olduğunu mezun olan öğrencilerinin başarıları ile ispatlamaktadır. Büyüyen hastane bina-

sı beraberinde genişleyecek olan öğretim üyesi kadroları ve başarılı öğrencileri ile gelecek vaat eden bir tıp fakültesi.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Asistanlık dönemimde ve uzman olduktan sonra da Türkiye’de hiç yapılmayan veya çok az merkezde yeni yapılmaya başlayan cerrahi işlemleri görmek için kendi imkanlarımla yurt dışına gittim. Kalp, akciğer transplantasyonu, karaciğer transplantasyonu için dünyada ilk karaciğer naklinin yapıldığı İngiltere’deki Edinburgh Hastanesinde ve Londra’da Brompton Hastanesinde bulundum.

Düzce Üniversitesinde çalışırken beyin cerrahisi kliniğinde öğretim üyesi olan bir arkadaşım intrauterin dönemde yapılan beyin cerrahisi ameliyatları ile ilgili çalışmak üzere Amerika’da Cincinatti Children’s Hospital’a gitmişti. Türkiye’de de bu ameliyatlara başlanacağını belirtmesi ve önerisi üzerine ben de aynı merkeze fetal anestezi üzerinde bilgi edinmek üzere gittim. Bu çalışmalarım hem mesleki açıdan hem sosyal ve kültürel açıdan pek çok kazanım sağladım.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Tıp fakültesinde öğrenciliğim sırasında ameliyathanelerde ve yoğun bakımlarda çalışan hocalarımızın insanlara olan yaklaşımlarından çok etkilenmiştim. Yoğun bakım üniteleri ve ameliyathaneler beni kendilerine çekmişti. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi anesteziyoloji ve cerrahi eğitimi için önemli bir merkezdir. Ailem de Ankara’da olduğu için Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde Anesteziyoloji ve Reanimasyon ihtisasına başladım.

Anestezi teknolojiyle iç içedir. Bizim işlerimiz hep gelişmiş teknolojiye sahip cihazlarla yürütülür. Anestezi uygulamasında ve yoğun bakımlarda kullandığımız makineler, monitörler ve ventilatörlerin sıfır hatayla çalışması hedeflenir. Bu cihazlar bazen hayati fonksiyonları yürütürler. Mesela ventilatörler hastanın solunum yapmasını sağlar. Dolayısı ile anestezi uzmanının teknolojiyi yakından takip etmesi, kullandığı makineyi bilmesi gerekir.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Elbette eğitiminiz sırasında rol model olarak gördüğümüz çok değerli hocalarımız oldu. Bununla beraber birlikte eğitim gördüğünüz bir arkadaşınızda size ilham verebilir. Mesela birlikte ihtisas yaptığım bir arkadaşımın kliniğimizde kendi gayretleri ile klinik çalışmalara başlaması, yurt dışındaki isim yapmış tıp fakültelerinin anestezi kliniklerinde kendi gayretleri ile gözlemci olarak çalışmalara gitmesi bizim dönemimizde sık karşılaşılmayan bir durumdu ve arkadaşım bana ve başka arkadaşlarımıza öncülük etti.

Ben İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezunum. Prof. Dr. Muzaffer Aksoy Hocamız dünya çapında saygınlığa sahip hocalarımızdan bir tanesiydi. Emekli olduktan sonra dahi ismi, çalışma odasının kapısında muhafaza edildi. Hocamız, benzenin aplastik anemi ve lösemiye yol açtığını ortaya çıkarmış, hemogloblin İstanbul'u tanımlamıştı. Hocamızın dünya çapında saygı duyulan bilim insanı olmasına rağmen son derece alçakgönüllü olması biz öğrencileri için çok önemliydi.

Rahmetli anatomi profesörü Sami Zan Hocamız vardı. Efsane bir hocaydı.

SSK Hastaneleri, çok sayıda kaliteli hekim ve hocaların çalıştığı kurumlardı. Hasta sayısının aşırı fazlalığı ve bazı yönetsel sorunlara bağlı olumsuzlukları elbette inkar edilemez. SSK Dışkapı Çocuk Hastanesinde çalışırken çocuk hastalıkları uzmanı olan yenidoğan klinik şefi bir hocamızın rehberliği ile anesteziyoloji uygulamalarının dünya standartları düzeyine gelmesini sağlamıştım. Bu başarı uzmanlık dönemimin ilk sürecinde gerçekleşmişti. İnsan işini severse ve gerektiği gibi yaparsa, öğrenmeye çalışırsa başarıyor. Kendinize güveniniz geliyor, arzu ettiğiniz şartlarda çalışıyorsunuz, faydanız daha fazla oluyor, yolunuz açılıyor.

Bir öğrenciniz de size ilham verebilir, mesai arkadaşınız veya dergideki bir makale... Gittiğiniz bir kongrede stantta gördüğünüz bir cihaz... Cihazla neler yapabileceğinizi hayal edersiniz. Bunlar size ilham verebiliyor.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik hayatın kendisidir.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer eden anılarınız nelerdir?

Seksenli yaşlarda, akciğer ve beyin metastazları olan meme kanseri bir hastamız oldu. Radikal ameliyat için hasta inoperabl kabul edilmişti. Fakat hastanın göğsünde gelişen yaranın cerrahi olarak düzeltilmesi hastanın daha rahat yaşaması için gerekiyordu. Anestezi ve cerrahi işlemleri ekip çalışması ile gerçekleşir. Genel anestezi verilemeyecek hastamız için genel cerrah olan arkadaşımız ile görüştük. Hasta ile de sağlıklı iletişim kurduktan sonra torakal epidural anestezi ile, ameliyatın yapılmasını sağlamış olduk. Hasta geri kalan ömrünü yarası olmadan geçirdi.

Uzman olarak farklı şehir veya hastanelere giden öğrencilerimizden eğitimleri sırasında öğrendikleri anestezi teknikleri nedeni ile teşekkürlerini duymak büyük mutluluk oluyor.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımız genelde uyuduğu için geri dönüşlerini alamıyoruz. Anestezi öncesi muayene ettiğim, anestezi sonrası takip ettiğim hastalardan ve hasta yakınlarından olumlu dönüşler alıyorum. Önemli olan anestezi öncesi hastayı bilgilendirmek ve kaygılarını gidererek güven vermek. Çok gariptir; bazen yoğun bakımda vefat eden hastalarımızın yakınlarından teşekkür aldığımız oluyor. Çünkü iyi sonuç almak için ekip olarak büyük bir uğraşı veriliyor.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir? Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Geri dönüş notlarımız oluyor ancak bunları biz görmüyoruz. Tıp fakültesinde okuyan öğrencileri artık birer hekim aday olarak kabul ediyoruz. Kliniklere başladıklarında meslektaşlarımız olarak görüyoruz. Anestezi ve Reanimasyon stajını bitiren öğrencilerimi-

zin yaklaşımlarından ve ifadelerinden anlıyorum ki anestezi stajı onlara çok faydalı olmuş. Bana teşekkürlerini iletiyorlar.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

En iyi eğitici hastadır. Hastayı mutlaka göreceksiniz, muayene edecek, ayrıntılı anamnez alacaksınız. Şikayetini tam olarak öğreneceksiniz, muayene ettikten sonra laboratuvar tetkiklerini isteyeceksiniz. Hastayı birebir takip etmeniz gerekiyor.

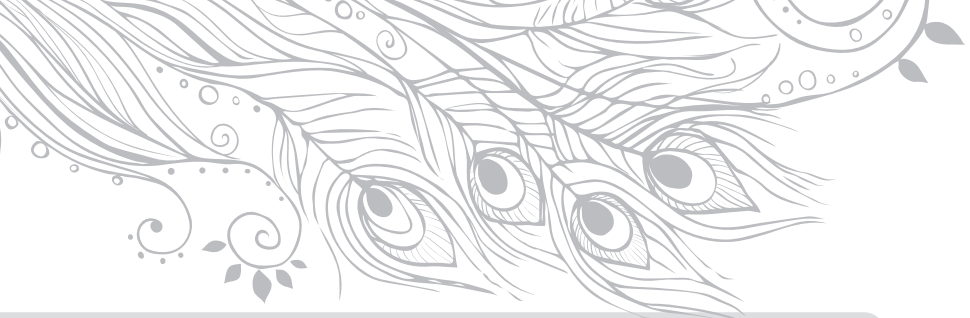
Ülkemizdeki sağlık sistemi ve yurt dışında çalışmaya başlayan hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Geçiş döneminde olduğumuzu düşünüyorum. Bütün dünyada pandemi ekonomik, sosyal alanlarda ve teknolojinin uygulama alanlarında radikal değişikliklere yol açtı. Hekimlerimiz arzu ederlerse yurt dışına giderler. Daha sonra geri dönseler bile mutlaka kazanımları olacaktır. Yurt dışında da sağlık sisteminin mükemmel olmadığını biliyoruz. Ayrıca insanı kırmızı halıyla beklemiyorlar. Arkadaşlarımız yurt dışında çalıştıkları kadar Türkiye’de çalışırlarsa mutlaka çok iyi yerlere gelirler.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Seyahat etmeyi çok seviyorum, arkeolojiyi merak ederim. Farklı kültürleri tanımak, insanlarla beraber olmaktan mutlu olurum.

Ocak 2023

DR. ÖZTUĞ ADSAN

Dr. Öztuğ Adsan, 1964 yılında dünyaya gelmiştir. Ortaöğrenimini Ankara'da tamamlamış, 1981 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamıştır. 1987 yılında mezun olmadan önce ilk Tıpta Uzmanlık Sınavına (TUS) girerek Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji ihtisasını kazanmış ve 1987-1992 yılları arasında ihtisasını tamamlamıştır. 1992 yılında eş durumundan tayini Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesine çıkmış ve on üç yıl orada görev yapmıştır. Görevi sırasında başasistanlık, şef yardımcılığı idari görevlerini yapmış ve doçentlik unvanını almıştır. 1997-1998 yılları arasında Postdoctoral Fellowship ile EAU bursu ile İsviçre'nin Bern Üniversitesi Üroloji Kliniğinde çalışmıştır. 2011-2016 yılları arasında Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapan hocamız 2013 yılında YÖK bursu ile ABD, New York, Weill Cornell Medical College Robotic Surgery Center'da Robotik Prostatektomi ve Üroonkoloji eğitimi almıştır. Hocamız 2016 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Üroloji Ana Bilim Dalı başkanı olarak görev yapmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Kendimi tekrar etmek beni sıkır. Bu sebeple devamlı bir şeylerin peşinde koşarım. Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde göreve başladığım zamanlarda güncel onkolojik cerrahi yapılmıyordu. Herkes günü kurtarmaya çalışan bir cerrahi sistemi içerisindeydi. Amerika ve Avrupa sistemini getirip oturttuk. Bir ekol yarattık. 20'ye yakın doçent yetiştirdik. Bu çalışmamız Türk Üroloji Derneğinde takdir topladı. Daha sonra yaptığımız çalışmaların birkaç tanesi ödül aldı.

Bir dönem robotik cerrahiye merak saldım. Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesinde Robotik Cerrahiye kurduk. Şimdi prostat kanserinde ameliyatsız çözümler sunan merkezler içerisinde Türkiye öncülerinden ve en iyilerindeniz. Bir şeylerin peşindeyim. Özellikle kendim ve ülkem için elimden geleni yapıyorum ve yapmaya devam ediyorum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Üniversitede kariyer yolunda ilerlememe engel olan hocalar vardı. Eskiden TUS olmadığı için insanlar sosyal ilişkileriyle bölüme giriyorlardı. Biz çok iyi puanlarla oraya girdik ama aramızdan birilerini yurt dışına eğitime gönderip bizi göndermediler. Ben seçim kriterlerine çok kızdım. Neden başarılı olanları göndermediler? Neden seçim yapılmadı? Neden sınav yapılmadı? Bunun üzerine Avrupa Birliğinin sınavlarına girip burs kazandım. Bu beni kırbaçlayan bir olaydı.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Ben ilk önce kalp ve damar cerrahisi istiyordum çünkü çok hoşuma gidiyordu. Bizim dönemimizde kalp damar cerrahisi doktorların şahikasıydı. Çok atraksiyonu vardı, ölüm kalım meselesi vardı. Ben o zamanlar insanların ölmesini ve canlanmasını çok merak ediyordum. Arkadaşlarla acil servislerde çalışırdık. Kalp ve damar cerrahisi hakkında uzman doktorlarımızdan birinden yardım istedim. Bana “Karar vermeden önce gel burada çalış.” dedi. Bizim zorunlu stajlarımızdan değildi. Ben de seçmeli olarak bir ay çalıştım. 15 nöbet tuttum, ailemi bir veya iki kez gördüm. Gündüzleri saat üçten sonra ayakta uyuyordum, geceleri monitör takip ediyordum. Bu süreçten sonra bu bölümden vazgeçtim çünkü aile hayatım olmayacak, sosyal yaşantım bitecekti. Ben ona doktorluk demiyorum bir nevi mekanik asistanlıktı. Daha sonra ikinci çok sevdiğim branş olan ürolojiye geçtim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Başta Atatürk, benim çalışma ortamımı sağlayan insandır. İlkokul öğretmenim benim hayatımda çok önemli bir yere sahip. Çalışma motivasyonumdur. Ortaokulda Türkçe öğretmenim Nurhayat Hanım'ı hiç unutmam. Bana görev adamı olmayı, işimi özürsüz yapmayı öğretmiştir. Lisede Kimya öğretmenim Emine Hocamı hiç unutmam. “Her şeyi bilmek zorunda değilsin ama bildiğin şeyi iyi bilmek zorundasın!” düsturunu öğretmiştir bana. Ürolojide Prof. Dr. Kadri Anafarta Hocam benim için mentordur. “Dünyaya bak, dünyada yapılanın en iyisini sen de yapmaya çalış!” düsturunu öğretmiştir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik bana ruhsal tatmin sağlıyor. Biraz narsisizm olacak ama birçok düşünürün hekimlerin yarı tanrı olduğuna dair söylemleri vardır. Çünkü hekimler insana ait birçok şeyi bilip insanlara faydalı olurlar; insanlar da ihtiyaçları karşılandığı için sanki yarı tanrılar gibi bakarlar doktorlara. O hissi aldığınız zaman ruhsal olarak çok tatmin oluyorsunuz cidden. Size karşı duyulan minneti hissetmek çok mutlu ediyor. Ruhsal tatmin benim için her şeyden önemli. Başardığınızı hissederseniz ardından hayatı idame ettirmede sizin için gerekli olan maddesel tatmin de gelir.

Hekimlerin narsistik yönleriyle alakalı görüşleriniz nelerdir?

Bu kötü bir şey değil. Hasta hakkında karar verirken tek başınayız. Doktor denildiği zaman karar sizin kendi kişisel kararınız gibi algılanır. Tıp fakültesine girerken de kariyerinizde ilerlerken de bireysel çabayla yapıyorsunuz, yapıyoruz. Yaptığımız işi düzgün yaptığımız ve donanıma sahip olduğumuz zaman bizi ukala görüyorlar. Yaptığımız iş düzgün olduğunda kendimizi beğenmemizin belli sınırların üzerine çıkmadığı sürece yanlış olduğunu düşünmüyorum. Bu durum bizim özgüvenimizi besler, özgüvenimiz olmazsa zaten bu işi yürütemeyiz çünkü çok yıpratıcı bir meslekte çalışıyoruz. Öz saygımızı yerinde tutacak şeyler olmazsa çok yıpranırız. Bu sebep-

le belli bir seviyeye kadar narsistik özelliğimizin olması gerektiğini düşünüyorum.

Doktorlara olan tepkilerin de yanlış politika ürünü olduğunu düşünüyorum ve bu duruma gelinmesi acınası bir durum.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde üroonkolojiye başladığım zaman kemoterapi odamız vardı. Onkoloji vakalarının kemoterapisini kendim verirdim. Hastalarımızın tedavisini üstlenir, takibini yapardık. Testis tümörlü genç hastalarım çoktu. Onların kemoterapisini verdikten sonra düzelmeleri beni çok mutlu etmişti. Testis tümörlerine düzgün tedavi vererseniz çok iyi yanıt verir. Bu durum benim çalışma şevkimi artırdı. Bunun üzerine Avrupadan bir üroloji bursu kazandım. İsviçre’de yeni markerlar ve PCR konusunda yeni çalışmalar başlamıştı. Bu bursla, EAU bursu, İsviçre’nin Bern Üniversitesi Üroloji Kliniğinde çalıştım. Onun ardından Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesinde robotik çalışmalara başladım. New York Cornell Üniversitesinde robotik cerrahi konusunda çalışmalara devam ettim. Bunları daha sonra Türkiye’de kullandım.

Ben doçent olduktan sonra şeflik sınavı açtılar. O zamanlar şef yardımcısıydım. Amatör olarak müracaat ettim. Dosyam iyiydi, çok çalışmıştım. Teorik olarak çok fazla yayınım vardı. Ben hamili kart yakını tarzı ilişkileri çok bilmem, girmem. Babamdan her şeyi çalışarak yapmayı gördüm ve öğrendim. Çok fazla aday olmayacağını tahmin ediyordum bu sebeple en ciddi adaylardan biri oldum. Çok ciddi baskılara maruz kaldım. Hayatımda ilk defa meslektaşım tarafından politik araçlarla dosyamın geri çekilmesi için tehdit edildim. Hayatımda ilk defa böyle bir durumla karşılaştım ve meslektaşlarımdan beklemiyordum. Sisteme karşı geldim diye çok kızdım kendime ama içimdeki o acıyı dindirmek için mahkemeye gittim. Hayatımda ilk defa avukatlık bir işe girdim. Mahkemede dosyam kazandı. Benim yerime şef olanın şefliği düştü, ben gazetelere çıktım. Bu benim için kötü bir şöhret oldu çünkü o dönemde var olan

yönetim beni sürgüne gönderdi. İki çocuğum ve bir sürü borcum vardı. Başka bir şehre, Trabzon'a görevlendirmem çıktı. Mahkemede "Sizin kadronuzda gözüm yok, ben bu kadroyu istemiyorum. Çoluk çocuğumun geçimi daha önemli." dedim. Benim bütün çalışma şevkimi kırdılar. Bu olaydan sonra Sakarya Üniversitesinde çalışmaya gittim. Bu olay da benim dönüm noktalarımın biridir.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Benim doktor olmamı sağlayan nedenlerden biri de hastalarımıdır. Ben geri bildirim olmadan yaşayamam. Doktorluğun en önemli meziyetlerinden biri de hasta hekim ilişkisidir, iletişimidir. İletişiminiz iyi olmazsa iyi bir klinisyen olamazsınız. Bana göre bizim mesleğimizin temeli de bu. Tabii ki prekliniğe ve araştırmalara çok saygı duyuyorum ama benim zevk aldığım şey insanlarla olan iletişimim ve hastalarımın minnettarlık duygularını hissetmemdir. Ben bu doyumun peşinden gidiyorum.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Genel popülasyonun yarısında çalışma azminin ve doktor olma isteğinin iyi olduğunu görebiliyorum ama diğer yarısında da klasik Z kuşağı gibi konformist yaklaşım görüyorum. Ders çalışmanın ya da doktor olmanın vermiş olduğu o şevki çok hissetmiyorlar, kısa yoldan rahata ulaşmanın çabası içindeler.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Genel yaklaşım eskiye göre çok farklı. 10 yıl önce bizden çok etkilenip ürolog olan arkadaşlarım ve öğrencilerim vardı. Şu andaki jenerasyon çok konformist. Daha az çalışıp daha çok para kazanmak istiyorlar. İlk söyleyebileceğim şey seveceğiniz branşı yapmanızdır. Sizi motive eden şey para olmamalıdır. Belki haklılar, belki ben de şimdi sizlerin yerinde olsam aynı şeyi yapardım. Bu sebeple kendi çağımla kıyaslamak yanlış olur. Belki de siz de sizden sonrakilere böyle diyeceksiniz. Dünya farklılaşıyor, yaşadığımız ortam değişiyor. Branş seçiminde seveceğiniz ihtisası yapın ya da yapma-

yın. Mutlu olmanız doktorlukla alakalıysa öyle devam edin. Ama yok akademik olarak ilerlemek istiyorsanız o yolda gidin. Lütfen branşınızı seçerken dikkatli olun ve iyi seçin. *Deneyin!* Bir şeye ilgi duyuyorsanız mutlaka realize edin. Hayal dünyasında bırakmayın, gidin test edin. Elbise denemeye benzer bu. Elbiseyi çok beğenirsiniz ama üzerinize uyup uymadığını ancak giydikten sonra anlarsınız. Önce deneyin sonra karar verin. Dünyayı tanıyın, dünyada ne olup bittiğini bilin! Mevlana'nın da "Önce kendini bil!" mottosunu benimseyinler.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ülkemizdeki sağlık sisteminin en büyük problemi basamak sisteminin çalışmamış olması. Aile hekimliği sistemi çalışmıyor, insanlar direkt olarak 3.basamak sağlık sistemine müracaat ediyorlar ve çok sık doktora geliyorlar. Bunu alışkanlık haline getirdiler, dolayısıyla sağlık sistemini tıkıyorlar. Yurt dışındaki sağlık sistemlerine göre sağlık sistemimiz oldukça iyi ve kapsayıcı ancak bunun yönlendirilmesi ve organizasyonu hakkında kesinlikle bir problemimiz var.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

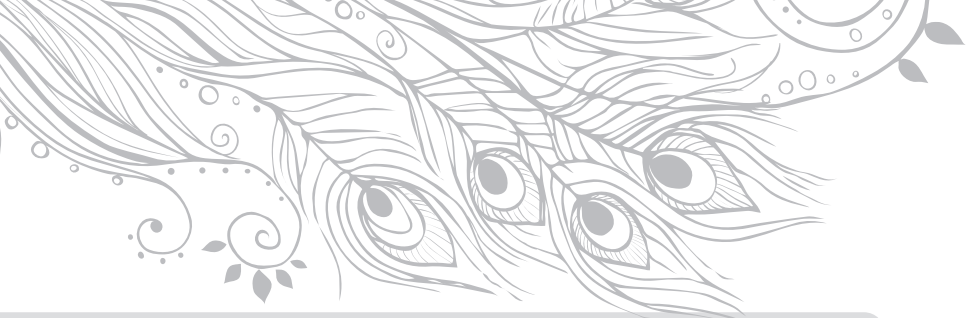
Benim için büyük bir kayıp. O kadar emek verdiğimiz zeki insanların ülkeyi terk etmesi, burada vermiş olduğumuz emeğin başka ülkenin vatandaşına yararlı olması benim için bir zulüm. Verdiğimiz emek boşa gidiyor. Burada milliyetçilik duygularım kabarıyor. Dolayısıyla doktorların yurt dışına gitmesine sebep olan koşulları doğuran nedenlerin elenmesini ve geri çevrilmesini istiyorum.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Bir dönem ud çalıyordum, küstü, bıraktı beni. Resim yapmayı çok severim. Tenis oynarım. Seyahat etmeyi ve kitap okumayı çok severim. Hekimlikten dolayı çok vaktim kalmıyor.

Eylül 2022

DR. P. ELİF EKMEKÇİ

Dr. P. Elif Ekmekci, 5 Temmuz 1971 tarihinde Ankara'da dünyaya gelmiştir. Ortaöğrenimini TED Ankara Kolejinde tamamlamıştır. 1989-1995 yılları arasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıp eğitimini tamamlamış, ardından Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalında doktora yapmıştır. Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezinde Avrupa Birliği Temel Eğitim Programını tamamlamıştır. Imperial College of London Business School ve Hollanda Ulusal Halk Sağlığı Enstitüsünde "Avrupa Birliği Ülkelerinde Halk Sağlığı Sorunları" üzerine burslu olarak akademik eğitim almıştır. Araştırma Etiği programında Fogarty International Fellow Master Sertifikası almaya hak kazanmıştır. Bu fellowship, Boston Çocuk Hastanesi Gelişimsel Tıp Ana Bilim Dalı ve Harvard Üniversitesi Halk Sağlığı Okulunda gerçekleştirilmiştir. Hocamız daha sonra Western Institutional Review Board'da doktora sonrası araştırmacı olarak görev yapmıştır. T.C. Sağlık Bakanlığı Müsteşar Danışmanlığı, daha sonra T.C. Sağlık Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı yapmıştır. Dünya Tıp Hukuku Birliği, European Network of Research Ethics Committees, European Open Science Cloud Task Force, Uluslararası Biyoetik Birimi Uluslararası Öğretmenler Forumu dahil olmak üzere çeşitli profesyonel topluluklarda ve bilimsel kurullarda aktif bir üye ve Uluslararası Biyoetik Birimleri Avrupa Bölgesi Yürütme Kurulu Üyesidir. Hocamız, Artificial Intelligence ve Data Visitation (Yapay Zeka ve Veri Ziyareti) Eş Başkanı, CODATA Uluslararası Veri Politikası Komitesi eş başkanı ve Avrupa Araştırma Etiği Ağı üyesi, TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı, Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı Başkanı ve Ulusla-

rarası Biyoetik Birimi/ Dünya Hekimler Birliği Ortaklık Merkezi Başkanı, TOBB ETÜ Açık Bilim Komitesi üyesi ve TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Etik Kurul Başkanı olarak görevlerine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Akademide yer almadan önce sağlık politikaları geliştirilmesi kapsamında Türk Sağlık Mevzuatı ile Avrupa Birliği Sağlık Mevzuatı uyumlaştırılması, Avrupa Birliği tarafından desteklenen katılım öncesi uyum projelerinin yürütülmesi ve Avrupa Komisyonu ile müzakerelerin yürütülmesi üzerine çalıştım. Akademik çalışmalarım ilk adım olan doktora tezim, Romanların sağlık hakkı üzerine Türkiye’de yapılmış ilk ve en geniş çalışmaydı. İncinebilir grupların sağlık hakkının etik boyutunun tartışıldığı ilk çalışma olması açısından inovatif bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz. Bunun dışında sağlık etiği alanında ve araştırma etiği alanında yaptığım çalışmaları yenilik alanlarına dahil edebiliriz. Araştırma etiğinde biraz daha uluslararası mevzuatla belirlenmiş standartlar üzerinden gidiyordu çalışmalar. Özellikle fellowship yaptığım sırada biraz daha geniş pencereden bakabildim. Sadece Batı kültüründen temel alan ilke temelli etiğe sıkışmak yerine farklı bakış açılarını kucaklayan geniş bir perspektife ulaşmayı ve bunu araştırma etiğine nasıl yansıyabileceğime dair çalışmalarım yenilik olarak düşünülebilir.

Tüm bunların dışında ben çalışmaya başladığımda ‘Yapay Zeka ve Etik’ tamamen yepyeni bir alandı. O kadar yeniydi ki bizden başka bu alanda çalışan yoktu diyebilirim. Tıbbi bilişim, tıp teknolojileri ve etik, özellikle bunların bilimin ve hekimliğin belirli alanlarına olan etik yansımaları, sosyal ve yasal sonuçları çok fazla düşünülüyordu. Yapay Zeka etiği üzerine yaptığımız çalışmalar yenilik alanlarından bir tanesi oldu ve olmaya devam ediyor. Bir de bu çalışmaların alt kümeleri var; yapay zekanın araştırma ve yayın alanında ya da veri alanında neden olduğu etik sorunlar gibi. Değerli hocam Berna Arda ile yazdığımız *Artificial Intelligence and Bioethics*¹⁸ kitabımızda yapay zekanın beraberinde getireceği sosyal ahlaki değ-

18 Ekmekci, E., & Arda, B. (Eds.). (2020). *Artificial Intelligence and Bioethics*. Springer.

şimi ve bu alt kümelerde neden olacağı etik sorunları öngörmüştük. O zaman, o zaman dediğimde 2020, bu öngörülerimiz bilim kurgu gibi duruyordu. Çünkü henüz üretici yapay zekanın açık kullanıma sunulabileceğine dair bir işaret yoktu. Kitapta yapay zekanın otonom kararlar alması ve beraberinde gelen yasal ve etik sorumluluk problemlerine, yapa zekanın bilinç kazanmasına dair problemlere ve hatta insanlık için varoluşsal risk oluşturma riskine dair yazdık.

Şimdi bir adım ileriye giderek yapay zekanın bilimsel yayın alanında ne gibi fonksiyonlarının olduğu, açık bilimi nasıl etkilediği, ChatGPT gibi üretici yapay zeka sistemlerinin ne gibi etik sorunlar içerebileceği, yazarlık veya hakemlik konusunda yapay zekanın nasıl kullanılabileceği üzerine projelerimiz var. Artificial Intelligence ve Data Visitation (Yapay Zeka ve Veri Ziyareti) konusunda da bir projemiz tamamlanmak üzereyiz. Hem teknolojideki gelişmeler hem de yapay zeka algoritmalarının devreye girmesiyle yeni bir alan açılmaya başladı: Organoidler. Genlerle ilgili araştırmaların etik boyutu, organoidlerle ilgili araştırmaların etik boyutu ve yapay zekanın dahil olduğu açık bilim alanlarındaki etik sorunlar üzerine çalışmalar yapıyoruz.

Son dönemde beni heyecanlandıran uluslararası projelerimiz var. İlki yapay zeka ve etikle ilgili, bir diğeri de Immersive Technology (Sarmalayan Teknoloji) ile ilgili proje. Aslında bunlar COVID-19 pandemisi ile beraber popülerite kazandı. Pandemi öncesinde fiziksel olarak üniversitede bulunduğumuz için daha çok çevremdeki kişilerle iş birliği yapıyordum. COVID-19 pandemisi esnasında bütün çalışmalar sanal ortama taşındığı için birdenbire bütün dünya ile çalışmaya başladık. Halk sağlığı acilleri üzerine çalışan uluslararası bir grup içerisinde yer aldım. Etik ile ilgili Türkiye’de yapılan diğer çalışmalara baktığımda ağırlıklı olarak klinikten ve hayatın içindeki uygulamalardan daha kopuk, daha entelektüel düzeyde çalışmalar söz konusuysen bizim yaptığımız çalışmalar pratiğe yönelik oldu. ‘Halk sağlığı acillerindeki tutumlar neler olmalı?’ dediğinde COVID-19 pandemisinde olduğu gibi doğrudan hayatın içinde çalışmalar oluyor. Etik kurulların COVID-19 Pande-

misi sırasında yaşamış oldukları sıkıntılar ve bunları nasıl aştıkları ile ilgili çalışmanın Türkiye ayağını biz yürüttük.

Öğrencilerimizle klinik etik alanında yürüttüğümüz projelerimiz var. İkinci sınıftaki bir öğrencimizin başlattığı, iki psikiyatrist hocamızla beraber yürüttüğümüz kitap projemiz var. Tıp tarihi alanında projelerimiz var. Birini Prof. Dr. Nejat Akar Hocamızla beraber tamamladık, bir diğeri de yolda.

Tıp etiği, klinik etik anlamında dört ilkeye indirgenmiş durumda: Zarar verme, fayda sağla, adalet, özerkliğe saygı. Etiğin bundan ibaret olmadığını gösteren çalışmalar yaptık. Mesela Psikiyatride Etik Kitabındaki çalışmalarımızın temellerinden bir tanesi de bu. İlke temelli yaklaşım, araştırma etiği için ortaya konmuş. Ama klinikte, Hipokrat'tan bu yana gelen geleneğimiz 'Erdem Etiği'dir, ilke değil. Hasta özelinde karar vereceğimiz, hekim ve hastanın birbir ilişkisindeki değerlendirmeleri ilkelerle açıklamak her zaman mümkün olmuyor. Bu bambaşka bir ustalık gerektiriyor. Aristo'nun bahsettiği Erdem Etiği, Hipokrat'ın benimsediği Erdem Etiği, Aydınlanma Döneminde Thomas Sydenham'da gördüğümüz tutum gibi usta-çırak ilişkisinin de temelinde yatan şey. Etiği dört ilkeye indirgeme yaklaşımını terk ederek tıp gelenekleri içerisinde bir yere yerleştirme çabası belki de yaptığımız yeniliklerden bir tanesi olabilir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Tıp fakültesine genelde herkes klinisyen olma düşüncesiyle giriyor. Ben tıp fakültesi eğitimim sırasında gittiğim her klinik stajda "Bir hayat boyu bu klinikte bu işi yapar mıyım?", "Yaparsam bundan mutlu olur muyum?" diyerek kendimi sorguladım. Maalesef gittiğim her klinikte "hayır" cevabına ulaştım. Tıp fakültesini bitirdiğim zaman şunu çok net anladım ki ben klinisyen olmak istemiyordum. Benim hayalim o değildi. Laboratuvarda çalışmayı denedim ancak o da bana göre değildi. Benim ilgimi çeken tıbbın sosyal boyutuydu. Sağlık sistemleri, sağlık hizmetlerinde geri ödeme sistemleri, eşitsizlikler, hakkaniyet, incinebilir gruplar... Şunu görüp anladım ki tıp

fakültesi eğitimi sırasında biz böyle bir vizyona sahip olmuyoruz. Tıp fakültesi eğitimi bize klinisyen olmaya ve Tıpta Uzmanlık Sınavına yönelik bir yol çiziyor. Sağlık yönetiminin hekimlerin aktif olarak yer alması gereken hem akademik hem de pratik uygulamalı bir alan olduğunu tıp eğitimim sırasında fark etmemişim. Mezun olduktan sonra yaptığım çalışmalarla bunu daha iyi anladım. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalında Prof. Dr. Berna Arda Hocamla konuştum. O dönemlerde Sağlık Bakanlığında çalışmaya başlamıştım. Orada anladım ki sağlık alanındaki mevzuat çok önemli. Temel sağlık mevzuatımız Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkmış. Ondan sonraki mevzuat uyarlamalarının çok büyük bir kısmı Avrupa Birliği adaylığı sürecinde uyumlaştırılmaya çalışılıyordu. Kendimi sorguladım, bu mevzuat uyumu ve güncellemesi neden önemli? Çünkü hakkaniyete, sağlığa erişime büyük katkısı var. Bunlar benim için zihin açıcı oldu. O zaman kendime dedim ki uzmanlık alanı olarak benim için en iyisi tıp tarihi ve etik. Tarih kısmı çok fazla ilgimi çekmiyordu açıkçası. Prof. Dr. Nejat Akar Hocamızla çalışmaya başladıktan sonra tarihin keyifli boyutunu gördüm ve zevk aldım. Onun öncesinde Osmanlıcadan Türkçeye çeviriler yapıyordum, benim için bu çeviriler matematik gibiydi; başardım ama pek de sevmedim. Asıl ilgimi çeken hep etik oldu. Etiğin de sosyal boyutu daha çok ilgimi çekti. Sağlık hakkı, sağlığa erişebilirlik... Avrupa Birliği çalışmalarım sırasında 'İncinebilir Grupların Topluma Dahil Edilmesi' üzerine birtakım çalışmalar yapmıştık. O zaman Romanların incinebilir durumu ve sosyal içermesi gündemdeydi. Türkiye'de çok büyük bir Roman popülasyonu var. Doktora tezimi de buna yönelik yaptım. Türkiye'nin dört bir yanını gezdim. Doktoramı ilk sunduğumda jüri başkanı olan hocam bana "Çok zor bir konu seçmişsin. Çok ağır bir metodolojin var. Çok seyahat etmen lazım. Bakalım bu tez biter mi?" demişti. Birçok insanla görüşecektim, odak grup çalışmaları yapacaktım. Edirne'den Adana'ya Artvin'den Hatay'a, Mersin'den İstanbul'a kadar pek çok ilde görüşme yapacaktık. O dönemde Bakanlıkta da çok yoğun çalışıyordum. Bana hep "Tezini ne ara yazdın?" diye sorarlar. Ben

tezimi uçaklarda yazdım. Sık sık Bakanlığı temsilen yurt dışına toplantılara gitmem lazımdı. Uçakta hiç bölünmeden çalışabiliyordum. İnsanlar yemek yerken ben tez yazardım. Hafta içinde de çocuklarım uyuduktan sonra tezimi yazmaya devam ediyordum.

Tüm bu süreç, klinisyen olmak istemediğimi anlamam ve kendime alternatifler aramamla başladı. Bizim dönemde Fakülteyi dereceyle bitirip TUS'a girmeyen bir tek ben vardım. İyi ki de alternatif aramışım ve benim için önceden çizilmiş olan yolun dışına çıkmaya da cesaret etmişim. *O dönemki Elif'i takdir ediyorum.* Aramayabilirdim. Sevdiğim bir alan buldum ve bunu bulabildiğim için mutluyum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Daha çok tıbbın sosyal boyutuyla ilgilendim. Değerlere ilişkin, etiğe ilişkin, "Doğru nedir? Doğru davranışı nasıl bulabiliriz? Bulduğumuzu nasıl anlayabiliriz?" ya da "Zaman içerisinde bunlar değişir mi?" gibi sorular... Hekimlik mesleği, hasta-hekim ilişkisi ve teknoloji anlamında çok hızlı geliyor. Şu anki doğrular/doğrularımız bu değişime nasıl uyum sağlıyor? Biz bu durumda nasıl yer almalıyız? Çocuklarımızı, öğrencilerimizi bu duruma profesyonellik açısından hem araştırmacının etik unsurlarına hakim hem de güçlü, donanımlı, yüksek seviyede araştırmacılar olmak üzere yetiştirmek için nasıl hazırlayabiliriz? Beni motive eden şeyler bunlardır diyebilirim.

Kariyeriniz süresince ilham aldığınız kişiler kimlerdir?

Prof. Dr. Berna Arda Hocam ve Prof. Dr. Nejat Akar Hocam bana çok ilham olmuştur. Berna Hocam, bu alana girmemde, devam etmemde bana ilham veren kişidir. Nejat Hocamı tıp fakültesinde öğrenci gözüyle tanıdım. Bizim dönemimizdeki öğrenciler Nejat Hocamızdan çok korkardı. Nejat Hocamla dekanlığından önce hastanemizin Klinik Araştırmalar Etik Kurulunda beraber çalışmıştım, şimdi 3-4 yıldır dekanlıkta beraber çalışıyoruz. Ben hala bazen Nejat Hocamın bakışlarından korkarım. Hem yönetsel

açıdan hem akademik açıdan hem de insan ilişkileri açısından hakikaten çok şey öğrendiğim bir insandır. Benim hayatımda önemli kişilerden bir tanesidir.

Bir de olumsuz örnekler oldu. İki kişi benim kariyerimde dönüm noktası sağlamış olan olumsuz karakterlerdir. Bence olumlu karakterler kadar önemlidir bunlar da. Hem yaşarken hem de geriye dönüp baktığımızda bunları belirleyebilmek lazım. Bunlardan bir tanesi tıp fakültesindeki bir hocamdı. Bir derste bize öyle bir karanlık manzara çizmişti ki! Tıp, tıbbın geleceği, Türkiye'nin geleceği... O dersten yüreğimde bir ağırlıkla çıktım. O kadar olumsuz, o kadar karanlık, o kadar bizi umutsuzluğa düşürecek bir konuşmaydı ki! Bir dönem söylediklerine inandım. Geriye dönüp baktığımda kendime "Bir daha hayallerini çalan bu olumsuz bulutu birinde görürsen ona sakın inanma." dedim. Diğer hocam da bana, bir hocanın nasıl olmaması gerektiği konusunda ipuçları verdi. İnsan örnek alır da örnek aldığı kişinin yaptıklarını yapmaya çalışır ya eğer kötü örneği de iyi tanyabilirsen ve onun yaptıklarını da yapmamaya çalışırsan en az diğeri kadar katkıda bulunuyor insana.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor, ilkeniz nedir?

Zarar vermemek tabii önemli ama bence günümüzdeki öncelikli ilke: *yarar sağlamak*. Çünkü zarar vermemek zaten tıbbın temeli. Ancak, tıbbın günümüzde geldiği noktada, hekim yarar sağlamak zorunda. Tıp alanında artık imkanlar çok fazla, hekimin "bunu bilmiyorum" demesi çok mümkün değil çünkü öğrenme kanallarının hepsi açık. Hasta da artık birtakım şeyleri bilerek geliyor bize. Dolayısıyla günümüzde hekimin temel sorumluluğun yarar sağlamak olduğunu düşünüyorum. Yeterli bilgisi ve becerisi olmayabilir o alanda ama bilgi ve becerinin var olduğu yere yönlendirmek de yarar sağlamaktır.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Ben hamileyken Beyşehir'in bir köyünde geçici görevlendirmem çıkmıştı. Toplu taşıma yoktu, kendi arabama atlayıp gittim. O kadar bakımsız bir yerdi ki! Sağlık ocağı o kadar kötü, o kadar bakımsızdı ki... Ama benim haftada iki kere oraya gitmem gerekiyordu. Kapıyı açtım, içerisi çok kirliydi. Bir kadın geldi. Hamile olduğunu, muayeneye geldiğini söyledi. Oturmasını söyledim ama etrafa bakınca oturabileceği bir şey göremedim. Ağır bir tahta vardı ve "Ben bunu alır, buna otururum." dedi. Bir anda o ağır tahtayı kaldırıp karşıma koyup üzerine oturdu. Tahta kaç kiloydu bilmiyorum. Kadın hamile, ben de hamileyim. Ben ağır bir şey kaldırmamaya dikkat ediyorum. "Ne yaptın sen?" dedim şaşkınlıkla. "Bir şey olmaz, biz bunu her gün yapıyoruz." dedi. O zaman düşündüm; hayat tarzı, hayatın bizden bekledikleri, tutumumuzu ne kadar da değiştiriyor!

Bir diğer anım, Harvard Üniversitesinde doktora için ders seçimi yapmam gerekiyordu. Henüz oraya gitmeden bütün makalelerini hatmettiğim, yurt dışından kitabını getirttiğim bir hoca vardı: Norman Daniels. Bir baktım ki programda da onun dersi vardı. Düşünsenize idealize ettiğiniz bir kişiyle ders yapabileceksin! Kerim Munir Hocama o dersi istediğimi söyledim. Derse kabul koşullarına baktık, Norman Daniels öğrencilerle mülakat yapıyormuş. Ancak o mülakattan olumlu izlenim alırsa öğrenciyi derse kabul ediyormuş. Daniels 'den zar zor mülakat randevusu aldık. O zaman Boston'a yeni gitmiştim. Hava çok sıcaktı. Bir tane takım elbise getirmiştim yanımda. Resmi görüşme olacağı için o sıcakta ceket giydim. Sıcaktan ter içinde hocanın ofisine gittim. Sekreter "10 dakika erken gelmişsiniz." dedi. Ben her yere erken giderim, hele hoca ile görüşseksem mutlaka erken giderim. Görüşme saatinde Norman Daniels'in ofisine gittim ki ne göreyim. Hoca parmak arası terlik, kısacık bir şort ve üzerinde bir atlele ayaklarını masaya koymuş şekilde oturuyordu. "Hi, welcome." dedi. Sıcaktan kızarmış yüzüme bakıp "Aren't you hot in that suit?" dedi bana. O zaman kültürel farklılıkların ne kadar belirleyici olabileceğini anladım. Derse kabul edildim

ve derste benden başka hekim yoktu, ağırlıklı olarak felsefe kökenli akademisyenler vardı. Tartışmaları gerçek hayattan o kadar uzak noktalara gidiyordu ki! Ben her derste “Bakın, tıp etiği tartışıyoruz; tartışın, yine tartışın ama tıpta bu böyle olmaz.” diyordum. Hoca daha sonra bizi evine davet etti, çok farklı sosyal ortamlarda da buluştuk ama ilk tanışmamız benim hiç unutamadığım bir anımdır. Bir diğer unutamadığım şey, Harvard Üniversitesinden döndükten sonra oradan davet almamdır. Fogarty Fellowship kapsamında sıra dışı araştırma yapan fellowları Harvard Faculty Club’da konuşma yapmaları için çağırıyorlardı. Bizim dönemden beni davet etmişlerdi. Yönetim kurulunun katıldığı ve her tarafı geleneksel akademi kokan bir odada sunum yaptım. Orada yaptığım konuşma hala benim ezberimdedir. Onur duyduğum, gurur duyduğum anılardan bir tanesidir.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

İntörnlüğümde ve pratisyen hekim olduğum dönemlerde aldığım geri dönüşler hakkında bir şeyler söyleyebilirim. Hastalarımın her zaman iyi dönüşler aldım. Kemik iliği transplantasyon bölümünde intörnlük yapmışım ve iki tane hastam vardı. Bir tanesini başından sonuna kadar ben takip etmişim. Orada hem hastayla hem de hasta yakınıyla gerçekten özel bir ilişki kurduğumuzu düşünüyorum. İlginç bir deneyimdi benim için. Hastalarla birlikte olmak öğrencilerle birlikte olmak gibi, insanı besleyen bir şey. Yeter ki olayın otomatikliğine kapılıp klişeleştirmeyelim. “Hastalar böyledir.” veya “Öğrenciler böyledir.” demek yerine hepsinin farklı olduğunu düşünmek lazım.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir, öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben öğrencilerimi çok seviyorum ve öğrencileri sevmesem burada olmamın hiçbir anlamı olmazdı. Burada öğrencilerle beraber olmak bir taraftan beni besliyor bir taraftan da onlara elimde olan her şeyi vermeye çalışıyorum. Geri bildirimlerin de çok iyi olduğu-

nu düşünüyorum. Onlardaki gelişmeyi görebiliyorum. Artık daha iyi düşünabiliyorlar, daha geniş bakabiliyorlar ya da daha önce görmediği bir şeyi görmeye daha açık insanlar haline geliyorlar. Birtakım normlar var uymamız gerekiyor ama normlar değişken, normları değiştirenler de biziz. Önce normun orada olduğunu görmemiz lazım daha sonra değiştirip değiştirmemeye karar vermemiz lazım. Değiştireceksek de ne yönde değiştireceğimizi belirlememiz lazım. Tamamının bilinçli bir süreç olması lazım. Bunun için de etik farkındalığa ihtiyacımız var. Günümüzde aradığın her bilgiyi her platformdan bulabilirsin, çok şey öğrenebilirsin. Ancak epistemolojik olarak birtakım şeyleri öğrenmekle bunları içselleştirmek ve hayata geçirmek aynı şey değil. Senin teknik olarak donanımlı olduğun bir şeyi hayata geçirmeni engelleyecek birtakım değersel sıkıntıların olabilir. Çok çok başarılı bir hekim olabilirsin ancak hayata geçirmedeki değersel sıkıntılar senin önünü kesiyor olabilir. Ben istiyorum ki öğrencilerimiz bunlara hazırlıklı olsunlar, çünkü bunlar karşılıklarına çıkacak hayatta. Ya da insan ilişkileri... Geçmişe bakarsan klinik etik, hastanelerde hizmet verilmeye başlandığında sağlık personelleri arasındaki sürtüşmelerden ortaya çıkmıştır. İnsanlar, Thomas Percival'a bunlarla ilgili kitap yazmasını, sağlık hizmetinin aksadığını söylemişler. Professional Codes buradan ortaya çıkmış. Klinik etiğin ortaya çıkışı dört temel ilke üzerine değil, doğrudan insan ilişkileri üzerinedir. Tıp fakültesine beş döneme de tıp etiği derslerini koymamızdaki tüm gayemiz aslında onları profesyonel hayata hazırlamaktır.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Birtakım olumsuz değerlendirmelere, birtakım olumsuz haberlere çok fazla kapılmasınlar. Bunlar değiştirilebilir, düzeltilebilir. Bireysel tutumlar çok önemlidir, bir kişinin yaşadığı olumsuzluğu diğeri de yaşayacak diye bir kural yok. O yüzden genellemekten kaçınınsınlar. İkincisi, profesyonel hayat insan hayatının önemli bir kısmını oluşturur. O yüzden mutlu oldukları bir alana yönelsinler. Seçenekler tahmin ettiklerinden çok daha fazla olabilir. Az önce de

söyledim, çizilmiş ana yolun dışında birtakım seçenekler söz konusu olabilir. Bunları görebilecek esneklikte ve yaratıcılıkta olsunlar. Üçüncüsü, hayata ve mesleklerine karşı olan meraklarını ve coşku- larını kaybetmesinler. Çevreden gelebilecek olumsuzluklara karşı kendi neşelerini ve coşkunluklarını her zaman hayatta tutmaya çalı- şsınlar, bunu önemsesinler. Öbür türlü sü gerçekten sıkıcı oluyor. Sürekli aynı sorunları çevir çevir konuş... Bunun dışına çıkabilmek lazım. Başka ne yapabilirim? Dünyada başka neler yapılabilir? Baş- ka ne ilgimi çeker, nerede ve ben nasıl giderim? Böyle bir arayış içerisinde olması lazım insanın. Ona hazır olarak sunulan ve sabah- tan akşama kadar yakınacağı bir ortamda bulunmasın kimse. Para önemli, elbette çok önemli. Hayatın temel gerekliliklerinden bir ta- nesi ama asıl sürükleyici unsur para olmamalı bence.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ülkemiz sağlığı hak olarak kabul etmiş bir ülke. Bu da şu anda pek çok ülkeden daha iyi bir sağlık hizmeti sunmamızı sağlıyor. Amerika'ya ve Avrupa'ya baktığımızda uzman hekime ulaşma, acil sağlık hizmetine ulaşma konusunda çok ciddi bariyerler var. Ülkemizde aksayan, daha iyi olabilecek olan, iyileştirilmesi gereken, müdahale edilmesi gereken birtakım şeyler var mı? Elbette var. En azından şunu biliyoruz ki acil bir şey başımıza gelirse hastaneye erişebiliriz ya da uzmanlık gerektiren bir alanda sağlık sıkıntısı yaşarsak uzman hekime ulaşabiliriz. Bu çok önemli.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

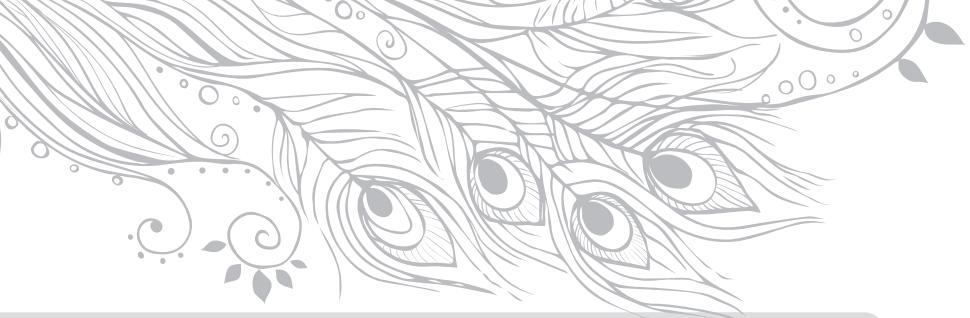
Yolları açık olsun, ne diyeyim. Herkes kendi hikayesini yaşıyor bu hayatta. Yurt dışına gitmek de Türkiye'de kalmak da nihai kararlar değil. Yurt dışına gidip dönebilirsin veya Türkiye'de kalırsın, yurt dışına gidip gelebilirsin ya da hiç gelmeyebilirsin. Ben bunları bireysel kararlar olarak görüyorum. Dönem dönem bunlarda artışlar olabilir, birtakım objektif değerlendirmelere bağlı ya da subjektif

bir takım psikolojik değerlendirmelere veya etkilere bağlı olabilir. Gider, umduğunu bulur veya bulamaz, bunu bilemeyiz. Çoğumuz hayatımızda belirli dönemlerde gittik sonra geri döndük. Şu an için de aynı şeyi düşünüyorum. Gidip çok mutlu olanlar olabilir, hiç mutlu olmayanlar da olabilir. Onların da geri dönecek cesaretleri olsun isterim. Çünkü bazen “Gitti, yapamadı, dedirtmem.” diyenler oluyor. Öyle bir şey yok. Herkes her yerde yapacak diye bir şey yok. Bilmediğin bir yere gidiyorsun, mutsuz olabilirsin. İsterim ki yetiştirdiğimiz öğrencilerimiz Türkiye’de kalsın. Onları tatmin edecek araştırma ortamı sağlayabilelim, hizmet sunum ortamı sağlayabilelim. Her sağlık sisteminin pek çok sorunu var ve insanlar bakış açılarını, tutumlarını değiştirmedikleri sürece nerede olurlarsa olsunlar benzer sorunlar yaşıyorlar. Keşke mekanı değiştirerek sorunlardan kurtulabilseydik. Biz kendi sistemimizin sorunlardan kaçıyoruz oysaki diğer ülkelerdeki sistemin başka sorunları var. *Kendi değerlendirmemizden kaynaklanan sorunlar nereye gidersek gidelim bizimle geliyor.* Bilinçli bir kariyer tercihi olarak yurt dışına gidiliyorsa çok iyi ama *bir şeylerden kaçılıp gidildiği zannediliyorsa hiçbir şeyden kaçılmadığını bilmek gerekir.*

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Koşuyorum. Viyana ve Stockholm olmak üzere iki tane tam maraton tamamladım. Altı tane yarı maraton koştum. Koşu dışında da spor yapmayı çok seviyorum. Son dönemde ağırlık çalışıyorum. Kick boksunu çok seviyorum. Ben köpek balığı gibiyim, hareket etmek benim için çok önemli, hareket etmem lazım sürekli. Kitap okumayı çok seviyorum ama son zamanlarda romanlara çok tahammülüm kalmadı. Karakterlere “Bunu nasıl göremiyorsun?” demeye falan başladım. Hayvanları çok severim. Kedileri çok severim. Kedim var ama kedi olduğundan çok emin değilim. Bence o ermiş falan. Değişik bir tür olarak gelmiş. Köpekleri çok severim. Seyahat etmeyi çok severim. Yeni yerler ve kültürler görmeyi çok severim. En son Çin’e gittim ve bende ayrı bir açılım yarattı. Hindistan’a gitmek istiyorum. Kuzey ülkelerine gitmeyi seviyorum, oradaki enerjiyi seviyorum.

Ağustos 2023

DR. PINAR İNCEL UYSAL

Dr. Pinar İncel Uysal, 29 Mart 1983'te İstanbul'da Samatya semtinde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini ve ortaöğrenimini Konya'da tamamladıktan sonra 2001 yılında İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde tıp eğitimine başlamıştır. 2007 yılında mezun olduktan sonra 2008 yılında İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesinde eski adı ile Samatya SSK Hastanesinde Dermatoloji ihtisasına başlamıştır. 2012 yılında Barcelona Üniversitesi Tıp Fakültesine bağlı Hospital Clínico de Barcelona'da deri kanserlerinin in vivo görüntüleme yöntemleri üzerine çalışmalar yapmıştır. 2013 yılında uzmanlık eğitimini tamamlayan hocamız, ilk görev yeri olan Fatsa Devlet Hastanesinde 11 ay süre ile çalıştıktan sonra mecburi hizmetini tamamlamak üzere Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniğinde göreve başlamıştır. Çalışmalarını tamamladıktan sonra 2019 yılında Doçentlik unvanını almıştır. Hocamız 2020 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Dermatoloji Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Tezimin konusu olan nonpigmente deri tümörlerinin vasküler karakteristikleri üzerine yaptığım çalışmalarımın alanında öncü olduğumu söyleyebilirim. Bu çalışmalarımın ve Barselonada aldığım eğitim sonucunda Kutanoz Tümörlerin Reflektans Konfokal Mikroskopisi (Gonzalez, S. Ed. 2017. Reflectance Confocal Microscopy of Cutaneous Tumors, CRC Press.) adlı uluslararası bir atlasta bir bölüm (Vascular Patterns in Nonmelanocytic Tumors) yazma şansım oldu. Bu sayede nonpigmente deri tümörlerinin vasküler yapılarını reflektans konfokal mikroskopi ile ilk kez tanımlayan kimse

oldum. Bunlar dışında sık görülen kronik deri hastalıkları ile ilgili çok sayıda çalışmaları var.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Dönüm noktası olarak söyleyebileceğim çok fazla bir yaşanmışlığım olmadı. Sanırım hayat, bana ne olup bittiğiyle değil, benim seçimlerimle ilerledi. Ben tıp fakültesinden mezun olduktan sonra İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı asistanı olarak göreve başladım. 3 aylık asistanlık sürecimde yaşadığım bazı kriz anları gerçekte ne istediğimi anlamama yardımcı oldu.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Eğitimim süresince özellikle son yıllarda dermatoloji istiyordum. Dermatoloji bilim olarak pek çok alt bilim dalından beslenen, iyi bir gözlemci olmayı gerektiren hem dahili hem cerrahi alanda çalışmaya olanak veren çok kapsamlı ve bütüncü bir bilim dalı olması nedeni ile ilgimi çekmişti. Onun dışında pediatrinin hematoloji ve onkoloji alt dalından çok etkilenmiştim. Bu, benim için o dönemde Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Pediatri Kliniğinde rol model olabilecek çok sayıda hocam olmasıyla ilişkili olabilir. Psikiyatri yine bilgi düzeyinde ilgi duyduğum dallardan bir tanesiydi. Klinik alanda çalışmak için dermatolojiyi seçtim ama araştırma gibi bir amacım olsaydı nöropsikiyatri veya nörofizyoloji alanında çalışmalar yapmayı seçerdim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde çok değerli hocalarla çalışma imkanım oldu ama Prof. Dr. Tülin Tiraje Celkan Hanım ve İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dermatoloji Klinik Şefi Prof. Dr. Mehmet Salih Gürel Hocam, benim hekimlik mesleği anlamında ilham aldığım kişilerdir. Mesleğim dışında toplumsal figürlerden konuşacak olursak adanmışlığına duyduğum takdirden ötürü Marie Curie'nin gerçekten ilham verici bir karakter

olduğunu düşünüyorum. Felsefe ve psikiyatri alanındaki çalışmalarından ötürü Carl Gustav Jung benim yaşam felsefemi biçimlendiren kişidir. Viktor Emil Frankl da düşünüş biçimimi ilhamlandıran kişilerdendir.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Benim hekimlik ilkem: bağ kurmak. Hekimi, bilgi kişinin bir başkasının bedeniyle veya psişik dünyasıyla bilimsel bir yolla bağ kurması olarak tanımlayabilirim. Temel hedefim; elimden geldiğince hastanın psişik ve/veya fiziki olarak bana geldiğinden daha iyi bir şekilde yanımdan ayrılmasına olanak sağlamaktır. Ben hekimleri, bedenimize ve ruhumuzu anlama yolculuğunda bilimsel rehberler olarak görüyorum. Bu bağlamda hekim kişinin her anlamda örnek teşkil etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Burada konu edilebilecek düzeyde spesifik bir yaşanmışlıktan bahsedemem. Ancak dermatoloji alanında hastalarımın sayısız anektodal trajik ve trajikomik yaşanmışlığı oldu tabii. Çok farklı sosyokültürel ve sosyoekonomik çevrelerde sayısız insana temas etme şansım oldu. Bu nedenle insan psikolojisini her yaş, kültürel ve sosyal düzeyde iyi anlayabildiğimi ve görece iyi empati kurabildiğimi düşünüyorum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Hastalarımın genellikle pozitif dönüş aldığımı söyleyebilirim. Onları iyi dinlediğim ve iyi ilgilendiğim yönünde dönüşler alıyorum. TOBB ETÜ Tıp Fakültesi de bu anlamda bence çok zengin bir hastane. Çünkü hastalar olumlu ya da olumsuz geri dönüşler yapmakta oldukça cömertler. Üstelik görece geniş bir sosyoekonomik spektrumda hasta profili var. Yazarı var, müzisyeni var, akademisyeni var, iş adamı var, öğretmeni var, bizim gibi hekim olanı var. Kişilerin kendi yazdıkları kitapları veya çizdikleri resimleri hediye

etmeleri bana çok özel geliyor. Aldığım geri dönüşler genellikle çok güzel.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz? Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ben iki tip öğrencimiz olduğunu düşünüyorum. Çoğunluğun son derece meraklı ve sosyal becerileri gelişmiş, proaktif, etik ve ahlaki konulara duyarlı olduğunu düşünüyorum. Azınlık bir kısmın da burada olmaktan çok keyif almadığını, belki okulumuzla bütünleşemediğini düşünüyorum. Biraz daha izole ve uzak kaldıklarını, sosyal becerilerinin zayıf olduğunu görebiliyorum. Tabii ki bu saydıklarım Z kuşağının geneline bir gönderme olarak da sayılabilir.

Öğrencilerimizden geri dönüşleri dolaylı olarak alıyorum. Öğrenciler dermatolojiye biraz ön yargılı geliyorlar ve o ön yargıları staj esnasında kırılıyor. Biraz da basite alarak geliyorlar. Kolay yapılabilir gibi görünen şeyler ama kolay tanımlanamayan şeyler olduğu için onları biraz zorlamış oluyorum. Stajda yol alıp poliklinikte hasta temasına geçtiklerinde oldukça zorlandıklarını görüyorum. İşte o zaman o basite alır tavırlarının değiştiğini gözlemliyorum. Her staj başlangıcında kimlerin dermatoloji istediğini soruyorum. Fikirler mutlaka değişiyor. Bazen dermatoloji isteyenler konuların zor ve içeriğin yoğun olmasından dolayı vazgeçiyorlar. Bazen de hiç ilgi duymayanların staj esnasında ilgisini keşfettiğine şahit oluyorum. Ayrıca mutluluk verici oluyor tabii bu.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

En önemli tavsiyem, temel etik ilkelerden asla ayrılmasınlar. Para temel motivasyon kaynağı olmasın. Bu nasıl mümkün olabilir? Bunun mümkün olabilmesi için akışta kalabilecekleri bir alan seçmeleri gerekiyor. Tıp derya deniz, tıbbın içinde çok farklı alanlar var. Mutlaka bu alanı keşfetsinler. Bu bağlamda öğrencilerime hep şunu hatırlatırım. Akışta kalıp zaman, mekan ve getiri kaygısından bağımsız verimli olabileceğiniz, ihtiyaç duyulan ve talep gören bir şeyler veya bir hizmet üretebileceğiniz ve bu ürettiğiniz çıktılarını

sizi beslediği bir iş size para da getirecektir. Tabii bu çok önemli bir kendini tanıma süreci gerektiriyor. Kendini tanımak da çok hafife alınası bir şey değil, herkesin üzerine düşündüğü bir şey de değil. Kendilerini tanısınlar. Personalarını, gölgelerini tanısınlar ve bunları birleştirsinler. Çünkü hepimiz belirli potansiyelle geliyoruz dünyaya ve potansiyelimizi ancak en iyi şekilde tanır ve kullanırsak kendimizi gerçekleştirebiliriz.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Sağlık sistemimizin baştan sona yetersiz ve kötü yapılandırılmış olduğunu ve performans sisteminin bu sisteme darbe getiren bir düzen olduğunu düşünüyorum. Giderek de kötüye gittiğini sadece düşünmüyorum, deneyimliyorum.

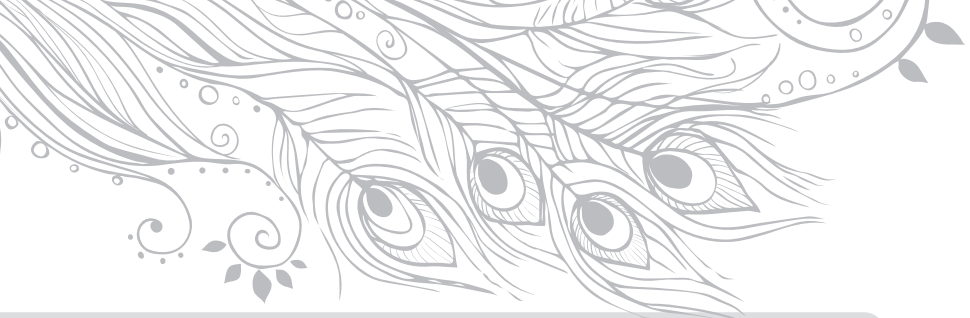
Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Hekimin göç etmesi durumu aslında bir kriz habercisidir. Bir hekimin onlarca yıl eğitim aldığı ve emek verdiği bir coğrafyadan ayrılarak, özellikle de bambaşka bir kültürel örüntü içerisine, ilgili ülkenin dili başta olmak üzere tüm sosyal dokularını tanıyarak kendi yaşamına dair pek çok vazgeçişle birlikte, entegre olmaya karar vermesi oldukça zor, oldukça düşündürücü ve Türkiye'deki mevcut sağlık politikalarını sorgulatan bir karardır. Yani bir hekim bunları göze alarak gidiyor ise bu çok önemsenmelidir. Ülkemiz adına çok ciddi ve sonuçları ilerleyen yıllarda çok daha fazla hissedilecek bir kayıptır. Ancak bir taraf tutulacak ise ben hekimlerin tarafındayım, destekliyorum. Özellikle de genç hekimleri. Bilhassa bilginin ve aydın kimsenin planlı olarak değersizleştirilmesi, mevcut politikalar, hekime yönlendirilmiş şiddet, ücretlendirme politikaları nedeni ile hekimlerin bu ülkede geleceklerini göremiyor oluşları çok haklı gerekçelerdir. Bence Türkiye'deki her hekim en azından hayatının bir döneminde yurt dışında hekimliği veya laboratuvar çalışmalarını deneyimlemelidir.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Psikoloji, felsefe, nöropsikiyatri ve çocuk gelişimi hakkında araştırmalar yapmayı ve okumayı severim. Uzun yıllardır düzenli biçimde pilates yapıyorum. Bunun dışında mizahi karakterler çizmeyi severim. Çocukluğum tiyatro oyunları izleyerek veya çoğunlukla da kasetten- o dönemde kaset vardı tabii- dinleyerek geçti. Kim bilir belki bu yüzden özellikle komedi ve kara mizah türünde sahne sanatlarını severim.

Şubat 2024

DR. SALİH ERPULAT ÖZİŞ

Dr. Salih Erpulat Öziş, 15 Şubat 1973 tarihinde Trabzon'da dünyaya gelmiştir. İlkokulu Balıkesir'in Savaştepe ilçesinde ve liseyi İzmir Bornova Anadolu Lisesinde yatılı olarak okumuştur. Lisede Almanca öğrenen hocamız, üniversite sınavında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmıştır. Bir sene İngilizce hazırlık okuyarak tıp eğitimini tamamladıktan sonra Tıpta Uzmanlık Sınavında (TUS) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalını kazanmış ve beş sene ihtisas eğitimi tamamlayarak 2004 yılında uzman doktor olmuştur. 2005 yılında askerlik görevini yerine getirmiştir. Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi kliniklerinin kuruluş döneminde Prof. Dr. Dikmen Arıbal'ın davetiyle Şubat 2006'da göreve başlayan hocamız, 11 sene burada görev yapmıştır. 2007-2009 yılları arasında Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Dr. Rıdvan Ege Hastanesinde Başhekim Yardımcısı olarak görev yapmıştır. 2016 yılına TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak göreve başlayan hocamız, Nisan 2019'da Dekan Yardımcısı olmuş ve halen görevlerine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesinin, Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi olmasında benim çok büyük katkılarım var. Oranın kuruluşunda, oradaki öğrencilerin doktor olmasında, oradaki asistanların uzman olmasında çok büyük emeklerim var.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nedir?

Bizim öğrencilik yıllarımız sizinki kadar çok fazla uyarının olduğu zamanlar değildi. İnternet yoktu, aslında vardı ama deneysel olarak. Bilgisayarla tanışıklığımız çok temeldi, ben interneti üniversitede tanıdım. Çevremizde gördüğümüz insanlardan ya da okuduğumuz kitaplardan bir şeyler öğrenip duyabiliyorduk. Şu an bilgiye çok daha kolay ulaşılabilir. Tıp fakültesi, sınıfta iyi bir ortalaması olan, parlak öğrencilerin seçtiği bir bölümdü. Gerçi o zamanlar mühendislikler de güzeldi ama tıp fakültesinin ayrı bir yeri vardı. Ben de ondan seçmiştim herhalde. (*Gülüyor.*) Tıp fakültesine girerken “Doktor olacağım.” diye bir düşüncem yoktu.

Cerrahi, el becerisi isteyen ve sadece bilgini değil, birtakım yeteneklerini de konuşturman gereken bir branş. Cerrah olmaya ne zaman karar verdim? Dördüncü sınıfta nöroloji stajında bir hocamızı “Sen cerrahi tercih etme.” demişti o yüzden tercih etmiş olabilirim. Elimde hafif bir tremorum vardı ama yapacağım işi engelleyecek kadar değildi. Ona inat cerrahiye tercih etmiş olabilirim. İnsanın hayatında dönüm noktası olan kararların nasıl alındığı çok belli olmayabiliyor. O kararları zaman içerisinde yavaş yavaş almış da olabiliyoruz. Bu sebeple, bu soruya net bir yanıt veremiyorum. Hangi süreçte karar verdiğimi, kararı nasıl aldığımı çok net açıklayamıyorum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Öğrencilik dönemimde nörolojiyi çok sevmiştim. Nöroloji matematik gibi açıklanabilecek bir branş gibi gelmişti bana. Beynin neresinde ne olursa ne gibi şeyler ortaya çıktığı demonstratif olduğu için çok sevmiştim ama hiçbir zaman nörolog olmayı istemedim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Ben hastalarım ve meslektaşlarıma karşı hep dürüstlükten yanayım. Hep dürüst oldum ve olmaya devam edeceğim. Bu, bana gerçekten çok şey kattı. Kanser hastalarımın karşı kanser olduklarını söylemekten çekinmem. Yakınları “Aman hocam söylemeyin üzü-

lür.” gibisinden konuşmalar da kanser olduklarını söylerim. Çünkü dürüst olduğun zaman hasta doktoruna daha çok güvenip inanıyor.

Ellerinize bir şeyleri değiştirip iyileştirmek nasıl bir duygu?

Çok güzel bir duygu. Zaten doktorluğun cazip tarafı bu. Bir insanın hayatına dokunmak, bir insanın hayatına yardım etmek, onun hayatının devam etmesini sağlamak çok güzel bir duygu. Yoksa gecen yok, gündüzün yok. Sürekli aileye ayırman gereken zamanı hastalara ayırman gerekiyor. Hekimlik, insanı yıpratın ve yoran bir meslek. Bu duygu olmasa Türkiye’de artık bu meslek kolay kolay yapılmaz. Her şeye rağmen hastanız kanserden kurtulduğu zaman ya da bıçaklanmış bir kişi acile getirildiğinde ve ameliyattan sağ bir şekilde çıktığı zaman tatmin oluyorsunuz bu duygularla.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

İnsan o kadar çok anı biriktiriyor ki! Hep iyi anılar hatırlanıyor. Tabii kötü anılar da var, her şeyin çok mükemmel olduğu bir hayat yok. Cerrah olunca, kanser hastalarını da ameliyat edince insanın hayatını kurtardıklarıyla ilgili anıları daha çok biriktiriyor. O anılar güzel ve akılda kalıcı oluyor. Bir emekli öğretmen hastam vardı. Sabah hastaneye gittim ve asistanım Zafer bana hastayı gösterdi. Hasta bir gece önce karın ağrısıyla farklı bir hastaneye gitmiş ama orada yatırılmamış. Bunun üzerine hasta bizim hastanemize gelmiş. Ben hastayı muayene ettim. “Apendisit olabilir belki ama ben çok düşünmüyorum, başka bir şey çıkabilir bunun altından.” dedim. Sonra hastayı ameliyata aldım ve rektum kanseri olduğunu gördüm. O aşamada hastaya definitif ameliyatın yapılması mümkün değildi. Çünkü rektum kanserinin perfore olduğunu görmüştüm. Hastaya kolostomi açarak ameliyattan çıktık. Daha sonra hastaya durumunu anlattım. Benim düzenleyeceğim tedaviye uyarsa neler olacağını, uymazsa neler olacağını detaylı bir şekilde anlattım. Hasta tedaviye inanılmaz bir şekilde uyum gösterdi, her şeyi günü gününe yaptı. Radyoterapiler, kemoterapiler, ameliyatlar... Hastanın

ameliyata girmeden önce bana söylediklerini çok iyi hatırlıyorum. O dönemde hastanın kızı hamileydi, torunu olmak üzereydi. Bana “Ne olur hocam, torunumu göreyim. Bana o konuda yardım edin. Öleceksem öleyim ama torunumu gördükten sonra öleyim.” dedi. Torunu doğdu, büyüdü, başka torunu oldu. Hastayı ileri derece bir kanser olmasına rağmen 13 sene yaşattım. Bu benim için çok güzel bir anıdır.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Duvarımda asılı olan Atatürk'ün gözleri tablosu, meme kanserinden hayatını kurtardığım bir hastamın kızımdan hediye geldi. Odamda bulunan çoğu şey hastalarımın ve yakınlarının hediyesi. Gravür, seramik...

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir, öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yıllar içerisinde çok öğrenci yetiştirdim. Sadece tıp fakültesi öğrencilerini değil cerrahları da yetiştirdim. Şaşırtıcı bir şekilde, üçüncü ağızlardan öğrencilerin benden korktuklarını duyuyorum. Hiç anlam veremem. Şimdiye kadar ne bir öğrenciye kızmışlığım var ne bir öğrenciyi azarlamışlığım var ama benden korkuyorlar-mış. Hiçbir öğrencimden anı, hediye gelmedi.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Tıp fakültesi bittikten sonra eğitim bitmiyor. Bizim mesleğimizde ömür boyu yenilikleri ve günceli yakama mecburiyeti var. Dolaşısıyla okumayı asla bırakmamalarını öneririm. Okumaktan kastım sadece yazılı textbooklar değil, kendi branşlarında güncel literatürü takip etmelerini öneririm. Yapabilirlerse mutlaka uzman olmalılar. Çünkü bir konuda uzmanlaştıkça daha spesifik çalışma imkanına sahip olurlar. *Bir de Atatürk'ün yolundan asla ayrılmamalarını öneririm*, böylece doğru yoldan asla ayrılmamış olurlar.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben gençlere hak veriyorum. Ülkemizdeki tıp camiasının içine düştüğü durum, ülkedeki okumuş insanların değersizleştirilmesi, eğitime değer verilmemesi insanları haklı olarak daha rahat edecekleri yerlerde yaşamaya itiyor. Ben yurt dışına giden hekim arkadaşlarıma hak veriyorum.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Bütün dünyanın örnek aldığı bir sağlık sistemimiz vardı. Koruyucu hekimlik ön plandaydı. Şimdi, sağlık sistemimiz fabrikaya dönmüştü. Hasta müşteri oldu, hekim de müşteriye hizmet veren çalışan konumuna getirildi. Son derece yanlış. Bu yanlışları gördüğüm için yurt dışına giden hekim arkadaşlara hak veriyorum.

Hekimlik dışında ilgi alanlarınız nelerdir?

Saatleri severim ve çok ilgilenirim. Ekonomiyi yakından takip ederim; Bitcoin, altın, döviz, yatırım aracı...

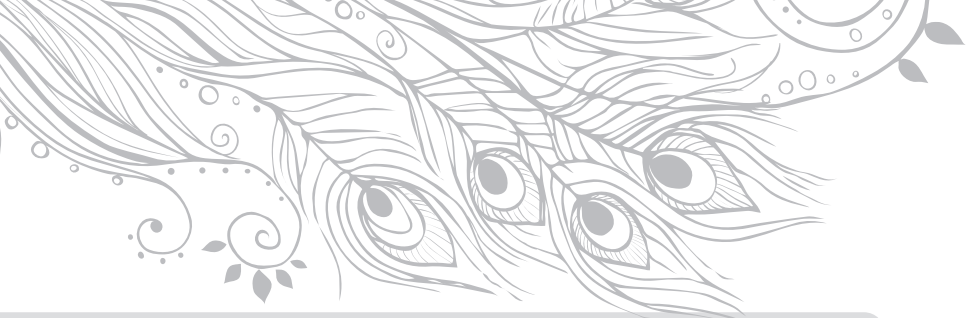
El becerim olmasını çok isterdim ama yok. Mesela piyano çalmayı çok isterdim. Kızlarım için piyano da aldım ama kendim çalamıyorum. Müzik aleti çalmayı isterdim.

Sinemayı yakından takip ederim. Boş zamanlarımda mutlaka kitap okurum. Eskiden daha çok roman okumayı severdim ama son yıllarda daha çok belgelere dayalı kitaplar okumayı seviyorum.

Mart 2022

DR. SALİH MÜJDAT BALKAN

Dr. Salih Müjdat Balkan, 1981 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. Erzurum Aşkale’de bir yıl süren mecburi hizmetinin ardından Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesinde deniz kuvvetlerinde üç sene gemi doktorluğu yapmıştır. 1989 yılında cerrahi ihtisasını bitirdikten sonra İskenderun Deniz Hastanesinde tek cerrah olarak görev yapmıştır. İmtihanlara girerek NATO bursunu kazanan hocamız Amerika Birleşik Devletleri’nde Pittsburgh Üniversitesine gitmiş ve dünyada ilk defa karaciğer naklini yapan cerrah Dr. Thomas Starz ile çalışmıştır. Amerika’dan döndükten sonra Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yardımcı doçent, doçent ve profesör olmuştur. 2011 yılında TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı Başkanı olarak göreve başlayan hocamız 2023 yılında hastanemizden ayrılmıştır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalar nelerdir?

Türkiye’ye döndükten sonra karaciğer nakliyle ilgili birkaç ameliyat yapabildik ama özellikle geçmişte travmaya bağlı karaciğer ameliyatlarında hastalara çok yardımcı olduğumu düşünüyorum. Yurt dışı bana iyi bir deneyim kazandırmıştır çünkü uygulamada pratik daha farklıdır. O pratiğin getirdiği beceriler ile özellikle Gülhane’de görev yaptığım sıralarda birçok hastayı kurtardığımı bilmek beni mutlu etmiştir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Benim dönüm noktam öğrenciliğimden kaynaklanır. Öğrenciliğim sırasında sağ-sol siyasi kavgaların yoğun olduğu bir dönemdi. O zamanlar Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastane-

sinde babam memurdu. Okul kapandığı zaman oraya gider, nöbetlere katılırdım. Şimdiki intörlük gibi. Ameliyatlara girdim, pansumanlar yapardım ve oradan cerrahiye merakım oldu. Bu benim cerrah olmaya karar verdiğim dönüm noktamdır. Bu kararı vermeye siz öğrenciler gibi ikinci, üçüncü sınıfta başladım. Şimdiki intörn arkadaşlara bakıyorum kimse cerrahi branş seçmek istemiyor. Türkiye’de doktor olarak çalışmakta istemiyorlar. Bu durum bizleri çok üzüyor.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Dediğim gibi ben cerrahi dışında başka bir branşın beni mutlu etmeyeceğine inandığım için başka bir alan düşünmedim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Cerrahlar hep benim için ilham kaynağı olmuştur. Öğrenciyken sigorta hastanelerinde şefler vardı, onların yaşam tarzları; hastaya yaklaşımları... Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki hocalarım beni etkiledi, daha sonra Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesindeki hocalarım beni etkiledi. Önemli şeylerden bir tanesi Amerika’da ilk karaciğer naklini yapan hocayla tanışmam ve onun beni programa kabul etmesi ilham kaynaklarım olmuştur.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Bir birey size hastayım diye geliyorsa en kolay şey “Bir şeyiniz yok.” demektir. Aslında en hatalı davranış da budur. Hasta kapınıza niye gelsin eğer bir sorunu yoksa? Bir hasta geldiği zaman onun şikayetlerini mutlaka çözümlenmek gerekiyor. Çünkü cerrahide özellikle ağrıyla ilgili durumlarda “Bir şeyin yok.” diyerek geçiştirmek son derece kötü bir yaklaşımdır. Cerrahide ağrı varsa arkasında mutlaka bir şeyler çıkabilir. Bu çok önemli bir nokta. Ben hep öğrencilerimizden hastaların akut batın ağrıları olsun diğer şikayetleri olsun hepsini irdelemelerini ve mutlaka sonuca gitmelerini isterim. Ben ağrılı bir hasta geldiği zaman çözüm bulamadıysam o gece uyumamam. Ağrı varsa bir şey vardır!

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Benim bir yakınım veterinerdi, o zamanlardan beri merakım vardı. Yaz tatillerim hep dedelerimin çiftliklerinde ve bahçelerinde geçti. Liseden 1974 yılında mezun oldum. O dönemde üniversite imtihanından çıkınca kısıtlı tercih yapabiliyordunuz. Ben de kendime fazla güveniyordum ilk iki tercihim kazanamadım, üçüncü tercihe de Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesini yazmışım. O dönemde o zamana kadar Veterinerlik Fakültesine giren en yüksek puan benimmiş. Bir sene okudum orada. Sonra tekrar imtihana girip Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine geçtim. Şu an veteriner olan arkadaşlarım beni 1979 mezunu kabul edip hep 20.yıl, 30.yıl Veterinerlik Fakültesi mezuniyet törenlerine çağırırlar.

Benim hayatımda hep inişler çıkışlar olmuştur. 1981 yılında mezun olduktan sonra Erzurum Aşkale ilçesinde tek doktor bendim. Hep bağımsız ve tek kaldım. O dönemde sosyalizasyon vardı. Köylere gittiğimiz zaman oradaki insanlar bana domatesi ve patlıcanı hayatları boyunca görmediklerini söylemişti. Hatta bazı köylerde insanlar mağaralarda yaşıyordu. Bana ağır gelmişti bu tablo; sanki Cumhuriyetten önceki bir devirdi. Sonra Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine dönüp gemi doktoru oldum. İlk seyahatim NATO tatbikatında Venedik'e doğruydu. Venedik'te pizzalar, hamburgerler yerken Erzurum'daki insanları düşünüyordum. Bana hep garip gelmiştir bu çelişki.

1992 yılında Amerika'ya gittim orada çok üst düzey bir teknolojiyle transplant ameliyatlarına girdik çıktık. Geldim, dönüşte bizim bölüm başkanı değişmişti ve Amerika'ya gidenlere kızılıyordu. Beni cezalandırdı ve asker olduğum için Şırnak Askeri Hastanesine gönderdi. Bir şey yapamadım, göreve gittim. Orada terör olayları çoktu; terör nedeniyle gelen askerler, onların ameliyatları... Sahra şartlarında ameliyatlar yapıyorduk. Bir sene önce Amerika'da teknolojiyle ameliyat yaparken Şırnak'ta 2.Dünya Savaşı şartlarında ameliyatlar yaptım, baştabiplik görevi icra ettim ancak hiçbir yaralı askerimiz

ameliyat sonrası şehit olmadı, bunun mutluluğu üzüntümü gidermişti...

En son 1999 Gölcük depreminde baştabip olarak görevlendirildim ve benim eşim orada enkazda kalmıştı. Onun sağ kurtarılması ve getirilişini hiç unutamam.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genelde hep olumlu geri dönüşler alırım. 29 sene önce bir dönem askeri cerrahlık yaptım, bunlardan beni en çok etkileyenler Güneydoğu ve Doğudaki olaylarda yaralanıp daha sonra Ankara'da karşılaştığım birkaç vakadır. Bir gün Kızılay'a indim bir işim vardı, kalabalıktı. Kalabalığın arasından genç bir çocuk fırlayıp koşturarak bana geldi. Ne yapacağımı bilemedim, savunacağımı kendimi ama savunamadım da. Bir anda sarıldı beni havalandırdı. 190 cm boyundaydı. "Komutanım beni hatırladınız mı?" dedi. Ben de hatırlayamadığımı söyledim. "Siz Şırnak'ta ben yaralıyken hayatımı kurtarmıştınız, böbreğimi almıştınız. Ben burada bir mağazada çalışıyorum şu an ve sizlere bir şeyler ikram etmek istiyorum." dedi. Beni zorla mağazaya soktu; o sırada insanlar garipseyerek bakıyordu bize. Zannettiler ki bir müşteriyi zorla içeri sokuyorlar.

Bir başka olay da şu: Küçük oğlumu kreşe bırakmıştım. Kreşten aldım ve anneme uğramam gerekiyordu. Yolda bir trafik magandası bizi sıkıştırdı. Herhalde ben de kendisine bir el hareketi yaptım, dikkat et gibisinden, ama olumsuz bir hareket değildi. Biraz sonra süratle geldi önüme ve yolunu kesti. Elinde sopayla arabadan indi, kapıları kilitledim ama ne yapacağımı bilemedim. O sırada yan taraftaki bir esnaf koşturarak geldi, adamla dövüşmeye başladılar. İndim sonra ne oluyor, diye. Trafik magandasını biraz tartakladı esnaf. Adam gittikten sonra ben esnafa kim olduğunu sordum. "Hocam beni ameliyat etmişsiniz. Şırnak'ta yaralı geldiğimde böbrek ve karaciğer ameliyatımı yapıp beni kurtarmıştınız." dedi.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizin hepsi bana ilgili geliyor ama kimsenin cerrah olmayı istememesi beni üzüyor. Tabii ki hepsi iyi niyetli bir şeyler yapmaya ve öğrenmeye çalışıyorlar.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizin hastalara iyi bakacaklarına, güzel iletişim kuracaklarına inanıyorum. Bizden öğrendikleri pratikleri hastalara baktıkça pekiştirecekler. Bizi bir sağlık problemi ile karşılaşıp çözme güclüğü çekerlerse geri arayacaklarına inanıyorum.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Dilerim sizlere daha iyi şartlarda ve doktora şiddet olmayan ortamların olduğu bir sağlık sistemi sağlanacak.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Mutlaka giden hekimlerimizin mutlu olmadıkları nedenler vardır diye düşünüyorum.

15 Temmuz 2016 tarihinden sonra Gülhane Askerî Tıp Akademisi (GATA) kapatıldı. Bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

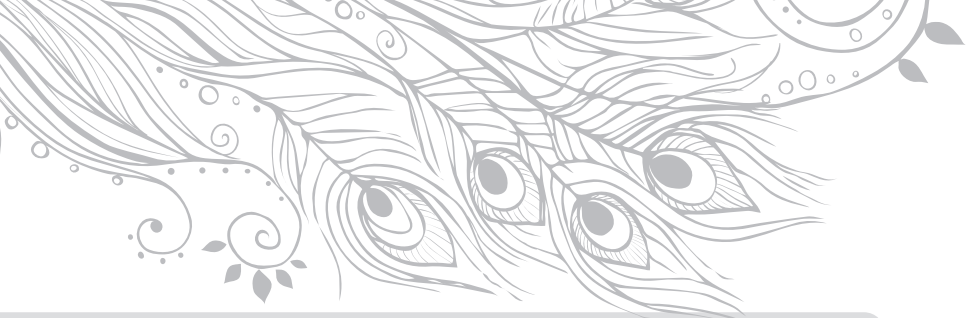
Çok üzücü bir karardır GATA'nın kapatılması. Dilerim tekrar hizmete açılır.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Benim küçük bir çiftliğim var, çiftliğimde kangal köpekleri, hayvanlar, tavus kuşları, sokak kedileri ve köpekleri var. Onların bakımı, kısırlaştırılması, aşılanması benim sorumluluğumda. Özellikle kedi, köpek grubu onları beslediğiniz zaman sizi hiçbir zaman tırmalamaz ya da ısırmaz. Aynı davranışı maalesef son zamanlarda hastalarda göremiyoruz, sizin tedavi ettiğiniz, gece gündüz deme-

den bir cerrah olarak hizmet ettiğiniz bazı insanlar en küçük bir komplikasyon ya da sıkıntı olunca ya şiddet uygulayabiliyor ya da sizleri yargıya şikayet ederek yıllarca mağdur edebiliyor. İşte bu nedenlerle siz geleceğin doktorları cerrahi branşları haklı olarak istemiyorsunuz.

Nisan 2022

DR. SELÇUK TUNALI

Dr. Selçuk Tunali, 31 Aralık 1973 tarihinde Bulgaristan'da dünyaya gelmiştir. İlkokula Iğdır Devlet Üretme Çiftliği İlkokulunda başlayıp Kırşehir Çiçekdağı'nda Tarım İşletmesi İlkokulunda bitirmiştir. Ortaokul ve liseyi Ankara Anadolu Lisesi Fransızca bölümünde Devlet Parasız Yatılı öğrenci olarak tamamlamıştır. 2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş, mezun olduktan sonra Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Kan Merkezinde bir yıldan uzun süre görev yapmıştır. 2002 yılında Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Anatomi Ana Bilim Dalında doktorasına başlamış ve 2005 yılında rekor kıırarak 3 yıl 3 ayda doktorasını bitirmiştir. Aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesine öğretim görevlisi olarak atanmıştır. Bir dönem askerliğini tamamlamış ve 2006 yılında tekrar üniversitedeki görevine dönmüştür. 2007-2008 yılları arasında Hawaii Üniversitesi Tıp Fakültesine ziyaretçi öğretim üyesi olarak gitmiştir. 2010 yılında yardımcı doçent, 2012 yılında doçent olmuştur. 2013 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesindeki görevlerinden istifa edip TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde kurucu öğretim üyesi olarak göreve başlayan hocamız, aynı yıl dekan yardımcısı olarak atanmıştır. 2018 yılında profesör olan hocamız 2019-2020 yılları arasında Fakültemizin Dekanı olarak görev yapmıştır. Anatomi Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görevine devam eden hocamız aynı zamanda 2008 yılından beri Hawaii Üniversitesinde Adjunct Professor (Ek öğretim üyesi) olarak görev yapmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

TOBB ETÜ Tıp Fakültesindeki Plastinasyon ve Diseksiyon Kurslarımızla ön plana çıkıyoruz. Ülkemizde Plastinasyon 1980'li yılların sonunda yapılmaya başlanmıştır ama ilerlememiştir. 2004 yılından itibaren çalışmalarımı Plastinasyon alanına katkıda bulunduğumu düşünüyorum.

Kadavra Diseksiyon kurslarımda da daha önce yapılmayan çalışmalar yaptım. Arter ve ven dolgusu yaparak daha belirgin eğitim diseksiyonları gerçekleştirdik. Bu çalışmalarla ortaya çıkardığımız eğitim şablonları var, öncü olduğumu söyleyebilirim. Anatomik diseksiyonlarda mikroskop veya loupe kullanımı yoktu, onlarla alakalı çalışmalarımı ilklerden biriyim. Artırılmış Gerçeklik ve Sanal Gerçeklik üzerine çalışmalarımız da var.

Hawaii Üniversitesinde Plastinasyon, Üç Boyutlu Rekonstrüksiyon çalışmaları yaptık. Bu alanda ilklerden biriyim.

2012 yılından itibaren klinik ve cerrahi anatomi üzerine sayısız kadavra atölyesi düzenledim. Bilimsel toplantılarda 50'den fazla ulusal ve uluslararası sunumum ve tıp dergilerinde 30 uluslararası yayınım var. 2008 yılında "International Journal of Anatomical Variations" adında yeni bir tıp dergisi başlattım ve 2017 yılında derginin bir İngiliz yayın grubuna devrine kadar Baş Editör ve Yayıncı olarak görev yaptım. American Association of Clinical Anatomists, Uluslararası Plastinasyon Derneği ve Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği üyesiyim. 2014-2018 yılları arasında International Society for Plastination'ın sekreterliğini yaptım, halen aynı derneğin yönetim kurulundayım. Temmuz 2024'te Kongre Başkanı olarak 21. Dünya Plastinasyon Kongresi'ni İstanbul'da düzenliyorum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Tıp fakültesine başladığımda hangi branşları seçmeyeceğimi biliyordum: Kadın Hastalıkları ve Doğum ile Pediatri. Bu branşlara hiç ısınmadım. İkinci sınıftayken anatomiye çok sevdim. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde baraj sistemi vardı. 20 soru varsa en az 10 net çıkarmanız gerekirdi. Sekiz net çıkarırsanız barajın iki altına

düşüğünüz için iki ceza olarak giderdi ve altı netiniz kalırdı. Hiç cevaplamazsanız -10 netiniz olurdu. Bütün sınavlarda anatomiden baraj altı kalıyordum ama anatomiye seviyordum. Baraj altı kalma sebebim textbook okumamdı. O zaman mevcut olan Snell Klinik Anatomi ve Clinical Anatomy for Medical Students kitaplarını okudum. Biliyordum ama bir türlü soruları yapamıyordum.

Üçüncü sınıfta el cerrahisine gitti kafam. Rekonstrüktif el cerrahisi ya da ortopedi üzerine el cerrahisi, özellikle iş kazalarında parmak dikilmesi ve elin tekrar fonksiyonunu kazanması gibi... El becerim de fena değildi. Hastanede zaman geçirdikçe klinik branşlardan uzaklaştım. Bunun birçok nedeni olabilir ama en önemli sebebi büyüklerin talimatlarını doğru kabullenip koşulsuz yapmaktı. Ben huyum gereği ikna olmadığım bir şeyi yapmam. Kıdemlim öyle dedi diye değil neden öyle yapacağız? Bunun bilimsel akademik bilgi olarak temeli var mı, yok mu? Bunları sorguluyordum. Belki de işler daha pürüzsüz bir şekilde yürüsün diye sorgulanmıyordu. Mezun olduktan sonra hastanede çalıştığım dönemde klinikten uzaklaşma düşüncelerim iyice pekişmişti. Temel bilime döndüm ve hiçbir zaman “Keşke dönmeseydim.” demedim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Doktora yapmamda Richard S. Snell idollerimden biriydi. Tıp doktoru ve bilim doktoru olmayı, uzmanlık yapmaktan ziyade doktora yapmayı bu sebeple istemiştim. Hekimlik duruşunu örnek aldığım ve çok sevdiğim Prof. Dr. İskender Sayek ilham aldığım hocalarımdaydı.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Üçüncü sınıfta kalmam bende iz bırakmıştır. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde notlarımız açıklanmazdı. Mesela B1 denilirdi, o da 60-69 arasında bir puan demektir. Biz 60 mı yoksa 68 mi aldık, bilemezdik. Böyle olunca sene sonunda geçmemiz gereken notu hesaplarken “yanlı” ve “yansız” derdik. Ben C’ye göre geçiyor-

dum. Finalden C alıp bütünlemeye kaldım. Bütünlemeye yaklaşık 40 kişi katılmıştı. İki kişi C almıştı. Biri bendim, sınıfta kaldım; diğeri de sınıfı geçmişti. Onu unutamıyorum. Su içmeye çalışmışım, içememiştim. Yutkunamadım, ağzımdan su taşmıştı.

Ben dördüncü sınıftayken bir akşamüzeri günün son vakasındaydım, herkes gitmişti. Saat 18.30'da ameliyat başlayacaktı. Prof. Dr. İskender Sayek Hocam ve başasistan Adil abimle beraber ameliyata steril girdik. Bir dalak lezyonu vardı ve dalak kist hidatiği çıktı. Akşam sekize kadar ameliyathanede birlikteydik. Kalabalık bir okulda, İskender Sayek Hoca gibi bir hoca ile birlikte ameliyathanede steril bulunmak çok önemli bir olaydı. İz bırakan anılarımdan biridir.

Asistanken, asistan maaşı yetersiz olduğu için özel polikliniklerde nöbet tutuyordum. Sabaha karşı bir hasta geldi. Elinde birden ortaya çıkan uyuşmadan söz ediyordu. EKG çektim ve kalp krizi geçirdiğini, hemen hastaneye gönderilmesi gerektiğini söyledim. İki gün sonra ayakta ve sağlıklı bir şekilde geldi yanıma. Ona gittiği hastanede “Çok hızlı tanı konulmuş. Çok önemli bir arterinizde yüzde yüze yakın tıkanma varmış.” demişler. Hastayı hemen anjiyoya alıp damara stent takmışlar. Hastanın bana gelip bunları söylemesi beni çok mutlu etmişti.

Kendi miyokard infarktüsüne (MI) tanı koydum. 8 Ağustos 2018 tarihinde yazlıktayken oğlum Çağan “Top oynayalım.” dedi. Ben de “Oynayalım oğlum ama pek keyfim yok. Ben şut çekeyim sadece.” dedim. Şut çekerken gözlerim kararmaya başladı, kulaklarım uğulduyordu. Küçük parmaklarımda bilateral uyuşma başlayınca içimden “Geliyor.” dedim. Yavaş yavaş yürüyerek eve gittim. Tansiyonum çok yükselmişti. İlaçlar aldım. Göğüs ağrısı da eklenir eklenmez yola çıktık. Yazlığımız uzaktaydı, en yakın hastane 90 km uzaklıktaydı. Yola çıkar çıkmaz 112’yi arayıp kendimi tanıttım ve onları yönlendirdim. Onlar da hastaneden yola çıktı. Yolda ambulansa devroldum. Acildeki arkadaşlar hemen tanıyı koyup nöbetçi hastaneye götürdüler beni. Nöbetçi hastanede de Uzm. Dr. Işık Er-

doğan sayesinde anjiyo yapıp stentim takıldı. Bir gece yoğun bakımda bir gün de serviste kalıp çıktım.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

İyi geri dönüşler aldım. Kötü geri dönüşler de aldım. 14 yaşındaki hastam ve annesi ilaç yutabileceğini söylediği için ben de tablet vermiştim. Hasta ilacı yutamamış ve kötüleşip aynı hastanedeki başka bir uzman hekime gitmiş. Kocaman çocuktan ben de yutabileceğini sanmışım. Buna yönelik olumsuz bir geri dönüş almışım.

Başka bir olumsuz geri dönüş de almışım. Çocuk hastayı muayene edip reçetesini yazdım. Boğaz enfeksiyonu vardı. Hastaya da “Durumu kötüleşirse tekrar gelirsiniz, iyi olursa bir hafta sonra kontrole gelirsiniz.” dedim. Aile iki gün sonra nöbetimde tekrar geldi. Muayene ettim hastayı, gerçekten kötüye gitmişti. Reçete ve karta baktım, dozlar doğrudu. Anneye ilaçları nasıl verdiğini sordum. Anne de “İlaçları almadık.” dedi. Nasıl, dedim. Yanıtını tekrarladı. Onlara nasıl faydalı olabileceğimi, reçeteyi kullanırlarsa ancak tedavi olabileceklerini anlattım.

Hastalar genellikle bana rahatlıkla bir şeyleri anlatabildiklerinden, iyi iletişim kurabildiklerinden bahsederlerdi. “Beni anladığınız hissediyorum.” derlerdi. Bunlar beni mutlu ediyordu.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hep “Önce zarar verme.” derler. “Primum non nocere” dediğimizde tam Türkçeye çevirdiğimizde birebir bu anlamı vermiyor. Ben onu “Sakın zarar verme” olarak kabul ediyorum. Kişiye yardım etmeyi severim. Aynı şey öğretmek için de geçerli. Faydamız olacağına inanıyorsanız o insanın zamanını alın ama bundan emin değilseniz kendinizi tatmin etmek için o insanların zamanını çalmaya gerek yok. Oturup da genç insanların başınıza toplayıp boş boş konuşup sözde ders veriyormuş gibi vakit harcamaya gerek yok. Benim mottom “Faydalı isen yap!”.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimiz bazen sınavlarda sorularımın zor olduğunu söylüyorlar. Kısmen katılıyorum. O sorularda kişilere bilgisini kullanmasını istediğim şeyleri soruyorum. Standart kitap metninden direkt “Şu nedir?” yerine verilen bilgi nasıl kullanılır, onu yapmaya çalışıyorum. Açık kitap sınav yapsak da yorumlayarak çözmeleri gerekir. Genel eğitim sürecinde buna alışkın olmadığımız için öğrencilere zor gelebiliyor.

Hekim yetiştirmek nasıl bir duygu?

Hekim yetiştirmek çok çok büyük bir keyif. İnsana çok büyük bir tatmin veriyor. Sınıfa girdiğinizde bir sınıf dolusu insanı sabah sekizde sizi dinlemek üzere buluyorsunuz. Sokağa çıkıp insanlara para verseniz bir sınıf dolusu insanı toplayamazsınız. Derste olsun, laboratuvarında olsun bir şeyi anlattığınızda, bir şeyi gösterdiğinizde karşıdakinin sizi anladığını gözlerinden anlıyorsunuz. Konuyu anladıkları zaman gözlerinde ışık parlıyor. Bu beni çok mutlu ediyor. Teşrik-i mesai etmek derler eskiler. Beraber vakit geçirmek çok güzel bir şey. Onlarla güncel kalıyorsunuz. Onlarla esprileri, yeni moda şeyleri öğreniyorsunuz. Güzel oluyor. Hekim yetiştirmek apayrı bir şey. Hekimlik yaptığınızda doğrudan bir kişiye olan faydanız söz konusu ama hekim yetiştirirken çoğalarak, katlanarak giden bir iyilik yapıyorsunuz.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Hepsiyle gurur duyuyoruz. Çok cesur kararlar alıp yeni kurulmuş ve ilk yıllarında olan Fakülteye geldiler. Bizlere güvendiler. Sağ olsunlar. Bizler de elimizden geleni yaptık. Her biri çok kıymetli tıpkı ilerde mezun olacak çocuklarımız gibi. Her birinin bizde ayrı bir yeri var. Her zaman kapımız açık. Ufak ziyaretlerden çok memnun oluruz. *Onlara diplomadan ziyade hekimlik anlayışı vermeye çalıştık.* Umarım kritik noktalarda bunu gerçekleştirdiklerinde, bu anlayışla görevlerini yerine getirdiklerinde Fakültelerini hatırlarlar.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Ülkemizdeki sağlık sisteminin en önemli artışı ülkemizdeki hekimlerin iyi ve özverili olmalarıdır. Bizim hekimlerimiz hakikaten hasta karşısında sorumluluk alarak iş yapıyorlar. Yurt dışında bunu göremezsiniz. Amerika ve Avrupada riskli ameliyatı yapacak doktoru bulmanız çok zordur. Bunun birçok sebebi olabilir ama başlıca sebep bizim hekimlerimizin amatör ruhla mesleklerini severek icra etmeleridir. Türkiye’de iyi bir sağlık sistemi var. Önceden daha da iyiydi. Sevk kademelerinin düzgün çalıştığı dönemlerde gerçekten de iyi bir sağlık sistemi vardı. Şu anda hekime ulaşılabilirlik oranı çok yüksek. Kulağınız ağrıdığı anda doğrudan kulak burun boğaz profesörüne gidebiliyorsunuz. Bunu devlette cebinizden para çıkmadan sağlayabiliyorsunuz. Bu rahatlık beraberinde gereksiz kalabalığı getiriyor. Aslında birinci basamakta işini bitirebilecek olan kişi basamakları atlayıp üniversite hastanesine gidiyor. Bu da yığılmaya yol açıyor. Yığılma olunca da akademisyenler hasta hizmeti vermekten asli görevleri olan bilimsel çalışmalara üstünkörü vakit ayırıyorlar ya da vakit ayıramıyorlar.

Hastalar açısından bakacak olursak verilen sağlık hizmeti hastaları kayıran bir sistemdir. Buradaki sağlık sistemini beğenmeyen ve eleştiren kişiler, yurt dışına gidip bir uzmana ulaşmanın dört ila altı haftayı bulduğunu görünce buradaki hizmetin değerini anlıyorlar.

Sağlıkta şiddetin olmaması lazım. Çok ciddi önlemler alınması lazım. Paraya dönüştürülmeyen veya ertelenmeyen caydırıcı cezalar verilmesi lazım. Bu sadece Türkiye’de olan bir durum değil. Bizde artık standart bir hale geldiği için sürekli olarak gündemde. Gündemde olsun, evet. Bizde sadece hekime şiddet yok. Bankacıya şiddet var, muavine şiddet var, şoförden yolcusuna, yolcusundan şoföre her yerde şiddet var. Bu toplumun durumuyla, ahlakıyla, eğitimiyle alakalı bir durum. Hastalar o anda hekimin her şeyi yapabileceğini düşünüyor. Dördüncü kalp krizini geçiren, iki defa by-pass ameliyatı olan, 60 sene sigara içmiş 80 yaşındaki dedesinin beşinci kalp krizinde hekim kurtaramadı diye hekime şiddet uyguluyor adam.

Hekim o hastayı döndürme gücüne sahip değil. Bu güç kimsede yok. Hekim orada ne gerekirse yapıyor ama yeniden canlandırma becerisi yok ki kimsede. Bazen insanlar bunu dahi bekliyorlar. “Yaşamadı. Yaşamadıysa sen kötü bir şey yaptın.” diyorlar hekime. Her girişimin yüzde yüz başarıyla sonuçlanmayacağını, komplikasyonların olabileceğini bilmeliyiz.

Hastalarla hekimleri karşı karşıya getirecek politikalardan uzaklaşılması lazım. Yani hastaları müşteri olarak gören bir sistem oluşturulduğunda beraberinde sağlıkla ilgili keyfi suçlamalar geliyor. Kişi randevusuz gelip içerde hasta varken muayene olma talebi yerine getirilmedi diye hiç utanmadan hekimi şikayet edebiliyor. Hekimin amiri de bu konuyla ilgili olarak hekimden savunma isteyebiliyor. Bu saçmalık. Hiçbir yerde yok. Hizmet alanlar, bir meslek grubuna karşı bu kadar şımartılmaz. Bazı özel hastaneler iyi sağlık hizmeti vermedikleri halde iyi konaklama ve otelcilik hizmeti verdikleri için bu tür beklentileri olan kişilere hizmet veriyorlar. Bu kişiler de oradan mutlu mesut ayrılıyor. Temel problem sağlıkla ilgili sorunların hekimden kaynaklanıyormuş gibi yansıtılmasıdır.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına gitmek bir tercihtir. Bir dönem benim de aklımdaydı. Yurt dışı dikensiz gül bahçesi değil. Amerika'yı, Kuzey Amerika'yı düşünenecek olursak orada her zaman yabancısınız. “Amerika Birleşik Milletleri bir millet değil, toplama. Bu yüzden çok rahat edersiniz.” derler. Bu doğru değil. Orada rekabette olduğunuz gruplar var. Aslında kendi vatanları bizden çok çok daha kötü olup tek kurtuluşları Amerika'da çalışmak olanlar var. Biz hekimler oraya Türkiye'den daha iyi koşullarda çalışmayı ümit ederek gidiyoruz. Oraya kabul almak ve orada çalışmak oldukça zor. Almanya'da hekimlik yaparsanız orada da olağanüstü şartlarda yaşamayacaksınız. Burada bir hekim olarak oturduğunuz evi Almanya'da bulma şansınız yok. Burada hekim maaşıyla haftada bir iki kere dışarda yemek yiyebilirsiniz ama orada daha az sayıda, daha seyrek olarak bunları yapabilirsiniz.

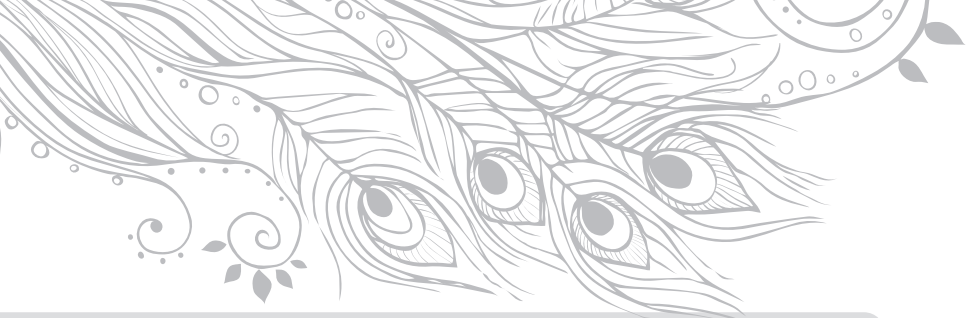
Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Müziği çok severim. Hobim midir yoksa yaşamın ta kendisi midir, bilmiyorum. Elle yapılan şeyleri çok severim. Ahşap, tamir, müzik enstrümanı yapıcılığı, ev tamiratı... Öyle şeyleri severim. Hayalim ilerleyen zamanlarda ahşap torna tezgahı alıp ahşap üzerine işler yapmaktır. Buna sadece ince, dekoratif şeyler değil masa ve sandalye de dahil.

Haziran 2023

DR. SEZAI DEMİRBAŞ

Dr. Sezai Demirbaş 1962 yılında dünyaya gelmiştir. 1980 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamıştır. 12 Eylül darbesi nedeniyle 1981-1982 yılları arasında Gülhane Askeri Tıp Akademisine geçiş yapmıştır. 1986 yılında eğitimini tamamlamış, mecburi hizmetini de tamamladıktan sonra 1993 yılında uzman olmuştur. 1999 yılının sonlarına doğru Amerika'ya gidip 2001 yılında Türkiye'ye döndükten sonra İstanbul Gülhane Askeri Hastanesinde yardımcı doçent olarak göreve başlamıştır. 2005 yılında doçent, 2011 yılında profesör olmuş ve 2016 yılına kadar Gülhane'de görev yapmıştır. 2016 yılında Gülhane Hastanesi Sağlık Bakanlığına bağlı olunca emekli olan hocamız, 2016 yılından beri TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde Genel Cerrahi ve Cerrahi Onkoloji Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Ben bir doktorem. Benim üretimim yazıları, makalelerimdir. Bu makalelerin kabul edilen indekslere girebilen dergilerde aldığı atıflar önemlidir. Bir sistemdeki sınıflamayı değerlendirmek istiyorsanız bir ölçme sisteminin olması gerekir. Ölçme sistemi de yaptığınız üretimin değerlendirilmesidir.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Ben çocukluğumdan beri doktor olmak istiyordum. İstanbul Teknik Üniversitesinde farklı bir bölüme başladım ama yapamadım. Bu sebeple tekrar sınava girip tıp fakültesini kazandım. 1980 yılından beri tıp ile iç içeyim. Hayatımın kırılma noktaları olmadı. Ben bir konuda neye karar verdiysem o konu üzerinden gittim. Tür-

kiye'de her zaman istediğinizi kabul edemiyorsunuz, her zaman istedikleriniz olmuyor. Bazı fırsatlar yolumu değiştirmiş olabilir ama bunlar sonucu etkilemedi.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Benim zamanımda farklıydı, şimdiki gibi değildi. Benim zamanımda en önemli ve en popüler dal kadın doğum hastalıklarıydı çünkü çok para kazanılıyordu. Kadın doğumu hiçbir zaman sevmedim, gittiğim stajlarda da sevgim oluşmadı. Genel cerrahi hoşuma gitti çünkü benim öğrenciliğimde terör olayları yoğundu. Genel cerrahi ve anesteziyoloji yoğun bakımında yaralanmış askerlerimizi, evlatlarımızı tedavi ediyorduk. Bu beni etkilemişti.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Öncelikle babamdan ilham aldım. Babam, parasız pulsuz, okumayı bilmeyen bir demiryolu işçisinin oğluymuş. Babam astsubaydır benim, daha sonra devlet memuru oldu. Başından birçok şey geçmiş. Onun çabası beni her zaman etkilemiştir.

Tıp öğrenmeye başladıkça tıba emek veren birçok insandan etkilendiğimi söyleyebilirim. Bizler geçiş sürecinin öğrencileriydik. 1980 yılından sonra Gülhane Tıp Fakültesi yeni kurulduğu için Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültelerinden dersler aldık ilk senelerimizde. Birinci sınıfın ilk döneminde Latince, ikinci döneminde Osteoloji derslerini alırdık. Ankara Üniversitesinde bu derslerimizi Prof. Dr. Kaplan Arıncı Hocamız anlatırdı. Hocamız bizim ikonik bir rol modelimizdi. Hem çok sert bir hocaydı hem de biz onu gördüğümüzde bizi neşelendiren bir hocaydı. Turuncu renkte bir Volkswagen arabası vardı, hikayesi güzeldi. Hocamız bunu Almanlardan kazanmış. Sobotta Anatomi Atlası yazıldıktan ve basıldıktan sonra oradaki tek yanlışı bulan kişidir. Bu sebeple de arabayı kendisine hediye etmişlerdir.

Fizyoloji ve fizyopatoloji derslerimizi Tanzer Hocamızın annesi Prof. Dr. Bedia Sancak Hocamızın ekibi anlatırdı bizlere. O hocalar hakikaten bizi çok iyi karşıladılar, kendi öğrencilerinden ayırmadan

ders anlattılar. Kendi öğrencilerinden ayırmadan da imtihan ettiler tabii.

Prof. Dr. Oğuz Kayaalp, çok verici ve çok sert bir hocaydı. Ondan birçok şey öğrendim. Hocamızın iki cilt fizyoloji ve patoloji kitabı vardır. O kitaplar Türkçedir ve gördüğüm, görebileceğim en açıklayıcı ve en güzel kitaplardandır. Bütün hastalıkları derinlemesine inceleyerek bizlere anlatır.

Bir de Prof. Dr. Levent Karaca Hocamız vardı. Biyokimya profesörüydü aynı zamanda binbaşydı. İngiltere'de Leeds Üniversitesinde kalmıştı. Onun dersleri de çok renkli ve öğretici geçerdi. Söylediğim hocalarımın hepsi bende çok derin izler bırakmıştır. Hepimizde de bırakmıştır.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hekimlik öncesinde benim için bir yaşam tarzıydı. Hekimlik yapmazsam yaşayamayacağımı düşünürdüm gençken. Şimdiyse yalnızca bir iş benim için. Bu yaşımda bana gelip soru sorulduğunda bir şeyler öğretebiliyorsam mutlu oluyorum. Son altı yılda verdiğimin karşılığını eskisi kadar alamamak da beni rahatsız ediyor. Her şey değişti tabii. Öğrenciler değişti, şartlar değişti, zaman değişti...

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Uzman olduktan sonra Erzincan'da ve Tunceli'de görev yaptım. Bir süre de Kuzey Irak'a gidip geldim. 1993-1996 yılları, terörün en yaygın olduğu, en çok sıkıntının çekildiği hatta yolların teröristler tarafından kapatıldığı zamanlardı. Bir gün çatışmada yaralananların geleceğini söylediler. Bir tanesi karnından yaralanmış bir çocuktü. Ben de tek başına ilk defa uzman olarak piyade tüfeğiyle vurulmuş bir hastanın ameliyatına girecektim. İşler yolunda gitti, çocuk hayata döndü. Ertesi sabah babası geldi. Ben de yaptıklarımı da biraz yüceltmek için durumu babasına etraflıca anlatmaya başladım. Bir süre sonra anlattıklarımın dolaylı adam bayıldı, yere düşmesini

diye tuttum. O günden beri hastalarımı her şeyi anlatmıyorum. Bu bende acı bir anı olarak kalmıştır. İnsanların başına gelen kötü şeyleri maskeleyerek ailelerine anlatmak gerektiğine inanıyorum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Beni seven de oluyor, benden nefret eden de. Hangisi daha fazla dersenez şunu söyleyebilirim: Beni ilk gördüklerinde nefretleri daha fazla oluyor. Uzun zaman sonra anlaşsaks bu durum daha beşeri hale gelebiliyor. Bir insana iyi bir şey yapmış ve onun yolunu aydınlatmışsanız iyi geri dönüş alırsınız; bir insana iyi bir şey yapmamış ve yolunu aydınlatmamışsanız, onun hayrına bile yapmış olsanız bazı şeyleri, iyi geri dönüş alamazsınız.

Askeriyede her şey parasızdır. Biz böyle alıştık. Parayla hiç yaşamadık. Para karşılığında çalışmadık, devlet ne veriyse onu kabul ettik. 1986 yılından beri yıllarca böyle çalıştım. Askeriye bana sahip olduğum her şeyi ve çocuklarımın geçinmesi için gereken parayı da verdi. Daha fazlasını aramadım ve hastalar için muayenehane açmadım. Hediye almıyorum hastalarımın. Şimdilerde çikolata, gömlek gibi hediyeler dışında maddi değeri fazla olan hediyeleri kabul etmiyorum. Uzun zamandır hediye de kabul etmedim. İnsanları hep geri çeviriyorum ama artık yaşlılığın da verdiği bir bıkkınlıkla uğraşmayı bıraktım, yüksek meblağlarda olmamak üzere kabul ediyorum hediyeleri. Bu yaşta çikolata yiyeceğim de yok, hediyeleri çalışanlarımıza dağıtıyorum.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir? Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben genellikle üçüncü ve dördüncü sınıflara ders veriyorum. Bir de intörnlerimize ders veriyorum ama onlar artık öğrenci değil meslektaşımız oluyor. Bir mühendis veya işletmeciyi dördüncü sınıftan sonra herhangi bir iş için görevlendirebilirsiniz. İntörnlerimize öğrenci olarak değil öğrenimlerinin kritik noktasında olan birer doktor namzeti olarak bakmak lazım. Umarım seviyorlardır beni, sevmiyorlarsa canları sağ olsun.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Yeni mezunlarımızın doktor olmadıklarını kabul etmelerini beklerim. Hekim olmak zaman alır. Bu zaman bazen bir yıl oluyor bazen on yıl oluyor. Bu zaman; kişinin anlayışıyla, vicdanıyla ve çalışmasıyla alakalı. İkinci olarak mezunlarımızın çok çalışmasını beklerim. Yaşadıkları, yaşayacakları dünya Türkiye'deki gibi sığ ve yüzeysel bir dünya değil. Son derece derin ve hiç bilmediğimiz konularda oldukça gelişme gösteren bir tıp dünyası var. Çok çalışmaları lazım. Üçüncüsü, vicdan sahibi olmaları lazım. Bu vicdanlarını da insanları sevme üzerine yoğunlaştırmaları lazım. Son olarak kendileri için planlı bir gelecek hazırlamaları lazım. Plansız herhangi bir şey yapmamaları ve beş yıl sonra olması gerektiği yerleri kendilerine hedef alarak çalışmalarını, yaşantılarını, gideceği yerleri ve öğrenecekleri şeyleri plan dahilinde ayarlamaları gerekir. Bu şekilde başarırsa zamanlarını boşa harcamamış olurlar.

Ülkemizdeki sağlık sistemi ve sağlıkta şiddet hakkında neler düşünüyorsunuz?

Berbat ve rezil bir durum. Toplumun son zamanlardaki gergin halleriyle alakalı bir şey. Bundan 30-40 yıl evvelki toplum düzeni şu anda yok ne yazık ki! Toplum genç değil aslında, yaşlılığa doğru gidiyor. Hem yönetenlerin hem de toplumu oluşturan insanların hatalarıyla bu noktalara geldik. Tabii yakın zamana kadar da şiddete ait bir yasanın olmaması da şiddeti körüklemekte. İnsanlar birbirlerine olan beşeri ilişkilerini kaybettiler. Bu kötü bir şey. Bir toplumun dağılmasına yol açan bir durum. Bunu yaşıyoruz büyük olasılıkla. Tabii insanlar tatminsiz olmaya da başladı. Kah hasta pozisyonunda karşımıza çıkan insanlar kah da hastalara her şeyin en iyisini kendisinin yapabileceğini iddia eden doktorlar... Her ikisi de yanlış yapıyor. Bizim gibi ülkelerde, insanların rahat yaşamadığı bu ülkelerde şiddeti önlemek çok kolay olmayacaktır. Bu nedenle insanların iç dünyalarının biraz salaha ermesi lazım. Bu ekonominin düzelmesiyle, geleceklerinin daha çok garanti altına alınmasıyla ve birazcık da içinde bulunulan ortamın akıl sağlığına etkisinin azal-

masıyla mümkün olacaktır. Eğer ülkede akliselim insanlar hüküm sürmeye başlarsa bu belki de sizin zamanınızda daha mümkün hale gelecektir.

Bunun dışında öğrencilerin öğretim süresinde karşılaşılabilecekleri davalar ile ilgili ders almaları lazım. Bu dersleri uzmanlıkta da çalışma hayatı içinde tekrar eden dersler veya seminerler halinde görmelerinin iyi olacağını düşünüyorum.

15 Temmuz 2016 tarihinden sonra Gülhane Askerî Tıp Akademisi (GATA) kapatıldı. Bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Bence bir asker hekim içinde bulunduğu askeri tababet sistemini birçok nedenle kabul etmiş olmalıdır. Bunlardan belki de ilki, gerektiğinde, en çetin zamanlarda vatanına elinden geldiği kadar hizmet ettiğinin bilincinde olmasıdır. Bunu istemesidir. Bir başkası en uygun olmayan koşul ve şartlar altında diğer tıp mensuplarının hiç aklına gelmeyecek birtakım başarılarla ulaşabilmesi, bunun mutluluğunu yaşamasıdır. Diğer bir kabul edilebilir faktörü, farklı şehir, ülke ve hatta iklim şartlarında çalışmayı kanıksaması, kabul etmesidir. Bu durum sosyal yaşama, çevreye ve farklı kültürlerle uyum sağlaması ve anlaması, onların yerine koyma duygusu içinde olması ile mümkündür. Asker hekim, çetin koşullar karşısında hem dayanıklı olmalı, fleksibilitesi olmalı, kabul edilmesi zor şartlar altında karar verebilmeli ve işini üst seviyede, insanı, değerlerini bilerek, yaşama saygı duyarak yapmalıdır.

Savaş ve terörizm ya da büyük/kitleli felaketler sonrasında bu tür görev yapacak, şartları sorgulamayacak ve gerekirse savaş-felaket alanının içine girecek biraz gözü kara, ama deneyimli hekimler olmalıdır. Aslında Asker hekim hemen tamamen böyle biridir, olmalıdır. Tıp eğitimi üzerine alınan farklı alan eğitim-öğretimi tıp mezununu asker hekim yapacaktır. İşte bu nedenledir ki askeri tıbbın kapatılması bu durumu akamete uğrattı.

Ayrıca, özellikle 1950'li yıllardan sonra süngüden parça etkili silahlara, kimyasal, biyolojik savaş tehditlerine maruz kalmış, yara-

lanmış askerler için asker tıbbında, tedavi yaklaşımlarında son derece yoğun gelişmeler oldu. Askeri tıp çatışma alanındaki personel yaralanmaları ve yaygın enfeksiyonlar için yüksek kalitede bakım sağlamaya başladı ve giderek gelişti. Bu durum siviller için uygulanan tıbbi yaklaşımlar/tedaviler için de faydalı oldu.

Askeri tıbbın, esas vazifesi askeri kuvvetlerin özel görevleri sırasında meydana gelecek her türlü sağlık probleminin ortadan kaldırılması, toplu felaketlerde, yaralanmalarda, salgın hastalıklarda koruyucu ve tedavi edici desteğinin olmasıdır. Askeri tıp savaş alanının/felaket bölgesinin bu (yukarıda anlatılan) nedenler ile en güçlü destekleyicisidir. Hatta savaşan insanlar için (yani ordu- emniyet birlikleri) en büyük güvencedir. Bu durum savaşın kazanılmasında gerekli şart olarak değerlendirilir, değerlendirilmelidir. Askeri tıbbın kapatılması yukarıda anlattığım tüm gereklilikleri de akamete uğrattı.

Savaş-felaket alanına ne kadar yakınsanız bu alanlardaki askeri tıp ve uygulayıcılarının etkisi, deneyimi ne kadar fazla ise insan kaybı, zaman ve hatta toprak kaybı olmayacaktır. Asker tıbbın kapatılması bu durumu da akamete uğrattı.

Sonuç olarak 1800'lü yıllardan beri kurumsal olarak güçlü bir idari yapı olan Askeri Tıbbiye (Mekteb-i Tıbbiye-i şahane, yani Gülhane asker hekimliği) biriktirilen büyük deneyim, emek, çalışma ve asker hekim olma isteği ve savaş alanındaki ordu-emniyet personelinin ana güvencelerinden asıl olan ve uygun hatta oldukça iyi işleyen bir düzen/sistem kapatıldı. Yerine aynı etki ve deneyimde hemen aynısını kurmak artık mümkün olmayacak veya uzun zaman alacaktır.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Gitmemelerini, gönlüm istiyor. Uzun yıllardır doktorluk yapıyorum. Birçok davranış biçimini, yaklaşımı, tehdidi ve hatta iyi niyeti uzun zaman gördüm, içinde yaşadım. İnsanların acı ve en sıkıntılı zamanlarında kimine iyi kimine kötü haberi verdim. Buna karşı na-

sıl tedavi olabileceğini anlattım. Kimi ile anlaştım kolayca, kimisiyle tartıştım. Lakin sonuçta anlamalarını sağlamak benim işimdi; bunu yaptım. Şimdiki toplum bireyleri gibi internet doktoru olanlar benim zamanımda olmadığı için şanslıydım. Daha toleranslı yaşlılık zamanıma denk geldiler Allah'tan...

Diğer taraftan, hemen her vazifelendirilen devlet memuru olanlar gibi, kar altında ulaşamayan, okul yolu olmayan, emniyeti zor sağlanan birçok memleket parçasında bizler ve bizden önceki nesiller yaşadık, çalıştık. Böyle, bir karar ile yaşantımızı yurt dışına devşirmeden devam ettirdik. Belki daha fazla içe dönüktük ve başka şartlarda yaşamayı beceremezdik, dünya bu kadar 'küçük' değildi belki, ya da burada kalıp işimizi en iyisiyle yapmayı, devletin bize emeğini karşılamak olarak görüyorduk. Hangisi esastır değerlendirmiyorum. Ama şu var ki bizler genç birer hekimken dışarıdaki şartlar şimdikinden daha kolay ve daha çok idi. Yine de bu kadar bir eğilim göstermedik. Oralara gittik tabi. Aydınlandıklarımızı da yanımıza alarak geri döndük. Çünkü evimizdi burası...

Şimdi başlayan bu eğilime tabidir ki yalnız yukarıda yazdıklarım değil birçok faktör etkilidir. Ama unutmayınız ki artık "babyboomer'lar" yok. O devir yavaş yavaş kapandı. Şimdi X, Y, Z kuşaklarının zamanı. Bu insanların (doktor, mühendis, avukat vs.) algılamaları, beklentileri, iddiaları, yaşama biçimleri, iletişim kurmaları oldukça farklı, hatta dünya bile 1970-80'ler deki gibi değil. Toplum içerisinde zamanın, öğretilerin, belki eğitimin, çevresel faktörlerin, şehir yaşamının etkileri ile kişi hem daha yalnız ve fakat eskiden olduğundan çok daha fazla 'dünya insanı'. Kararını verirken kendisi gibi gören/görmeyen kimselerin, arkadaşlarının, çevrenin, mahallenin etkisini çok da ilgi noktaları olarak değerlendirme göstermeden kafasında düşündüğü dünyayı kurmaya çalışıyor. Çünkü bunu yapabilecek öz güveni taşıyor. Bu eğilime iyimser bakanlar hem bilgili hem özgüvenli becerikli kimseler. Tam bizim gibi memleketlerin ihtiyacı olan uzman kimseler.

Belki de bu durum bunlar ile hiç alakalı değil ve belki de artık zamanı gereği böyle (pek emin değilim ama...).

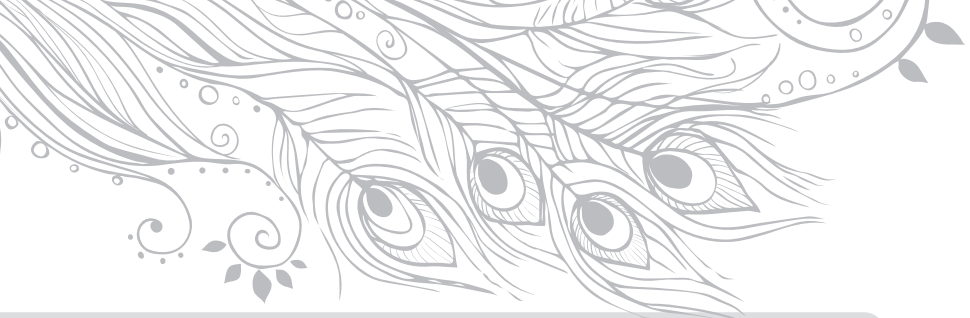
Her şey bir tarafa özet olarak, umut ediyorum eğitim/öğretimin önemini ve çalışma ve çalışanın değerini bilme seviyemiz, yönetimde ve toplumumuz içinde yükseldiğinde bu ve benzeri eğilimler de duracaktır.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Kış sporlarını ve dağcılığı seviyorum. Kızım Siyasal Bilimler Doktorasını yapmış ve iyi bir siyasetçi. Onunla bu konuları konuşmaktan son derece zevk alıyorum, fikirlerini önemsiyorum. Bir zamanlar akordiyon çalıyordum ama şimdi çalamıyorum, ağır geliyor. Doğal tarım ürünleri yetiştirmeye ilgilieniyorum.

Ocak 2023

DR. ZAFER ARSLAN

Dr. Zafer Arslan, 1952 yılında Burdur'da dünyaya gelmiştir. 1969-1975 yıllarında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde okumuş, ardından 1975-1979 yılları arasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında uzmanlık eğitimi almış ve 1979 yılında başasistan olmuştur. Askerlik görevini Sivas Askeri Hastanesinde tamamlamıştır. Çorum Devlet Hastanesinde altı yıl görev yaptıktan sonra kariyerine Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatrik Alerji yan dal uzmanlığıyla devam etmiştir. 1990-2007 yılları arasında Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesi Alerji bölümünün kurulmasında görev almış, burada Klinik Şefi olarak görev yapmıştır. Hocamız daha sonra Çocuk İmmünoloji Alerji Uzmanı olarak Mesa Hastanesinde işe başlamıştır. TOBB ETÜ Tıp Fakültesinin kuruluşundan itibaren Fakülte bünyesinde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında Çocuk Alerji Uzmanı olarak kadroda yer almıştır. Hocamız halen TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Çorum'da çalışmaya başladığımda fakültede yenidoğan tetanosu olarak sadece birkaç vaka gördüm çünkü tetanos aşısı yapılıyordu. Hijyen şartları da büyük oranda sağlanmıştı o dönemde ama Çorum'a gittiğimde ilk birkaç ay içinde onlarca yenidoğan tetanosu ile karşılaşınca çok şaşırıldım. 'Mesele ne olabilir?' diye araştırınca Çorum'da höllük denilen bir gelenek olmasına bağladım. Özellikle kırsal kesimde yenidoğan bebekleri, bebek bezi bulunmadığı için ısıtılmış, fırınlanmış bir toprağa koyuyorlar. Toprağın ne kadar fı-

rınlandığı belli değil. Çocuk kakasını toprağa yapınca toparlayıp atması kolay olduğu için işlerine geliyor. Topraktaki tetanos sporlarının bu işte belirgin neden olabileceğini düşündük. Aşı kayıtlarına baktım. Tetanos aşılarında da sıkıntı vardı. Sağlık Müdürlüğüyle bir toplantı yaptık; hem yerel halkın bu şekilde höllük kullanmaması hem de aşılardan düzenli yapılması için eğitim verdik. Bunu sisteme koyduktan sonra tetanos vakaları oldukça azaldı.

Tetanosun yanı sıra ishaller dikkatimi çekiyordu Çorum'da. Çocuk ishallerinin etiyolojik analizine yönelik bir çalışma yaptık. Bu çalışmada bulduğumuz sonuçları ve yapılması gerekenleri Valilikle ve Sağlık Müdürlüğüyle paylaştık. Bazı ishallerin tedavisinde kullanılan çocuk formlarıyla ilgili bazı önerilerimizi Bakanlıkla paylaştık. Bunların etki yarattığını düşünüyorum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir? İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Meslek seçimim çok bilinçli değildi. Bizim zamanımızda iyi öğrenciler en çok seçilen meslek hangisi ise genellikle ona giderlerdi. Benim zamanımda ODTÜ İnşaat Mühendisliği çok beğenilirdi. Benim de aklımda orası vardı. ODTÜ sınavları, genel sınavlardan ayrıydı. Genel sınavda tıp dahil her bölümü kazandım ama ODTÜ'nün sınavında inşaat mühendisliği değil kimyayı kazandım. Böyle olunca gitmeye cesaret edemedim. Dayım (Kılıç Arslan Erkan) ve eşi çocuk hekimiydi. Ailemizde prestijleri ve ekonomik durumları iyi olan epey hekim vardı. "Acaba doktorluk olabilir mi?" diye sorgulayarak tıp fakültesine girdim. İlk yıllarda biraz bocaladım ve ODTÜ'ye tekrar girip inşaat mühendisliğini kazandım. Bu sefer tıbbiyeyi bırakamadım. Üçüncü sınıftan itibaren hasta-hekim ilişkileri başlayınca bölümü benimsedim. Dayım pediatrişti, onun muayenehanesinde, çevresinde olduğumdan dolayı pediatri bana yakın geldi. Bu nedenle pediatri seçtim.

Çocuk Alerjisi seçmemdeki dönüm noktam şöyleydi: Çorum'da pediatri uzmanı olarak çalışırken Sanayi ve Ticaret Odası muayenehanemizin yanındaydı. Oraya senede birkaç kere ünlü bir eko-

nomist davet edilirdi. Çorum, kiremit tuğlanın yaygın olduğu bir yerdir. Sanayisi diğer illere göre bayağı gelişmişti. Sanayiciler ve ekonomistler toplantı yaparlardı. Kenan Mortan adlı ünlü bir ekonomist şöyle demişti; “Şu an inşaat sektörü oldukça iyi gidiyor, siz kiremit tuğla olarak işi bayağı iyi götürüyorsunuz ama bir iş zirvedeyse o iş inişe geçmiş demektir. Sizin yeni bir zirve yakalamanız lazım. Sadece inşaat kiremiti üzerine tuğla yapan değil dekoratif kiremit tuğla ya da başka çeşit tuğla yani ARGE’yi işin içine sokarak bunu çeşitlendireceğiniz; bir sonraki aşamaya geçebileceğiniz birtakım yeni şeylere atılım yapmanız gerekir.”

Çorum’da devlet hastanesinin tek çocuk hekimiydim, zirvedeydim. Kazancım iyiydi, hastalarla ilişkim çok iyiydi ama bu çerçevede benim de yeni bir zirve olacak bir şeyi yakalamam gerektiğini düşündüm. O zamanlar alerji uzmanlığı Türkiye’de yeni yeni oturmaya başlıyordu. Önü de oldukça açık görünüyordu. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Alerji Ana Bilim Dalı ile temasa geçip kendimi tanıttım. Sınavlarına girdim ve kazandıktan sonra Çorum’daki bütün her şeyi bir hafta içinde bırakıp Ankara’ya geldim. Bu kararlar yolumu tamamen değiştirmiş oldum.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

Asistanlığımın ikinci yarısında kliniğimize Prof. Dr. Necmiye Tümer, Amerika’da nefroloji ihtisası yapmış olarak dönmüştü. Nefroloji hastalarına ilk kez böbrek biyopsileri yapılmaya başlandı. Patoloji sonuçlarına göre varılan tanılar ve verilen tedavilerdeki olumlu gelişmeler ilgimi çekti. Kendisine bundan bahsedince ihtisas sonrası kendi yanında pediatrik nefroloji yapabileceğimi söylemesi üzerine bu konuda açılan bir Avrupa bursuna başvurduğum. Birinci yedek olarak kazandığım pozisyona, asil kazanan aday girince katılamadım. Daha sonraki yıllarda alerjiye ilgim ağır basınca kariyerim bu yönde ilerledi.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Hastalara yararlı olmak, problemini çözmek ve onlara zarar vermemek. En önemli kısım bu: *zarar vermemek*. Bu noktaya gelebilmek bir hekim için çok önemli. Bunun yanı sıra bu ilkeleri benimseyecek ve bunu sağlayabilecek hekimler yetiştirmek çok önemli.

Kariyeriniz süresince sizde yer edinen, unutamadığınız anılarınız nelerdir?

Bizim meslek hayatımızda iki tane unutamadığımız şeyler olur. Birincisi yaşamını kurtardığımız yüzlerce, binlerce hastadır. Bunlarla hep mutlu olmuşuzdur ama tecrübemizin, becerimizin o yıllara göre yeterli olmadığı noktalarda kaybettiğimiz hastalar da bizi etkilemiştir. O nedenle bugünkü eğitim hayatında öğrencilerimin birinci basamak olan pratikte en yetkin olacak şekilde, sıkıntıya düşmeyecekleri şekilde eğitim vermeyi temel ilke olarak benimsemişim ve bu şekilde devam etmesi için gayret ediyorum.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Ben burada görev yaparken Antalya Üniversitesi Tıp Fakültesinden bir kadın doçentin aradığını söylediler. Telefonda, onu çocukken Çorum'da muayene ettiğimi, beni kendisine örnek aldığını; doktor olmayı bu sebeple seçtiğini ve şu an Antalya'da tıp fakültesi öğretim üyesi olduğunu, çok mutlu olduğunu söyledi ve teşekkür etti.

Bazı çocuk hastalarımızdan 'doktorumu seviyorum' gibi çizimler kalpler resimler hediyeler geliyor. Bunlar beni mutlu ediyor.

Öğrencilerinizden aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Geçen yıl (2021) Fakültemizden mezun olan bir öğrencimiz:

"Zafer Hocam Merhabalar,

Ben geçen seneki mezunlardan Berkay Amaç. Dün gece 12'den beri anafilaksi ile tek hekim olarak uğraşıyorum. 34 yaş kadın hastaya üç kez intramüsküler enjeksiyon yapıldı ama hasta açılmadı bir türlü ben de adrenalin infüzyonu başladım. Hastayı sabaha kadar

takep ettim. Aralarda kötü olduğunda müdahale ettim. Birkaç minik hatam oldu ama ilk defa tek başıma anafilaksi ile mücadele ettiğim için bana da tecrübe olmuş oldu. Hastayı sabah sekizde göğüs hastalıkları uzmanına devrettim ve uzman hekim müdahalemi gayet başarılı bulup hastayı aldı. Kulağınızı çok çınlattım hocam. Hem çok tatmin oldum hem de çok keyif aldım. Özellikle böyle hayati bir konuda bu kadar üzerinde durduğunuz ve emekleriniz için çok teşekkür ediyorum.

Saygı ve sevgilerimi sunuyorum.” şeklinde bana mesaj attı.

Biz her eğitim döneminde öğrencilerimizden bir geri bildirim alırız. Bu bildirimde öğrenciler bizi kıyasıya eleştirirler ve biz de bunu isteriz. İsim yazılmaz, bu nedenle herkes istediği gibi yazabilir. “Stajın beğendiniz yönleri nelerdi?” diye bir soru vardı. “Vaka tartışmaları ve poliklinik çok verimliydi. Zafer Hoca ile olan vakalar bize gelecek için çok şey kattı.” şeklinde yanıtların gelmesi beni mutlu etmiştir.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

İşlerini ciddiye almaları en önemli şey. Tabii bir taraftan da bütün yaşantıları meslekleri olursa ve çocuklarına, ailelerine zaman ayırmazlarsa sıkıntı yaşayabilirler. Bunu dengelemeleri gereklidir. Belirli bir olgunluğa eriştikten sonra evlilik konusunu ele almalarını öneririm.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Anılarımı, gezip gördüğüm yerleri, mesleki hatıralarımı yazıp kitap haline getirdim. Kitabın adı “Bir Çocuk Hekiminin Yaşam Serüveni- Sadece Bir Anı²⁰”. Fotoğrafla da çok ilgiliyim, tabiatı çok seviyorum ve olabildiğince kendimi doğal yerlere atmak istiyorum. Gezmeyi, farklı kültürler tanımayı ve farklı yerlerde bulunmayı seviyorum.

20 Arslan, Z. (2014). *Bir Çocuk Hekiminin Yaşam Serüveni- Sadece Bir Anı*. Cinius Yayınları.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

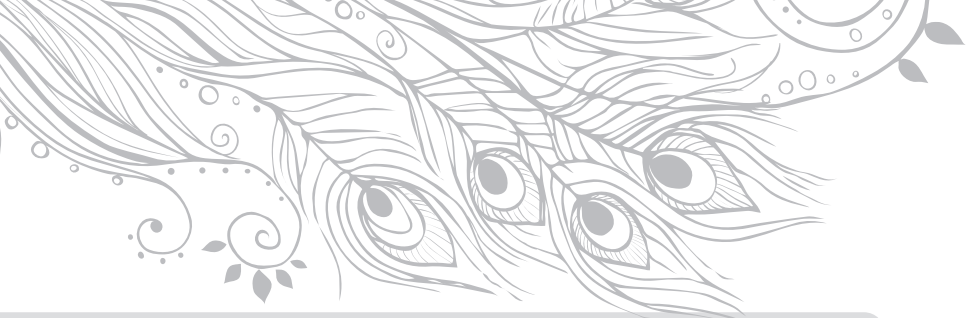
Yurt dışına giden hekim arkadaşlar gerek ekonomik gerek hekime yönelik davranışlar ve hekime verilen kıymet dikkate alındığında kendi açılardan haklılar. Benim önerim yurt dışında belirli bir süreden sonra hekimlerimizin tekrar ülkelerine dönerek burada yeni hekimler yetiştirme sorumluluklarını yerine getirmeleridir.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Sağlık sistemimiz daha çok tedaviye yönelmiş vaziyette. Genel halk sağlığından uzaklaşma hastaların hastanelerde yığılmasına yol açtı. Prof. Dr. Nusret Fişek Hocamız öncülüğünde bütün köylerde ve kasabalarda çocukların çok güzel takip edildiği ve aşılarının düzenli yapıldığı, gebeler eğitimlerin verildiği ana-çocuk sağlığı üzerine kurulu bir sistemimiz vardı. O sistem gibi hekime ulaşmada bir kademe sisteminin hekimlerin üzerindeki yükü alacağını düşünüyorum.

Şubat 2022

DR. ZEYNEP ÜSTÜNYURT KONUK

Dr. Zeynep Üstünyurt Konuk, 19 Haziran 1972 tarihinde Ankarada dünyaya gelmiştir. Ortaokul ve lise öğrenimini TED (Türk Eğitim Derneği) Ankara Kolejinde, tıp eğitimini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamlamıştır. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (Pediatri) ihtisasını ve Gelişimsel Pediatri (2008) yan dal eğitimini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde yapmıştır. 2014 yılında Doçent, 2021 yılında Profesör unvanını almıştır. 2004-2009 yılları arasında Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim Araştırma Hastanesi Yenidoğan Bakım Ünitesinde Uzman Doktor olarak çalışmıştır. Takiben aynı hastanede Gelişimsel Pediatri Polikliniğini kurmuş ve orada 2018 tarihine kadar yüksek riskli bebeklerle çalışmıştır. 2018-2020 yılları arasında part-time doçent olarak göreve başladığı TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalında Gelişimsel Pediatri Profesörü olarak 2023 yılına kadar çalışmış, 2023 yılında fakültemizden ayrılmıştır.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Gelişimsel Pediatri eğitimini aldığım zamanlarda alanım yan dal değildi, yüksek lisans programıyla aldım. Sadece Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde bu eğitim imkanı vardı ve Prof. Dr. İlgi Eltem Öztürk Hocamız bu alanda tekti. 2011 yılında yan dal olarak kabul edilen gelişimsel pediatri sonrası eğitim ve yayınlarımızı belgeleyerek yan dal uzmanlık belgelerimizi 2012'de aldık. Zekai Tahir Burak Hastanesinde devlette ilk Gelişimsel Pediatri Polikliniklerinden birini kurdum. Benim 5000'e yakın hastadan oluşan bir arşivim vardı. Şu anda Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Malatya Üniversitesi

Tıp fakültesi olmak üzere birkaç üniversite ve birçok eğitim araştırma hastanesinde gelişimsel pediatri üniteleri var.

Türkiye’de pediatri kadroları son dönemlerde boş kalmaya başladığı halde bizim alanımız bu durumdan negatif etkilenmiyor. Çünkü bu alanda az kişi var, çok keyifli bir branş ve acili, nöbeti yok. Bu sebeple çok tercih ediliyor.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Zekai Tahir Burak Hastanesinde çok fazla prematüre bebek görüyorduk. Yüksek riskli bebekler için devlet hastanesindeki ilk gelişimsel pediatri polikliniğini çocuk gelişim uzmanı ile beraber kurduk. Uzun süre yenidoğan yoğun bakım ünitesinde takip ettiğim bebeklere daha sonra gelişimsel açıdan neler olduğunu görmek bende büyük bir farkındalık yarattı. 2018’e kadar tamamen yüksek riskli bebekler, yenidoğan bakım ünitesinde uzun süre kalmış konjenital kalp hastaları, sendromlar, prematüreler, çok düşük doğum ağırlıkları, ve çoğul gebelikler ile ilgilendim. Orası çok hasta görmemi sağlayarak benim deneyimlerimin çok artmasını, özellikle gelişimsel pediatri alanında çok ciddi bir mesleki tecrübe kazanmamı sağladı. Zekai Tahir Burak Hastanesi benim için bir dönüm noktasıdır. Hem kariyer planı yapmamda hem de gelişimsel pediatri alanında tecrübe kazanmamda benim için unutulmaz bir yerdir. Orada çok ağır şartlarda çalıştığımız dönemler oldu, hiçbir zaman pişman olmadım. Şu anda gelişimsel pediatri alanında bir yerdeysem Zekai Tahir Burak Hastanesi sayesinde.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duydunuz?

Ben tıp fakültesini hedefleyerek liseyi bitirmedim. Lise ikinci sınıfa kadar mimar olmak istiyordum; babam mühendisti, ailem benim için tıp fakültesinin daha uygun olduğuna karar verdi. Ben ve kardeşim ebeveynlerimizin istekleri doğrultusunda tıp fakültesini yazdık. Tıp fakültesine girdiğimde çok büyük bir şevkle okumadım. Akıldında uzun süreler mimarlık kaldı. Yine de severek okuyup eğitimiimi tamamladım. Pediatri istiyordum hep. Nöbetlerin yorucu ola-

çağını düşünerek son dakika vazgeçmeyi düşündüm. Dermatoloji yazmaya karar vermiştim. Yine ebeveynlerimin yönlendirmesiyle tercihimde değiştirip pediatri oldum. Pediatri asistanlığı bizim zamanımızda çok zordu. 24 ay gün aşırı nöbet tuttuk. Çok az kişiyle çalıştık hem asistandık hem uzmandık, her şeydik. Çok yoğun çalıştık. Ben aslında kendimi pediatriye değil gelişimsel pediatriye buldum. O yüzden en mutlu olduğum dönemdeyim şu an.

Biz gelişimsel pediatriye (0-18 yaş) gelişimsel gecikme veya gelişimsel sorun açısından risk altında olan bebek ve çocukların takibini yapıyoruz. Aslında, gelişimsel açıdan tüm çocukların takibinin yapılması lazım. Ebeveynler çocuklarının boyuna, kilosuna baktırıyor ama “Acaba benim çocuğum konuşacak mı?”, “Acaba benim çocuğum yürüyecek mi?”, “Benim çocuğum nasıl bir davranış paterni sergileyecek?” gibi konuları merak etmiyorlar. Biz çocukları tüm gelişimsel basamaklar açısından değerlendirip, ihtiyaçlarını belirleyip bunlara yönelik destekler veriyoruz, gerekirse hizmetlere yönlendirilmesini sağlıyoruz. Ayrıca bir sonraki adımlar için öneriler veriyoruz. Benim asıl ilgilendiğim ve hakim olduğum alan yüksek riskli bebekler ve çocukların gelişimsel izlemidir.

Biz genel pediatriinin üzerine gelişimsel pediatri üst ihtisası yaparak birçok bilimin öğretilerini birleştiriyoruz. Biraz önce bir anenin kırılma üzerine birtakım önerilerde bulundum. Bizim için ebeveynin kaygısı, davranış paterni, psikolojisi çok önemli. Birçok bilim dalı ile ortak hastalarımız oluyor. Örneğin Otizm, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, öğrenme güçlüğü, bizim psikiyatriyle ortak takip ettiğimiz hasta gruplarımız. Benzer olarak çocuk nörolojisi ile takip ettiğimiz epilepsi, serebral palsi, diğer hareket alanında gecikmeler var. Hepimiz farklı açılardan bakıp desteklerimizi veriyoruz.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesindeki pediatri hocalarımız, bizim gıptaıyla baktığımız insanlardı. Bence doğru bir yerde tıp fakültesini okudum, doğru bir yerde ihtisas yaptım, doğru bir yerde

yan dalımı tamamladım. Onların bu mesleki aşkları, görgü, kültür ve giyim tarzları her zaman benim için örnek teşkil etmiştir. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalındaki hocalarım gibi olmayı istemişimdir. Ben de onların benimle gurur duyabileceği bir noktaya geldiğimi düşünüyorum.

Hatice Tatar Aksoy Hocamızla da 2008-2013 yılları arasında Zekai Tahir Burak Hastanesinde beraber çalıştık. İkimiz de kendi alanlarımızda yan dal yapıyorduk. O dönemden beri arkadaşlığımız devam ediyor. TOBB ETÜ Tıp Fakültesine gelme sebepim de zaten Hatice Hoca ve Nejat Hocadır.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Çocuğa dokunmak çok güzel bir şey. Özellikle kendi uzmanlık alanımda aileye dokunuyorum, çocuğa dokunuyorum ve uzun vadede ulaşılabilecek gelişimsel potansiyelin en üst seviyesine ulaşmasını sağlamaya çalışıyorum. Bence bu büyük bir manevi haz. Mesela ebeveynlerin yaşlı olduğu bir ailede çocuk hiçbir iletişime girmiyordu, sadece ağlıyordu ve bana geldiler. Başlarda hiçbir gelişim basamağını değerlendirme şansım olmadı. İki sene geçti ve şu anda kreş öğretmeninden çok güzel geri bildirimler geldiğini söyledi ailesi. Aile de düzeldi, çocuk da düzeldi. Ailenin “Sizin sayenizde gönlümüz rahat gidiyoruz.” demiş olması bizim mesleki doyum anlamında yaşayabileceğimiz en güzel duygu. Bizim için çok önemli pozitif geri bildirimler. Güzel duygular yaşıyor. Bana Zeynep anne denildiğinde, anneler gününde veya doğum gününde bana video gönderildiğinde, şiir okunduğunda, ses kaydı atıldığında çok mutlu oluyorum.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılarınız nelerdir?

Fallot tetralojisi olan bir çocuk hastamız vardı. Ben asistanlığa başladığımda 8 yaşındaydı. Bana “Zeynep, hasta ağır Fallot; uzun dönemdir durumu çok iyi değil. Takip ediyoruz ama her an her şey olabilir.” dediler. Çocuk, dört yıl boyunca ben neredesem benim

yanıma gelirdi. Annesine gözlemler yaptıırırdı, benim yanıma gelirken takım elbisesini giyerdi. Bizim kardiyoloji hocamız Prof. Dr. Ercan Tutar Hocamız vardı, çocuğu hep benim yanımda bulurdu. Asistanlığımın 3. senesinde iyice yakınlaşmıştık, birbirimize çok bağlanmıştık. Durumu giderek kötüleşmeye başladı. “Benim nöbetimde bu çocuğa bir şey olmasın.” diye dua ederdim hep. O, 12 yaşındayken ben artık kıdemliliğimin sonlarındaydım. Bir gün önce durumu kötüleşmiş ve acile gelmiş. Arkadaşlarımın benim nöbette olmadığını söylemelerine rağmen ısrarla “Zeynep ablayı çağırın.” demiş. Sabah geldiğimde bana durumu bildirdiler. Öğlene doğru kötüleşti ve kardiyak arrest oldu. Ben sedyenin üzerine çıkıp iki saat resüsitasyon yaptım. Telefonda Ercan Hocanın bana “Zeynep, yeter artık dur, bitti. Bırak artık!” diye bağırdığını hatırlıyorum. Beni indirdiler ve sonra annesi yanıma geldi. “Doktor Hanım, oğlum sizi çok seviyordu. İyi ki sizin elinizde vefat etti.” dedi. Bana bir mektup bırakmış. Çocuk bana aşık olmuş. Kendince... Büyüyünce benimle evlenmeyi planlıyormuş. Annesi ağlayarak bana verdi mektubu. Bütün gün ağlamamı dindiremedim.

Bu olaydan sonra kendi kendime söz verdim. Hastalarımın bu kadar yoğun empati kurmayacağım konusunda. Uzun bir süre mümkün olduğunca kendimi korumaya çalıştım. Ancak hem kişiliğim hem çocukları çok sevmem hem de mesleğim gereği tekrar çok yakın bağlar kurmaya başladım. Benim şu an üçüz hastalarım var. Zekai Tahir Burak Hastanesinde Gelişimsel Pediatri Polikliniğini açtığımdan beri takibimde olan hastalarım. Doğdukları andan itibaren anneleriyle beraber büyütüyoruz. Onlara manevi olarak destek oluyorum. Bana ‘Zeynep anne’ derler. Anneler günümü kutlarlar. Bir tanesi beni örnek alıyor, çocuk doktoru olmak istiyor. Dersleri de çok iyi.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genelde güler yüzlü olduğum, çocukla çocuklaştığım yönünde geri dönüşler alıyorum. Ayrıca anneler onları iyi anladığım ve annelik tecrübelerimi kullanarak doğru öneriler verdiğimi söylerler.

Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Birçok öğrenci ile çalışma şansım oldu. Çok başarılı, akıllı hevesli olanların sayısı epey yüksekti. Ancak hekimlik mesleğinde gelenen son nokta nedeniyle çoğunun gelecek konusunda kaygılı olduğu ve arayış içinde olduğunu gözlemledim.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Öğrencilerimizin bölümleri seçerken duygu ve düşüncelerini iyi ayırtmalarını lazım. Bu meslek para için yapılacak bir meslek değil. Bu mesleğe para kazanmak için giren yanılır. Belli bir yaştan sonra para kazanılmaya başlanır. Çok meşakkatli bir eğitim süreci var. Seçecekleri branşları zorluk derecesine, nöbet sayısına, para kazancına göre seçmemeleri gerekir. Çünkü bir ömür boyu o meslekle devam edecekler. Çok iyi değerlendirme, inceleme yapmalı; daha sonra bir üst kariyer basamağına geçmeliler.

Sizce hekime karşı duyulan negatif düşüncelerin ve duyguların kaynağı nedir?

Her daim bizlere karşı bir kıskançlık duygusu var zaten. *Bizler Türkiye'nin en iyileriyiz.* Hem üniversite giriş sınavlarında en iyiyiz hem akademik kariyerimizde ve yaptığımız çalışmalarda en iyiyiz. Altı yıl tıp fakültesi, dört yıl asistanlık, üç yıl yan dal, doçentlik, profesörlük derken her daim okumaya devam ediyoruz.

Ben diğer mesleklerdeki gibi yaz tatilleri yapamadım.

Ben diğer mesleklerdeki gibi çalışırken aynı anda özel hayatıma vakit ayıramadım.

Ben diğer mesleklerde olduğu gibi kızımın yürüdüğünü göremedim, ilk kelimelerini duyamadım çünkü o sıralarda nöbet tutuyordum, çalışıyordum, yan dal yapıyordum, yayın yapıyordum. Mutlaka yapmak zorunda olduğum bir şeyler vardı.

Biz en üst seviyelere ulaşabilmiş insanlarız. Bir grupta çok abartılı paralar kazandığımız iddia ediliyor. Benim eşim “Bir yerde istikrarlı olarak 20 sene simit satsan da bu parayı kazanırsın.” diyor. Biz istikrarlı bir şekilde para hedefi olmadan çalışarak bu yerlere

geliyoruz. Elbette ki her meslekte parayı ön plana koyan insanlar var ama bu sadece bizim mesleğimizde mi? Her meslekte çok iyi para kazanan insanlar var. Bence bu kadar göz önünde olmamız eskiden gelen bir kıskançlığın verdiği sonuç. Yönetimsel hatalarla, hekimin hekime yaptığı hatalarla birleşince yol, su, elektrik olarak bize geri döndü.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında neler söylemek istersiniz?

Söylenecek çok şey var ancak düzeltmek çok zor. Sağlık sistemimizde en önemli sorunun birinci basamak hizmetlerin doğru kullanılamaması ve ikinci ve üçüncü basamak hastanelerin çok yoğun olması diye düşünüyorum. Ayrıca maalesef hekime güvenin azalması ve hekime uygulanan her türlü şiddet, büyük fedakarlıklarla ve uzun mesailerle çalışan hekimlerin hevesini çok kırmakta. Dolayısıyla bu da hekimleri yeni arayışlara girmesine yol açmakta. Uzun dönemde hekim olmak isteyen genç neslin sayısının azalacağını düşünüyorum.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Ben aslında meslek hayatlarının başlarında böyle bir deneyimi yaşamaları gerektiğini düşünüyorum. Mesleğimizin geldiği nokta hiç birimiz için umut verici değil. Dolayısıyla hekimlerin arayışa girmeleri ve daha iyi bir gelecek ve düzen için çaba göstermelerini normal karşılıyorum ve destekliyorum.

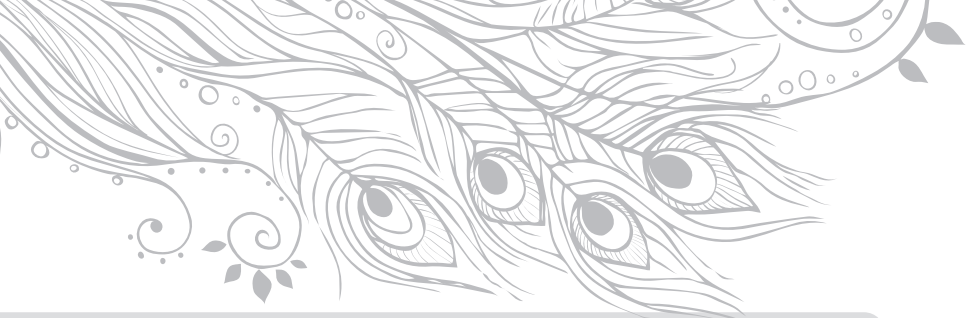
Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Kitap okurum, spor yaparım. Evimin alt katı spor salonu. Televizyon en büyük rahatlama aracımdır benim. Haftada üç gün bir saat aşağı inerim. Yürürüm, egzersiz yaparım. Biz sizler gibi hobi geliştirerek büyütülmedik. “Önce meslek!” denilerek büyütüldük. Hobi geliştirme zamanı geldiğinde artık çok geçti, benim için en azından. En büyük eksikliğim bu bence, farkındayım. Bu sebeple

kızımın benim gibi büyümesine izin vermedim, her şeyi denemesini sağladım. Benim çocukluk çağıma ait en büyük eksikliğim bu.

Ağustos 2022

DR. ZÜHAL ÖZEN TUNAY

Dr. Zühal Özen Tunay, 5 Nisan 1975 tarihinde İzmit'te dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini ve ortaöğrenimini İzmit'te tamamlamıştır. Liseyi Konya Fen Lisesinde okumuş, 1992 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde İngilizce öğrenim görmeye başlamıştır. 1999 yılında Fakültenen mezun olduktan sonra Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniğinde ihtisasa başlamıştır. 2003 yılında uzman doktor olan hocamız, Zekai Tahir Burak Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Bilkent Şehir Hastanesinde görev yapmıştır. 2005-2006 Eğitim-Öğretim döneminde Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı Retina Kliniğinde eğitim almıştır. 2011-2013 yılları arasında Ankara Üniversitesinde "Az Görenlerin Rehabilitasyonu Tezli Yüksek Lisans Programı" nı tamamlamıştır. 2018 Yılında Londra'da Moorfields Göz Hastanesinde Retina Biriminde eğitime katılmıştır. 2022 Kasım ayından bu yana TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalın Başkanı olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Mesleğinizde öncü olduğunuz çalışmalarınız nelerdir?

Türkiye'de Kadın Doğum Hastanesine tayini çıkan ilk göz doktoruyum. "Bir yanlılık mı var?" diye Sağlık Bakanlığını aradığımda doğru olduğunu, prematüre bebek muayenesi bildiğim için beni oraya yönlendirdiklerini söylediler. Ben oraya gittiğimde gözle ilgili hiçbir cihaz yoktu. Asistanlıktan çıkmıştım, ideallerim vardı. Başlangıçta çok üzüldüm bu duruma. Daha sonra "Ben burada ne yapabilirim, nasıl faydalı olabilirim?" diye düşünüp kendimi bu alanda geliştirmeye karar verdim. Hastane 150 kuvözlü çok büyük

bir Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesine sahipti ve çok sayıda prematüre bebek dünyaya geliyordu. Prematüre Retinopatisi (ROP) tedavisi konusunda eğitimler aldım. Hastanenin bu alanda ROP Tanı ve Tedavi Merkezi olması için çabaladım. Daha sonra tanı-tedavi işlemleri ve lazer tedavisi için hastanemize gerekli cihazlar alındı. 2006 yılından itibaren prematüre bebeklerin ROP tedavilerini yapmaya başladım. Çalıştığım hastane bu alanda Türkiye’de devlet hastanesi bünyesindeki ilk merkez oldu. Daha sonra orayı ROP Eğitim Merkezi haline getirdik. Türkiye’nin her tarafından öncelikle uzman göz doktorları eğitime gelmeye başladı. Balkan ülkelerinden eğitime gelen göz uzmanları ve akademisyenler oldu. Daha sonra çeşitli hastanelerden asistanlar eğitime gelmeye başladı. Toplamda 100’ün üzerinde asistan ve uzmana ROP ve bebek göz muayenesi konusunda eğitim verdik.

Şu an “Serebral Görme Bozuklukları” alanında çalışmalar yapıyorum. Serebral görme bozukluğu demek, gözler normal olsa dahi beyinden veya görme yollarından kaynaklanan nedenlerle bebeğin iyi görememesi demek. Günümüzde serebral palsi, otizm, beyin kanaması, hidrosefali, çok küçük haftada ve kiloda doğum gibi pek çok sebeple bebeklerde serebral görme bozukluğu görülebilmekte. Bu durumu anlatabilmek için riskli bebeklerin ailelerine şöyle derim; “Nasıl bebeğin ayaklarının olması yürüyebileceğinin garantisi değilse gözlerinin anatomik olarak sağlam olması görebileceğinin garantisi değildir.” Görmek için gözlerin, beynin ve görme yollarının normal ve sağlıklı olması gerekiyor. Çocuk nasıl büyüdükçe oturmaya başlıyor, sonra yürümeye, sonra koşmaya başlıyorsa gözün de yaş aldıkça yapabildiği fonksiyonlar var. Bu nedenle göz ve görme gelişimini takip etmemiz gerekiyor. Beyinden kaynaklı görme problemlerinin özellikle bebeklerde ve küçük çocuklarda atlanmaması çok önemli. Az görme rehabilitasyonu uğraşan göz hekimleri olarak bu konuda bir farkındalık oluşturmaya çalışıyoruz. Çünkü 0-3 yaş arasını kaybettiğimiz zaman çok önemli bir zaman dilimini kaybetmiş oluyoruz. Ne yazık ki bazen “Beyinden kaynaklanıyor, yapılacak bir şey yok.” gibi yaklaşımlarla karşılaşabiliyoruz.

Ama bizim beynimiz nöroplastik bir doku. Maksimum görsel uyaran verdiğimizde ve uygun görsel aktiviteler ile beynin görece sağlam kalan alanlarını daha iyi çalışması için uyabiliriz.

Yayınlarımın çoğu prematür retinopatisi ve pediatrik oftalmoloji üzerine. 30'un üzerinde yurt dışı, 20'nin üzerinde yurt içi yayımlarım bulunmaktadır. Bu yayınlarıma 800'ün üzerinde atıf aldım. Yazdığım 11 tane kitap bölümüm var. Davetli konuşmacı olarak gittiğim yurt içi ve yurt dışı kongreler var. İlk gittiğim kongre İtalya'daydı, daha sonra Kosova'ya gittim ve gerisi geldi. Yurt içi ve yurt dışı kongrelerde 80'in üzerinde sözlü ve poster bildiri sundum.

Kariyerinizdeki dönüm noktalarınız nelerdir?

Birkaç kararım benim için dönüm noktasıydı diyebilirim. İlki Prematüre Retinopatisi ile ilgili kararım. Vazgeçmedim ve "Orada ne yapabilirim?" diyerek çalışmaya başladım. Belki o hastaneye bu alanda gitmek benim kararım değildi ama devamını getirmek benim kararım. Körlük riski olan bir yenidoğan bebeğin tedavisini yapmak, ona hayatımızda çok önemli olan görme duyusunu kazandırmak bana mesleki olarak çok büyük bir haz verdi ve bu işe devam etmekten mutlu oldum. İkincisi, göz hekimliği uzmanlık alanımın üzerine Ankara Üniversitesinde Az Görme Rehabilitasyonu yüksek lisansı yaptım. Tezli yüksek lisans programıydı. Ağırıklı olarak bebek ve çocuklarla çalıştım. Çünkü prematüre bebeklerde prematüre retinopatisi dediğimiz ROP hastalığını tedavi edebilmeye başlamıştık ancak bu defa da tüm dünyada olduğu gibi bizim ülkemizde de beyinden kaynaklı nedenlerle çocuklarda görme yetisi problemleri olduğunu gördük. Nasıl ki göz immatür olabiliyor, beyin de immatür olabiliyor ve bu sebeple beyindeki görme merkezi, göz ve görme yolları tam gelişmemiş olabiliyor. 0-3 yaş arası çocuklarda kritik periyot dediğimiz bir dönem. O yaştaki hastalarımıza elimizden geleni yapıp maksimum görsel uyaran kullandığımız özel görme terapileri ile görme kazandırabilmek için çabalıyoruz. Ayrıca az gören okul çağı çocuklarımızda kullanılmak üzere bir görmeye dayalı yaşam

kalite ölççeği valide ettim. Şu anda 6-18 yaş arası hastalarımda fonksiyonel görme değerlendirmesi için onu kullanıyorum.

İngiltere'ye gitme kararım da benim için önemliydi. Orada Moorfields Eye Hospital'da eğitim almak benim ideallerim arasındaydı. Hem uluslararası camiada tanıştığım kişiler açısından hem de orada neler yapıldığını görmek açısından bu deneyim bana çok şey kattı.

Eğitiminiz süresince hangi alanlara ilgi duyduunuz?

İlgi duyduğum ilk alan pediatriydi. Çocuk doktoru olmak için tıp fakültesine girmiştım. İki nedenden dolayı vazgeçtim. İlk insani ve ailesel bir nedendi: Ömür boyu nöbeti çok fazla olan bir branş olduğu için kaçındım. İkincisi, staj dönemimde sürekli hasta çocuklarla birlikte vakit geçirdikten sonra bu branşın psikolojik olarak beni zorlayacağını fark ettim. Eşimin de önerileriyle göz hastalıkları doktoru olmaya karar verdim. Göz, bizim zamanımızda yine puanı yüksek bir branştı, ya ilk tercihiniz olurdu ya da olmazdı. Benim ilk tercihim de göz oldu. Pediatri sevdam ağır basmış demek ki göz doktorluğumda en çok bebekler ve çocuklarla ilgilendim.

İlham aldığınız kişiler kimlerdir?

Benim ilk ilham kaynağım babamdı. Ondaki okuma sevgisi bana bulaştı diyebilirim. Çok kitap okunan bir ailede büyüdüm. Meslek hayatımda da yanında eğitim aldığım kişiler farklı açılardan benim ilham kaynağım oldu. İhtisas yaptığım klinikte klinik şefim Dr. Gülcan Kural idi. Gerçekten soyadı gibi çok kuralcı bir insandı ve pek çok insan kendisinden çekinirdi. İnsanlık anlamında ondan çok şey öğrendim. Bu işlerin parayla pulla ölçülemeyeceğini, mesleki tatminin ve hastalara eşit davranmanın ne kadar önemli olduğunu, güçlü bir kadın olmanın değerini onunla öğrendim.

Zekai Tahir Burak Hastanesinde çalıştığım ilk yıllarda Gazi Üniversitesinde Retina eğitimine gitmişim. Orada Prof. Dr. Şengül Özdek Hocam ile çalıştık. Hem mesleki anlamda birçok şeyi hem de yüksek enerjili ve pozitif olmayı ondan öğrendim.

Yanında yüksek lisans yaptığım Prof. Dr. Aysun İdil Hocamdan üretken bir insan olmanın insana ne kadar büyük bir haz verdiğini ve her yaşta üretkenliği sürdürmenin önemini öğrendim.

Hekimlik sizin için ne ifade ediyor?

Tek bir cümleyle ifade etmek zor tabii. Hekimlik bir yaşam biçimidir. Herhalde birçok insan bunu söylemiştir. Bizim işimiz akşam işten çıkınca biten bir iş değil, hayatımıza yansıyan bir iş. Çok çalışmak gerekiyor. Akademisyen olarak da hekim olarak da yenilikleri takip etmemiz gerekiyor. Bu nedenle mesaisi olan bir iş değil. Ek olarak şunu söyleyebilirim: Mesleki tatmini çok yüksek bir iş. Başka hiçbir meslekte bu yok herhalde. Hastanıza bir katkınız olduğunu, onun hayatında fark yarattığınızı görmek çok büyük bir mutluluk. Bizim işin olumsuz tarafı da şu: Aklınız hastanızda takılı kalabiliyor. Bir bebeği veya yaşlı birini ameliyat ettiniz diyelim. Ertesi gün “Onu nasıl göreceğim?” duygusu hem bir heyecan hem de kaygı kaynağı olabiliyor.

Kariyeriniz süresince unutamadığınız, sizde yer edinen anılar nelerdir?

Bebek ve çocuk hastalarımın büyüdüklerinde ziyaretime gelmesi güzel anılarımdan. Onların kazandıkları okulları bana haber vermeleri, halen iletişimimizin devam etmesi... Arada bazen komik hikayeler de çıkabiliyor.

Az görme rehabilitasyonu üzerine yeni master yaptığım dönemlerde sekiz yaşlarında bir çocuk geldi. Yanında da annesi vardı. O zamanlar hastanın girişi yapılırken hastanın sosyal güvencesi sorulurdu. Yeşil kart, SSK, BAĞ-KUR... “Sosyal güvenceniz ne?” diye sorduklarında anne bir türlü cevap veremedi. Ne demek istediğimizi anlamadığını düşünerek “Eşiniz ne iş yapıyor?” diye sordum. “Hırkız(hırsız) kendisi.” diye cevap geldi. Çocuk da baba mesleğini hırsızlık olarak bilip büyüyordu. O kadar normalleştirmişlerdi ki durumu! Hayatımda en şaşırdığım anlardan bir tanesiydi.

Hastalarınızdan aldığınız geri dönüşler nelerdir?

Genellikle olumlu geri dönüşler alıyorum. Prematürelerle ilgilendiğim için 500-600 gram doğmuş bir bebeğin büyüdüğünü görmek, ameliyat ettiğim bir bebeğin gözlerinin iyi gördüğünü görmek, okula gittiklerini, boyumca olduklarını görmek çok büyük bir haz. Bunu söylerken bile duyulanıyorum. Bu konularda bazan çok mücadele vermem gerekti. “Bu çocuk yaşamaz.”, “Bununla bu kadar uğraşma. Gözü görse ne olacak, hayatı tehlikesi var.” gibi söylemlere karşı mücadele verdim. O çocukların gören bireyler olmaları o kadar önemliydi ki hayatlarında! Mesela kulağı işitmeyen bir prematürede hem duymamak hem görmemek korkunç bir şey. Bütün dünyayla iletişimini kapatmış oluyorsunuz. Ameliyat ettiğim en küçük bebek 420 gramdı. Ameliyat ettiğim ilk bebek hastam şu an 17 yaşında ve büyüdüğünde göz doktoru olmak istiyor. Bu hastalarımı takibe devam etmek, büyüdüklarını görmek, ziyaretime gelmeleri beni çok mutlu ediyor.

Öğrencilerimizden aldığınız geri dönüşler nelerdir? Öğrencilerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Gençlere daha çok fırsat vermeliyiz. Kuşaklar arasındaki farklılıkları görerek beklentilerimizi güncellememiz lazım. Herkesin öğrenme metodu farklı. Günümüz gençliği için uyarılar çok farklı bizim zamanımıza göre. Bizim zamanımızda daha çok ezbere dayanan bir eğitim vardı, bilgiye ulaşmak daha zordu çünkü. Hepsini aklımızda tutmamız gerekiyordu. Şimdi bilgiye ulaşmak çok kolay. Gençlerin her şeyi ezberlemesini değil de bildiklerini analiz edebilmelerini, yorumlayabilmelerini onlara öğretmemiz gerekiyor. Tıpta olması gereken analitik düşünce yeteneğini onlara vermemiz gerekiyor. Her şeyi hap gibi bilmelerini beklemememiz lazım. Beklentimizi buna göre güncellemeliyiz. Hepimizin cebinde küçük bilgisayarlar var, yazdığımız zaman bütün bilgilere ulaşabiliyoruz. Bizim otobüse atlayıp, YÖK Kütüphanesine veya Bilkent'e gidip günlerce araştırdığımız bilgiler şimdi elimizin altında. Gençlere karşı eleştirel olmamız lazım. Onlar bilgiye erişim konusunda farkındalığa

sahipler. Bilgiye eriştiklerinde yorumlamayı öğretmemiz gerekiyor onlara. Deontolojik açıdan yaş grupları arasındaki iletişimin güçlenmesine ihtiyaç var.

Ben öğrencilerimden pozitif enerji alıyorum. Hepsini pırıl pırıl. Onlar bana nasıl bir geri dönüş verecekler bilmiyorum. Onu da onlara sormak lazım.

Yeni mezun hekimlerimize neler söylemek istersiniz?

Üniversiteye giden bir oğlum olduğu için genel bir şey söylemek biraz zor geliyor bana. “Neden?” diyeceksiniz. Dr. Cenap Şahabetin’e atfedilen bir söz vardır: “Tıbbiyeden her şey çıkar, arada bir de doktor çıkar.” diye. Bizler bazen üniversiteye ne olacağımızı veya ne olmak istediğimizi tam bilemeden gidiyoruz. Lisede başarılıysak eğer çoğunlukla bize dayatılan iki seçenek oluyor: tıp veya mühendislik. Henüz kendimizde tanımadığımız veya keşfetmediğimiz pek çok yeteneğimiz olabiliyor. Tıbbın güzelliği şu bence: O kadar farklı alanlara yönelebilirsiniz ki! Tıp kazanmış olup mühendisliğe ilgi duyuyorsanız biyomedikal veya radyoloji alanında çalışabilirsiniz. Klinisyenliği çok seviyorsanız klinik branş seçip direkt hasta ile yüz yüze olabilirsiniz. Araştırma yapmayı, işin mutfağını, teorik konuları daha çok seviyorsanız; prelinik branşlara yönelebilirsiniz. Doktor deyince aklımıza tek bir doktor tanımı gelmemeli. Bizi en çok ne mutlu ediyorsa ona yönelmemiz lazım. Başkalarının sözlerine değil, kendinizi deneyip ne istediğinize bakmanızın daha doğru olduğunu düşünüyorum. Kendinizi tanımanızı ve dinlemenizi öneririm.

Ülkemizdeki sağlık sistemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bizim çocukluğumuza nazaran hekimlere karşı duyulan saygıda çok ciddi bir azalma var ne yazık ki. Bunda yanlış yaklaşımların, yanlış anlamaların ve yanlış politikaların etkili olduğunu düşünüyorum. *Hiçbir hekim, hastasına zarar gelmesini istemez.* Zaten kötü ve vicdansız insanlar tıbbi seçmezler bence. En az altı yıl emek ve-

ren birisi hastasının hep iyi olmasını ister. Sadece hastasını düşündüğü için de değil; kendi huzuru için, kendi başarısı için de ister.

Sağlıkta şiddet çok üzücü bir konu. Şiddet problemi sadece sağlık alanında yok. Ülkemizde bu sorunun genel olarak eğitim probleminde kaynaklandığını düşünüyorum. Bizim okullarımızda bunlar öğretilmiyor. Okul demek sadece fen bilgisi, matematik demek değil. Okul demek insan ilişkilerini öğrenmek, ahlaki değerleri öğrenmek demek. Bunlar ailede öğrenilmeli okulda desteklenmelidir.

Yurt dışına giden hekimlerimiz hakkında neler söylemek istersiniz?

Genç hekimlerimizin yurt dışına gitmelerini globalleşme açısından çağın getirdiği bir durum olarak görüyorum. Dünya globalleşiyor. Herkes istediği ülkede yaşama özgürlüğüne, seyahat özgürlüğüne sahip. Diğer taraftan son yıllarda ülkemizden Batı ülkelerine doğru çok ciddi bir eğitilmiş nüfus göçü ve özellikle hekim göçü var. Bu ülkenin yetiştirdiği değerlerin burada kalmaması, eğitilmiş insan göçünün bu kadar çok olması, özellikle sağlık alanında bizim gelecek kaygısı taşımamıza sebep oluyor tabii.

Hekimlik dışında ilgilendiğiniz alanlar nelerdir?

Müzikle uğraşmayı çok seviyorum. Gittiğim birçok koro olmuştur. Son altı yıldır bateri dersleri alıyorum. Ritim duygusunu çok seviyorum. Oğlum kreşteyken beraber orff ve ritim kursuna gitmiştik. Bundan altı yıl önce de oğlumla beraber bateri dersleri almaya başladık. Oğlum çok iyi bir baterist oldu. Ben çok iddialı değilim ama bateri çalmak hoşuma gidiyor. Müzik dinlerken baterinin notalarını çıkarmaya çalışmak ve bunu yapabilmek hoşuma gidiyor. Evimizde bateri dışında klavye, elektrogitar, klasik gitar, ut ve bağlama var. Ailece müzik ile uğraşmaktan keyif alıyoruz.

Seyahat etmeyi çok seviyorum. Pandemi biraz sekteye uğrattı bunu tabii ama değişik ülkeler görmeyi ve farklı kültürler tanımayı çok seviyorum. Pandemiden önce yılda en az iki kez yurt dışına gitmeye çalışıyordum. Bunun dışında yemek yapmayı ve değişik ülke mutfaklarını denemeyi severim.